חסידות · ספרי חסידות נוספים

בית ישראל (רוזין)

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

בית ישראל (רוזין)

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/בית-ישראל-רוזין/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

הקדמה 5
אוהל אברהם 8
מגודל מעלתו 11
ענין שבתו במאסר 16
שבח תהלתו על בניו הקדושים 19
סיפורים נעלים 20
אמרות טהורות 26
משמרת שלום 45
אמת ליעקב 47
בראשית 47
נח 49
לך לך 51
וירא 51
חיי שרה 53
תולדות 53
ויצא 56
וישלח 57
וישב 60
מקץ 64
ויגש 68
חנוכה 71
ויחי 73
שמות 75
וארא 78
בא 80
בשלח 81
שבת שירה 82
ט"ו בשבט 82
יתרו 82
משפטים 87
תרומה 92
ארבע פרשיות 93
ראש חודש אדר 93
פורים 94
כי תשא 95
ויקהל 96
פקודי 97
ויקרא 98
ראש חדש ניסן 100
שבת הגדול 100
פסח 101
שמיני 106
תזריע 107
מצורע 108
אחרי קדושים 108
אמור 110
ל"ג בעומר 111
בחוקתי 111
במדבר 113
ראש חודש סיון 114
שבועות 114
שלח 117
קרח 118
חקת 119
בלק 120
פנחס 124
מטות 126
מסעי 129
דברים 131
ואתחנן 132
עקב 134
ראה 136

שופטים 137
כי תצא 139
ראש חודש אלול 139
כי תבוא 139
האזינו 140
שמחת בית השואבה 141
השמטה 141
לקוטים 142
חסדי דוד 150
חזון נחום 163
דובר מישרים 166
גדולת מרדכי 169
תפארת בנים 171

הקדמה

ישמחו הישרים ויעלזו החסידים האמונים עלי ברכי האמונה אמונת צדיקים ועיניהם אל משכנות הרועים. רועי עדר ה' חבירים מקשיבים לקול ה' מדבר מתוך גרונם של ת"ח וצדיקים ושותים בצמא משיח שפתי צדיק ידעון רצון. השמחים אלי גיל ישישו בהגלות נגלות אור יקרות אור הנערב מנועם שיח שרפי קודש. הוא ניהו מרן אדומ"ר קודש הקדשים צדיק ונשגב יס"ע האשל הגדול אשר ברמה עיר וקדיש משמיא נחית עמוד העולם. אשר כל בית ישראל נשען עליה **אור ישראל** מרוזין זי"ע ועכ"י הוא הגבר הוקם על. אשר המשיך והשפיע שפע ברכה העליונ' על כל יושבי תבל. ואורו הלך מקצה עולם ועד סופו. ובניו הק' כיוצא בו כשתולי זתים. זרע ברך ה'. צנתרא דדהבא. ראשי גולת אריאל בוצינא קדישי אשר הבריקו באור צדקתם על רבבות אלפי ישראל והשקו את צאן קדשים ממי המעין הקדוש מבריכה העליונה יהא שמם מבורך לעלם ולעולמי עלמיא יסופר לדור אחרון אשר פעלו ישועות בקרב הארץ:

והנה כבר מלתי אמורה בהקדמתי לספרי כנסת ישראל אשר הוצאתי לאור זה שני מספר אשר רבים וגם שלימים ישתו בצמא ממקור מים חיים והשביעו בצחצחות נפשם. שורש דבר אשר הביאנו להוציא לאור תעלומות חכמה. והנה כבר אמרו חז"ל המתחיל במצוה אומרים לו גמור. ועוד נשאר הרבה מאמרים יקרים ונפלאים ספונים ומטונים. אשר נתגלו לי מני אז יצא לאור ס' כנסת ישראל עד עתה. ואודה את ה' בכל לבב על הטוב והחסד אשר עשה עמדי וזכני להיות גם עתה ממזכי את הרבים להוציא לאור עולם חמדה גנוזה. ואחר העמל והיגיעה עלה בידי ללקט עוד מאמרים שונים. ושמועות טובות. מרבותינו הקדושים ומסיפורי נפלאותם ואמרות טהורות דברי אלקים חיים. הנובעים ממקור חיים. ואף גם אשר הקרה ה' לפני כתבי קודש מכבוד אדמו"ר הה"צ רא"י מס"ג זי"ע ועכ"י אשר היו כלואים ושקועים כאבנים טובים ומרגליות הטמונים בחול וה' אנה לידי להוציאם ממחבואם. ולסדר אותם בסדר נאה על סדר פרשיות התורה לחבר את האוהל להיות אחד. והנה אנכי ידעתי את מיעוט ערכי תולעת ולא איש. עפר אני תחת בפות רגלי הצדיקים רבותינו הקדושים ואף פה לא עשיתי מאומה כי מלאכה היא ואינה חכמה. ואין לי במה להתהדר ולהתפאר למהד"ד לאיש הרואה חפיצים יקרים סגולת מלכים מתגוללים בקרית חוצות קרובים לאבידה שאינה חוזרת וחס עליהם וכונסם יחד ומאספם הביתה לבלי יאבדו ומסדרם במקומם. כן הדברים היקרים העומדים ברומו של עולם שהי' נפוצים ומפוזרים בין חסידים ואנשי מעש' אשר כמעט הי' נשכח זכרם מלב כל אדם כי דור הולך ודור בא ואין זכרון לראשונים ואנכי האיש אשר חסתי על

סגולת יקר אמרי נועם ותושע לי ימיני בעזרת אלקי ישעי ללקטם ולאספם יחד אל **בית ישראל** להיות שמם חקוק למזכרת נצח לספר עלילות מצעדי קדושי עליון. אמנם כן למפעל טוב ויקר יחשב לי ותיתי לי כי משמיא קא זכו לי להרעיון הנשגב הזה לקרב אל המלאכה. מלאכת הקודש בעמל כפים ובזעת אפי עמדה לי וזכות רבותנו הצדיקים הקדושים יעמוד לי ולזרעי עד עולם בעלמא הדין ובעלמא דאתי. כי בודאי נייחא איתא לצדיקים קדושי עליון להיות נזכרים ונאמרים מילתא משמיי[1] כמש"כ בלקוטי אמרים מהמגיד הגדול ממעזריטש כי רבנו שאל את תלמידו הה"צ הר"ש לאצקער למה אינו כותב מה ששמע ואמר לו וכי קטן בעיניך דבר שביקש דהעה"ש אגורה באהליך עולמים. ובאור יצחק על פ"א מהר"צ אלקי **הר' יצחק מראדיוויל זללה"ה** כי כל ת"ח רוצה שילמדו אותה תורה שנתגלה ע"י ממקור העליון ועי"ז יש עלי' לת"ח בעולמות העליונים עיי"ש והובא בהקדמת זר זהב. וידוע דגם דיבורי חול ושיחות חולין של הצדיקים יש להם שורש גדול ועלי' בעולמות העליונים כמש"כ הה"צ אלקי הר' **נחום מטשארנאביל** בספרו מאור עינים. הצדיקים כשמדברים אפי' דברי' הם דבוקים בהקב"ה ומעלים בזה נשמות כמו בעסק התורה ויש נשמות שיכולים להתעלות בדיבורים יותר מבעסק התורה שאין להם להתכלל בתורה ולהתעלות עם התורה רק עם הדיבורים האלה. ע"כ. והדבר ברור אשר כל דיבור והנה שיצא מפי קדשם וכל סיפור שספרו הן הן גופי תורה ביחוד יחודים נפלאים ונבוחים וראוי להיות דבריהם חקוק בספר למזכרת נצח. ואף גם זאת לדבר ממעלת גדולתם ושבח צדקתם. הוא מעלה גדולה ותיקון גדול. וכמש"כ אדוננו הרמב"ם בפ"א דאבות בחלק הד' מחלקי הדיבור שהוא הנאהב והוא הדיבור בשבח המעלות השכליות וכו' וכן לשבח החשובים ולהודות מעלותיהם כדי שיטבו מנהגיה' בעיני ב"א וילכו בדרכיהם ע"כ. וכבוד אלקי החסיד **רבנו יונה ז"ל** בספרו הטהור שערי תשובה ב' וז"ל ע"פ כבוד חכמים ינהלו כי יש בכבוד החכמים והישרים תועלת גדולות וכו' עוד שם ע"פ מצרף לכסף וכור לזהב ואיש לפי מהללו לשבח עובדי עבודתו ויראי' וזכותו גדולה עד לשמים וכו' אם הוא משבח המעשים מהחכמים והצדיקים וכו' ועיין מש"כ הגאון הק' ר' **משה חיים לוצאטו** ז"ל בס' מסילות ישרים ע"פ אמרו צדיק כי טוב וז"ל כי יש בכונת החסידות טובת הדור שראוי לכל חסיד שיתכוין במעשיו לטובת בני דורו כלו לזכות אותן ולהגן עליהם במעשיו שכל הדור אוכלין מפירותיהן וכי אמרו חז"ל היש

[1] כמאמרם ז"ל כל ת"ח שאומרים דבר שמועה מפיו שפתותיו דובבות בקבר - ובס' גן הדפים דקדק מתי' כל שבא לרבות שאין דוקא שהת"ח ההוא אלא אם גם ת"ח האחר שאמר בשמו של המחדש והשלישי ששמע אומרה אח"כ אפי' עד עשרה דורות בכולם שפתותיהם דובבות בקבר אח"כ עיי"ש - ועיין בס' הק' מאור עינים במס' שבת בשם הבעש"ט נבג"מ שזה בחי' השתטחות על קברי צדיקים כשלומדים דבריהם מחי' המוחין של אותו צדיק עיי"ש.

בה עץ אם יש מי שמגין על דורו. ואלה המה הרועים האמתים של ישראל שדורשים ומשתדלים על שלומם וטובתם בכל הדרכים ועומדים תמיד בפרץ להתפלל עליהם ולפתוח להם שערי ברכה. ועיי"ש בפ' ק"ו וכן אמרו הצדיקים הן המרכבה כי השכינה שורה עליהם עכ"ל והנה העוסק במעשה הצדיקים כאלו עוסק במעשה המרכבה כי הם מרכבה לו ית' וע"י זכרונו בהם ועיונו במעשיהם ובהתנהגותם. שיחם וסוגם. לבו מתלהב מכש"כ למי שזכה להסתופף בצל קדשם אשרי לו ולחלקו. ות"ל כי גם בדורנו לא עזב חסדו מאתנו ועדיין לחלוחית של בית דוד קיימת ומבניהם שת לכסא לנו. רועי צאן קדשים וזכות אבות לבנים יזכור. להשפיע אור ישע מאור העליון על זרע ישראל אוהבו[2] והבט מה שכ' הגאון הק' הרבי ר' יונתן בספרו יערות דבש וז"ל כי ת"ח בכלל משה והוא כי נשמתם ונפשם לא נסתלק למעלה רק הם נקשרים עם נשמת החיים להגן על הדור[3] וביחוד משרע"ה נשמתו ונפשו תמיד נקשרה עם חכמי הדור ואדוק בהם נפשו קשורה בנפשם ולא עלתה נשמתו למעלה רק תמיד שרשה דבוק עם נשמת הצדיקים וזהו ולא ידע איש את קבורתו כי הוא קבור בגולה עם חכמי הדור. ע"כ ודברי הקדושים נאמנו לנו אשר גם אחר הסתלקות רבותנו נ"ע רוח קדשם יופיע בבית מדרשם. ובנוה קדשם[5] ועל זרעם צדיקים קדושי עליון. אשר יאורו באור קדושתם עלי תבל[4] ויגינו על בני דורם. כמו שנאמר לי בשם הה"צ הק' ר' נחום דוב זי"ע חתנא דבי' נשיאה הה"צ אלקי מרן **אביר יעקב מס"ג זי"ע** שאמר אצלנו היחוס היא. שרשרות זהב שנמשך מדור לדור. ע"כ יה"ר שיזכור אהבתם ויהי' זרעם זרע ברך ה' בית ישרא' סבא ויביא גאולה לבני בניהם ואני תפלה לאל חי אשר בזכות רבותנו הצדיקים קדושי מעלה דרי מעלה עם דרי מטה. ישפיעו עלי שפע קודש וימשך עלי שפע חיים וברכה ורפואה חיים של שלום חיים של טובה ובכן יהי' רצון. ותשלם המלאכה בעשרים לחודש אלול ימי רצון ורחמי' שנת תער"ב לפ"ק

הק' ראובן בהרב צבי דוד ז"ק מו"ץ דק' אסטילע מחוז וואלין.

---

[2] וכמאמרם ז"ל (יומא פ"ז ע"ב) אשריהם לצדיקים לא דיין שהם זוכים אלא שמזכים להם לבניהם עד סוף כל הדורות.

[3] מה נעמו בזה ד' המלבי"ם ע"פ וימת משה עבד ה' (יהושע א') וז"ל כי הצדיק העוסק רק להשלים א"ע תופסק עבודתו בעת מותו. אבל העוסק לשלימות הדור והדורות הבאים הוא זוכה ומזכה לדור אחרון והעבודה המתמדת בסבתו גם אחרי מותו תקרא על שמו וצדקתו עומדת לעד. וקרא את משה בשם עבד ה' לאמר שגם אחר מותו נק' עבד ה'.

[4] כ' בספר אור לשמים שמעתי מכאדמו"ר מוה' יעי"צ (מלובלין) זצללה"ה ע"פ וישא יעקב רגליו כי יעאע"ה הסתכל בדרא בתראה וראה שהם קטני השגה המשיך עליהם נשמות גדולות כדי שיהי' להם סיוע לעבודת הבורא וזהו וילך ארצה בני קדם הוליד לזה העולם הנק' ארץ. בני קדם נשמות גדולות שנק' בני קדם. ע"כ.

[5] והגאון אלקי רבנו עובדי' ספורנו כ' בפ' בחקותי ע"פ והתהלכתי בתוככם כי אמנם בכל מקום שיהי' שם צדיקי הדור הוא קדוש משכני עליון שבו תושלם כוונת הפ' השמים כסאי ואל זה אביט עני ונכה רוח וחרד על דברי.

אוהל אברהם

מכבוד קדושת הה"צ הקדוש והטהור ר' **אברהם זללה"ה מפארבישט** אחיו הגדול של מרן אדמו"ר מרוזין זי"ע ועכ"י

א. **אביהם** של האחים הקדושים הנ"ל **הוא הה"צ הקדו' ר' שלום מפארבישטש** זי"ע נפטר ביום ערב סוכות והניח ברכה אחריו שני בניו הק' הגדול ר' אברהם זלל"ה והשני הקטן הוא מרן הה"צ הר"י מרוזין זללה"ה שהי' אז יניק כבר שית. והנה בערב לילה הראשונה של סוכות הנ"ל נכנס בנו ר' אברהם זלל"ה להסוכה וישב על כסא אביו והתחיל לנהג נשיאתו תחת אביו ברמה. ובין חסידי פארבישטש הי' שמה חסיד אחד מגדולי החסידים. שהסתופף תמיד תחת צל הה"צ הר"ש זלל"ה שהי' מערער בלבו על הה"צ ר"א זלל"ה שלקח גדולה לעצמו. סמוך מאד לפטירת אביו ומבלי הסכמות גדולי צדיקי הדור שהיו אז והוא עודנו צעיר לימים. ועלה בדעת החסיד הנ"ל שהוא לא יקבל עליו לרבי את הה"צ ר"א. ואחר סוכות נסע לביתו. בדעתו לבקש לו צדיק אחר להסתופף בצלו. והנה אחר עבור ימים אחדים ויקר מקרהו שהי' צריך לעבור דרך עיר פארבישטש. ויאמר בלבו. השתא דאתינא להכא. אסורה נא ואראה את שלום בן מורי ורבי ובא להיכלו. ונתן לו שלום. והנה תיכף הה"צ ר"א פתח פה קדשו. בסיפורו - מעשה במלך אחד שעלה בדעתו לבנות לו פלטרין גדול ונאה מאד. והביא כמה חכמי חרשים וציירים נפלאים. ותכנו ועשהו. את הפלטרין כלול בהדרו בנוי לתלפיות מצויר בששר ציורים שונים עד להפליא. וכאשר נשלם המלאכה. שלח ספרים בכל המדינות שיבואו כל איש לראות ולהסתכל את מעשה הפלטרין, וכל חכמי לב המבינים בחכמת הציור יבינו אל הדר תפארת הציור וכל אשר ימצא איזה חסרון ומגרעת. ישיג מתנה גדולה מאוצר המלך. ויתאספו הרבה אומנים הבאים לראות את יקר ערך הפלטרין הזה. ובתוכם בא איש כפרי אחד. מדלת העם ויכנס פנימה בתוך היכלי הפלטרין וישא עיניו וירא והנה על כותל אחד מצויר איש כפרי כדמותו וכצלמו אוחז בידו כוס יין ושותה שיכור. ויען ויאמר הכפרי הנ"ל. אהה הלא חסרון גדול מצאתי בהציור הנ"ל. יען כי מדרך השיכור. שאינו יכול לאחוז כוסו בשוה לבלי התנענע ידו אנה ואנה. וכאן אני רואה שאין מתנענע כלל. והכוס עומד במישור. ויצו המלך לענקהו מתנה גדולה כראוי. והנה הכפרי הי' מלא שמחה על המתנה שהשיג ויאמר גם למחר אלך ואבקש ואחפש אחר חסרון אחר אולי אמצא. ואשיג עוד איזה מתן ויהי' למחרת ויכנס בהיכלי הפלטרין וירא והנה מצויר כתר מלכות והסתכל בה היטב ויאמר הנה גם בזה מצאתי מגרעת. ויצו המלך ליתן לו מאה מלקות. ויצעק הכפרי על המשפט המעוקל הזה לאמור הנה

אתמול. נתנו לי מתנה. והיום הנני לוקה. והשיבו לו. יען כי אתה איש כפרי יש לך הבנה על כפרי השיכור. אבל מנין לך מבינות על כתר מלכות. וד"ל וכשסיים המעשה הושיט הרב ידו הקדושה ויאמר להחסיד אחוז דרכך לשלום לביתך.

ב

שמעתי מפ"ק הה"צ **ר' ישראל ממעזיבוז זלה"ה**, אשר בליל סוכות הנ"ל לקח אצלו את אחיו הקטן מרן אדמו"ר מרוזין ורצה לכנס להסוכה. ואמר בתחילה צריכין לכנס לאמנו הצדקת לאמור לה גוט יו"ט. וכשבא לפני אמו אמר הנה השי"ת יהי' לו עתה גאסט חדש וצריכים לשלוח לו דבר מה לכבוד הגאסט. ומה אשלח לו. אעשה לו קידוש ונכנס לסוכה ועשה קידוש.

ג. **סיפר** הרב הר"י מבינדער זלל"ה אשר הה"צ ר"א זלל"ה הי' שמח מאד בליל סוכות הנ"ל ואמרה לו אמו לשמחה מה זו עושה. הלא אפילו איש פשוט שהי' לו אב פשוט. לא הי' בשמחה כ"כ אחר פטירתו. השיב לה הה"צ ר"א אם את היית רואה את המקום של אבי זלל"ה היכן הוא. היית ג"כ בשמחה רבה.

ד. **בעיר** פארבישטש הי' שמה אשה פרוצה שרננו אחרי' שהולכת בלילה לבית האדון מהעיר ועוד מעשים מכוערים ונעשה רעש בעיר שנמצא חטא כזה בתוכה. ואין עת לחשות. והאשה הנ"ל הלכה אל האדון והלשינה על בני העיר שרודפים אותה. והדבר בוודאי נעשה עפ"י פקודת הרב שלהם הוא הה"צ ר' אברהם שכל היהודים שומעים בקולו. ע"כ בקשה מהאדון שיצוה למשרתיו שיביאו את הה"צ ר"א וימתחו על העמוד ליתן לו מלקות. אכן אם ירצו ליקח אותו באמצע היום יהי' רעש גדול והיהודים כולם יעמדו נגדו ולא יניחו לנגוע בו ע"כ יעצה המרשעת שיבואו אלי' השכם קודם אור היום בעת שכל היהודים ישינים ואז יעלה בידם לעשות בו נקם. וכן מלא האדון את בקשתה ומשרתיו השכימו כנ"ל ותפסו את הה"צ ויתנהו בבית הסוהר אכן תיכף נודע הדבר לאנשי העיר. והרעישו עולם בבקשה רבה. עד שהוכרח האדון להניחו לביתו. אח"ז והמרשעת הזאת נפלה במחלה גדולה. ובאו קרובי' לפני הה"צ ר"א שיתפלל בעדה ויען ויאמר רבש"ע האשה הזאת פשעה נגדי ולא אוכל להתפלל עלי' אנא שלח לה רפואה בלא תפלתי.

ה. **שמעתי** מהחסיד ר' אלעזר לוקאטשער ששמע בעצמו מפי אותו זקן שהי' מלמד אצל שני בנים הקדושים הר"א זללה"ה ואחיו מרן הריזינער וסיפר שמרן הריזינער כד הוי טליא כבר שית אחר פטירת אביו הה"צ הר"ש ואחי' הה"צ ר"א גדלו על ברכיו אכן הי' מתנהג כדרך הנערים בקטנותם. מקפץ ומדלג על ההרים והי' נדמה שאין שומע כלל מה שהמלמד לומד עמו ולא הועיל כל דברי תוכחה שהוכיח אותו המלמד עד שהי' צר

לו מאד. וחשב בלבו. הלא אני מקבל שכר מלמדות בחנם אלך ואגלה לאחיו הה"צ אולי יוכיחהו בשבט מוסר וייטיב דרכיו. ויבוא להיכל הה"צ ר"א והתחיל להתנצל לפניו איך שהינוקא שאָשקוני [כך הי' קורין לו בימי ילדותו] אינו רוצה ללמוד כלל. וצוה הה"צ ר"א לקרוא אותו לפניו ויהי' כאשר בא אל הבית קרא אליו הה"צ הר"א שאשקיני שמע נא מה שהמלמד אומר עליך שאתה אינך רוצה ללמוד. והה"צ ר"א בסיימו דברים האלה הניח ידו על השלחן והשכיב ראשו עליו כאיש אשר ישן והילד הק' קרב אל החלון והשקיף לתוך החלון. איזה זמן מה. ולא דברו זא"ז מאימה והמלמד הנ"ל עמד משתומם ומתבהל ביניהם לא ידע מה זאת. אח"כ הקיף עצמו הה"צ ר"א ואמר להמלמד עמד לך זכות גדול מה שהיית מלמד אצלי ואצל אחי הילד הק' כי אלולא זאת היית מסולק מב' עולמות. ע"ד אשר מילין לצד עילאה מללת כי דע נא שאצלנו כאשר נולד בן צריכים ללמדו אך צורות ב"ב אותיות והמותר לומדין אותו מן השמים ואיך מלאך פיך לדבר דברים באלה על אחי הקטן ישראל שאינו רוצה ללמוד. כי לולא זכות הנ"ל היית אבוד ח"ו מב' עולמות. ועתה זכות זה עמדה לך.

ו. **אחר** הסתלקותו נסעה אם הבנים מרת חוה'לי זללה"ה להה"צ מאפטא לקבל תנחומין על בן צדיק כמותו שהלך בדמי ימי' לעולם העליון. ואמר לה הה"צ מאפטא משל ליריד הגדול העומד זמן רב לערך ד' או ששה שבועות ויש סוחרים גדולים אנשי חיל שקונים את כל הסחורה הנצרך להם בב' או ג' ימים וד"ל.

ז. **הצדקת** חוה'לי אם הבנים הצדיקים הקדושים מרן אדמו"ר מרוזין ואחי' הר"א זי"ע בשנה קודם הסתלקותה חלתה בחולי השילשול ר"ל. ואחר שעלתה נשמתה השמימה, ביום הג' לימי אבלה סיפר הה"צ הק' **ר' שלום יוסף זלל"ה** אשר עתה נתיישב לו מה שהי' לפלא בעיניו שאביו הה"ק הרוזינער הוא פועל ישועות ומשפיע רפואות לכל העולם ולאמו הצדקת לא הושיע בתפלתו והנה עתה שמע מאביו הק' אשר בבוא אמו הצדקת להעולם העליון בקשה שיוליכו אותה להיכל בעלה היא זקננו הה"ק ר' שלום זללה"ה. והשיבו לה שהדבר קשה. מחמת שבעלה הר"ש הוא גבוה ונשא מאד ודחוק מאד מהעולם התחתון. ואינו יכול לסבול האויר מהעוה"ז שהיא זה מקרוב באה משם. והודיעו הדבר לבעלה הר"ש וביקש בעדה שם וגם אנכי בקשתי מכאן עבורה ובצירוף היסורין שסבלה כל משך השנה מחולי' הקשה בשעה זו הכניסו אותה להיכל בעלה זללה"ה.

ח. **הה"ק מאפטא זללה"ה** קרא את הצדקת הנ"ל ארון הקודש בעת שהיתה מעוברת עם בנה הק' מרוזין ואמר שהיא מעוברת עם ס"ת.

ט. **אחר** פטירת הה"צ **ה"ר שלום זי"ע** נשאר אחריו בנו הקטן הרוזינער. כבר שית שנין והי' לו מלמד שהי' מוליכו בכל יום לבהכנ"ס לומר קדיש. פ"א בשעה שהתחיל לומר הקדיש. פתח ג"כ יתום אחד שהי' בבהכנ"ס לומר קדיש אחר אביו. וכששמע היתום הנ"ל כי הרוזינער אומר קדיש שלו. פסק הוא באמצע מפני כבודו של הרוזינער. והרוזינער אחר שהתחיל איזה תיבות מהקדיש. ברח לחוץ ולא גמר הקדיש וירץ אחריו המלמד והתחיל להוכיחו ראה נא איך יתום מאדם פשוט. יזדרז לומר קדיש אחר אביו ואתה בן צדיק וקדוש כמו אביך. ואתה מבטל הקדיש. מיד פתח הינוקא קדישא את פיו והשיב להמלמד. מה אעשה אשר אבי זללה"ה בא אצלי כאשר התחלתי לומר הקדיש. והיתום הנ"ל הפסיק מפני כבודו. ואמר לי אבי זלל"ה שאבי' הנפטר של היתום הנ"ל בא אלי בקובלנא. וטען איך שאני אינו צריך כ"כ להקדיש להציל אותכם מדין הקשה. ואנכי מצפה מאד על הקדיש של בני לזכות אותי בעלמא דקשוט. ולמה יהי' בנכם הגורם שבני יפסיק הקדיש מפני כבודו וצוה עלי אבי שאני אפסיק מלומר ואצא לחוץ בכדי שהיתום הנ"ל יאמר קדיש שלו.

מגודל מעלתו

מגודל מעלת קדשו ושבח צדקתו פי צדיקי קדושי עליון וממדריגתו הגבוה.

א. **הה"צ הר' אברהם יהושע העשיל מאפטא** זלל"ה אמר עליו שלא שכח כלום ממה שלמד בבטן אמו בהלו נרו עלי ראשו והתורה כולה כמו שהיא כתובה במרום אש שהורה ע"ג אש לבנה נצבת לפני הה"ק הריזינער.

ב. **כאשר** הי' עוד צעיר לימים בהיותו לפני הה"ק מאפטא הנ"ל שהי' אז זקן הדור. וחלק כבוד גדול להרוזינער. וכאשר נפל החגורה ממנו כפף א"ע הרב מאפטא זצוק"ל והגבי' החגורה וחגר את האברך קדוש ישראל ואמר כי גולל ס"ת והי' הדבר זה לפלא מאד בעיני הרואים. ואמר הה"ק מאפטא הנה איתא במדרש אגדות בראשית לעתיד לבוא עתידין להיות תמהין מה הוא כך פלוני שישב ולא שנה מימיו ולא קרא והרי הוא יושב ומסיח עם האבות והקב"ה אומר להם לא זכו אלו אלא מפני ששמעו לי בחייהם ואחז הרב מאפטא בזקנו ואמר נשבע אני בדיקנא שלי כי המדרש כיוון עליו.

ג. **עוד** אמר עליו **הה"ק מאפטא** שעל הפ' יפרח בימיו צדיק (תהלים ע"ב ז) פרש"י שם על תיבות צדי"ק ישרא"ל. ואמר שרש"י ז"ל כיון על קדוש ישראל מרוזין זי"ע.

ד. **הה"ק הר' צבי מרומינאב** זצוק"ל בפעם הראשונה שקיבל את פני קודש מרן הרוזינער כשבא לס"ג ובלכתו לביתו אמר לאחד ממקורביו לפליאה על איש כזה קדוש ה' אשר

נפשו נכספה לכל הכסף ולכל הכבוד הנמצא בעולם ובכל זאת אין כוונתו כ"א להרבות כבוד שמים דרך כזה לא יבין כל איש עד ביאת גו"צ. אח"כ אמר לפלא כי ר' ישראל'צי לקח לו דרך מחנוך מלאך מט"ט ואנכי בע"ה בחרתי לי דרך מא"א ע"ה.

ה. **שמעתי** מכבוד הרב החסיד ר' פנחס אבד"ק דובענקא ז"ל שהה"צ ר' יוסף אבד"ק אוסטילא בן הה"צ הר"מ מניסחיז זלל"ה שאמר על מרן הרוזינער בהיותו בן ח"י שנים בזה"ל ידעתי מזה כבר שהאברך הרוזינער קידש כל מעשיו ופעולותיו בלתי לה' לבדו. אך מעתה מתחיל להלוך על דרך כזה אשר נידנוד אבר וריפרוף עין לא יהי' בלתי לה' לבדו[6].

ו. **צידקי** יסודי עולם הגידו כמדומה גם בשם הה"צ **רצ"א מדינוב ז"ל** כי שמו הק' רמוז בפתיחות תוה"ק בתי' בראשי"ת נוטריקון **או**ר **ת**ורת **ר**בנו **י**שראל **בן ש**לום זי"ע.

ז. **הה"ק אלקי החוזה מלובלין** זי"ע. אמר פ"א אשר אין יכולים לבוא לדעת האמיתי עד שמגיעים לשנת ארבעים. אכן על ארץ אקריינא נמצא שם אברך אחד צעיר לימים שכבר יש לו הדעת האמת (הוא הרוזינער) הוא באמת חידוש.

ח. **הה"צ ר' אברהם דוד אבד"ק בוטשאטש** בעהמ"ח ס' דעת קדושים זלל"ה אמר שכל העבודה מהמגיד ומבנו המלאך ונכדו הר"ש מפארבישטש הי' להביא להעו' את קדוש ישראל הריזינער זי"ע.

ט. **הה"צ** ר' שלום זלל"ה הרב מבעלזא. בסוף ימיו הי' סגי נהור על א' מעיניו ואמר שבעת שהריזינער ישב תפו' במאסר בכה בדמעות הרבה כ"כ עד שהפסיד עינו אחת.

י. **שמעתי** בשם הה"צ **הר"י מסקווערא** זלל"ה שאמר על חותנו הק' שהי' בבחי' כל טינופת לא יטנפך.

יא. **הה"צ** ר' **לייבש מאפאלא** זלל"ה בעת שלקחו את הרוזינער להמאס' ובאותו שבת כשישב הצדיק הנ"ל על שלחנו בסעודה ג' התחיל לצעוק גיוואלד דאס יודישע מלכות פאלט ואנשי' העוטרי' אותו לא ידעו מאי קאמר ואח"כ נתודע שלקחו למאסר את מרן הרוזינער זי"ע.

יב. **הה"צ הר"ש מזאקילקאוו** זלל"ה אמר פ"א לאנשי שלומו אשר עמדו לפניו הנה החסידים של הה"צ הגדול מאפטא סוברים אשר רבם הוא צדיק יס"ע ואני אומר שזה האברך הוא צדיק יס"ע והחסידים שעמדו לפניו לא ידעו על מי ירמזון הדברים. ענה ואמר כוונתי על הצדיק הק' הרוזינער זי"ע.

[6] ע"ד שכ' בחו"ה בשער אהבת ה' שלא יעבור על רעיונו ולא יעלה במחשבתו בלעדי' ולא תשלח אבר מאיברי גופו אלא במה שתמשך בו רצונו. עיי"ש.

יג. בס' **דברי דוד מאדמו"ר סבא קדישא** מטשארטקוב זללה"ה זי"ע שאמר על אביו הריזינער זי"ע הי' יודע מחשבות כל אדם ושפ"א נסע עמו במרכבה לשאוף רוח צח וחשב איזה מחשבה ואח"כ אמר אביו הרוזינער להמקור' שלו מח שחשב בלבו. וכל מחשבות איש ואיש שעמד לפניו ידע. עי"ש[7]

יד. **שמעתי** מנכדו הר' מאטילי בן הר' דור אלפארין שהי' חתן מרן הרוזינער שאביו הר' דוד הנ"ל שמע מפ"ק של חותנו שאמר ע"ע שהוא נשמת חזקי' המלך:

טו. **שמעתי** מאיש נאמן ששמע מפ"ק של הה"צ ר' **נחום דוב בן הה"צ** ר' שלום יוסף זללה"ה שהי' מספר ובא מזקינו מרן הרוזינער אמר באברהם אבינו נאמר בן ג' שנים הכיר את בוראו. זקיני הרוזינער בשעה שנולד הכיר את בוראו. אך הדעת השלימה לא הי' לו עוד. וכאשר ראה את אמו עם המטה. אמר זה ברא הקב"ה ואח"כ כשראה את הבית אמר זה ג"כ ברא הקב"ה. ופ"א כשהי' עוד ילד בפניא דמעלי שבתא עשה לו גינה קטנה לשחק בו כדרך הילדים. וראה אחיו הה"צ ר"א זלל"ה. ואמר לו אהובי הלא תדע שקרוב זמן שבת קודש. וישא הילד את עיניו למרום. וענה ואמר הן ידעתי - וישאל לו אחיו הה"צ הר"א. מנין תדע זאת. והשיב. האם לא תראה כי הרקיעים מתחלפים. וסיים ע"ז נכדו הה"צ ר' נחום דוב זלל"ה ע"ז. בזמן שזקינו עשה לו הגינה הנ"ל עדיין לא מלאו לו אף ג' שנים:

טז. **הה"צ הק' מאפטא זללה"ה** שאל פ"א את מרן הרוזינער אם אביכם התנהג ג"כ במנהג שררות כמוכם. והשיב לו אבי זללה"ה הי' בחי' אבא. ואב שמחל על כבודו כבודו מחול. ואני בבחי' מלכות. ומלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול:

יז. **כאשר** נסע לקארלין על נשואי בנו הה"ק מס"ג זי"ע ונסע דרך פינסק. וצוה להעמיד המרכבה בתוך העיר ופתחו המרכבה ואמר לכל האנשים העומדים שמה כל מי שיראה פני לא יראה פני גהינם.

[7] שמעתי שהה"צ ר' יוסלי מראדוויל זלל"ה. בשבת הראשון שבא אל מרן מרוזין. ובעת אכילת הדגים ראה שמרן הק' נוטל מתחלה את העין מראש הדג ואוכל. והתחיל לחשוב בטעמו של דבר ויפל בדעתו. דהנה הענין מצות אכילת דגים בשבת. י"ל משום דבמבול כתי' וימח את כל היקום ואמרו חז"ל ולא דגים שבים. והטעם מה נשתנו דגים משאר בע"ח י"ל דהנה עונש המבול הי' משום שהשחיתו דרכם על הארץ. והבע"ח נזדווגו לאינו מינם. והדגים לא השחיתו דרכם. והנה הענין השחתת דרכם דהיא ענין זנות נמשך מראות העין. כמאמר חז"ל עין רואה וכו' וכיון שלא השחיתו הדגים דרכם לא פגמו בעין. נמצא דהדגים המה מובחר הבע"ח. ויום השבת הוא מובחר הימים מכל השבוע. ע"כ מצוה לאכול בשבת חמדת הימים. את הדגים. מובחר הבע"ח. וזה ימשך מהעין שלא פגמו כנ"ל ע"כ מצוה לאכול. העין מהדג - וכאשר נגמר הענין הנ"ל במחשבתו. והוא עמד תחת כסא כבודו. פנה מרן הריזינער את פניו אל הה"צ הר"י. ואמר. יונגער מאן אמת הדבר. -

יח. **פ"א** התחיל לחשוב את צדיקי הדור. שהם האברים של משיח. צדיק פלוני הוא הראש של משיח וצדיק פלוני הוא היד של משיח וכו' וסיים אני מה אני האבן הדומם. הבערליאנד של הכתר. ופ"א אמר או לו להאבן הדימענט שאין לו מבין עלי':

יט. **בס'** מכתב אלי' כ' ששמע פ"א מפ"ק בס"ג בעי"כ על השלחן שאמר להמסובין סביבו מה תסעו אלי ומה תראו בי הלא אני גרוע שבגרועים. ע"כ[8]:

כ. **בס'** הנ"ל. שאמר פ"א יכול אני להיות מאה שנים על קעמפא בלי שום ספר ולעבוד את השי"ת בלי הפסק רגע:

כא. **פ"א** בא איש אחר לחצר מרן הרוזינער ושום איש מבית אדמו"ר לא הי' מכיר אותו ונכנס פתאום להיכל אדמו"ר זי"ע בלי שאלת רשות והניח מנחתו סך חצי רובל. והושיט ידו לקבל ברכת הפרידה לנסוע לביתו ואמר לו אדמו"ר זי"ע רצוני שתשבות אצלי ונתרצה וכשיצא הי' זאת לפלא בעיני אנשי מרן גודל התקרבות מאדמו"ר לאיש זה כנ"ל ויאמר האיש הנ"ל אל תטעו בי שאני איש גדול. אנכי איש פשוט מאד ועובדא הכי הוי - אני ואחי התקשרנו בת"כ שמי מאתנו שיפטור לעולמו מקודם. יודיע לאחיו החי מה שנעשה עמו בעלמא דקשוט. וזה עשרים שנה שנפטר אחי. ולא הודעני כלום. אך זה ימים מועטים שנתראה אלי בחלום. ואמר לי שעד העת הזאת לא ניתן לו רשות לבוא ולגלות דבר. ועתה נתנו לו רשות שילך לקיים הת"כ. וסיפר לי כי ביום פטירתו נפ' גם הה"צ הר' שלו' מפארבישטש זלל"ה. ויצא כרוז למעלה. פנו מקום. ושיצאו כל הצדיקים לקראתו. אח"כ נשמע כרוז. מי שנפטר ביום זה יהי' פטור מדין חיבוט הקבר. ואח"כ יצא כרוז. מי שרא' פני קדשו בעוה"ז יהי פטור מדינו של גהינם ואח"כ נשמע כרוז מי שנתן לו ממון בעוה"ז יהי פטור מכל הדינים. וכאשר שמעתי ממנו הדברים. התחלתי לבכות. הוי אחי תן לי עצה מה לעשות עתה אשר הה"צ הר"ש איננו בעולם. ובמה אזכה גם אנכי. אמר לי אחי הנפטר הנה נשאר בנו הרוזינער אחריו בן צדיק כמותו אם תסע אליו ותתן לו חצי רו"כ יוכל להיות לך טובה כאלו נתת לאבי' הה"צ הר"ש. ע"כ באתי עתה ונתתי החצי רו"כ לאדמו"ר ואמר מרן הרוזינער מחמת שהי' לאיש הזה כונה אמיתות בזה ע"כ קבלתי אותו בכבוד:

כב. **הה"ג ר' ראובן מק' אדעססע** בנסעו פ"א למרן הרוזינער לס"ג עבר דרך עיר לעמברג ופנה אל הגאון מרא דאתרא הה"ג ר' יעקב אורינשטיין בעהמ"ח ס' ישועות יעקב להשתעשע עמו בפלפולא דאורייתא וכאשר נודע להרב הישועות יעקב כי הוא נוסע אל

[8] בנועם אלימלך פ' דברים. יש צדיק שתמיד נדמה בעיניו שמחסר בעבודתו וכו' ויש לו צער גדול. ורואה תמיד בשפלותו ומוכיח עצמו מה שמחסר בעבודתו מחמת שיודע ומכיר גדולתו ורוממות אל ית' וע"י ההירהור תשובה הזאת הוא מקדש את האבר וכו' ומוסיף קדושה על קדושתו עיי"ש.

מרן הה"צ מרוזין תמה עליו באמרו מה זה שאתם נוסעים לאדם שאינו בעל תורה ויען הגאון ר' ראובן ויאמר הנה להגיד לכם שהוא יכול ללמוד זאת אני יכול. ועובדא ידענא כי פ"א הייתי אצלו ועסקנו באיזה ענין לטובת הכלל. ובתוך כך באתה אשה אחת עברה ושפכה דמעות שהה"צ יבקש עלי' רחמים שתפקד בזש"ק ויברך אותה כדרכו בקודש ה' יושיעך. אולם האשה הזאת לא הסתפקה בזה. ותבך ותתחנן לו שיבטיח לה שיתן לה ה' זרע אנשים. ומרן הה"צ לא הי' יכול להתאפק לגודל צקון לחשה. ויען ויאמר הנני נשבע לך כי למועד הזה כעת חי' את חובקת בן. כאשר יצאה האשה מהבית. אמר לי שאל יפלא בעיני על השבועה הזאת דהנה איתא ביבמות ד' קכ"א ההוא דהוה קאמר ואזיל מאן איכא בי' חסא [פי' דהי' איש ששמו חסא ונטבע במים ושאל מי מאנשי ביתו איכא אשר ישמע דברי שנטבע חסא] טבע חסא אר"נ אלקים אכלו כוורא לחסא [פי' שאכלו הדגים לחסא] מדיבורי דר"נ אזלי דביתי' ואינסבא. והקשה בהגהות מרדכי שם והיכי אישתבע ר"נ שמת והרי אשתו אסורה להנשא. ותי' שם כיון דבמים שאין להם סוף רובם מתים ואפי' בד"נ אזלינן בתר רובא עיי"ש. וסיים מרן הה"ק במ"כ אמרו חז"ל רוב נשים מתעברות ויולדות א"כ הי' מותר לי לישבע. והשיב הגאון בעל ישועות יעקב. הרי בתוס' יבמות ל"ז בד"ה וזו וכו' כתבו דאם עברו כמה שנים ולא ילדה יצאה מתורת רוב והתחיל הה"ג ר"ר לפלפל עמו ואמר לו פשט בדברי התוס' בגודל חריפתו:

כג. **עוד** שאל הה"ג ר' ראובן הנ"ל את מרן זי"ע ע"ד שכ' הרמב"ם במו"נ שחכמי אוה"ע יודעים יותר בחכמת התכונה מחכמי ישראל וגם בגמ' איתא ג' דברים הודו חכמי ישראל לחכמי אה"ע בענין גלגל קבוע ומזלות חוזרין. עיי"ש והפליאה תגדל איך יתכן לומר שחכמי העכו"ם יודעים ומבינים יותר מחכמי ישראל שכל רז לא אנס להו. והשיב מרן ע"ז בחכמתו עפ"י משל שהי' מלך גדול ונדיב לב ורצה להראות את בני המדינה את יקר תפארת מלכותו וכבוד עשרו וכל אוצרות המלך. וגנזי יקרי' למען יתענג למראה עינים. ויעבור קול בכל מלכותו מטעם המלך ניתן רשות לכל אנשי מדינתו לבוא אל היכל המלך פנימה על משך ב' שעות והי' שמה אנשים המונים בוערים בעם. כאשר אך נכנסו אל החדר הראשון. ועיניהם הביטו על חפצים עתיקים ויקרי הערך לא שזפתו עין רואה מעודם לא שבעו מראות עינם על הדברים היקרים ויעמדו על עמדם בחדר הזה ולא הלכו הלאה עד שעברו הב' שעות הנ"ל ויבואו עבדי המלך ויגרשום חוצה ולא ראו יותר רק מהחדר הראשון. אמנם אנשים הנבונים בידעם כי אין להם רק ב' שעות קבועים לא עמדו על מקום אחד. כ"א הלכו מחיל אל חיל מחדר לפנים מחדר וכל מה שנכנסו יותר פנימה ראו חפצים יותר יקרים עד שבאו אל מקום מושב המלך בעצמו ושם

ראו עינם חפצים נפלאים יקרי המציאות שלא נמצא בכל אפסי תבל - הנמשל מובן כי חכמת תכונת השמים וכל צבאם. נחשבים הם רק בהעולם העשי'. אבל יש עוד עולמות אב"י עד א"ס ב"ה. ולזאת חכמי ישראל הם החכמים האמיתים. בידעם כי יש עולמות למעלה. לא רצו לעמוד בהעולם העשי' לבד. כי מגמת פניהם קדימה לילך מחיל אל חיל עד בואם אל כסה"כ. לכן לא התבוננו כ"כ בחכמת התכונה. לא כן חכמי אה"ע - ע"כ נשארו בהעולם העשי' ורכשו להם ידיעה יתירה בהתכונה- והבן.

כד. **פ"א** הי' סיום הש"ס מהחבורה לומדי ש"ס בבית מדרשו של מרן ובא הוא ג"כ על הסיום. ואחר הסיום עשו תיכף התחלה מחדש לחלק הש"ס בין הלומדים. ורצו ליתן גם לרבם הוא מרן הק' איזה מסכתא. ויען ויאמר אני אין לי פנאי ללמוד. ואח"כ אמר בזה"ל תאמינו לי שאם רציתי לחדש חידושים בלימוד הי' ביכולתי לחדש כמו התנאים והאמוראים. היינו שיש לי זכרון טוב. שאם הייתי לומר הייתי זוכר. אבל מה אעשה שאיני רוצה להפסיק אפי' רגע אחת מדביקות הקב"ה. ועיין באות שאח"ז[9]

כה. **שמעתי** בשם הרב החסיד ר' דוד אורטינבארג ז"ל ששמע מפ"ק של מרן הרוזינער זי"ע שאמר בזה"ל מה אתם סוברים שהצדיקים אינם יכולים ללמוד תורה. אכן האמת היא מה היא תורה שמורה דרך איך לעבוד את השי"ת. והפלפול בהתורה הוא לבוש מהתורה. אכן מאן דאחיד במלכא. אחיד בלבושין דילי'.

כו. **פ"א** צוה לאסור מרכבתו לנסוע לטייל לשאוף רוח צח כדרכו בקודש. ונתן פקודה שלא ילך שום איש אחרי המרכבה. וכאשר יצא לעלות על המרכבה. עמד שם מנגד הרב ההסיד מק' ראמין ז"ל [שהי' חשוב מאד בעיני מרן זלל"ה] ורמז רבנו באצבעו שיגש אלי' הרב הנ"ל. ויגש. ויען רבנו הק' ויאמר. ראמינער רב הלא אתם רגילים בנסיעות בעולם תאמרו להעולם. וזאת אני רוצה שתאמרו. כי הנה המרכבה שלי עולה מחירה סך כך וכך... מעות. והסוסים עולים כך וכך מעות. ואני לא נהניתי מהעוה"ז אפי' כחוט השערה. אכן מי יודע מה נקרא בשם [בעולם העליון] חוט השערה. וכפל דברי' עוד הפעם ראמינער רב אתם רגילים בנסיעות. וכו'...

ענין שבתו במאסר

א. **פ"א** התוועדו מרן הרוזינער וההה"צ הר"מ מטשארנאביל זללה"ה בעיר אחת על שבת פ' מקץ וכאשר ישבו הצדיקים יחדיו אמר מרן הרוזינער להה"צ הר"מ

[9] באור המאיר פ' חי'. התורה היא רושם אלוקית והעולם היא רושם התורה ומי שיש בו מדעת קונו יכול למצוא בכ"ד שבעולם אותיות התורה. והכל תלוי בעוצם הכרתם והשגתם התלבשות גווני התורה הרשומה במדריגות התחתונים היותם רושם התורה ובזה תלוי בניינה של קומת השכינה ע"כ.

מטשארנאביל. הנה בפרשה של שבוע זו נאמר ויוסף הורד מצרימה מיינט מען קיוב. ענה הטשארנאבילער אני מוחל לכם הדבר כי אני כבר זקנתי וכחי אין עמדי וזאת הי' בערך עשרה שנים קודם שנלקח הרוזינער למאסר בקיוב:

ב. **בימי** הסוכות הי' קשה מאד להכניס לו אתרוג לתוך המאסר וע"י הרבה השתדלות השיגו רשיון להושיט לו את הד' מינים ע"י שר אחד משרי החיל ובעת שמסר לו השר האתרוג אמר לו בהפרי הזה שאני נותן לך חטא בזה אבינו הראשון ואתה ביכולתך לתקן זאת (כמ"ד עץ שאכל אדה"ר אתרוג הי'):

ג. **ידוע** שמשמשו הר' שמואליק שישב עמו במאסר עבר עליו רוב הזמן בשינה ופ"א הקיץ עצמו וראה שמרן הרוזינער לבוש בגדי' הפוכים ונתפלא מאד ואמר לו הרוזינער שהי' אצלי כעת הז' הרועים והתקנאו בי בזה שאני יושב תפוס. והעולם אומרים שסגולה לעין הרע להפוך המלבושים:

ד. **סיפר** בנו הה"צ הק' הר' מנחם נחום משטיפענעשט זללה"ה אשר במאסר שישב אבי' הרוזינער למקום בהכ"ס הי' צריך לעלות במדריגות. ובעת שהי' צריך לעשות צרכי' הי' עולה שמה למעלה ומשמשו שמואליק עמד למטה. פ"א בעלותו שמה נראה לפניו כלב קטן בתלתלים שחורות ואמר בזה"ל פעטליוואטי הינטיל. וסיים הה"צ השטיפנעשטיר הנה אבי זללה"ה הי' בקי בהם ובשמותיהם ר"ל אכן מפני הכלב הזה נבהל והתחיל לצעוק למשמשו. ועלה אלי' ואז ברח הכלב:

ה. **סיפרה** הצדקת גיטילע בת מרן הרוזינער זי"ע אשר בחצר המטרה שישב שם הרוזינער. הי' תעלה של מים לפני החדר שישב שמה. פ"א בש"ק, מאיזה סיבה, נתמלא התעלה מים רבים, שטף ועבר על כל גדותי' עד שא"א הי' לעבור אל חדרו להביא לו קידוש וחלות ומאכל על שבת. והי' דואגים מאד ע"ז שהרוזינער ישב בתענית בש"ק ולפנות ערב נחסרו המים והכניסו לו קידוש וחלות ומאכל. וענה ואמר יכול להיות שהי' טוב יותר שלא הי' נחסר המים ואז הייתי מוכרח לישב בתענית כל יום ש"ק והי' נעשה רעש גדול למעלה מתעניתי בשבת. והי' אפשר קץ לצרותי אכן עכשיו שהובא לי לאכול מוכרח אני לאכול:

ו. **פ"א** בשבתו במאסר עמד לבוש בטו"ת כל היום ע"ש עד הערב. וכאשר ראה משמשו שמהר יקדש היום קרב אלי' וחלץ לו התפילין מעל ראשו. ומהר להדליק הנרות לכבוד שבת. ופתאום נכנס שר בית הסוהר וכבה את הנרות וצעק בקול מה זה קול המולה סוער ברעש אשר אשמע. ומרן הרוזינער עמד אז והעמיק במחשבותיו הטהורים ובעבור רגעים אחדים בא עוד הפעם השר הנ"ל והדליק את הנרות שכבה אז אמר מרן הרוזינער

למשמשו הידעת מי הוא זה השר. הוא שר של מלך רוסיא חוצפא גדולה עשה לכבות את הנרות שלי אבל עכ"ז ירא ממני והי' מוכרח בעצמו לחזור ולהדליקם:

ז. **בעת** שיצא מהמאסר אמר בזה"ל בתחל' עלה על מחשבתי להיות יושב מוחלט במאסר וראיתי שרצון ומחשבה זו היא ח"ו כח מהסט"א ובקשתי מהשי"ת שיוציאני מהמאסר ואמר להיות לי יסורים מן היסורים זאת אינו מצד הקדושה ואם לא יהי' לי יסורים לא יהי' נחשב לי היסורים ליסורים וענין זה עמוק מאד מי ימצאנו:

ח. **כאשר** בא מהמאסר הלך בחדרו אנה ואנה ואמר למה קורין אותי רבי אם אין שומעין לי למעלה. איך בין נאהר אדרימעלט גיווארין האט זיך אפ גיטאהן וואס האט זיך אפ גיטאהן:

ט. **בעת** שבא השר לקחת אותו להוליכו למאסר עמד הרב וסיפר מעשה שהי' מלך גדול שלא היה לו בנים. ולעת זקנתו נפקד בבת אחת טובה ויפה ברה כחמה. והי' יקרה מאד בעיני המלך והמלכה ונהלו אותה במזג. מאכלה ומשקתה הכל בסדר ובמזג הראוי' למצב בריאתה. וכשגדלה והגיע פרקה לשדך אותה בחרו עבורה חתן יקר ונעלה מרמי המעלה. ואחר נשיאתה והבת היקרה הנ"ל ניתן לה הריון. דברו המלך והמלכה ביניהם מה נעשה לבתנו זאת בעת שיגיע ימי' ללדת ויאחזוה צירים וחבלי יולדה. ואיך נעצור כח ונוכל לסבול את קול צעקת בתנו היקרה מחבלים שיבואו לה. אח"כ אמרו מסתמא בתנו המשכלת תחוס עלינו. ותחו' על צערנו. ותדע בחכמה. לעצור עצמה שלא תזעק אף אם יכאיב לה. תסבול בקרבה הצער ולא ישמע קולה וכן הי' הדבר. והבת המשכלת התחזקה בכל כחה לבל תשמיע קול צער למען לא ידאיב לב אבי' ואמה. אכן בסוף כאשר בא הרגע האחרונה שתמלט הוולד התחזקו עלי' החבלים מאד ולא עצרה כח עוד ונפר קול צעקת אוי ממנה. ואבי' ואמה נבהלו מאד ולקחו עץ גדול והכוה על ראשה. על מה שלא עצרה עוד רגע קטן בזה:

י. **סיפר** הה"צ ר"א מ"מ דק' מריסק זלל"ה שנתראה פ"א עם מרן בעיר לוצק וסיפר לו מרן איך שהתפילין שלו הגיעו לו מאביו הה"צ הר"ש שהתפלל בהם. ואבי' הק' השיג אותם מהמלאך הק' והמלאך השיגם מהמגיד הגדול ממעזריטש. ובודאי הי' התפילין יקרים מאד. וכאשר נלקח להמאסר הי' ירא לקחת אתו את התפילין. והניח אותם בביתו במקום צנוע. ולעצמו כתב לו תפילין קטנים לקחת עמו במאסר. והנה לאחר צאתו מהתפיסה לקח את התפילין שלו להניח ופתח אותם. והנה עלה עליהם חלודה ועיפוש. וכך אמר מרן זלה"ה כשראיתי זאת נעשה אלף נקבים בלבי ושלח אחר סופר אולי יוכל לתקנם.

וכאשר בא הסופר ולקח אותם בידו להביט בהם והנה הפרשיות כולם נקיים וטהורים טובים ויפים כבראשונה.

שבח תהלתו על בניו הקדושים

א. **לפני** חופתו של מרן אדמו"ר רא"י זללה"ה מס"ג הביע אליו ברכתו ואמר אבי זללה"ה [הוא הה"ק הר"ש מפארבישטש זלה"ה] אמר אז פין מיינע קינדער וועט מען וויסן וועהר איך בין - ואני אומר אז פין מיינע קינדער וועט מען וויסן וועהר גאט איז. ע"כ.

ב. **שמעתי** מחסיד זקן אחד אשר פ"א נתעורר איזה פירוד לבבות בין הבנים הקדושים. ושלח מרן הרוזינער שיבואו כולם לעמוד בפניו. וכאשר נכנסו להיכל קדשו. ענה ואמר "ברוך הבא גוטע יודין" המעט לכם גודל צרות ישראל שסובלים עד היום מחמת הפירוד והמחלוקת שהי' בין יוסף והשבטים בני יע"א. תדעו שאתם בני בבחי' שבטי-יה. ואם ח"ו יתהוה איזה פירוד וקטרוג ביניכם יוכל הדבר להזיק ח"ו לכלל ישראל.

ג. **בעת** שבא מרן הרוזינער מארץ רוסיא לס"ג. ושמו הגדול והקדוש. הרעיש תבל ויושבי' וכל העירות הסמוכים לס"ג חרדו לקדאתו. ובאו עדרים עדרים לקבל פני קדשו. ובעיר קאסוב הסמוכה התקבצו חבורת אנשים לנסוע יחדיו לס"ג לראות את אור פני קדשו. והי' שמה. נער בן איש אחד יניק וחכים. וכאשר ראה חבורה הולכים לנסוע ביחד. וכאן הבן שואל נסיעה זו מה משמשת. והשיבו לו לפי דרכו. כי בא רבי גדול כמלאך ה' צבאות לס"ג ונוסעים לראותו והנה הבן הזה התחיל לחשוב. אם בא מלאך מן השמים על הארץ ויתעורר בו החשק גם הוא לראותו. ולא גלה לאביו והשכיר עצמו עם הנוסעים על העגלה. ובא בתוך הבאים לס"ג. וכאשר נכנסו החבורה מאנשי עירו נכנס גם הוא בתוכם. ואחר קבלת שלום שיצאו כל האנשים. והבן הנ"ל נשאר עומד בהיכל קדשו לוטש בעיניו על מרן. ובודק אותו ומביט בכל צדדיו. ושאל אותו המשמש מאין אתה. השיב מעיר קאסוב אני. ומה אתה עושה כאן השיב שמעתי שבא לכאן מלאך ה' צבאות. ואני זוכר שלמדתי עם מורי קודם חג השבועות באקדמות "כליל גפי שתא" שהמלאך יש לו שש כנפים. ע"כ אני מחפש למצוא הששה גדפים. אצל המלאך הנ"ל. ומרן הרוזינער שמע את דברי הנער. ויען ויאמר למשמשו קח את הנער והוליכהו לכל הששה בנים הק' ויראה את השש גדפים שלי[10]

[10] עיין בת"ז בתקוני שית וארבעין. בראשית - ירא שית דאינון שית גדפין - ואינון שתי ספירין דבליל האי עוף דהיא עמודא דאמציעתא אית מאן דירית רוח דקודשא בהאי אורח אצילות. ואית מאן דירית רוחא מהאי עוף דהיא נער וכו' עיי"ש.

ד. **הה"צ** ר' רפאל מבערשיט זללה"ה. פ"א שאל את מרן הרוזינער על מה שבני [שעוד הי' ילדים קטנים] הולכים בנושאי מכנסים שקורין שלעקיס. והשיב לו מה יעשו אשר אין להם גופים ועל מה יחזיקו המכנסים שלהם.

ה. **בההספד** שעשה הרב מיאס ז"ל כ' שם ששמע מפ"ק של מרן הרוזינער זי"ע שאמר כאשר הי' בימי המקדש ששאלו באורים ותומים כן יהי' אצל בני.

ו. **סיפר** מרן אדמו"ר הריזינער אשר לזקנו המגיד הגדול הבטיחו מן השמים שיהי' לו גדולה על מאה וחמשים שנה. והתפלל. וקראו לו מן השמים לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך. אמר ה' היינו שהשי"ת אומר. מעתה ועד עולם עד קץ ימות המשיח לא יכלו צדיקים מזרעו.

ז. **פ"א** נתהוה איזה פירוד בין הבנים הקדושים ונודע זאת למרן ושלח אחריהם שיבואו כולם לפני' ובבואם הביתה פנימה. ויעמדו לפני' ענה ואמר בדברות קדשו. הנה שמעתי שיש ביניכם איזה פירוד. המעט לכם הצרות הרבות שסבלו ישראל בעשרה הרוגי מלכות ועוד שנמשך מהפירוד שהי' בין השבטים במכירת יוסף. ידוע תדעו שאתם בני בבחי' שבטי- יה ואם יתהוה ביניכם איזה פירוד יוכל ח"ו להזיק לכלל ישראל.

ח. **בעת** שהתחתן מרן עם הג' האלוף ר' יעקב יוסף היילפארין. והמנהג היא בעת ההתקשרות החיתון. לחשוב היחוס של המחותנים. והציע הג' ריע"י את מקור יחוסו. והשיב מרן אדמו"ר זלל"ה הנה מה ענין יחוס היא מלשון מחסה היינו שאם יש איש בתוך המחסה אזי תועיל המחסה להגן עלי' הנה זקננו המגיד זלל"ה הי' יחסן עם בנו המלאך והמלאך הק' הי' מיוחס עם בנו הוא אבי הק' הר' שלום זלל"ה ואבי הי' יחסן עמדי. ואני הנה אני מיוחס עם בניי הקדושים ע"כ.

ט. **פ"א** בחג השבועות בבוקר אחר המקוה. אמר כי אבי' של זקינו המגיד הי' לו ספר יוחסין עד חזקי' המלך ואמרו לו מן השמים. כי ממנו יתחיל יחוס חדש. והטמין את הספר יוחסין תחת אבן אחת ויודע אני אפי' באיזה מקום הוא מונח. רק בטוח אני כי הבנים שלי לא יצטרכו אלי'.

סיפורים נעלים

דברות קדשו בסיפורים נעלים ונאדרים בקודש

א. **בעת** שישב מרן הריזינער זלל"ה בעיר קאמיניץ. ופ"א בעת קידוש לבנה. נתאספו הרבה אנשים שהשתוקקו לראות את אור זיו אור פני קדשו אך הוא הי' מפחד לקדש הלבנה בקהל עם. מחמת שהי' חוקרים משרי הממשלה על תהליכתו. ואחר שהרבה

אנשים הלכו להם ולא נשאר רק מספר י"ג אנשים והי' קידוש לבנה ואחר הקידוש פתח מרן את פ"ק ואמר. העולם אומרים שאני רוצה לישב בקאמיניץ. לא נכון הדבר. כי ברוזין אני בעל הוצאה על שני מאות רו"כ לשבוע. ובקאמיניץ אהי' צריך להיות בעל הוצאה על ג' מאות. ואיך אוכל לקבל עלי ולהעמיס על העולם הוצאה רבה. אח"כ שאל אם אפשר להכין סעודה. והשיבו כי יכינו. ויהי כי ישב לסעוד בהסעודה. התחיל לספר מעשה מזקנו הה"צ ר' נחום הגדול מטשארנאביל זללה"ה הנה העולם קראו את הה"צ ר' נחום בע"ש קטן. פ"א נתפס בעלילה. ויאסרוהו בבית הסוהר. והה"צ ר' זאב מזיטאמיר זלל"ה הי' לו הרבה השתדלות שלא יורידו אותו לבור תחתית שבבית הסוהר. ואח"כ התאמץ בהשתדלות שיניחוהו איזה שעות לילך לבהמ"ד לומר דרשה. וכאשר חזר מהדרשה להמאסר הלכו אחריו הרבה אנשים. וכבוד והדר עטרוהו. ובתוך כך פגע בו שר בית הסוהר. וקינא מאד על הכבוד שנותנין לאיש התפוס במאסר. וצוה להכביד עליו מאסרו ולהורידו לבור תחתיות שבבית האסורים. ולהה"צ ר' זאב הנ"ל הי' לו הרבה יגיעות שיניחו להכניס שמה אבנים לעשות מקום צניעות לבהכ"ס. ועוד השתדל הה"צ ר' זאב ופעל שיניחו אותו בכל יום לכנס לבית האסורים אל הה"צ ר' נחום להיות עמו ב' שעות. פ"א בהיותו אצלו בתוך ב' שעות הנ"ל נתראה שמה אחד בתמונת דייטש. ואמר להה"צ ר' נחום. הנה מחר יהי' יום השוק בעיר ע"כ מבקש מהה"צ ר' זאב שישתדל שיניחו את הה"צ ר' נחום לצאת מהמאסר וילך בעיר לקבץ נדבה עבור הדייטש הנ"ל. והצ' ר' זאב השתדל ופעל שיניחו אותו. באופן שהצ' ר' זאב ישאר במאסר. בתורת משכון עד שיחזור הצ' ר' נחום. והצ' ר' נחום יצא בתוך העיר וקיבץ לערך ב' מאות רו"כ. וחזר. וההה"צ ר' זאב עמד וצווח כי לא הי' כדאי כל ההוצאה מהשתדלות נגד ההכנסה מקיבץ נדבה כזו. והשיב הה"צ ר' נחום הנה אנכי הבטחתי לאיש אחד לקבץ עבורו נדבה. והנה לא יכולתי לקיים. מחמת שכלוא אנכי במאסר ונעשה רעש בשמים. יען כי מעודי לא שניתי בדיבורי וכעת לא אוכל לקיים מוצא שפתי. ובא מלאך של רחמים. ונתראה לכאן בתמונת דייטש. לפעול שלא אשנה דיבורי. ואחר איזה ימים בהיות הה"צ ר' זאב בבית האסורים כנ"ל. נתראה לפניהם אשה אחת מעוטפת במטפחת משי. ושאלה להה"צ ר"נ. בתימה זהו היא וזהו שכרה. והשיב לה הה"צ ר"נ בניחותא זהו תורה וזהו שכרה ושאל הה"צ ר' זאב מי היא האשה הזאת. והשיב הה"צ ר' נחום. האשה הזאת היא שרה אמנו. ושאלתה ממני. אם כי אנכי תמיד עוסק בפדיון שבוים וכי זהו שכרי שאשב בעצמי במאסר. ואנכי השבתי לה כי כן היא המדה. למען דעת גודל צער השבוים. כדי שאדע מתן שכרה מפדיון השבוים מהצער הגדול. אח"כ התאמץ הה"צ ר' זאב להוציאו לחפשי מהמאסר.

ולא עלתה בידו והבין שרצונו של הה"צ ר' נחום לישב במאסר ולא לצאת. והשתדל הה"צ ר"ז וקיבץ אסיפה מכמה צדיקים שיפעלו להפוך את רצון הה"צ ר"נ שירצה לצאת ממאסרו ונבררו מהאסיפה ג' צדיקים הה"צ הרב מבארדיטשוב זלל"ה והה"צ ר' ברוך ממעזבוז זלל"ה ועוד אחד. ובאו אל הה"צ ר"נ. ואמרו לו שהסכימו האסיפה מהצדיקים שירצה לצאת מהמאסר. והשיב הה"צ ר"נ. אם אתם כולכם רוצים בזה. אני איני רוצה לצאת. וסיים מרן הריזינער בזה"ל נכד הבעש"ט שהי' זעירא מן חבריא [הוא הצ' ר' ברוך זלל"ה] השיב אם אנחנו רוצים מסתמא רצון השי"ת ג"כ בזה ואיך תוכלו לסרב. ותיכף נתרצה לצאת ומיד אחר השתדלות מעט יצא לחפשי:

ב. **אחר** הסתלקות אבי' הק' הה"צ הר"ש מפארבישטש. בא לפני מרן הריזינער חסיד אחד אשר הי' מקורב להר"ש ושאל אותו מרן אם זוכר אתה הדבר כד הוינא טליא כבן שנה ומחצה. ונכנסתי פ"א לאבי זלל"ה ומצאתי שדיבר עמך מאיזה ענין וכאשר עמדתי לפני' אמר לי אבי זלל"ה שאָשקיני לך אצל אמך ותתן לך אַ לעקיכל. והבנתי אז כי מדברים איזה דברים ממני. ועתה אשאל לך מה הי' המדובר אז שהי' סוד כמוס ממני אם מעוה"ז בוודאי לא הי' סוד לפני. ואם מהעוה"ב ג"כ לא. והשיב לו החסיד. ירא אנכי לגלות לכם כי אם אגלה כל העולם יקטן לפניכם. ויען מרן הריזינער. מה לי להתפאר. הלא כמה צדיקים יש לו להקב"ה בעץ החיים. אז סיפר לו החסיד מה שאמר לו אבי' הה"ק הר"ש כי הנה ידוע אשר צורתו של יעקב אע"ה חקוק' בכה"כ אכן בחי' ישראל היא מדריגה יותר גבוה מבחי' יעקב והכה"כ חקוק בצורתו. וכאשר רבנו בא אז לפני' ענה ואמר כגון זה. וכאשר סיים החסיד את דבריו התחיל מרן להתנצל ואמר מי אנכי - מה אנכי ע"כ:

ג. **הצדקת** מרת אדיל בת הה"צ הק' רבי ר' ברוך ממעזיבוז זללה"ה היתה פ"א אצל מרן מריזין זי"ע. ושאל אותה אם יש לה איזה דבר לספר מאבי' הה"צ ענתה ואמרה שזוכרת אשר פ"א נכנסה אצל אבי' זלל"ה. ועמד איש אחד מאנשי' ושמעתי שאבי זלל"ה שופך עליו בוז וקלון. ושאלתי את אבי זלל"ה מדוע זה תבזה כ"כ את האיש הזה. ואמר לי מפני שנסע להה"צ ר' שלום מפארבישטש ע"ז אני מבזה אותו - שהרב הר"ש הוא עקשן כמו אביו המלאך הי' עקשן כידוע - זאת אני יודע מה שאמר אבי זלל"ה על אביכם אח"כ אמר מרן הריזינער הנה אספר לכם מה שאמר וסיפר הה"צ מאפטא זלל"ה. על אביכם כשנפטר אביכם ונשמתו הק' עלתה למעלה יצאו לקראתו כל הצדיקים שהי' לפניו בעלמא הדין להכניסהו לג"ע. ולא רצה לכנס. עד שיהי' תיכף הגאולה שלימה. ויצאו לפניו כל התנאים והאמוראים ובקשהו שילך לג"ע ולא רצה. ואח"כ יצאו לפניו

הנביאים. ולא רצה לכנס. אח"כ יצאו השבעה רועים ולא רצה כנ"ל רק באופן שיבוא משיח. עד שבא הקב"ה בכבודו ובעצמו ואמר לו ברוכ'ל בני לך לג"ע כי לא הגיע עוד זמן הגאולה - שיהי' בב"א והלך אז.

ד. **שוב** פ"א על נשואי בנו הק' ר' אברהם יעקב מס"ג זלל"ה שהי' גם שמה הצדקת מ' אדיל הנ"ל ובקשה ממרן הריזינער. כאשר אומרים שהמחותנים הצדיקים מעלמא דקשוט נמצאים בעת החופה מבני הצדיקים מעלמא הדין. א"כ בטח גם אבי הה"צ יהי' כאן בעת החופה ע"כ אני מבקש מכבודכם שתמסרו לו את הפתקא שנתנה לו ולקח מרן הריזינער את הפתקא ממנה ותחב בחגורתו. וכשחזר מהחופה. אמר לה תדעו שלא מעלתי כלום בהשליחות ומסרתי הפתקא ליד אביכם ממש.

ה. **פ"א** נתועדו יחדי' הה"צ מאפטא והה"צ הר"מ אבד"ק סיוואן ומרן הריזינער זי"ע ועכ"י וכבדו אותם במשקה והה"צ מסיוואן שתה לחיים בהושטת ידו יד ליד אח"כ שתה מרן הריזינער "לחיים" בפ"ק אבל לא תושיט ידו נענה הה"צ מסיוואן ואמר כתי' ישלח דברו וירפאם ד"ת יד"ו. מוכח כששותין לחיים בידו מביאין רפואה נענה בתרי' מרן הריזינער. הנה הס"ת מן ישלח דברו וירפאם. אותות מו"ח - ודו"ק.

ו. **ספרו** לפני' ענין מהה"צ הר"מ מסיוואן זלל"ה. אשר פעם אחת נסע לאיזה עיר ועשו לו כבוד גדול מאד ושלחו לפניו מרכבה רתומה בסוסים דוהרים. והה"צ הנ"ל כשישב על המרכבה ורצה למאס בהכבוד המדומה הזה התחיל לחשוב. הנה מאין נלקח כל הכבוד הזה מהמרכבה שהסוסים מושכים אותה. והסוס היא דבר טמא ומאוס ובעת שפושטין נבלתה היא מסרחת מאד וחשב כ"כ בגנאי ומאיסות הדבר עד שהתעורר בו הקאה. והתחיל להקיא - וכאשר שמע זאת מרן הריזינער זי"ע אמר "נעביך" "נעביך" לא הי' לו להה"צ מסיוואן עצה אחרת להרחיק הכבוד מדעתו רק בדרך כזה. הלא יש דרך ישר לקבל את כל הכבוד ואעפ"כ לא יתפעל כלל - וישא משלו ויאמר "פ"א הי' שר גדול וגבוה מכל שרי המלך שהי' כולם כורעים ומשתחוים לפניו ומכבדים אותו בכבוד גדול. פ"א הלך השר הנ"ל ביחד עם המלך לטייל וכל שרי המלך הקטנים לא הי' מכירים את המלך וכאשר ראו שהשר הגדול הולך עם עוד איש אחד. מיד כרעו והשתחוו בכבוד גדול לפני השר כדרכם - דעת לנבון נקל אשר השר הזה לא ניחא לי' בהכבוד שעשו לו בעת שהלך עם המלך בעצמו. ומתבייש מאד מהמלך מזה הכבוד. שנותנים לו". והמבין יבין -

ז. **מעשה** זו סיפר הה"צ ר"א מקארלין זללה"ה. עד היכן גדול כח האמונה בצדיקים. להיות נושע בה'. מעובדא אחת שסיפר לו מחותנו מרן הריזינער זי"ע - שהי' שני אנשים

יושבים בשני כפרים סמוכים זל"ז והי' אחד מאמין בצדיקים. רק אשתו לא הית' מאמינה והשני הי' איפכא הוא לא הי' מאמין אבל אשתו הית' מאמנת, פ"א נפל בחולי הכפרי המאמין ועסק ברופאים ולא הועיל. וצעק מאד שיסעו עבורו לאיזה צדיק שיתפלל עלי'. ואשתו אף שלא הית' מאמנת. אך לעשות רצון בעלה. שכרה עגלה ליסע למרן הריזינער. ונסעה דרך הכפר השני שישב שמה האיש הבלתי מאמין. אשר גם הוא הי' בעת צרה. שהגיע זמן פרעון הראטע ולא הי' לו מעות והאדון דוחק. אכן אשתו הית' מאמנת כנ"ל. וכאשר ראתה שהאשה חברתה נוסעת לרוזין. החישה גם היא לנסוע יחדי' עמה. וכאשר באו לרוזין כתבו להם מקודם פתקאות אצל כותב הקוויטליך. כל אחת כתבה את מבוקשה. וקרה מקרה שהחליפו זא"ז בפתקאותיהם וכאשר נגשו לפני מרן הריזינער. והאשה של בעל החולי הגישה הקוויטל שנכתב שם שצריך לשלם הראטע. והשיב מרן בברכתו ה' יושיעך. והאשה השניה שבקשתה שיהי' לה מעות לתשלומין הראטע הגישה הקוויטל מהחולה והשיב אדמו"ר זלל"ה יעמדו לו באנקיס ועלוקות. והאשה הנ"ל יען שהי' בעלת אמונה. נתנה אומן בלבה שתשובת אדמו"ר שייך לבקשתה וע"י באנקיס ועלוקות יעזור לה ה' להזמין להם מעות על הראטע. ונסעה לביתה. ושאל אותה מעלה הבלתי מאמין מה ענה לך הרבי. ותען ותאמר רבנו נתן לי סגולה להעמיד באנקיס ופיאווקיס. ויתפלא האיש מאד. ויאמר הלא דבר הוא. ויהי' כאשר קרב היום האחרון. לתשלומין הראטע. ובידו לא הי' מאומה. ויאמר אנסה נא את עצת רבנו. וה' נתן בלבו. ויעל על המטה. ונתן על גופו הרבה עלוקות מוצצת דם ובאנקיס הכה הרבה הוכה ופצוע ויבוא שוטר אחד מהחצר בצעקה ובהתראה שיביא היום את הראטע. וא"ל ישליכו אותו מהכפר. וירא את האיש מוטל במטה מתבוסס בדמו. וחזר להחצר ויספר את הדברים להאדון. ולא רצה האדון להאמין להשוטר ויתן צו להביא את האיש אליו מוטל על מטתו. ויעשו כן עבדיו וישאו אותו להחצר. וכאשר ראתה אותו האדונית שהוא מתגולל בדם פצעי' נכמרו רחמי' והתחילה לספוק בכפי' ותשאל אותו מה לך. ואיזה רעה קרה לך. וישלח ה' את דברו בפיו ויען ויאמר אשר תמול נסעתי העירה לחפש איזה עצה ותחבולה להשיג את צרור הכסף לתשלומין הראטע ואחר רוב עמל ויגיעה קבצתי את המעות בהלואה ורציתי לנסוע לביתי. וכבר פנה היום. ולא מצאתי שום עגלה שנוסעת להכפר שלנו. והוכרחתי ללכת ברגלי באישון לילה ואפלה. ויפגשו אותי גזלנים וחומסים ויבוזו את כל כספי שהי' לי ואותי הכו במכות נמרצות. ובחמלת ה' עלי נשאר בי נשמתי - ותען האדונית לבעלה האדון. א"כ אנחנו הי' הגורמים למכותיו ועלינו מוטל מעתה לרפאותו ולחזקו. ומעתה הראטע שחייב לנו נמחול לו. אולם הלא בוודאי

נעשה בע"ח גדול בעיר שלוה לצורך הראטע והסכימו שניהם ליתן את הקרעטשמע על ג' שנים בחנם - ואחר סיפור המעשה אמר מרן הריזינער למחותנו הר"א מקארלין - תאמינו לי מחותני כי בעת שעמדה האשה לפני לא הי' לו שום עצה לפעול ישועתה. רק מגודל אמונתה המשיכה ישועה ממרום להיות נושע בה'[11]

ח. **בס**' מכ"א ששמע מפ"ק בעת היותו בבארשטשוב. והי' העולם צריכים למטר והי' באים אצלו להתפלל ע"ז ושמע בהיותו בשדה בל"ג בעומר אחר שסיפר שמה ענין גבוה מאד ע"ד משל - אח"כ אמר רבש"ע גם היום יש צדיקים. אשר הקב"ה גוזר והם מבטלים גזירות רעות אני מבקש אותך שירד מטר כי העול' צריכי' מאד ובעוד שלא בא לעיר התחיל לירד המטר:

ט. **חתנא** דבי' נשיאה ה"ה הר' דוד הלפארין ז"ל בעת שהי' סמוך על שלחן חותנו הק' מרן הריזינער בס"ג באה לו פקודה מאבי' הג' ר' יעקב יוסף הלפארין מב"ד שיסע לעיר בראדשטין להשתטח שמה על קבר זקינו הה"ג הר' משה חריף זלל"ה שהוא הי' מנכדיו לבקש שמה על איזה ישועה שהי' נצרך לו. שהי' קבלה אצל זרעו שעד עשרה דורות אם יהי' נצרך לאחר מזרעו איזה ישועה. יבואו להתפלל על קברו ויהי' נושעים בה' והנה הר' דוד מאד הי' חפץ לקיים מצות אבי'. אך לא הי' יכול לגלות לפני חותנו הק' שרצונו ליסע לשם שהוא נגד הכבוד. וחשב ליסע באמצע השבוע ולבוא על ש"ק בחזרה בכדי שלא יהי' נודע מנסיעתו וחזירתו. וכן עשה אכן איתרמי לי' אונסא ונתעכב על ש"ק בדרך. ובא חזרה לס"ג אחר שבת באופן שנודע לחותנו הק' שנסע לאיזה מקום. ובביאתו הי' מוכרח לגלות לחותנו הק' ענין נסיעתו. והשיב לו חותנו הק' טוב עשית. והגה אספר לך מגודל מעלת זקינך הגאון זלל"ה. אחר פטירתו. ועלתה נשמתו למעלה. ובדקו במעשיו בב"ד של מעלה. ומצאו שתיקן הכל. ופסקו לו הג"ע והנה בא הרבינו גרשון מאור הגולה. וכל קדושי' עמו חברי' דיליה ונהמו עליו כנהמת הארי. וצעק איך יכולים לפסוק לו ג"ע. והוא הקל בדבר החרם שלי שעשיתי שלא להתיר לישא שתי נשים רק בהיתר ממאה רבנים. והוא התיר פ"א את הנשתטית רק בשלושים רבנים. וזקינך הר"מ חריף השיב יען שהוא הי' לו כתב רבנות משבעים עירות. ע"כ צירף את דעתו נגד ע' רבנים והי' ביחד מאה. והר"ג טען שגזירתו הי' רק ע"י ק' אנשים שהם רבנים ועיינו בדינו. ויצא הפס"ד. לעיין במילי דמתא בכל השבעים עירות הנ"ל. אם תיקן את כל הדברים שמוטלים על

[11] בס' אוהב ישראל פ' נח בשם הה"ק ר' מיכל זלל"ה אמונה היא לשון המשכה מל' ויהי אומן את הדסה כי באמונה יש כח זה שע"י האמונה יומשך הדבר ממקורו ויבוא וכו' עיי"ש.

הרב שבעיר לתקן אזי הוא שקול נגד ע' רבנים. וא"ל רק לרב אחד יחשב. ובדקו בבל השבעים עירות הנ"ל. ונמצא שתיקן הכל כנכון והלך לג"ע:

אמרות טהורות

אמרות טהורות מקדוש ישראל

א. **בימי** מרן הריזינער נמצא ערל אחד מלומד מאד שלמד גם בלימודי העברים עד שהי' בקי בתנ"ך ופירושי' וכאשר שמע מגודל חכמת מרן זלל"ה. שמלאה הארץ תהלתו. אמר הערל הנ"ל אנכי אלך ואקפחנו בשאלות. ובא אל מרן זלל"ה והתחפש. ושאל שאלתו כי קשה לו על פרש"י בפ' חוקת על ויבוא עמלק וכו' וישב ממנו שבי ופרש"י שם כיון שמת אהרן נסתלקו ענני הכבוד. וקשה לו. מדוע זה נסתלקו עננים במיתת אהרן דוקא. זאת ועוד אחרת. למה נקראו שמם ענני הכבוד. ולא עננים סתם. והשיב לו מרן. כי הנה ידוע מה שכ' חכמי המחקר שמגוף האדם עולים תמיד אידים דקים. מנקבי הפאריס שבאדם. הנה אם יתחברו שני בני אדם שאוהבים זא"ז יתערבו האידים הנ"ל ויתלכדו יחדיו ואם יתחברו אנשים שאין ביניהם אהבה האידים הנ"ל עולים כ"א לבדו ולא יתערבו יחד. והנה ידוע דמדתו של אהרן הי' אוהב שלום ורודף שלום והמשיך אהבה וריעות בין כל ישראל כמש"כ ויחן שם ישראל. פירש"י בלב אחד כאיש אחד וממילא היה האידים של כל ישראל מתערבים ומתלכדים יחדי' ומהבל והאידים הנ"ל נעשו ענני הכבוד וזהו הי' כבוד לישראל אשר ס' רבוא אנשים יהי' ביניהם כ"כ אהבה ואהוה אבל כיון שמת אהרן נפסק האהבה הגדולה שהי' ביניהם. ונסתלקו ענני הכבוד שנעשה ע"י מדתו של אהרן.

ב. **פ"א** אמר מה אתם סוברים אשר הריש בריוני הנזכרים בש"ס [גיטין פ' הנזקין] הי' אנשים קלי הדעת. לא. האנשים האלה הי' גדולים רק הי' חסר להם אמונת חכמים. מי הי' אז צדיקי הדור התנאים והאמוראים. שבדור הזה שרצו להכניע א"ע תחת השונא והני ריש בריוני לא רצו לשמוע להם והי' בהם ב' כתות כת אחת יוצאה לתרבות רעה לגמרי כת הב' לא הרשיעו כ"כ אבל נעשו מתנגדים נגד צדיקי הדור. ונפסק דינם במרום אשר קודם קץ הימין יבואו בגלגול להעולם ויהי' להם תיקון. וב' הכתות נמצאו כעת בעולם. כת הא' המה האנשי חיל הנלקחים למחנה הצבא[12] והכת הב' חאפין זיך אין אשטעקין ומאמינים בו.

ג. **חשבתי** דרכי. בעוה"ז במחשבה טובה - בשוה ואשיב' רנלי אל עדותיך:

[12] בס' שני המאורות מהק' הר"ש מקאמינקא זלל"ה כ' אשר אנשי הצבא באים לתקן חטא אנשי בריוני שמסרו נפשם לצבא שלא ברשות חכמים והסימן לזה כי כעת יש להם אמונת חכמים מאד -

ד. **מה** שהעולם אומרים שהאדם הוא כמו זייגער. אמר מרן הריזינער שהענין הוא כי האדם צריך להיות ולהתנהג כמו מורה שעות שתולה על הכותל והולך אנה ואנה וכאשר ח"ו נופל השריפה בבית כל עוד שלא הגיע האש להזייגער עצמו אין לו שום עסק בהשריפה והוא הולך כדרכו אנה ואנה. כן צרי' להי' האד' במעל' הזאת כל עוד שאין מגיעים היסודים להגוף ח"ו יהי' תמיד מקבל אותם באהבה. ובאם ח"ו מגיעים היסורים להגוף יחזק באמונה להשי"ת ויתפלל אליו הצילנו נא. (בס' מכתב אלי').

ה. **פ"א** בעת שהי' מרן הריזינער בעיר ראדיוואץ. ונתאספו אליו צאן קדשים. והי' שם אחד שהחסידים הריחו בו שלא הי' לבו תמים באמונת ה'. אף שלא הי' ניכר בו כלל. ובש"ק בשבת מרן על שלחנו הטהור ענה ואמר הנה באים אצלי בעלי העבירות חמורות נואפים וכדומה ר"ל אבל אנכי הוא אנכי ואינם מבלבלים אותי[13] אכן אם בא אצלי איש שיש בו שמץ מינות. זאת לא אוכל לסבול כלל. ומבלבל אותי מאד[14].

ו. **אמר** מה שמורגל בפי העולם. ניט צו גייען אין ניט צו פארין האט מען ניט קיין חרטה. חרטה היינו תשובה אז מען גייט ניט צווישען חסידים און מען פארט ניט צו קיין רעבין האט מען ניט קיין חרטה היינו תשובה כנ"ל. ואמר כי זהו הפי' מחז"ל כל הגדול מחבירו. היינו כי איך נעשה גדול הוא מחברו - מדיבוק חברים שלומד עצמו ממדות טובות שרואה מחבירו. יצרו גדול. שיש לו יצה"ר גדול - הוא ממנו שהוא נפרד לעצמו:

ז. **אמר** העול' אומרי' כשמדברים במוצש"ק מבעש"ט היא סגולה לפרנסה וכשמדברים מהה"צ ר' זוסיא זי"ע ומאחי' הה"צ ר' אלימלך זי"ע מאחד מהם היא סגולה ליר"ש ומאחד מהם סגולה לבנים ע"כ וסיים ואני אומר כי לאו דוקא מהצדיקים הנ"ל ולאו דוקא במוצש"ק ולאו דוקא להני מילי הנ"ל [פי' מכל הצדיקים וכל זמן שמדברים מהם הוא סגולה לכל דבר].

ח. **ההולך** ואינו עושה שכר הליכה בידו פ"א אמר מרן זלל"ה דהפי' הוא ההולך ובא להצדיק ואינו עושה היינו שהצדיק אינו יכול לעשות לו שום טובה. שכר מה שכר יש לו. הליכה בידו. היינו כשבא להעולם העליון יש בידו וברשותו לומר שרוצה שיוליכוהו אל אותו צדיק שהלך ונסע אליו בחייו:

[13] בנוסף אלימלך פ' שלח. ע"ד ששמעתי מרבי ומורי הגאון וכו' כמו"ה דוב בער דק' ראוונא נ"ע ולא הסריח בשר קודש מעולם ופי' מי שהוא בשר קודש. שהוא צדיק גמור אינו מסריח מעולם אף כשהוא מעורב עמהם ומדבר עמם וכו'.

[14] בס' קדושת לוי פ' שמות - כ' הצדיקים הגדולים מתפלאים מאד ואינם יכולים לסבול כלל שיהי' אדם בעולם שלא יאמין באמונה שלימה בדבדי השי"ת-

ט. **פתח** ואמר[15] הבע"ת האחרונים שיהי' קודם ביאת המשיח. חטאו כ"כ עד שנכנסו במ"ט שערי טומאה. והתחילו לדבר מהם בהעולם העליון מה יהי' תכלית ובאיזה יסורים יתכפרו עונותיהם שיהי' תיקון לנשמותיהם. ואם יהי' תיקון ג"כ לגופותיהם שיוכלו לעמוד בתחה"מ. וראו בעולם העליון אשר אפי' אם יבואו עליהם יסורים קשים. עד ביאת המשיח. באם ח"ו לא יזכו בנ"י ויבוא בעתה. ואפי' אם יסבלו יסורים עד בעתה. אינו מספיק שיהי' נמחל להם עונותיהם. וגם גהינם הקשה לא יוכל לכפר עונותיהם. והתחילו לדבר. הנה ג' שותפים יש באדם. והנשמה היא חלק אלקי ממעל. לכן אעפ"י שהגיהנם לא יספיק להגוף שיעמוד בתחה"מ עכ"פ הנשמה מוכרחת לתקן. כי חלק אלקי ממעל לא תוכל להיות אבד ח"ו. והתחיל הצדיק הכולל מדור הזה. לבקש רחמים עליהם. כי בכל דור יש ס' רבוא ישראל. ובכל דור יש צדיק הכולל ס' רבוא. והוא מחמת שיש ס' רבוא שרשי הקדושה. ומכל שורש איש אחד. והמעלה שבאיש הזה אינו באיש אחר. כי יש אנשים בעלי צדקה בממונם. ואינם זריזים במצות הכנסת אורחים - ויש שזריזים במצות הכנאו"ח ולא בצדקה. והטעם בזה. כי זה לפי שרשו שנלקח ממנו. והצדיק הכולל שבהדור יש בו מכל המעלות שנמצא בישראל בס' רבוא בכללות כל המעלות נמצא בו. וזהו בחי' משרע"ה ששקול נגד כל ישראל. והצדיק הכולל הנ"ל שיש בהדור יש בו מעלה אחת. שבלא המעלה ההוא יכול ג"כ להיות צדיק הכולל רק שיש בו מעלה הזאת ג"כ. היינו בחי' של אאע"ה. הגם שהעיד עליו השי"ת שלא יצא מרצונו רגע אחד ונק' אלקי אברהם. ומסתמא מענין המעשה מאנשי סדום. הי' ג"כ רצונו לעשות רצון בוראו. ואעפ"כ הי' בו ג"כ מדת רחמנות. בזה שהתפלל עבורם. ויש בהצדיק הכולל שבדור הזה. מעלה זו ג"כ להתפלל עבורם - ושלח השי"ת עצה כמותו שיעשה סגופים ומע"ט ויתנם לישראל מתנת חנם. הזכיות מזה. ויהי' חשוב כאלו ישראל בעצמם עשו וזאת יגן עליהם שיזכו לעמוד בתח"ה אחר שיסבלו עונש גהינם. וכן עשה הצדיק והגן עליהם ויעתר לו השי"ת שיעמדו בתחה"מ. וראה הצדיק ברוח קדשו שהיסורים שיבואו עליהם. יהי' קשה מאד. וריחם עוד עליהם. ועשה עוד סיגופים ומע"ט ונתן להם לישראל מ"ח. והגן עליהם. והתפלל בעדם. ויעתר לו ה' שיהי' נחשב להם יסורי הגוף בהעוה"ז. אשר כאב הקל מאבר אחד אשר יכאב לישראל. ויסבול שבוע אחת. יחשב לו כאלו

[15] בס' אור לשמים פ' נצבים ששמע מרבו הה"צ מלובלין זצוק"ל - ששמע מרבו הק' רבי אלימלך מליזענסק זצוק"ל שבדורנו כולם נקראו בע"ת והשי"ת ברוב רחמי' מקבל אותנו בתשוב'. אבל להאדם היא מר התשוב' כי מתחלה עם יראה אבל הקב"ה נותן אח"כ אהבה ושמחה שיהי' וגילו ברעדה ע"כ.

סבל גהינם קשה כמה שנים[16] ומפני מה היא כן. אין אדם פשוט יכול להבין. וראה עוד הצדיק שגם היסורים הנ"ל קשה להם מאד וריחם עוד עליהם. ועשה עוד עצה כנ"ל והגן עליהם. והרבה להתפלל עוד באופן הנ"ל ויעתר לו ה' שהיסורים שלהם יתהפכו ליסורי דעה. היינו כשיש לישראל יסורי דעה ע"י בזיון שיהי' לו או שחרה אפו על איזה איש אחר שעשה לו רעה. ואינו יכול להנקם ממנו זה נק' יסורי דעה. כ"א לא הי' לו דעה לא הי' לו יסורים מזה והמה בכפלים מיסורי הגוף. למשל (ביסורי הגוף נמחל להם) עונות מעשרים שנה נמחל ביסורי הגוף בשבוע אחת. וביסורי דעה נמחל עונות של ארבעים שנה - מפני מה היא כן אין אדם פשוט יכול להבין זאת. וראה הצדיק ברוח קדשו שגם יסורי הדעת קשה להם והרבה שנים צריכים לסבול. ורצה הצדיק לעשות עוד עצה כנ"ל בכדי להקל מישראל שיהי' להם יסורי דעה קלים ובמיעוט שנים. והשיבו לו מב"ד של מעלה. שהוא בעל הרחמים ואין רחום בדין. והגם שעד עתה פעל בתפלתו - אכן אנחנו שאנו מבעלי מדה"ד כשנתפלל עבורם באופן הנ"ל יכולים להבריח מדה"ד מב"ד של מעלה. ומדה"ד מב"ד של מטה שיסכימו למדה"ר של צדיק הכולל. לפעול שהיסורים שיבואו עליהם יהי' קלים ובשנים מועטים. ולאנשים פשוטים אין יכולים להבינם. מה הטעם שאנו יכולים לפעול כ"כ. אכן המעלה הזאת היא חסרון מצד אחד. כי זהו שאנו במדריג' גבורה. כשרואים אנחנו עונותיהם אין אנו רוצים להתפלל עליהם, מחמת מדה"ד. לכן צריכים אנחנו להתפלל שישפיע עלינו מדת הרחמים של צדיק הכולל כי זהו מדתו של הקב"ה ג"כ. ולהצדיק צריך ג"כ לזכות במדה טובה ע"י התקשרות מע"ט. ובחנם אין זוכה לטוב. אפי' הצדיק וכשנזכה למרה"ר נהי' נכללים בשניהם יחד גבורה ורחמים - הגם שאנו במדריג' גבורה. ונהי' ממונים על הדין. עכ"ז אם יהי' לנו יסורים מזה שצריכים להסכים אל הדין מחמת שיש בנו מדת הרחמים נ"כ. ומגודל רחמנות על ישראל וגם כדי שלא יהי' ח"ו להקב"ה יתי' יסורים מישראל - נתאמץ בתוקף ועוז להתפלל עליהם באופן כזה ומחמת שאנו ממונים על הדין יעזור לנו השי"ת. ונעשה טובה לישראל שיסבלו יסורי דעה קלים ובשנים מועטים. ולא יוכל הב"ד של מעלה להשיב לי אין רחום בדין. והגם שהקדושה של הצדיק הכולל גדול משלנו. אכן לעזור להדור הזה אנו יכולים יותר ממנו וזהו בחי' יעקב אע"ה בחיר שבאבות. הגם שהקדושה של אבותיו הי' גדול מקדושתו שהם עמדו בנסיונות והשי"ת הראה לאבות כל הדורות עד ביאת המשיח והתפלל יעקב אע"ה על הדור הזה. ואמרו לו מן השמים אין מרחמים

[16] בס' התניא מהרב באגרת התשובה ביסורים קלים בעוה"ז ניצל מדינים קשים של עוה"ב במשל הילוך והעתקת הצל בארץ טפח לפי הילוך גלגל השמש ברקיע אלפים מיליין וכו'.

בדין. ויצחק לא רצה להתפלל עבורם כי' הי' ממדריג' גבורה ויעאע"ה הי' נכלל מחסד לגבורה ויתפלל ויעתר לו השי"ת. רק באופן שגם אנחנו נתפלל עבורם. ומחמת זה הי' יעקב בחיר שבאבות. הגם שקדושה של אבותי' הי' גדול מקדושתו - וגם אנחנו הגם שקדושה של הצדיק הכולל גדולה משל קדושה שלנו. עכ"ז לטובת הדור הנ"ל כשיאיר לנו השי"ת מדת החסד והרחמים נהי' כיעקב בחיר שבאבות. והצדיק הכולל מקבל ע"ע שיסתלק מזה העולם קודם הזמן בכדי שמיתתו יכפר על ישראל. ושלמה העה"ש הי' כולל מגבורה וחסד. ועבד השי"ת בזה האופן. והועיל לנשמת הנדחים שיהי' להם מעט שנים ביסורי דעה קלים. מחמת היסורים ומע"ט שנתן להם מתנת חנם. ואנו ג"כ מבחי' שלמה עה"ש ויכולין להכריח מדה"ד של מעלה ומה"ד של מטה שיסכימו למדה"ד של צדיק הכולל - וה' נתן חכמה לשלמה היינו שיכול לכוף את מדה"ד שלו ומדה"ד של מעלה שיכריחו להסכים למדה"ר של צדיק הכולל כנ"ל. ושלמה היא משיח. - -סליק.

על ענין קץ המשיח

י. **ענין** קץ המשיח. הלא נראה בכמה מקומות בספרים הקדושים. נאמר רמז על קץ ביאת משיחנו וכולם הוכיחו מן המקרא כידוע ומהתימה היא זה מדוע לא בא עוד באותן הימים. וזהו אא"ל שלא ראו האמת ח"ו. אך הענין הוא דהאמת אשר זמן ביאת משיחנו הוא בכל יום רק דהדבר תלוי בתשובה כמאמר חז"ל ששאלו אימתי אתי מר. והשיב היום אם תשמעו בקולי. וזאת ידוע דליכא מידי דלא רמיז באורייתא. ולפ"ז מה שאמרו שזמנו בכל יום ממילא נרמז רמז חזק בתורה על כל יום ויום על הקץ רק שהדבר תלוי בתשובה. וע"כ אמרו הקדמונים ז"ל כ"א על זמן אחר. והוכיח כן מן המקרא כי באמת יש רמז חזק על כל הימים האלה. רק אם הי' עושין תשובה הי' באמת הגאולה. ויהי' רצון שיהי' באמת הגאולה בב"א:

יא. **פ"א** אמר. הצדיק הוא כמו העיקר של האילן. ואנשי' החסידים הם כמו ענפים[17] וכמו שאם נפסק ענף אחד הוא כאב להעיקר כמ"כ אם נפסק אחד מצדיק זה לנסוע לאחר - וכ"ז בצדיקים אחרים דהיינו כמו הצדיק מאפטא ודורי הצדיק מטשארנביל. אבל אצלי צו מיר מעג מען זיך אפ רייסין פין אללע מפני שאני שם הוי' שנכלל בו י"ב צירופי הוי' כסדרן.

יב. **בס**' צמח צדיק מה"צ מוויזניצא שהי' חתנו של מרן מרוזין זי"ע כ' בזה"ל חותני הה"צ הק' הי' רגיל לספר בשבת הגדול שהי' רב אחד שהי' רגיל לדרוש בשבת הגדול לעשות

[17] בתקוני זוהר תיקוני שתיתאה רבא אילנא ותקיף (דניאל ד') רבי רבי אנת היא אילנא דרבא וכו' בענפין דילך דאינון איברין קדישין כמה ענפין שריין תמן בנשמתין קדישין וכמה בני נשא לתתא יתפרנסין מהאי חבורה דלך וכו'.

תשובה. ובשבת תשובה היה דורש בהל' תשמישי כלי חרס והי' דורש טוב לעמו. כי בשבת תשובה צריך להיות לב נשבר ונדכה בשבירת כלי חרס שידע שהוא חרס מחרסי האדמה. אכן בפסח שהוא מוחין דגדלות צריך לשוב בתשובה שלימה שיהי' פה-סח לה'.

יג. **אמר** בליל יוה"כ נגד עבודת הה"צ מבארדיטשוב זללה"ה יש צדיקים שעובדים להשי"ת בהעבודה בכל האיברים אשר נראית העבודה על האיברים. אכן יש צדיק שירא כ"כ מהשי"ת שירא מפניו להניף שום אבר מחמת יראתו בעבודתו.

יד. **ה**' יספור בכתוב עמים. אמר היינו כמו הנאלין לא שוה כלום בסוף החשבון רק בתחלתו. אכן אם תצרף להנאל אות אחת בסופו יעשה מהנאלין חשבון גדול. כמ"כ מצוה בפני' לא שוה כלום. רק כמו נאָל אכן כשתצטרף אח"כ לזה מצוה ומחשבה טובה בלי פני' עולה כל הנאלין לשורשן להצטרף לחשבון גדול.

טו. **אמר** שהרמב"ם ז"ל הי' ראוי להיות גואל צדק שהרי חיבר חבורו על כל הדינים שאין נוהגים בזה"ז רק לימות המשיח אלא מפני שהדור לא הי' ראוי לכך. ע"כ בא הראב"ד ועשה השגות עליו.

טז. **איש** אחד מחסידי אדמו"ר מרוזין זי"ע סיפר לפני' אשר במשך ימי שבתו אצל אדמו"ר יצא עלי' קול בעירו שנפטר לעלמא דקשוט. והשיב מרן זלל"ה סערצי סערצי. האסט דאך גאר גילעבט דיא צייט וואס ביסט גיוועזין אצלי.

יז. **בס**' בית אהרן על פ' אבות מהרב מאומשאקוב. כ' שמעתי מהה"צ מרוזין זלל"ה שבאמת בגמר התיקון יתודע שכל הדברים שעברו הוא מהאל אדון על כל המעשים. ומשפט הרשעים. על שעשו רצון עצמם. בדעת הרמב"ם בעונשי פרעה וסוף דבר שכל הנשמות יזדככו. כי לא ידח ממנו נדח. ולכך אמר הנביא לעתיד ועמך כולם צדיקים.

יח. **פ"א** בעי"כ בעת שנכנס אל השלחן. בא באימה ופחד וישב על מקומו אצל השלחן. וזרק את הפישקילי בחזקה ואמר רבש"ע הושיענו בין בהמות ועופות. והחסידים שישבו שמה חיל ורעדה אחזתם. אח"כ אמר. רבש"ע למשפטיך עמדו היום. היינו שישראל עמדו היום לשפוט אותך. כי הכל עבדיך. היינו כל מה שבא עליהם. מהגליות והדחקות. הכל מחמת שהם עבדיך.

יט. **ופ"א** כשהי' בקאמיניץ בר"ה בא ליסב על השלחן באיום גדול. והתחיל לומר אם כבנים אם כעבדים. פי' השי"ת אומר לישראל. אם תהי' לי כעבדים נאמנים לעבוד אותי. אז אהי' לכם כאב לבנים. וישראל אומרים להשי"ת אם תהי' לנו כאב לבנים נהי' אנחנו כעבדים נאמנים לאדוניהם. ופסק - וישב בעומק מחשבותי' הטהורים. מלא פחד מהדר

גאונו. ופתח ואמר רבש"ע אני מכיר אותך זה שלושים שנה. שאתה מנהיג את העולם בדין. נא האסט עפיס גוט גימאכט. אני אומר מוטב שתשפיע להעולם שפע וברכה וכל טוב ואז יהי' ישראל יכולין לעבדך בהרחבה ואם אין אתה רוצה לשמוע לי. מה אני עושה בזה העולם.

כ. **אמר** בזה"ל עס דארף קיינער ניט פארין לארץ הקדושה נאהר דער וואס פיהלט דעם טעם כמו הצדיק ר' וועלוויל. אדער אזא א יוד וואס וויל דינען להקב"ה. און כאן קען ער ניט מעג ער גם כן פארין ע"כ.

כא. **ע"פ** ויאמר קין אל ה' גדול עוני מנשוא. פרש"י ז"ל בתמיה אתה סובל עליונים ותחתונים. ועוני א"א לטעון אמר מרן זלל"ה דחפי' הוא כך אמר קין להקב"ה. אמת עשיתי עון גדול הרגתי לאיש - אבל אתה ה' אשר יש לך מדת נושא עון ואתה אין סוף. וכי גדול עוני ממדתך נושא עון. בתמי' אשר אתה ה' סובל עליונים ותחתונים ואין קץ וגבול לגדולתך ומדותיך. ולעוני יש גבול. וזהו פי' גדול עוני מנשוא היינו ממדת נושא עון. מיד וישם ה' לקין אות. זה המדה נושא עון. ע"כ[18]

כב. **בס**' מגלה עמוקות החדש משם מרן אדמו"ר זי"ע שלא לישן בלילה עד אחר ג' שעות עפ"י סוד ולכן יעסוק בתורה בתוך ג' שעות ואח"כ ישן. ע"כ ואני שמעתי מחסידים ששאלו אותו איזה דרך ישרה יותר אם לאחר בלילה לשכב ולעסוק בתורה. או להקדים לישן ולקום בבוקר השכם. והשיב. טוב לקום בבקר אך אם הי' בטוחים שיקים וודאי וד"ל.

כג. **שמעתי** בדובענקא. שהי' שם איש אחד שהי' מסחרו מסחר העצים להובילם לדאנציג והי' מסתופף בצל מרן אדמו"ר מרוזין זי"ע. פ"א שאל לו הריזינער היכן מחשבותי' יותר טהורים ונקיים. בשבתו בביתו או בדאנציג והשיב. תמיד לפלא לי אשר בשבתי בדאנציג לרגלי מסחרי ושם המקום פרוץ. ורובם דייטשין. ויראי ה' זעיר שם. עכ"ז מחשבותי שמה יותר נקיים מאשר בביתי. השיב מרן זלל"ה. סיבת הדבר מחמת שהקדושה שמה נכרי' מאד ואין דורש לה. ע"כ אם תמצא איזה יהודי יהי' מי שיהי'. נאחזת בו ביותר:

לשמיני עצרת

כד. **אמר** על המנהג ישראל שבשמע"צ וש"ת מחברים יחדיו עם בנ"י עם לומדי תורה

[18] כעין זה איתא בס' העקרים במאמר ד' פ' כ"א וז"ל שקין אמר לה' אחר שעוני היא כ"כ גדול שא"א לימחל א"כ יהי' כחי לחטוא יותר גדול מכח השי"ת למחול וזה א"א כי כח השי"ת גדול לבב"ת וזהו שאמרו חז"ל (סנהדרין ק"א) אמר קין לפני הקב"ה רבש"ע אתה סובל עליונים ותחתונים ועוני א"א לסבול. עיי"ש - אבל ד' רבנו שפי' "מנשוא" היא מדת נושא עון ליתא שם - כן וישם ה' אות. הוא מחידושי תורתו של מרן ושפתים יישק.

ופשוטי העם ושמחים יחד בשמחת התורה. דהנה איתא במדרש והובא גם ברש"י הקדוש משל למלך שעשה סעודה. וכו' ואמר קשה עלי פרידתכם. עצרו עלי עוד יום אחד. ואמר דהפי' פרידתכם שיהי' ח"ו איזה פירוד ביניכם זאת קשה עלי. ע"כ ביום זה מתחברים יחדי' ושותים ואוכלים יחד באהב' וחיבה. ובזה ניחא מה דאיתא בגמ' (שבת ל"א) בעכו"ם שבא לפני שמאי והלל. ואמר גיירנו ע"מ שתלמדני כה"ת כולה על רגל אחד. הכוונה בזה דהנה כל החגים ומועדים שישראל עושים. יש טעם בתורה ע"ז. פסח זכר ליציאת מצרים. סוכות כי בסוכות הושבתי את בנ"י וכן כל המועדים טובים אבל על שמע"צ אין שום טעם בתורה. והנה אה"ע אין להם טעם על חגאיהם רק שעושין מה שישראל עושין וזהו מה שאמר העכו"ם הנ"ל למדנו כל התורה כולה היינו שחפשתי בכה"ת ולא מצאתי טעם על הרגל האחת היינו חג שמע"צ שנקרא רגל בפ"ע ואני מתמה על הרגל הזאת. והשיב לו הלל מה דעלך סני לחברך לא תעביד שהרגל הנ"ל היא מחמת שקשה עלי פרידתכם כנ"ל שישראל יתחברו יחדיו ויקיימו ואהבת לרעך כמוך.

כה. **זאת** התורה לעולה ולמנחה לחטאת ולאשם. אמר מרן שהכל הולך אחר המחשבה. יש שלומד תורה ואצלו הלימוד נחשב כקרבן עולה ומנחה. ויש שלומד על אופן שהתורה לו לחטאת ולאשם - ע"ד אומרם ז"ל למימינים בה וכו':

כו. **ואכלת** - ושבעת וברכת. אמר שהפי' הוא שתהי' שבע מהברכה וזהו החיות שלהם:

כז. **שמעתי** מפ"ק של אדמו"ר הק' מטשארטקוב שליט"א. שבימי זקנו מרן הריזינער הי' אחד מאנשי חסידי' שעסק בחכמת התכונה ולחסידי רוזין הדבר לזר נחשב. לעסוק בחכמה זו. ויספרו הדבר לרבם הריזינער. וישאל מרן את האיש הנ"ל. מדוע עוסק בזה. והשיבו אותו החסיד שכל כוונתו בזה לשם שמים. וישאל אותו הרב מרן זי"ע אם בקי הוא בטוב החכמה הזאת ויאמר כי רכש לו ידיעה גדולה בזה. וישאלהו מרן. אם כל בעלי התכונה הולכים בשיטה אחת בחכמה הזאת והשיב החסיד לאו. כי יש כמה דיעות שונות ושיטות מתחלפות. זה אומר בכה וזה בכה. זה מביא ראי' ומופת לדברי' ובא תוכן אחד וחולק ע"ד ומביא ראי' ומופת חותך לדברי'. פתח מרן ואמר לפלא איך יכול לחיות הדבר שזה יביא מופת חותך שהגלגלים סובבים כדברי' והשני יביא מופת להיפך. אכן האמת היא שהכל תלוי בהצדיק וכאשר הצדיק מנהיג א"ע כן סובבים הגלגלים ומערכת השמים. וכאשר הרצו הדברים לפני בנו אדמו"ר רא"י מס"ג זי"ע. אמר שהדבר מבואר בתקוני זוהר (תיקוני תשסר) צדיק הוא רקיע[19].

[19] בס' אילימה מהר"מ קארדובורא. כ' אמנם פרטיות הצדיקים בכל דור ודור הי' משנים הנהגה כפי מעשיהם ומחשבותם במרכבה העליונה והשכינה משתנית בטובת הצדיק ובשרותו.

כח. **פ"א** ספרו לפני' שהה"ק מבארדיטשוב הלך להפש מליצה על ישראל. ועמד ברחוב והנה איש עני אחד רץ וטו"ת בידו לילך לכהכנ"ס להתפלל. ואז היה ימי החורף. והקור הי' חזק. והוא הלך ערום ויחף. ומתחלחל מפני הקור הגדול והרב הק' מב"ד העמידו וישאל אותו בני למה אתה רץ בהקור הגדול. מוטב שתשב בביתך. ולא תתקרר מפני הקור. ענה אותו הבחור הנ"ל. אני צריך להתפלל. אמר לו הה"ק וכי אינך יכול להתפלל בביתך. השיב הבחור. אבל בבית התפלה אשיג לשמוע קדושה וברכו. והתחיל הה"ק מב"ד לצעוק רבש"ע ראה בניך עד כמה הם חזקים בעבודתך כי אני כמה פעמים רציתי לדחותו שלא ילך להתפלל. והוא לא שמע אלי ע"כ. אחר סיפור המעשה ענה מרן הריזינער הלא מקרא מפורש הוא הי' אתה לעם מול האלקים מול לשון נגד לנגד אותם ולדחותם מעבודת ה'. והם לא ירצו לשמוע. אח"כ והבאת אתה את הדברים אל האלקים להמליץ טוב ולהזכיר זכותם לפני ה'.

כט. **פ"א** בא לבית מדרשו ומצא את החסידים יושבים ושותים יי"ש ומברכים זא"ז לחיים באהבת רעים אהובים ושאל אותם אם נזהרים לשתות יי"ש עם פארבייסין. ואמר בשם הבעש"ט כי אם נזהרים שלא לשתות יי"ש בלי פארבייסין נצולים מכל המכשלות. ע"כ ואני אומר כי בזה נצולים ממיתה קודם זמנו וממיתה משונה וממיתה ע"י עכו"ם ר"ל.

ל. **לך** ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו. וקשה אם משלם לאיש כמעשהו אין זה חסד. ואמר מרן הריזינער עפ"י משל לסוחר אחד עשיר שנסע למרחקים והביא מנורה טובה ויקרה ותלה אותה בהיכל ביתו הפנימית והביא אומן אחד ועשה מכונה בכותל שע"י המשיחה (בענדיל) יוכל להגביה את המנורה ולהורידה בכל עת שירצה. פ"א בא עני אחד לבקש נדבה והסוחר לא הי' בחדר המנורה. וראה העני שאין איש בבית. והוטב בעיניו הבענדיל מהמנורה. כי להמנורה עצמה אין לו השגה. ולקח סכין מכיסו. וחתך את הבענדיל מהכותל ולא ידע העני כלל אשר הבענדיל קשור בהמנורה למעלה ע"י מכונה. ותיכף נפלה המנורה היקרה. וכאשר שמע הסוחר קול השבירה מהמנורה היקרה שאין נמצא כמותה בכל המדינה, ובא להחדר ומצא שעני אחד עשה לו היזק גדול כזה וכל ב"ב ומשרתי' נבהלו מקול השבירה מהכלי הזה. מה עשה הבעה"ב העשיר להעני זה שהזיק בידים במזיד ולא בשוגג. נטל מהעני את הכובע מעל ראשו. ומשרתי' וב"ב צעקו עלי' מלא. כי על היזק גדול כזה יקח את הכובע של עני ששוה שני פרוטות. השיב להם הבעה"ב אל יהי' לכם לפלא כי אני ידעתי את כוונת העני אשר לא חשב כלל לעשות לי היזק כזה רק כל כוונתו הי' רק על הבענדיל כי העני הנ"ל אין משיג כלל את שווי המנורה והבענדיל אין שוה רק כפי שווי' של הכובע שלו. וסיים בר"ק

זהו הפי' כי אתה תשלם לאיש כמעשהו. כי כשאדם עושה עבירה ח"ו פוגם בעולמות עליונים. ומשבר העולמות העליונים היקרים. אבל כוונת האדם לא ח"ו לפגום בעולמות רק לתענוג שיש לו בעת עשיית העבירה. ומשלם לו השי"ת גמולו כפי התענוג והנאה שיש לו בשעת מעשה וזהו הפי' כמעשהו ולא כהזיקו שעשה בזה בעולמות. היש לך חסד גדול מזה.

לא. **בס**' מכתב אלי' ששמע מפ"ק אדמו"ר מרוזין זי"ע עוד בשבתו ברוזין. ע"פ צדק לבשתי וילבשני אמר אפי' צדק היינו צדקה שהוא מלבוש חשוב. אשר כביכול בעצמו לבוש בו שנאמר וילבש צדקה כשריון אפי' מלבוש חשוב כזה צריך האדם ללבוש רק כמה שיעלה עלי' במדתו ומדריגתו ונשמתו. ולא יותר וזהו פי' צדק לבשתי וילבשני היינו כמה שהייתי ביכולתי ללבוש כמדתי ולא יותר כי כאשר אדם לובש לבוש ארוך ממדתו בודאי יהי' נמאס בהליכתו ברפש וטיט כאשר יסרח סרח העודף וד"ל. וזה אמר על אדם גדול מאד.

לב. **כאשר** החלו לעסוק בשידוכי בנו הק' ראי' מס"ג זי"ע עם בת הה"צ ר' אהרן מקארלין זללה"ה ובאותו פרק עוד הי' בחיים חיותו אביו הק' ר' אשר מסטאלין זלל"ה. והוא הי' העיקר העומד מצד נכדתו הבתולה. אכן יען שמרן הריזינער דרש שיתן נדוניא סך אלף רו"כ לא פחות והה"צ ר' אשר זלל"ה לא הי' ביכולתו ליתן כזה ע"כ לא יצא הדבר לאור. ובתוך כך התקשר מרן עם בנו הק' עם הה"צ ר' יוסף דוד בנו של הה"צ ר' צבי ארי' מאליק זלל"ה. אולם לא אסתייע מילתא. והכלה שבקה חי'. אח"כ התחילו עוד הפעם לדבר אודות השידוך עם הה"צ ר"א זלל"ה. ומרן הריזינער הוא באחת כי אם לא יסלק סך אלף רו"כ לנדוניא לא יעשה השידוך. והנה הה"צ ר' אשר מסטאלין זלל"ה הי' עני ולא הי' אפשר לו למלאות רצונו. ענה ואמר הה"צ ר' אשר זי"ע לכאורה קשה הדבר שאיש רך בשנים [הוא מרן הריזינער] יכביד אכפו על איש זקן כמוני. ליתן לו דוקא אלף רו"כ מאין אקח ליתן לו. אכן מאמין אני באמונה שלימה. כאשר שמעתי מפי קדוש הרבי ר' ברוך זלל"ה שאמר קודם פטירתו. שהוא מניח את העול' על שני בני' של הר' שלו' מפרבישטש ע"כ מחויב אני להתאמץ בכל עוז לסלק האלף רו"כ, ונגמר השידוך הנ"ל.

לג. **בעת** שנסתלק הה"צ הק' הר"מ רב דק' סיוואן זי"ע באותו שבת בשבת מרן הריזינער על שלחנו הטהור התחיל לומר תורה ע"פ ומשה עלה אל האלקים וכו' אח"כ סיפר איך שהי' שני שומרי היער והי' האחד צועק ביער. וכששמע השני את צעקתו. ענהו בקול. אכן כשהלך לו זה השני מן היער והשומר הנ"ל כאשר צעק כנ"ל ואין קול ואין עונה. אז נודע לו שזה השני חלף עבר ואיננו:

לד. **אחר** פטירת הה"צ השרף מסטרעלסק. ובאו החסידים שלו להסתופף בצל קדשו של אדמו"ר הריזינער וכאשר באו פעם הראשונה אצלו אמר להם. הנה כשבאים אל הרבי השני היא כמו שנושא אשה השני' שכ"ז שאין נשכח ממנו הראשונה אין יכול להיות האהבה עם השני'. כך כשנוסעים אל צדיק חדש צריך לשכוח מהצדיק הראשון. אח"כ באו אל השלחן. אמר מרן הריזינער כתי' וימנע מרשעים אורם. היינו אותן החסידים שאומרים שבימים הראשונים הי' צדיקים ועכשי' אין. אח"כ אמר אבי זלל"ה אמר עלי שרואה אותי במלבוש עם כפתורי זהב. אפשר כיוון בזה אליכם חסידי סטרעלסק.

לה. **בשבת** הראשון שבא מרן מרוזין לעיר סאדגארא בברחו מארץ רוסיא והי' אז בפ' קרח. ונתאספו מרבית אנשים רבים וגם שלימים רבנים ונשואי עדה. לקבל פני קדשו. והוא הי' סגור בחדרו. ולא רצה לכנס אל השלחן ונכנס משמשו אצלו. ואמר אליו רבנו הלא כמה אנשים חשובים וספונים. נקבצו ובאו להנות מזי' קדשו. ולמה יסתיר א"ע רבנו מהם. והפציר בו. ונכנס אל העם. ופתח פי קדשו ואמר שבתא טבא. פולישע חוזהמעלך. כן באתם לחלוק על הכהונה ולהתחקות על שרשי. הנה איתא בגמ' ב"ב ד' ע"ד גבי רבב"ח דאמר לי' האי טייעא תא ואחוי לך בלועי דקרח וכו' ושמעית דהוי אמרין משה אמת ותורתו אמת והן בדאין. וקשה דהול"ל ואנן בדאין. מאי הלשון והן. אכן הפי' היא תא ואחוי לך בלועי דקרח היינו ענין מחלוקת קרח עוד יש ונבלע בכל דור נמצאים חולקים על הצדיק אעפ"י שאומרים בפיהם משה ותורתו אמת. והן בדאין. ששקר בימינם ולבם לא כן יחשוב.

לו. **בהיות** מרן במעזיבוז אצל הרב הק' מאפטא זלל"ה וישבו לסעוד יחד והביאו מים ליטול ידיהם לסעודה. ולקח הרב מאפטא בעצמו את הכלי ונטל ידי' של מרן הריזינער. ונתזו איזה טיפין ממי הרחיצה על בגדי הרב מאפטא. והוא הי' תמיד מקפיד ע"ז שלא יהי' ניתזים עלי' ממי הנטילה. ואחר שאכל פרוסת המוציא אמר מרן הריזינער הנה אצל אברהם אבינו כתי' יקח נא מעט מים פרש"י ע"י שליח. ולכאורה קשה. הלא כ"כ טרח הוא בעצמו ואל הבקר רץ אברהם. בעצמו. כי מצוה בו יותר משלוחו ולמה באן בנתינת מים עשה ע"י שליח, אכן דנתינת מים היה כדי ליטול ידיהם וירא שמא יהי' נצוצות נתזין ויקפידו המלאכים. ע"כ עשה ע"י שליח:

לז. **פ"א** בימי התחלת החורף. בשבתו ברוזין בעת שהדרבים הי' מקולקלי' ברפש מאין יוצא ובא. ולא נראו אורחים חדשים בחצר קדשו. ופתאום בא איש אחד שהי' צריך מאד לאיזה בקשה ונתן שכר הגון למשמשים שיניחו אותו לכנס למרן אדמו"ר זי"ע והניחו אותו לכנס בלי שאלת רשות מקודם. ואח"כ כשיצא. אמר מרן למשמשו למה הניחו

לכנס אצלו איש בלי הודיעו אותי מקודם. תדעו כי קודם שיכנסו אצלי אנשים צריך אני להכנה שהבריות יהי' נראים אצלי "עפיס מענטשין" ואתה שלחת אלי פתאום איש שהי' נראה אצלי לראש של סוס.

לח. **איש** אחד מהמסתופפים בצל קדשו. והי' נוסע תמיד למרן הריזינער. ואח"כ פסק מלנסוע זמן רב מטרדת עסקי' והתחיל שמש הצלחתו לשקוע. וירד מאד. ובהצר לו. אמר לנסוע אל אדמו"ר להתפלל עבורו להרמת קרנו וכאשר בא לפני כ"ק והתנצל לפני'. וסיפר לו מרן מעשה שהי' שני אחים דרים בכפר בקרעטשמי בבית אחד. פ"א נתעורר ביניהם מריבה ופירוד לבבות. ואחד מהאחים עשה חתונה לאחד מזרעו ובליל הנשואין עשה סעודה בכלי זמר ומחולות ורקודין כנהוג. והאח השני שהי' ברוגז עמו הלך ופשט את בגדי' וישכב עצמו במטה ויכסה עצמו במכסה על ראשו שלא יראה שמחת אחי'. והי' שמה בעטליר אחד שהי' פורט על הכנור. ענה ואמר לבעל השמחה. אם תתן לי מדה יי"ש. אראה לך שאחיך השוכב במטה. יבוא בתוך השמחים וירקד ערום בלי לבוש ויתן לו בעל השמחה מדה נכונה מיי"ש. והבעטליר פרט על הכנור שלו זמר נעים כ"כ אשר עורר את אחי' השוכב וקפץ מעל מטתו ובא אל בית השמחה ורקד ערום בלי מכנסים. והנה הבעטליר הנ"ל קרא אלי' ואמר. משה'קא משה'קא עתה תרקוד בלי מכנסים. טוב הי' לך שלא היית ברוגז עם אחיך. והיית מרקד עם המכנסים. ע"כ והבן.

לט. **אמר** על הפ' ושני תמידים כהלכתם. היינו שויתי ה' לנגדי תמיד. ואידך וחטאתי נגדי תמיד שהאדם צריך תמיד לראות שיהי' שני תמידים כהלכתם.

מ. **כתיב** דאגה בלב איש ישיחנה. ואמרו ז"ל יסיחנה מדעתו או ישיחנה לאחרים. וקשה למה צריך לספר היסורים לאחרים. כי מסתמא נשלח לו היסורין ולא לאחרים. אכן הענין הוא דאם באו על האדם יסורים ח"ו ילך אצל הצדיק הדור ויספר לו. והנה הצדיק אינו צריך לסבול היסורים הללו. הקב"ה שומע לו ומסלק היסורים ממנו בכדי שלא יסבול הצדיק מהיסורים מהאדם שמספר לו. וזהו פי' הפסוק וידבר אלקים הוא מדה"ד אדם שיש לו יסורים. אל משה היינו הצדיק שהוא בחי' משה לספר לפני הצדיק ומה יצמח מזה ויאמר אליו אני ה' פי' בשביל הצדיק יאמר אליו השי"ת אני ה' מדת הרחמים בשביל שלא יסבול הצדיק היסורים. שאין צריך לסבול[20].

[20] בהרלב"ג בס' מלכים (א' י"ז) כי כבר יהי' מושגח החוטא בזכות האיש הטוב המושגח אם יהי' האיש הזה הטוב מצטער ברע שיקרה להאיש ההוא. כי להצילו מהצער ינצל החוטא מהצער והראי' מאלי' ז"ל שאמר הגם על האלמנה אשר אני מתגורר עמה הריעות וכו' ומזה הצד תועיל תפלת האדם השלם לזולתו מפני הצטערו על הרע שיקרה לו. ע"כ ועיין בס' אגרא דפרקא.

מא. **השיב** לאיזה מאנ"ש ענין התחזקות שלא יפלו לבם כי באיזה אנפין עומדים להתפלל לפני ממה"מ הקב"ה כל עוד שלא תקנו א"ע כראוי ואנו מלאי עון ר"ל. דהנה כתי' כל הנשמה תהלל וכו' ואמרו חז"ל על כל נשימה ונשימה תהלל היינו כי בכל פעם באה נשימה חדשה שלא נתלכלכה ולא נתקלקלה עוד ובזו הנשימה חדשה יתפלל.

מב. **בהקדמה** לס' תהלה לדוד על ה' שבת מהרב החסיד ר' דוד אורטינבארג זלה"ה מו"צ בב"ד כ' ששמע בעצמו ממרן ישראל סבא קדישא זללה"ה על מה דאיתא במס' (סובה ד' נ"ב) צדיקים נדמה להם כהר. ורשעים נדמה להם כחוט השערה. אמר להם הנה כל נסיון ודבר איסור שבא להאדם אינו אלא כחוט השערה. והצדיק עומד בנסיון וכבשו ותיכף נזדמן לו נסיון חדש והוא חוט השערה אחרת וכובש והולך עד שמאותן חוטי השערות נעשה הר. אבל הרשע נכשל בנסיון הראשון שאינו אלא כחוט השערה וזהו שאה"כ צדיקים ילכו בם שכובש והולך עד שנעשה הר ופושעים יכשלו בם. מחוט השערה אחת.

מג. **פ"א** נדחקו אצלו אנשים הרבה. והי' עומדים צפופים ובדחיקה רבה. ענה מרן הריזינער מה תדחקו עצמיכם כ"כ, האם אין די לפניכם מה שאתם נמצאים עמדי תחת אוהל אחד. אח"כ אמר עוד האם אין די לפניכם שאתם נמצאים עמדי תחת רקיע אחד.

הרב החסיד ד' דוד אורטינבארג בפעם הראשון שבא לס"ג לפני מרן הריזינער שנסע עם אביו ה"ר י"צ ז"ל. וחבה"ק נכנס בלבו. ואמר לאביו שחושק לבוא עוד הפעם בזמן קרוב ואביו אמר שטוב יותר לאברך כמוהו ללמוד בביתו ולא לבלות זמן בנסיעות להרבי. ונכנסו אל מרן. להציע לפניו טענותיהם. ענה מרן בפ"ק. אם הי' להם שכל הי' כופתים את בניהם להביאם אל הצדיק - א"א שכל מי שמונע את בניו מלנסוע אל אנערליכין יוד הדי זה דומה כאלו משליכו לתוך האש. לתוך האש ולא לתוך המים כי מן המים יכולין לצאת ומן האש קען מען ניט ארום:

מה. **כל** שחכמתו מרובה ממעשיו אין חכמתו מתקיימת (אבות פ"ג מ"ט) וקשה הלא מחכמתו המרובה אין חסרון רק עיקר החסרון מה שמעשי' מועטין והוה לי' למימר כל שמעשיו מועטין מחכמתו. לתלות החסרון במיעוט מעשיו. ואמר מרן אדמו"ר מרוזין בזה"ל אני אומר שאם רואה אדם שמעשי' מועמין מועטין מחכמתו ימעט בחכמה עכ"ל הטהור[21].

מו. **הסיפור** הזה סיפר החסיד המפורסם ר' יחיאל ז"ל מווארשא לפני הה"צ ר' אלעזר מקאז'ניץ זצ"ל ששמע בעצמו מפ"ק מרן הריזינער זי"ע אשר פ"א בא רבנו הק' לבית

[21] כעין זה תמצא בס' אור החיים מהרב יעב"ץ בפ"ב וז"ל שם הלא תראה שדימהו לאילן שענפי' מרובים ושרשי' מועטין אשר סיבת מפלתו רבוי ענפי'. ואלו יתמעטו ענפי' אז טוב לו והי' קיים. ודו"ק.

מרדשו. ועמד שם וכל אנ"ש סבבהו וגם החסיד ר' יחיאל הנ"ל הי' בתוכם. ופתח פ"ק ויען ויאמר הנה אמרו חז"ל אברהם תיקן תפלת שחרית. כי אאע"ה רצה להפריד הסט"א מן בני אדם ותיקן תפלה קדושה וארוכה תפלת שחרית לקרב בזה לבות ב"א לאביהם שבשמים ולהפרידם מהסט"א ב"מ. אבל ידוע שהרשע מכתיר את הצדיק ע"כ קינא בזה הס"מ וילמד עצמו את התפלה הק' הזו. ויעש לו שם אחיזה. וע"כ יארע שאפי' אם יתפלל האדם מ"מ יוכל להיות שיהי' הכל מצדו ח"ו. אח"כ עמד אבינו יצחק ע"ה ואמר הנה אבי תיקן תפלה ארוכה כ"כ עד שקינא בה הס"מ. אבל אני אתקן תפלה קצרה מזה קטנה בכמותה היא תפלת המנחה ולא יקנא בה ולא יהי' לו כדאי ללמוד אותה ולאחוז בה. אבל גם בזה קינא ולמד עצמו ואחז בה עד שגם בתפלה הקטנה הזאת יוכל להיות ויארע שאדם מתפלל אותה ויהי' מצדו ח"ו. ואח"כ עמד אבינו יעקב ע"ה. ואמר אני אתקן תפלה כזו שבוודאי ידמה להס"מ שאינו כדאי לו לאחוז בה והיא תפלת ערבית שאינה חובה רק רשות כמו דאיתא בגמ' [רק שהאידנא קבלהו עלי' לחובה כמו שנפסק בש"ע או"ח וממ"נ אם האדם ירגיש א"ע התרגשות קדושה וטהרה ויתפלל בכוונה הראוי' אז לא יוכל הס"מ לאחוז בה וא"ל אל יתפלל ובדבר שהוא רשות מצד הדין בוודאי שלא יהי' לו כדאי ליגע עצמה ללמדה ולאחוז בה אולם גם זאת לא הועיל שגם על התפלה הזאת התגולל והתנפל עלי' ועשה לו אחיזה. יען דמ"מ קיבלהו עליהם ישראל לחובה. אח"כ קם האר"י הקדוש זצוקל"ה ואמר אני אתקן דבר שיהי' בהסתר מהס"מ וממילא לא יהי' לו שום אחיזה היינו שלא לדבר כלום רק לישב עם האנשים על השלחן ולייחד יחודים להשי"ת אולם גם זה בזה חפר ויגע ונתודע לו לתפוס בו אנשים. עד שזכינו לאור השמש עיר וקדיש משמיא שלח לנו השי"ת רוח אפינו משיח ה' הוא הבעש"ט זצוקל"ה ותיקן דרך כזה שאין אופן לאחוז בו הבע"ד וזהו לדבר דברים בטלים למראה עין ולמשמע אוזן אנשים ולייחד בזה באמת יחודים גדולים וקדושים להשי"ת וזאת לא ידע הב"ד ולא ילמוד עד ביאת גו"צ בב"א כי יש לו מקום לטעות שהם חלילה דברים בטלים וא"כ למה יתפוס בזה. וד"ל:

מז. **למרן** הריזינער הי' לו שני אנשים מדייטשינלאנד שהי' רגילים לנסוע אליו ופ"א קרה נסיעתם לרוזין דרך טשארנאביל. ופנו אל הה"מ הר"מ מטשארנאביל זלל"ה וכשנכנסו אצלו דברו עמו וספרו לו שנוסעים אל הה"צ מרוזין. וכשנפטרו ממנו, ענה הה"צ מטשארנאביל דעו כי נוסעים אתם לצדיק הדור וכשבאו לפני מרן הריזינער ספרו לו את המאורע שהיו בטשארנאביל, ושאל להם רבנו איזה דברים שמעתם מדודי הה"צ מטשארנאביל. השיבו לו אשר אמר תיקון להיות ניעור כל ליל ה' בשבוע. ענה רבינו

הריזינער אַ אַ על דייטשין יוכלו להטיל עליהם שיהי' נעורים כל הלילה. די להם שיעמדו בבוקר לעבודת הבורא. אח"כ שאל רבנו מה עוד שמעתם מדודי. השיבו שאמר כי טוב להתיקון להתענות בימי שובבי"ם. השיב רבנו אַ אַ פלא מדייטשין רוצים שיתענו. הלא יותר טוב לפניהם שיאכלו וישתו אח"כ שאל עוד מה עוד אמד לכם דודי. השיבו שאמר ליתן צדקה אַ פרוטה בכל עש"ק. ענה רבנו אַ אַ לאיש דייטש יאמרו ליתן "פרוטה". הלא איש דייטש הי' חולץ את כתנתו עבור יהודי. אח"כ אמרו לו שהה"צ הר"מ מטשארנאביל אמר להם שנוסעים להצדיק הדור.. ענה רבנו הנה העולם יאמרו עלי שאני צדיק הדור ה' יודע שהצדיק הדור הוא תחת כפות רגלי און איך בין.. אַ אַ וזרק את ראשו לאחורי' והעמיק במחשבותי' הקדושים.

מח. **סיפר** החסיד המפורסם ר' אהרן מהארסאן שפ"א בא איש והגיש פתקא למרן הריזינער בקובלנא על שאין לו בנים ר"ל והפציר מאד שרבנו יברך אותו בפקודת זש"ק, והשיב לו מרן הנה אנכי עובר בעולם הנשמות שני פעמים בכל יום, ורואה אנכי אשר משנת ת"ר ואילך נכונים לצאת נשמות כאלה בעולם אשר יהי' נמאס להסתכל בהם. והנה אם נותנים אותם לאדם בע"כ. הוא מוכרח לקבלם אבל לבקש עליהם אינו כדאי.[22]

מט. **בס'** אמרי אלימלך ששמע ממרן הה"צ מרוזין שסיפר לאבי' הה"צ ממאגליניץ זצלל"ה שבימי הה"ק הר"מ מוויטבסק זלל"ה כשהי' בירושלים אירע אשר איש פתי וחסר דעה עלה להר הזתים ותקע בשופר ואין אוש רואהו והי' השערה להמון ישראל כי זהו תקיעת שופר המבשר הגאולה וכאשר הגיע הדבר לאזני הה"ק הנ"ל פתח את החלון והביט לאויר העולם ומיד אמר שאין שום התחדשות כי בוודאי שאם הי' סימני הגאולה בוודאי הי' מרגיש ורואה באויר העולם:

נ. **אדמו"ר** הק' תפארת ישראל שליט"א בשבת פ' יתרו תרע"א אמר בשם זקנו אדמו"ר מרוזין זי"ע על מה דאיתא בגמ' שבת פ"ח בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע אמר הקב"ה מי גלה רז זה לבני מה שמה"ש משתמשים בו דהענין הוא דידוע שהאדם מורכב מגוף ונשמה. וכשם שבענין הגוף כל האיברים שבאדם משועבדים המה להרצון שלו ותיכף בשעולה איזה רצון באדם ד"מ לילך ברגלי' או להניע בידי' א"צ לפקוד עליהם בדיבור רק ברגע זו שעולה ברצונו איזה דבר יתנועעו האיברים אל אשר יהי' רוח האדם לעשות ולהניעם כפי רצונו. כן הי' מהראוי שנם רצון הנשמה לתשמיש הרוחני שבכל

[22] בס' עץ החיים מהרב הק' ר' חיים וויטאל כ' על הנשמות האחרונות שהם קודם ביאות המשיח שהם מסוד זיווג לאה ליעקב שליטות הדינים ועליהם אמר ישעי' הנביא שומר מה מליל שומר מה מלילה. מה יעשו הנשמות מסוד לילה. אחר חצות וכו' אמר שומר אתא בוקר סוד הגאולה וגם לילה לאו"ה - אם תבעיון בעיו פי' שצריכים תפילות ותחנונים ובקשות גדולות יותר מכל הדורות אשר הי' לפניו כדי להנצל מחבלי משיח שיבוא בב"א.

דבר שרצון הנשמה לעשות איזה מצוה השייך לאותו האבר כי רמ"ח מצות עשה הם כנגד רמ"ח איברי' ש"א מהראוי שכל אבר יעשה מעצמו המצוה השייך לו כנ"ל כרצון הנשמה. אך לאשר שאין אחדות וקישור חזק בין הגוף להנשמה כי המה צרות זל"ז כידוע. לכן צריך מקודם התבוננות והתעוררות לכוף את האיברים שימלאו את תפקידה של הנשמה. אכן במעמד הר סיני שאז פסקה זוהמתן והי' הזדככות הגוף גדול כ"כ עד שהאיברים בעצמם עשו תיכף רצון הנשמה וזה נעשה תיכף קודם שנשמע והתבונן רק האיברים בעצמם עשו כל המ"ע לרצון הנשמה ולא הי' בהם הבדל בין רצונם לעשיותם רק עשו רצון דברו ואח"כ לשמוע בקול דברו. ע"כ קדמו נעשה קודם לנשמע כנ"ל:

נא. **בשנת** תר"ב בעת טיול שהי' ביער והובא שמה כסא ושלחן קטן עגול ואז עמד אצלו איש ששמו ר' ליב הירשל'ס מעיר בראטשאנקא. ענה ואמר מרן אדמו"ר זלל"ה לר' ליב הנ"ל זוכר אתה מאמר חז"ל (מכות כ"ד) בא חבקוק והעמידן על אחת וצדיק באמונתו יחי'. לכאורה הוא תמי' אשר חבקוק הי' סוף הנביאים ואמר נבואתו על הדור שקודם ביאת המשיח. והעמיד את העולם על אופן כזה וקרא את הדור שקודם ביאת משיח. צדיק באמונתו וכו' ופליאה הדבר כי איזה צדיקים יהי' אז. אך האמת היא שלא יהי' זאת לכם לפלא. כי הדור שקודם ביאת משיח יהי' בבחי' כל איש הישר בעיניו יעשה. היינו כי לא יבוש בעל העבירה עם העבירה גדולה או קטנה פאר דעם ערליכין יודין כלל וכלל לא. רק אם ירצה איש יהודי אַ קנייטש טאהן זיך לפני הבורא עולם. מכש"כ אַ קרעכץ טאהן לפני בוה"ע ומכש"כ שירצה לומר איזה מאמר מהצדיק. והי' צריך להביט סביבותיו אם אין מתלוצצים ממנו בחובא וטלולא, אכן אז אם איש יהודי יחזק א"ע בנקודת האמונה בייא דעם פינטילי אמונה יחשב זאת לבחירה האמיתיות והבירור האמיתי וזהו יהי' נקרא מי לה' אלי. ואז כאשר איש יהודי יקום בבוקר ונעביך יאמר מודה אני לפניך. [ובתוך כך שם מרן את ידו הק' על לבו הטהור ואמר בזה"ל] איך שהקטנות המוח שלו יבין את ההפרש ואת ההבדל מן אני עד לפניך. וחזר מרן פעם ב' ואמר בקול רם איך שהקטנות המוח שלו וועט נעביך פאר שטיין ההפרש והבדל מן מודה עד לפניך און וועט נעביך אָן מעסטין דעם טלית ותפילין חאטשי וויא אזו דיא תפלה וועט נעביך זיין רק זאת ידע נעביך אשר קרקפתא דלא מנח תפילין איז לעצט נידריג אז יהי' היהודי הזה חשוב ומקובל לפני בו"ע והטה ראשו לאחורי' על איזה מינוטין ושב לדרכו ואמר וועט דער יוד זיין חשוב ומקובל לפני בורא עולם. מפני מה כי אז יהי' האמונה אמיתית והבירור האמיתי והבחינה האמיתית מי לה' אלי ויהי' זה הדור ראוי למשיח אשר ע"כ אמר חבקוק הנביא ע"ה אשר צדיק באמונתו יחי':

בעת מלחמת פולין ורוסיא בשנת 1831 למספרם. ביום הושענא רבא עמד על משמרת הקודש, המשמש ר' חיים דוב. כי משמשו ר' ליב לא הי' אז ופתאום נבהל מאד בראותו אשר אדמו"ר זלל"ה רץ בהיכלו אנה ואנה שקוע ברוב שרעפי' בדביקות גדול' ונורא' עד כלות הנפש וקרב אצלו והפסיקו מגודל דביקתו. ולקחו בידו והושיבו על הכסא וכאשר אדמו"ר נח מעט שאל את ר' חיים דוב אם היה להם לפלא מה שראו בעת שנכנסתי לומר סליחות הראשונות והשיב וודאי רבנו כי היה לנו לפלא גדול מה שראינו כי בעת שהגיע רבנו סמוך לפתח הקלוז. חזר איזה פסיעות אחורנית לאחוריו ועמד קצת ואח"כ נכנס לומר סליחות. אך מי יעיז פניו לשאול על זה. אמר אדמו"ר אספר לך עתה גופא דעובדא הכי הוי - הנה אחי ר' אברהם זלל"ה בא אלי מהעולם העליון. ואמר לי כי הוא שליח מאבי זלל"ה בדבר אשר במרום הסכימו שינצח ממלכת רוסיא, ע"כ שלח אותי אליך שגם אתה תסכים. והשבתי לו אם אבי זלל"ה רוצה לדבר עמי. אינו צריך לעשות אותך לשליח. יכול הוא בעצמו לדבר עמי. והלך ממני. וחזר אלי עוד ואמר שאבי זלל"ה ביקש ממך יען שהוא בהיכל גבוה מאד. ורחוק מזה העולם וקשה עלי' להוריד א"ע לזה העולם לדבר עמך ע"כ ביקש מאד שלא תתעקש ותסכים גם אתה לזה. ושאלתי אותו אם במרום הכל מסכימים לזה מה צורך להסכמתי ואמר לי יען שאתה עוד בזה העולם ע"כ אין יכולת לעשות בלתי הסכמתך. והשבתי אם באמת צריכים להסכמתי אני איני מסכים לזה והי' לי הכנות אשר בעת אמירת סליחות הראשונות אפעל שיפול רוסיא. אכן כשרציתי לכנס לבית התפלה ראיתי שאבי זלל"ה הולך ובא ולאו אורח ארעא שאלך אני קודם אבי. ע"כ חזרתי לאחורי מעט בכדי שאבי זלל"ה ילך לפני. ואמר לי אבי, דע בני שהדבר מוכרח להיות שמלך רוסיא ינצח ואל תתעקש בדבר. והכרחתי להסכים. ולמחרת כבשו הרוסים את עיר ווארשא. ועכשיו כשאני רואה כמה יסורים יסבלו ישראל בממשלתו ע"כ אני בצער מאד.

הוגד לי איש מפי איש בשם החסיד ר' שעפטיל מב"ד אשר שמע בעצמו מפ"ק מרן הריזינער שאמר בזה"ל - זקיני המגיד זלל"ה הי' מקור הצדיקים שהיו בעולם מעת בריאת העולם עד ביאת גו"צ והוא הי' כתר תורה וכתר מלכות וזרעו הק' המה כתר מלכות:

סיפר הר' משה דוד שהי' משמש בקודש אצל אדמו"ר אביר יעקב מס"ג זלל"ה אשר פ"א הלך מרן הריזינער לטייל מחוץ לעיר, והלך ובא עד מקום בית החיים ועמד שמה. ובתוך כך נשמע קול כלבים נובחים - ופתח פ"ק ואמר בפה המגיד מקאמרנא. ופ"א יצא אל בית החיים ושמע קול נביחות כלבים ואמר למשמשו - התשמע מה שהכלבים אומרים

כי כאן יש רצועה מאה"ק. ולקח מרן הריזינער את הקנה שבידו ונעץ בקרקע. ואמר ע"כ נמשכת הרצועה. ואחר פטירתו שם באותו מקום נגנז ארון הקודש ושם מנוחתו כבוד:

השמטות מסיפורי מרן קדוש ישראל מרוזין זלל"ה

בעת שהאיר אור קדושת מרן מרוזין בעיר ס"ג והי' בעיר פרימישליאן איש אחד שנכנס התשוקה בלבו. לחזות בנועם זיו אור פני קדשו. אך הי' ירא מהקפדת הה"צ ר' מאיר'ל זלל"ה מפרימישליאן. וחכה האיש עד שמצא עילה. בזמן היריד הגדול שעמד בעיר ס"ג בימים שקודם ר"ה. ונכנס להר"מ לקחת ברכת הפרידה באמרו שנוסע על היריד לרגלי מסחרו. השיב הר"מ ידעתי מחשבתך לטובה. כי לראות פני קודש הריזינער פניך מועדות וטוב וישר מעשך. אבל אני אמסור לך איזה דברים שתאמר להריזינער בשמי וזה הדבר אשר תאמר לו. הנה בעיר פרימישליאן ישנו יהודי אחד שמו מאיר וואס ער שפארט אינטער דעם היממעל מיט ביידע קיליקיס. ומה הוא הריזינער חפץ ממני אם אומר אני אשר שמשון מעיר ראוונא יתגרש עם אשתו הגבירה מסמאניסלאוו הוא יאמר לא כן. אם אני אומר שפלוני השוחט במתא פלונית אסור לאבול משחיטתו יאמר הוא שמותר הוא. מה הוא רוצה ממני. כשמוע האיש הדברים האלה. התחיל להתנצל מיד לאמור כי הימים לפני ר"ה המה. ובטח יהי' אצל הריזינער עולם גדול ואיך אדחוק את עצמי בדברים כאלה. ויען הר"מ אם יהי' קשה לפניך לדחוק עצמך אל היכל קדשו תדפוק על הדלת ותצעק. מעיר פרימישליאן אני. ותיכף יפתחו לך לכנס. ותמסור את הדברים הנ"ל. ובמוציו"ט ר"ה תיכף תסע לביתך. ויאמר האיש מי יודע אם יקרה לפני עגלה הנוסעת לדרכי במוציו"ט. ויען הר"מ הנה האדון פלוני ישלח את מרכבתו במוציו"ט ר"ה אחר בנו ותסע עם המרכבה הזאת. ונפטר ממנו האיש ונסע לדרכו ויבוא לס"ג. וכן עשה בהכנסתו אל הקודש שהי' עומדים צפופים מחוץ להיכל מרן. דפק על הדלת ואמר מפרימישליאן אני ותיכף פתחו לו. ונגש אל מרן קדשו והציע את כל הדברים שמסר לו הר"מ והאיש מחריש לדעת מה מענה ימצא על הדברים האלה. אבל מרן הריזינער החריש ולא ענה אותו דבר ויען האיש ויאמר רבנו איזה תשובה אמצא לאמור להר"מ על דברי' השיב מרן הריזינער הנה עתה הולכים ובאים ימי הדין [שהי' קודם ר"ה כנ"ל] וצריכים לחשוב בעד כלל ישראל. וכעת איני יודע מה אתה סח. ויתחלחל האיש מאד. ויאמר רבנו ואני אנה אני בא בלא תשובה לפני הה"צ הר"מ. השיב מרן זלל"ה הנה במוצאי ר"ה תוכלו לבוא לפני ואשמע את דבריכם. ואדע מה להשיב לכם. ויען האיש אולי לא אוכל לקרב אל רבנו מחמת דחקות העם ויאמר מרן אני אצוה להניח אתכם ובמוציו"ט כשנכנס האיש אל מרן וסיפר לו עוד הפעם את הדברים הנ"ל.

ענה מרן תאמרו להצדיק הר"מ שאין הלכה כר"מ והוא אינו מקיים הפ' ואהבת לרעך כמוך. זה כלל גדול בתורה שהוא יותר מחצי תורה. ואספר לכם גופא דעובדא היכי הוי בהיותי ברוזין רצו אנשי עיר ראוונא ליתן לי התמנות בתור מגיד עליהם. וכאשר באתי שמה כבר הי' נגמר כתב המגידות בח"י אנשי העיר. רק חכו על הג' ר' שמשון הנ"ל שהי' אז בפעטערבורג והוא הי' בעל דעה היותר גדול בעיר, והנה בעש"ק בא לביתו ולא קיבל את פני לא בליל ש"ק ולא בבוקר ובמוצש"ק שלחתי אחרי' ויבוא לפני ונתתי לו הכתב מגידות שיחתום עליו ויקח את הכתב והעיז פני' ויגזור אותו לגזרים לפני ובקשתי מהשי"ת שימחול לו תיכף, והנה הסמאניסלאווער גבירה נשאה אותו כסבורה שיש לו הון עשיר כמקדם. ועתה נודע לה שצריכה לשלם חובות בעדו. ואם אומר שתתגרש ממנו. מאין יקח במה להחיות את נפשו:

עוד ממרן קדוש ישראל מרוזין

בפ' לא איש אל ויכזב ובן אדם ויתנחם (במדבר כ"ג י"ט) קשה כפל הלשון וביאר הענין דיש שני מיני צדיקים בעולם יש צדיק כשרואה ח"ו דינים על ישראל ר"ל כחו יפה בתפלתו הטהורה לבטלן מכל וכל לבל ישאר שום חטא. וצדיק כזה נקרא בשם אי"ש ויש צדיק שאין בכחו לבטל הדינים מכל וכל להמתיקו בשורשם רק אעפ"כ נשאר רושם החטא וביום פקדי וכו'. והנה אם ח"ו שורה דינים על ישראל ואין בעולם שום צדיק הן לבטל והן להמתיק הדינים והקב"ה ברחמי' חפץ בטובתן של ישראל נעשה הוא כביכול במקום הצדיק כי הוא צדיקו של עולם. ומבטל כל הדינים מישראל עם קרובו. וזהו פי' הפ' לא איש ר"ל כשאין בעולם צדיק המכונה בשם איש. אל לשון כח ויכזב שיהי' בכחו לבטל הדינים. ובן אדם ר"ל צדיק כזה שיכול עכ"פ להמתיק הדינים וזהו ויתנחם. מה עושה הקב"ה. ההוא אמר ר"ל הקב"ה בעצמו ולא יעשה ודבר ולא יקימנה שהוא עושה פעולת הצדיק הגדול:

סיפר החסיד ר' אשר זעליג מאוסטילא ז"ל ששמע בעצמו מפ"ק מרן מרוזין שאמר כשם שהתורה נדרשת בי"ג מדות כך התנהגות העולם נחלק לי"ג חלקים וזמנים ועתה בעוקבא דמשיחא התנהגות העולם בבחי' שני כתובים המכחישים זא"ז ע"כ שכיח עתה כשאחד אומר דבר בא חבירו ואומר להיפך ע"כ. ה' יקרב קץ הישועה ואליהו יבא לעשות שלום בעולם אכי"ר:

בריך רחמנא דסייען

משמרת שלום

א. **הה"צ** עיר וקדיש בוצינא דנהורא הר' **שלום יוסף זלל"ה** זי"ע הוא היה בן הבכור **לאדמו"ר מרוזין זי"ע** והוא אמר עלי' שהוא לייפצקער שטיקל סחורה. ושם מנוחתו כבוד. ונסתלק בשנה זו שנסתלק אבי' אדמו"ר מרוזין. וצדיקים אמרו עלי' שהוא התחיל בעבודתו במקום שסיים אבי' ע"ב לא האריך ימים בעוה"ר ונלקח למעלה ביום י"א אלול תרי"א:

ב. **שמעתי** מהרב החסיד הר' פנחס אבד"ק דובענקא ז"ל שסיפר לו איש נאמן שהיה בבית הרב הצדיק הר' ש"י בעת שהיה מתפלל בהיכל קדשו והאיש הזה עמד בפרוזדור הבית. ולא נשמע שום קול ותנועה רק קול צעדת פרסות רגליו שהלך אנה ואנה איזה שעות. ואחר תפלתו נכנס המשרת. והוציא משם כתונת לח טופח ע"מ להטפיח. ותלאו בחוץ ליבש. והאיש הנ"ל עומד ומשתאה ע"ז אמר לו המשרת. כי זה מעשה בכל יום. אחר התפלה יחליף לו את הכתונת מלח ליבש. והאיש הנ"ל היה רגיל לפני הה"צ ר' אריה לייביש אבד"ק טאמשוב זלל"ה חתנא דמר הה"צ בעל אור לשמים וסיפר לו את הדברים הנ"ל ואמר הרב מטאמשוב שהענין הוא על בחי' מה שנזכר בקדושת כתר של ר"ה "זעות בלי לאות מחיל כסא":

ג. **דרכו** היה שהיה זמנים שעברו עליו כמה ימים אשר כמעט לא אכל כלל ופ"א נכנסה אצלו בתו הצדקת רחל לאה זלל"ה [שהיה בזיוג שני הרבנית מטשארטקוב] בעת שהכניסו לו המאכל. ועמדה וראתה שהמאכל עומד לפניו והוא אינו אוכל. רק מעט מזער. והתחילה לבכות. ואמר אבי' אלי' למה תבכי בתי וכי סוברת את שמניעות אכילה תחליש את כחי ח"ו. ונגש אל הכסא הגדול הכבד שעמד שמה והגביה אותו בשתי אצבעותי' וחזר עמו אנה ואנה. ואמר דעי לך בתי שאם נותנים להנשמה כל צרכה יכולין להיות חזק בלא אכילה:

ד. **עוד** סיפרה בתו הרבנית הצ' הנ"ל שפ"א נכנסה אל אבי' פתאום שלא בזמן - ענה אבי' הה"צ חבל לי וואס דיא האסט איבער גישלאגין אין מיטין. אבי זללה"ה הי' עתה אצלי והי' מדבר עמי מהרבה אנשים שהמה בחיים חיותם ומהאנשים שכבר הם בעלמא דקשוט. והתחלתי לדבר מענין חולשתי. ונכנסתם את ואמך ונפסק הדבר:

ה. **אבי'** אדמו"ר מרוזין אמר שבנו הר' שלום יוסף הוא גבור חכם ועשיר המלאך מיכאל ג"כ אינו מכיר אותו וראוי שתשרה עליו שכינה כמשרע"ה אלא שאין הדור ראוי לכך:

ו. **בס'** בית אהרן על פ' אבות פ' ששי. מהרב ר' אהרן אבד"ק אטשאקוב. אמרו חז"ל אין אדם נעשה ראש מלמטה עד שנעשה רשע מלמעלה. כי כתיב והצנע לכת עם ה' אלקיך

כאשר הוא אל מסתתר וביחוד בדור הנאמר בו הסתר אסתיר כמ"כ צריך להתדמות היציר ליוצרו ועפי"ז פי' הצדיק הגדול ר' שלום יוסף בן אור ישראל מרוזין ע"פ ותחסרהו מעט מאלקים וכבוד והדר תעטרהו. שצריך כל ראות בשרון מפעליו וא"כ כשנותנין לו כבוד צריך הוא להתבונן אולי חיסר עצמו בהסתרה ולדמות יציר ליוצרו בהצנע לכת ובזה נעשה רשע מלמעלה ח"ו:

ז. **בעת** התקשרות שידוכים שלו עם הה"צ ר' דן בן הה"צ הק' הר' יצחק מראדוויל זללה"ה והוא היה אז ילד בן איזה שנים והיה לבוש מלבושי דייטש כדרך השרים ועל התקשרות הנ"ל הי' כמה צדיקים. ואבי' הה"צ מרוזין הי' מחזיק את בנו החתן על ברבי' וההה"ק מאפטא יושב נשען ראשו על ידו והמחותן הר"י מראדוויל זלל"ה פתח פי קדשו וישאל את הה"ק מרוזין אהובי מחותני אבותנו הק' ג"כ התנהגו את בניהם כן במותכם. ויען הה"ק מרוזין מחמת שלא היה להם מעות לא התנהגו כן. ויאמר עוד הה"צ הר"י מראדיוויל. נא - ובחוקותיהם - ויען הה"ק מרוזין הנה דמיתי מקוד' כי שאלתכ' הוא בדרך הלצה. אבל עתה כשאני רואה ששאלתכם ע"ד האמת "תשבי יתרץ". וענה אחריו הה"צ מאפטא ויאמר יאָ יאָ מחותן אלע הנהגות אין אלע מנהגים פון אונזער הייליקין מחותן "תשבי יתרץ" ובעת שאדמו"ר הריזינער נשק את בנו הר"ש על ראשו. שאל הה"צ הר"י מראדוויל. איך נושקים בשר השיב אדמו"ר כי הוא אצלו ראשית אוני:

ח. **פ**"**א** נסע הה"צ רש"י זלל"ה ללבוב. לדרוש בהדאקטורים. ובכל הדרך אמר לאנשיו שיעלימו את שמו. רק יאמרו עלי' שהוא סוחר מלייפציג ובא להמלון שהי' נקראת ב' שראנקין סמוך ללבוב. ולא הועיל העלמת שמו ונודע להרבה אנשים מהסביבה. ונאספו אליו לקבל ברכת קדשו. והגישו אלי' פתקאות. וכאשר העולם הי' מתרבה בכל פעם. והוא לא רצה לקבל מהם מעות ופתקאות. והפצירו בו. התחיל לספר להם מעשה שפ"א נסע עם אבי' הה"ק מרוזין על מרכבתו לשאוף רוח צח. כדרכו בקודש. ופתאום צוה אבי זלל"ה להבע"ג שיסור מדרך הכבושה ויסע מהצד שאין דרך הולך שם. ויבואו אל מקום אחד ויאמר למשמשו שיקח קערביל וישליך אל הארץ וצוה להעגלון שיכה את הסוסים שיסעו מהר להגיע אל איזה מלון. ויבואו אל הקרעטשמי והי' לפנות ערב ויעמוד להתפלל תפלת המנחה והאריך מאד בתפלתו ועמד ש"ע עד קרוב לחצות הלילה. ואחר סיום תפלתו. אמר לי שלום בני. ראית מה שנעשה בהדרך. השבתי לו איני רואה כלום. ושאל לו מדוע לא תראה וכי אתה אוכל הרבה. פתח מרן וסיפר לו גופא דעובדא איך שהי' מונח שם נפש אחת שהי' מלוכלך מאד. וכשבא לעלמא דקשוט לא הי' לו זכויות רק זאת בעת שהי' בעוה"ז נתן מעות לכמה צדיקים וגם פ"א נתן לי אַ רו"כ ומסרו אותו

לשני שומרים משרתי מעלה שיוליכהו אצל הצדיקים שנתן להם מעות שיעשו לו טובה לתקן אותו. וכ"ז שלא יהי' אצל כל הצדיקים הנ"ל לא יכלו לנגוע בו לרעה. והנה כבר הי' אצל כל אותן הצדיקים שקבלו מעות ממנו ולא יוכלו לעשות לו טובה. מחמת שהי' מלוכלך מאד ולא נשאר לו להיות רק אצלי. והשומרים הנ"ל יעצו לו מה לך עוד לבוא אל הריזינער שמא גם הוא לא יוכל לעשות לך טובה ותיכף יחילו עליך הדינים קשים ומרים. הלא טוב לפניך שתנוח פה. כי כ"ז שנשאר לך עוד צדיק אחד שלא באת לפני' לא יוכלו לנגוע בך הדינים. וכך הי' מונח במקום הזה משך ב' שנים. ועתה כשנסעתי במקום הזה התחיל לצעוק אלי לעשות לו טובה כי בעוה"ז נתן לי א רו"כ. אבל ראיתי שהוא מלוכלך מאד. ורציתי לסלק עצמי ממנו. ע"כ צויתי להשליך לו הרו"כ. ולברוח ממנו. אבל תיכף. התחילו לעשות בו דינים קשים ומרים וחסתי עלי' וצויתי לנסוע מהרה. אולי אוכל לעשות לו טובה בתפלת המנחה ובעמדי ש"ע הכרחתי לירד למקום נמוך ושפל מאד. ובע"ה עשיתי לו טובה. ע"כ - וסיים בנו הה"צ הר' שלום יוסף נא איז עפיס גוט צו נעמין אַ קערביל בייא אַ יודין:

אמת ליעקב

בראשית

פרק א

עמ"ה עש"ו

אלה הדברים דברי אלקים חיים שיצאו בקדושה ובטהרה מפ"ק הקדשים אביר הרועים אדמו"ר הק' הה"צ ר' **אברהם יעקב מסאדיגארא**.

פרשת בראשית שנת תרט"ו

בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ פרש"י בשביל ישראל שנקראו ראשית ובשביל התורה שנקראת בראשית. עוד יש ראשית ראשית חכמה יראת ה' כי כתי' שמש ומגן ה' אלקים היינו כי א"א לבוא לאור הרחמים שם הוי' אלא ע"י צימצום שם אלקים מטעם כי השי"ת הוא א"ס א"כ איך יכול האדם לקבל ממנו. אך כתי' אני לדודי ודודי לי כמו שהאדם עושה למטה כך נתעורר למעלה וכשהאדם ירא מהשי"ת אזי כ"כ נתעורר למעלה כי אם האדם יודע שפלות עצמו וירא תמיד שאינו ראוי לקבל מהשי"ת אזי כ"כ נתעורר למעלה צימצום כביכול ועי"ז ראוי לקבל מהשי"ת. אבל כשהאדם הוא בגדלות ומדמה בנפשו כי הוא לומד ומתפלל בהתלהב' שקר הוא ונהפוך הוא כי עי"כ גורם שאין לו צימצום למעלה ואיך יכול לקבל מא"ס ב"ה. והנה בכל הדברי' א"א בלי

אתערותא דלתתא ובבריאת העולם לא הי' אתעדל"ת. אך איתא בספרים שהשי"ת ראה סוף מעשה במחשב' תחלה שישראל יקבלו את התורה. וזהו בשביל ישראל שנקראו ראשית ובשביל התורה שנק' ראשית. ולכן בתחלה כתי' בראשית ברא אלקים שם אלקים בלבד כי בתחלה מוכרח להיות בבחי' אלקים ע"י צימצום ואח"כ כתי' ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים. כי שמש ומגן ה' אלקים כנ"ל:

פרק ב

פרשת בראשית שנת תרי"ט

בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ. פרש"י בשביל ישראל שנקראו ראשית ובשביל התורה שנק' ראשית דרכו. אני אומר בשביל התורה ובשביל ישראל שנק' ראשית ברא הקב"ה את העולם. איתא בראשית ב' ראשית ותרגומו בחכמתא כי כתי' ראשית חכמה יראת ה' היינו שיש חכמה עילאה וחכמה תתאה מעילא לתתא נק' ענוה כדכתיב עקב ענוה יראת ה' ומתתא לעילא הוא נק' יראת ה' כי ענוה הוא רק במי שהוא גדול מחבירו ומשפיל א"ע ומדמה א"ע לחבירו זהו נק' ענוה. אבל מי שהוא דומה לחבירו ומדמה לו אין זה ענוה ע"כ כתי' במשה עניו מכל האדם כי הי' גדול מכל אדם והי' מדמה עצמו לכאו"א זה נקרא ענוה. וגם בפירש"י במקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו כי הוא ברא כל עלמין ומחי' כל דברי עוה"ז והוא יתברך בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית ברא כל עלמין. היינו הוא הי' מלביש ומצמצם עצמו כביכול בהתורה וברא בה את העולם ונתן חיות לכל אדם ולהעולם זה נקרא ענוה וזה בראשית ברא אלקים - **אלקים** בגימטרא הטבע. היינו ב' ראשית הנ"ל הי' מצמצם עצמו כביכול וברא את כל העולם וכ"כ צריך האדם לירא את השם היינו לראות בשפלות עצמו ולהבין שכל חיותו הוא מהשם שנתן לו כדי לעבוד אותו בזה החיות ולירא ממנו יתב' כדכתיב שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה וזה בראשית ב' ראשית היינו ב' חכמות הנ"ל שבשבילם ברא השי"ת את העולם וצריך האדם להכין את לבבו לעבוד את השם ולידע שהשם ית' יעזור לו כמאמר כל הבא לטהר מסייעין לו. היינו שהשי"ת מצמצם עצמו כביכול להשפיע לו וזהו בראשית ברא אלקי"ם היינו שהשי"ת מצמצם עצמו להשפיע חיות לכולם:

בראשית. פירש"י אין המקרא אומר אלא דרשני בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית תבואתו. ואמר הרב זלל"ה שרש"י הק' רמז בזה על הדורש ברבים. שלא יהי' כוונתו לשום פני' אחרת רק לשם כבוד התורה ובשביל ישראל ללמדם

תורת ה'. וזהו שאמר אין המקרא הזה אומר אלא דרשני להאדם הדורש שלא תדרשנו רק בשביל התורה ובשביל ישראל ולא לכוונה אחרת:

נח

פרק א

פרשה נח שנת תרי"ד

אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים הי' בדורותיו את האלקים התהלך נח. פירש"י תולדותיהם של צדיקים מע"ט. הענין הוא הצדיק העובד את השם אזי במעשי' טובים שלו ממשיך לעולם שפע ומנוחה אני אומר כתיב ורשעים כים נגרש ויגרשו מימיו רפש וטיט היינו הרשעים מחמת שרודפים בכל עת אחר תאוותם אין להם מנוחה כלל וזה לעומת זה עשה אלקים היינו שכל מי שעובד הנ"ל והוא עדיין בהמדות אין להם ג"כ מנוחה כי כ"ז שהוא בהמדות אין לו מנוחה כלל אבל הצדיק שהוא כמו משרע"ה שהוא למעלה מהמדות זה הצדיק אפשר בכחו להיות לו מנוחה וזה אלה תולדות נח נח היינו הצדיק הנ"ל בכחו להיות לו מנוחה. נח הוא מלשון מנוחה אך זה הצדיק אני אומר אינו מבקש מהשי"ת רק מתנת חנם וזה אלה תולדות נח היינו הצדיק הנ"ל אינו מבקש כ"א מתנת חנם. נח הוא לשון מנוחה וזה הצדיק יכול להתנהג בעבודת השי"ת וזה את האלקים התהלך נח. אלקים בגימט' הטבע אך הענין שהצדיק הנ"ל מתנהג בהטבע הוא מחמת שהדור אינם ראוים וזה בדורתיו את האלקים התהלך נח. היינו מחמת הדור כדכתיב ויאמר ה' אל אברם התהלך לפני והי' תמים בבחי' ה' שלא ע"פ הטבע:

פרק ב

פרשת נח שבת ר"ח שנת כת"ר

פתח אני אומר שבת נתן השי"ת לישראל ור"ח עושין ישראל להשי"ת וכשחל ר"ח בשבת אז ישראל הם שווים להשי"ת ואז הוא ה' אחד ושמו אחד:

אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים הי' בדורתי' את האלקים התהלך נח ופרש"י ז"ל באברהם כתיב התהלך לפני והי' תמים שלא הי' צריך סעד לתמכו אבל בנח כתי' את האלקים התהלך נח שהי' צריך סעד וכו' בדורתי' יש דורשין לשבח בדורותי' היה צדיק ואלו הי' בדורו של א"א ע"ה הי' צדיק יותר ויש דורשין לגנאי וכו' כתי' זבחי אלקים רוח נשברה אני אומר אימתי נקרא תמים כשהוא זבחי אלקים רוח נשברה כשהלב נשבר באמת ויודע שפלות עצמו וגדלות השי"ת ואז נק' תמים אומר אני קוב"ה משתמש במאנין תבירין - כשלב אדם נשבר זבחי אלקים רוח נשברה נעשה כלי לקבל מהשי"ת ונק' תמים רק אני אומר איך אפשר לבוא לבחי' זבחי אלקים רוח נשברה ע"י יראה. רק אית יראה ואית יראה יש יראה עילאה ויש בתי' והאלקי' עשה שיראו מלפניו רק בזה יש

ג"כ כמה אופנים כשאדם יש לו שכל יש לו מקום יראה מהשי"ת מפני שהשי"ת מעניש ולבו נשבר בקרבו אז והאלקים עשה שיראו מלפניו. השי"ת מסבב סיבות שיזכור האדם וישבר לבבו בקרבו. וזהו שאיתא יראה מילתא זוטרתא לגבי משה כי במשה כתי' והאיש משה ענו מאד מכל האדם וכו' משה הי' בעצמו לבבו נשבר בקרבו והי' אצל עצמו שפל מכל ולכן הי' יראה מילתא זוטרתא לגבי משה ולא הי' צריך לבוא ליראה שעי"ז יהי' לבו נשבר בקרבו כי אצל משה כתי' והאיש משה ענו מאד והי' לו בחי' ענוה שהיא יראה וזהו יראה מילתא זוטרתא לגבי משה לא שח"ו יראה דבר קטן רק מחמת שהי' האיש משה עניו מאד והי' בעצמו לבו נשבר באמת הי' יראה מילתא זוטרתא לגבי. א"א אצל אברהם כתי' ואנכי עפר ואפר והי' ג"כ אצל עצמו שפל מאד והי' לבו נשבר באמת ולא הי' צריך לבוא מקודם לבחי' יראה ולכן כתי' אצל אברהם אלקים אשר התהלכו אבותי לפני' כי אומר אני כי אברהם הלך לפני בחי' אלקים שזה נק' מה שהשי"ת מסבב סיבות שיבוא ליראה ויהי' לבו נשבר ואברהם הלך למעלה מבחי' זו. וזהו האלקים אשר התהלכו אבותי לפני' אבל אצל נח כתי' את האלקים התהלך נח כי אומר אני הדור של נח הי' בשפלות גדול ולא הי' בשום אופן שיהי' אצל עצמו שפל מהם ויהי' לבו נשבר בעצמו ולכן הי' צריך להיות את האלקים התהלך נח כמו שפרש"י ז"ל שהי' צריך סעד לתמכו שהי' צריך לבוא לבחי' יראה אבל באברהם כתי' התהלך לפני שלא הי' צריך סעד שלא הי' צריך לבוא לבחי' יראה והי' אצל עצמו נשבר באמת. וזהו ויש דורשין אותו לשבח ויש דורשין לגנאי בדורותיו הי' צדיק אבל אלו הי' בדורו של אברהם לא הי' נחשב לכלום כי אומר אני מחמת שהי' בדורותי' שהי' דור שפל כזה הי' מוכרח להיות את האלקים התהלך נח. אבל אלו הי' בדורו של אברהם לא הי' נחשב לכלום ולא הי' חושב עצמו לכלום. והי' בעצמו לבו נשבר בקרבו. ויש דורשין לשבח בדורותי' הי' צדיק כשהי' דור שפל כזה הוא הי' בחי' זבחי אלקים רוח נשברה והי' צדיק תמים אלו הי' בדורו של אאע"ה שלא הי' דור שפל כזה הי' צדיק יותר הי' נח בוודאי צדיק כמו אברהם וזהו אלה תולדות נח. נח איש צדיק תמים הי' בדורותי' פאר וואס איז ער גיווען תמים.. כי את האלקים התהלך נח שהי' לו יראה מהשי"ת והי' בבחי' זבחי אלקים רוח נשברה עי"ז הי' תמים. אני אומר בכלל שכל אדם מישראל צריך שיהי' לבו נשבר בקרבו כי הכלל כשהאדם מדמה עצמו שהוא תמים ומתפלל ולומד אז הוא בעל מום וכשמתפלל ולומד ויודע שפלות עצמו והוא בחי' זבחי אלקים רוח נשברה יכול להיות תמים:

לך לך

לך לך מארצך וממולדתך אל הארץ אשר אראך כתי' סו"מ וע"ט בקש שלום ורדפהו כתי' לב חכם בימינו ולב כסיל בשמאלו כי מצד היצ"ט מושך הלב לשורש הקדושה לעשות בכל יכלתו רק טוב כרצון ה' ומצד היצה"ר מושך הלב ר"ל לכל הגשמיות ועכ"פ יראה כל האדם בכ"ד למנוע מן הגשמיות בכל יכולתו כמש"כ בש"ע לעשות דבר זה רק שיהי' לו כח לעבודתו ית' לעסוק בתורה ולהתפלל ולקיים רק מצות השי"ת וזהו סו"מ מכ"ד גשמיות שבו וממותרות רק וע"ט ע"ז הדרך ובזה בקש שלום ורדפהו יוכל להיות שלום ביניהם וע"ז כתי' לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי ה' יחי' האדם להוציא לפני ה' בכח זה דיבורים קדושים בחות"פ וזה על מוצא פי ה' וזהו לך לך מארצך שימנע עצמו בכל הדברים מארציות ולילך בדרך הממוצע שילך כמו שצוה השי"ת כנ"ל וזהו שפרש"י ז"ל להנאתך ולטובתך כי עושה זה כרצון הבוי"ת ויוכל לבוא לחכמה העליונה וזה נק' הארץ אשר אראך חכמה העליונה הגם שיש מדריגה יותר העליונה מזה היינו שלא לקבל חיות משום דבר גשמי רק לקבל חיות מה' לבדו כמאה"כ לא על הלחם לבדו ותי' האדם כי על כל מוצא פי ה' יחי' האדם אך עכ"פ יראה האדם לילך בדרך הנ"ל:

וירא

פרשה וירא שנת תרי"ט

וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא יושב פתח האוהל כחום היום. אני אומר כתיב שויתי ה' לנגדי תמיד הענין הוא כי זלע"ז עשה אלקים לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו כמארז"ל כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו גם איתא בכל יום יצרו של אדם מתגבר עליו וכו' וגם זה עשה השי"ת לטובה כי תענוג תמידי אינו תענוג ע"כ עשה השי"ת שיהי' לאדם מלחמת היצר לעבודתו ית' והעצה לזה שויתי ה' לנגדי תמיד היינו לשום תמיד הנ"ל בהנגד ולהאמין בה' באמת יותר מהשגה שלו כי על השגה וכל היצר להתגבר אבל על אמונת ה' באמת יותר מהשגה ע"ז אינו יכול להתגבר וזה שויתי ה' לנגדי תמיד היינו כשאדם הוא בהנגד כשהיצר מתגבר עליו אזי המצוה לשום ה' בהנגד ולהאמין כי מכה"כ והוא שם הוי' שם הרחמים שהוא למעלה מהשגה ושם אין להיצר שום שליטה כלל. אני אומר כשאדם עושה כן וסור מרע אז יכול להיות ועשה טוב לעבוד ה' בכל ולעסוק בתורה ולקשר עצמו בהשי"ת כי קוב"ה ואורייתא וישראל חד אינון וגם המצות חד אינון עם השי"ת כדכתיב בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך ותרגומו בכל אתר דאשרי שבינתי' בגווי' איתי לוותיך ואברכינך ואיתא בזוה"ק שמי עם י"ה שס"ה זכרי עם ו"ה רמ"ח והם התרי"ג מצות ונאחדין עם שם הוי' שם הרחמים וזהו וע"ט לעבוד

לה' ולעסוק בתורה ובמצות וגם לפעמים עושה אדם מצות אנשים מלומדה אך מחשבתו להשי"ת מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה היינו ע"י מחשבה טובה הקב"ה מצרף ומזכך גם המעשה וכשאדם סו"מ וע"ט יוכל לבוא להתגלות אלקות וזהו וירא אליו ה' באלוני ממרא כשאדם הוא בבחי' ממרים הייתם עם ה' היינו שהיצר מתגבר עליו לשום ה' בהנגד ואז יכול להתגבר עליו ולעבוד לה' ובאמת הוא טוב יותר כשאדם מברר הרע ולוקח ממנו הטוב לעבודתו ית' וזהו וירא אליו ה' באלוני ממרא אני אומר כשאדם עובד ה' בהתלהבות צריך ליתן לב ולהאמין ולהבין שההתלהבות בא לו מהשי"ת שנתן לו והוא לא פעל מאומה וזהו והוא יושב פתח האוהל כחום היום היינו שכל התלהבות צריך להתבונן בלבו להבין שהוא עדיין בפתח וזהו השער לה' ולא התחיל עדיין כלל לעבוד לה' בהמדות יראה ואהבה ולידע כי לך ה' הגדולה והגבורה והת"ת כי כשאדם סובר שכחו ופועל ידו פעל עבודתו אז הוא נופל ממדריגתו אבל כשמבין שהוא מהשם הוא ית' עוזר לו שיוכל לעבוד אותו ית"ש באהבה ויראה:

ממרא בגי' אפ"ר גם בתכלית החומר ראה שהכל מה' התגלות אלוקותו ית' שויתי ה' לנגדי תמיד. והוא יושב פתח האוהל כחום היום היינו כדכתיב פתחו לי שערי צדק ואיתא הבא לטהר מסייעין אותו היינו כשאדם מקבל עליו עומ"ש עי"ז יכול לעבוד לה' בכל המדות וזהו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו היינו בהג' קווים בהם קיים העולם אע"פ שיש זיי"ן מדות והענפים אבל העיקר הוא הוא הג' קווים אהבה ויראה ות"ת ובאם האדם מקבל ע"ע עומ"ש יכול להיות לו התגלות אלוקות אך הוא רק בתות"פ וע"י המילה וירא אליו ה' באלוני ממרא גם בכל דברים גשמיים הי' לו התגלות אלקות:

צחק עשה לי אלקים. כי מיראה עלאה נמשך שמחה ומיראת עונש נופל למרה שחורה ח"ו. יש ז' ספי' נמשכין מז' הויות וכנגדם כ"ח עיתים י"ד נמשך מזיי"ן מדות הקדושים וזלע"ז בסט"א י"ד להיפך ח"ו ולכן כל ימיו של יצחק הי' בטובה שהוא הי' למעלה מן המדות כי יצחק בגימטרא ח' הוית ורוב ימיו של יעקב הי' בצער כי הי' בתוך המדות כי יעקב בגי' ז' הוית רק בעת שהי' בשמחה כתב בזוה"ק שהי' שמו ישראל ל"י רא"ש להורות שהוא למעלה מן המדות שהוא ג' ראשונות:

וירא אליו ה' באלוני ממרא פירש"י נגלה אליו בחלקו. ממרא בגי' אפר כשאדם רואה שפלותו אין זיין נידריקייט קאן ער ווערין א כלי להשראת השכינה וזהו וירא אליו ה' באלוני ממרא כשאדם רואה שפלותו הוא יכול להעשות עי"ז כלי להתגלו' השכינה:

וירא אליו באלוני ממרא כתיב שויתי ה' לנגדי תמיד. אומר אני כי אפי' בא ח"ו יסורים על אדם ועונשים צריך לחפש בזה רחמים ולהאמין שהכל הוא לטובתו כמ"ש נחום איש

גם זו לטובה כי ע"י יסורים לבו של אדם נשבר ובא לידי תשוב' וכדרך שהאדם מתנהג כן הקב"ה מתנהג עמו וממשיך האדם ע"ע רחמים משם הוי' ב"ה שם הרחמים וזה שויתי ה' לנגדי תמיד אפי' ע"י התנגדות בחי' דין בא לידי שם הרחמים וזהו פי' אעשה לו עזר כנגדו שאפי' בתוך התנגדות שלו בקש לו עזר שצריך האדם לעבוד להשי"ת בבחי' כנגדו שהוא היצה"ר ולהסתכל בכל דבר תאווה בפנימות דבר המחי' אותו ולהשליך ממנו החיצונות כי כ"ד מהקדושה כמו שאה"כ ואתה מחי' את כולם וזהו. צדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם שהצדיקים עובדים את השי"ת בכל אופנים בבחי' התנגדות. וזהו וירא אליו. ה' באלוני ממרא מלשון ממרים הייתם עם ה' רצה לומר אפי' בכל דברי עוה"ז הנוטה לענין רע גם מזה ראה והביט אאע"ה בבחי' המחי' אותו ודבק א"ע לנקודה הפנימיות שבתוכה והשליך ממנה החיצונות וזהו סו"מ וע"ט:

חיי שרה

ותמת שרה בקרית ארבע. האמת ידוע כי הצדיקים במיתתם קרוים חיים דהאדם נבנה מד' יסודות שכל יסוד בעצמו הוא רע כעס מיסוד האש גבה רוח מרוח תאוות ממים עצבות מעפר וכולם הם רע לאדם וכל מדה הוא הפכיית למדה האחרת לכן הרשעים קרוים מתים. אבל כשאדם מדבק עצמו להשי"ת ובהשי"ת כתי' המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו וזאת הוא התחברות אמיתי בין הד' יסודות ובזה נכנעים אצל האדם כנגד רוח הוא רוח נמוכה כנגד אש ומים כתיב וגילו ברעדה וזהו ותמת שרה בקרית ארבע היינו שממיתין הרע מד' יסודות. הוא חברון היינו ע"י שהוא מחבר א"ע להשי"ת כנ"ל ועי"ז באים לזה. העיקר הוא יראה לקבל עומ"ש כי יראה נקרא זה השער לה' צדיקים יבואו בו ומלכותו בכל משלה וזהו ואברה' זקן בא בימי' ביומין עלאין ע"י וה' ברך את אברהם בכל בת הי' לאברהם ובכל שמה זהו היראה ועומ"ש בכ"ל בני ב"ן וזהו השם של זה העולם מלכותו בכל משלה מלא כל הארץ כבודו:

תולדות

פרק א

פרשה תולדות שנת תרי"ט

אלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק. אני אומר כתיב סו"מ וע"ט בקש שלום ורדפהו הענין הוא כי האדם נולד במדות רעות שמתאווה תמיד לתאוות רעות היינו אהבה זרה ויראה זרה ושאר מדות רעות וצריך האדם להפוך המדות הרעות לעבודת ה'. היינו מאהבה זרה לאהבה את ה'. וזהו סו"מ וע"ט להשליך הרע וליקח אותה האהבה ושאר מדר"ע לעבודתו ית' וצריך לדעת שבכ"ד מהעולם חיותם מחיות

הבוב"ה המוסתר בכ"ד אף בהמדות רעות מוסתר חיות ה'. ולהרחיק עצמו מהם בדבר שהאדם מוכרח לעשותו אמרו קדש עצמך במותר לך. וצריך לעשותו אך למענו ית'. וזהו שאמר הכ' שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה. אלה נקראים הג' קווים. וזהו קיום העולם כי על ג' דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח היינו זה העולם שהוא בבחי' **אלקים** בגי' הטבע. וצרי' האדם ליתן לב לראות שם חיות ה' ולידע שהקיום בכ"ד הוא מחיותו ית' ולעבוד בכל הדברים להשי"ת. וזהו שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה. אלה היינו כשיש לאדם אהבה זרה ושאר מדות רעות צריך להפכם לאהבת ה' לאהוב ת"ח ולתת צדקה ושאר מדות. אכן א"א שיתגבר רק באופן שיאחז מקודם מדה ההפכיות כדאיתא לעולם ירגיז אדם היצ"ט על יצה"ר היינו לראות קודם שיהי' לו יראת אלקים לירא מהשי"ת ואח"כ יוכל לעבוד את ה' במדתו היינו באהבת ה'. וכן כשיש להאדם מדת הכעס ורציחה צריך להגביר מדת האהבה מקודם לאהוב את ה' ואח"כ יוכל לאחוז במדתו. היינו ביראת אלקים ולדבק' בו ית' וזהו סו"מ וע"ט בקש שלום ורדפהו היינו כשמרחיק עצמו מהרע שבמדות. ועושה אהבה ויראה אך להשי"ת אז נק' בקש שלום ורדפהו כי ע"י התחברות חו"ג נעשה שלום ורחמים וזהו אלה תולדות יצחק בן אברהם פרש"י יעקב ועשו האמו' בפ' היינו כשהאדם עובד את ה' באהבה ויראה כנ"ל ומחבר ימין ושמאל. אז בהתחברות חו"ג נעשה רחמים. ויעקב איש תם יושב אוהלים. ונק' אדם השלם. אבל אם האדם אוחז רק בהרע שבמדות ליתן חיות בהקליפות ר"ל אז נק' בחי' עשו כי זלעמ"ז עשה אלקים. וזהו אל אלקים ה' דבר ויקרא ארץ כי כן נקראים האבות. והם המרכבה להשי"ת כדכתי' אלה תולדות השמים והארץ בהבראם אל תקרי בהבראם. אלא באברהם. היינו שהשי"ת ברא העולם במדה"ח כדכתי' אמרתי עולם חסד יבנה. אך שהקב"ה רואה כי א"א שיתנהג העולם רק במדה"ח. כי העוה"ז מתנהג בבחירה להיות שכר ועונש. ושיתף עמו מדה"ד מדת יצחק וזהו בראשית ברא אלקים היינו צימצום. כי העולם נברא בשביל התורה ובשביל ישראל שנקראים ראשית. ובכדי להיות שכר ועונש. הי' מוכרח לשתף מדה"ד בחסד. וזהו אלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק. היינו שהי' מוכרח להשתתף מדת יצחק במדת חסד כי טבע של אש לעלות למעלה ואין בה הולדה וטבע המים לירד למקום נמוך ואין בו צימצום אבל העולם הי' צריך להולדה. וגם להצימצום, ע"כ שיתף הקב"ה שני המדות ביחד חו"ג וזהו התחברות מדת אברהם במדת יצחק נעשה רחמים ויעקב איש תם יושב אוהלים. וזהו קיום העולמות וצריך האדם במדות הנ"ל להתדבק להשי"ת היינו באהבה לאהבת ה' וביראה לירא מהשי"ת וכן בשאר מדות ולהשליך הרע כי מי שאינו אוחז

רק בהרע ורודף תמיד אחר תאוות רעות וניאוף ר"ל זהו נק' עשו. ואיש הישראלי צריך לבחור בהטוב ולעבוד בהם להש"ית וע"י התחברות נעשה רחמים ושלום שיעקב איש תם יושב אוהלים:

פרק ב

פרשה תולדות שנת כת"ר

אלה תולדות יצחק בן אברהם. אברהם הוליד את יצחק. ופרש"י יעקב ועשו האמורים בפרשה. כתי' סו"מ וע"ט בקש שלום ורדפהו. אומר אני הן בסו"מ והן בע"ט. היינו בין בל"ת בין במ"ע. בכל צריך להיות בקש שלום ורדפהו. כדאיתא הלומד תורה בדו"ר פרחת לעילא היינו האדם הרוצה לעבוד את ה' צריך לראות שיהי' האהבה והיראה מהשי"ת כדכתי' ראשית חכמה יראת ה' כי איתא לעולם ירגיז אדם יצ"ט על יצה"ר. היינו אדם שבא להרע צריך להגביר עלי' שלא לעשותו. אך מקודם צריך להיות בטל רצונך מפני רצונו. היינו לבטל רצונו מכל התאוות ולהגביר על הרע. ואז יכול לעשות רצונו ית' וכשבא האדם לאהבת תאוות העוה"ז צריך לירא מהבוב"ה ולהרחיק עצמו מהרע עי"ז ואז יכול לבוא לאהבת השי"ת היינו ע"י שמרחיק עצמו מהרע מפני יראת השי"ת. אף מפני יראת העונש. עכ"פ בא מזה היראה לעבוד להשי"ת במדת האהבה. וכמו שבסו"מ. היינו כשהאדם כועס או שאר מדות ומחשב בעצמו שעי"ז נתרחק מהקדושה ועי"ז מפרישׁ עצמו מהרע אז בא מיראה זו לאהבת ה' כ"כ בע"ט צריך לבוא מהאהבה הנ"ל ליראת ה' כי האדם העובד לה' צריך אז לירא מהשי"ת ולהיות בשפלות בעצמו כי באם האדם שמחשב בעצמו שעובדו אז עבודתו אינו כלום אך האדם צריך להיות בשפלות בעבודתו ולירא מהשי"ת וזהו בקש שלום ורדפהו כי ע"י האהבה והיראה שמכלל שמאלא בימינא עי"ז נעשה שלום. וזהו יעקב ועשו האמורים בפ'. כי ע"י התכללות שמאלא בימינא נעשה מדת יעקב הנק' תם וזהו אלה תולדות יצחק בן אברהם. כי כתי' כי אמרתי עולם חסד יבנה וכתי' בראשית ברא אלקים. אך הענין הוא כי לב חכם בימינו ולב כסיל לשמאלו והשי"ת עשה הדין והצימצום בכדי שיהי' הבחירה בין טוב לרע ויהי' שכר ועונש. וזהו פי' אלה תולדות יצחק היינו זהו פעולת הג' והצימצום. יעקב ועשו האמורים בפ' בכדי שיהי' היכר בין טוב לרע. ויהי' שכר ועונש. אלה תולדות יצחק בן אברהם. אברהם הוליד את יצחק כי כתי' אמרתי עולם חסד יבנה. השי"ת ברא את העולם בכדי להיטב לבריותי' אך ע"י מדה"ח א"א לקבל אך ע"י מדה"ר כדכתי' ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים. היינו ע"י התכללות חו"ג שמאלא בימינא נעשה רחמים כדכתי' אל אלקים ה' דבר ויקרא ארץ וע"י הצימצום אז היכולת לקבל. וזהו אברהם הוליד את יצחק

ויצחק בן אברהם. היינו כשבא על האדם לפעמים יסורים ח"ו בחי' דין זהו ג"כ חסד השי"ת שעי"ז יבוא האדם לעשות תשובה. אלה תולדות יצחק בן אברהם היינו לפעמים כשבא יסורים על האדם הוא באמת כמו רחמים בכדי לעשות תשובה. וזהו אברהם הוליד את יצחק כי עי"ז נעשה מהיסורים צחוק וזהו ידוע כי כשהאדם עושה תשובה. אז נמתק הדין ונעשה יצחק. כה יתן ה' שיומתקו הדינים מעל כל ישראל אכי"ר:

ויצא

פרשה ויצא שנת תרי"ד

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה. כתי' שבע יפול צדיק וקם. כי צריך הצדיק לינתק ממקומו ושרשו כדי להגבי' הניציצות שבעולם. דהנה יש ז' מדות דקדושה כדכתי' לך ה' הגדולה והגבורה וכו' לך ה' הממלכה ובעת שבירת הכלים נפל מהם להההיפך וזהו כי שבע יפול צדיק וע"י הצדיק יכולים הניצוצות לקום. וזהו צדיק וקם. ויפגע במקום כי בכל מקום שהצדיק הולך פוגע במקומו של עולם כי כשנתק עצמו ממקומו ושרשו הוא משאיר רושם כדי שיהי' רשימו ניכר ויוכל לחזור למקומו בנקל וזהו ויפגע במקום היינו במקומו וגם במקום שהולך ומחזיר עצמו לאחורי' כדכתי' גבי השי"ת דומה דודי לצבי ואמרו חז"ל מה צבי זה רץ ומחזיר ראשו לאחורי' כך הקב"ה. והצדיק הוא ג"כ כך כנ"ל וזהו שפרש"י יצא צדיק מן המקום עושה רושם היינו שמשאיר רושם במקום שהולך משם וגם במקום שהולך לשם עושה רושם ומחזיר לאחורי' לזכור שלא לשכוח את מקומו ושרשו. וזהו והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו:

כתי' ושבתי בשלום אל בית אבי והי' ה' לי לאלקים. היינו כי כתי' אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפול ברעה. א"א כי צריך האדם לירא מהשי"ת תמיד הן כשהקב"ה מתנהג עמו במדת רחמנות הן ח"ו להיפך ואדרבה א"א כשהקב"ה מתנהג עם האדם במדת רחמנות צריך עוד יותר לקבל עלי' עול מ"ש ושיהי' לו יראה מהשי"ת. וזהו אשרי אדם מפחד תמיד. אבל ומקשה לבו יפול ברעה דאית יראה ואית יראה יראת ה' ויראה רעה רצועה לאלקאה וכו' וזהו שאמר יעקב ושבתי בשלום אל בית אבי היינו כשיהי' לי טוב והשלום אדבק בו ג"כ במדת יצחק מדת יראה. היינו לירא תמיד מהשי"ת גם בעת שיהי' לו טוב והי' ה' לי לאלקים היינו גם בהטוב כנ"ל יראה לבוא למדת אלקים היינו יראה. והאלקים עשה שיראו מלפני' וזהו אשרי אדם מפחד תמיד כי כתי' עבדו את ה' בשמחה וגילו ברעדה היינו גם בה' שהיא השמחה והטוב צריך אדם לירא מה' ולהיות בעצמו בשפלות וזה יראה אמיתות ולא להמתין עד שיבוא ליסורים ח"ו לירא

עי"ז מהשי"ת וזהו והי' ה' לי לאלקים מבחי' הוי' מבחי' רחמים צריך האדם לראות לבוא ליראה משם הוי' בחי' אלקים הוא הכלי להתקבלות הטוב כי שמש ומגן ה' אלקים אבל כשהאדם בא לגדלות אז היא שבירת הכלים ח"ו וא"א לו להתקבל וזהו והי' ה' לי לאלקים היינו הכלי להתקבל הטוב מה' ית':

וישלח

פרק א

פרשה וישלח שנת תרי"ט

וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחי' ארצה שעיר שדה אדום. אני אומר כתי' המשל ופחד עמו עושה שלום במרומי'. ואיתא שזה מיכאל וגבריאל. א"א מיכאל נק' מים מדה"ח וגבריאל נק' אש מדה"ג ואעפ"כ כדי לעשות רצונו ית' הם מתבטלים ממציאותם ונעשה שלום באהבה בעבור רצונו ית' וזהו המשל ופחד עמו עושה שלום במרומי' וכ"כ באדם לב חכם בימינו ולב כסיל בשמאלו היינו כי באדם יש יצה"ט ויצה"ר זה נק' מדה"ח וזה נק' מדה"ג. וצריך האדם בכל מדה שבו אך לעשות רצונו ית'. ולאו כל אפין שוין כי יש מי שיש בו מדה זו ויש שיש בו מדה אחרת וצריך כאו"א ליקח מדתו לעבודת השי"ת וכשאדם עובד ה' במדה שבו אזי הוא ממשיך עי"ז שפע לזה העולם וזה השפע נק' מלאך לשון שליחות היינו כמו שהשי"ת פועל איזה פעולה באיזה מדה לזה העולם נק' הפעולה בבחי' מלאך. כ"כ האדם העובד ה' וממשיך שפע הנ"ל נק' בבחי' מלאך. אך האדם יכול לפעול בין לטוב בין לרע לטוב ע"י מעשי' הטובים. ולהיפך ח"ו ע"י מעשיו הרעים והחילוק הוא הנעשה מטוב נק' מלאך. ולהיפך ח"ו בלשון אחר וצריך האדם לעשות אך הטוב בהמדות ולבטל רצונו מפני רצון השי"ת. וזהו בטל רצונך מפני רצונו. ואז נעשה רצון יראי' יעשה. היינו האדם הנ"ל נעשה צינור להמשיך שפע וברכה לזה העולם. וזהו ואני תפלתי לך ה' עת רצון. היינו כשאדם מתפלל ועובד ה' בהמדות אז הוא עושה העת רצון. וזהו הענין שאמר התנא אם שגורה תפלתי בפי יודע אני שהוא מרוצה ומקובל היינו שהתפילה היא בלא מ"ז ובלי שום פני' והיא אך לו ית' אז בודאי היא מרוצה כי אז נעשה בהתפלה הזאת עת רצון. וזהו ע"י תות"פ. וגם בעניני עוה"ז שהאדם מוכרח לעשותם כגון אכילה ושתי' ושאר ענינים צריך האדם לחבר המדות ולעשותם אך למענו ית' וזהו וישלח יעקב מלאכים לפני' אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום - שדה אדום נק' זה העולם. אז הוא מחבר כל המדות להשי"ת להעלותם לשמו ית' וז"ש כה תאמרון לאדוני לעשו כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי היינו כשהאדם יורד לעוה"ז אז נק' עוה"ז אדון אצלו ואז צריך לקיים כל התרי"ג מצות ולעשותם הכל למען יעלה אותם

להשי"ת כי לבן הוא אותיות נבל היינו עוה"ז וכשירד לשם צריך ליקח הכל לעבודת השי"ת ולקיים כל התרי"ג מצות א"א מדת יעקב נק' אהבה ואחדות היינו מדת אברהם היא מדה"ח ומדת יצחק היא מדת גבורה אבל ליעקב אין לו מדה מיוחדת אך הוא האחדות משניהם כי בהתחברות חו"ג נעשה רחמים וז"ש יעקב קטנתי מכל החסדים כי במקלי עברתי את הירדן. ועתה הייתי לשני מחנות היינו כשראה יעקב כי יש לו התנגדות מעשו ולא נתבטל ממנו אמר קטנתי מכה"ת כי במקלי עברתי את הירדן בבחי' האחדות כמדתי. ועתה הייתי לשני מחנות שיש לי התנגדות ואיני במדת האחדות. ועי"ז אינו נתבטל ממנו וע"ז התפלל להשי"ת. א"א קטנתי מכה"ח היינו שצריך כאו"א להבין כשעובד להשי"ת שעבודתו לא מכחו ומפועל ידי' אך חסד השי"ת שנתן לו החיות הזה ולשבר לבו עבור זה וזהו מדת יעקב אבל אם יש לו גדלות בעבודתו וסובר שהוא מכח ידו ופועל ידיו העבודה כזו נק' בתי' עשו. ואח"כ אמר זהו שאיתא במדרש ויאבק איש עמו חד אמר זהו מיכאל יחד אמר זה גבריאל:

וישלח יעקב מלאכים פרש"י מלאכים ממש. כתי' לב חכם לימינו ולב כסיל משמאלו זה יצה"ט ויצה"ר. ואיתא לעולם יגביר אדם יצ"ט על יצה"ר. היינו כשהאדם בא למדות רעות צריך ליראי מהשי"ת ולהגביר על הרע. ולעשות אך טוב להשי"ת. ולזה צריך האדם שיהי' לו אהבת השי"ת ואז כשבא לו אהבת עוה"ז יכול ליקח אותה לאהבת השי"ת אך א"א לבוא לזה עד שיהי' לו יראה מה' תמיד להגביר עי"ז על הרע אזי יוכל לעבוד לה' בכל המדות וכשהאדם הוא סו"מ וע"ט אז יכול להיות בכל דרכך דעהו לעבוד את ה' הן בבחי' סו"מ והן בע"ט כדכתי'. ואהבת את ה' אלקך בכל לבבך ואיתא בגמ' ביצ"ט וביצה"ר כי צריך האדם לעבוד את ה' גם ביצה"ר היינו כי יש מצות שצריך להם גם מדת היצה"ר וכשהאדם עושה אותן הדברים אך למענו ית' אז ממתיק גם הרע כי עובד גם בו להשי"ת וזהו נק' בכל דרכך דעהו להעלות גם כל הדברים גשמיים לעבודת השי"ת וזהו ברצות ה' דרכי איש גם אויבי' ישלים אתו כי כתי' כי מלאכי' יצוה לך לשמרך בכל דרכיך ולכאורה הי' צריך לכתוב בדרך. אך הענין היא כמו שאיתא בכל לבבך ביצ"ט וביצה"ר שצריך לעבוד לה' בכל הדברים הגשמיים זהו ג"כ בכל דרכך דעהו וזהו הענין ברצות ה' דרכי איש היינו שכל הדברים והדרכים הגשמיים לעבודתו ית' אז גם אויבי' ישלים אתו שגם הרע נמתק כשאדם מכניע את הרע שלו אז נכנע הרע של כל העולם. וזהו וישלח יעקב מלאכים אל עשו אחי' ולכאורה למה נאמר אתי' אלא הענין הוא כי יעקב הי' עובד לה' בכל המדות והי' מעלה כל הדברים גשמיים להשי"ת להמתיק את הרע וע"כ נק' עשו אחי' כי כשהאדם מכניע את הרע שלו. נעשה כ"כ בכל העולמות

ונכנע כל הרע וזהו כה תאמרון לאדוני לעשו כה אמר עבדך יעקב ולכאורה למה אמר אדוני רק איתא כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו ואפי' כשאדם עושה לה' תמיד איתא אל תאמין בעצמך עד יום מותך כי היצר מתגבר על האדם בכל פעם כדאיתא בכל יום יצרו ש"א מתגבר עלי' ואפי' כשאדם מתגבר על הרע תמיד. אך בשעה חדא מסית דעתו ממנו אז תיכף היצר מתגבר עלי' וצריך האדם להיות בשפלות בעצמו ועי"ז יכול להגביר על הרע. כדכתי' טוב נקלה ועבד לו היינו עי"ז נעשה היצר עבד ויכול להגביר עלי' כדאיתא איזה גבור הכובש את יצרו וזהו כה תאמרון לאדוני לעשו כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי ואחר עד עתה ויהי לי שור וחמור. ולבן נק' בחי' אהבה וגרתי מל' יראה כדכתי' כי יגרתי וכו' שור וחמור היינו שהי' עובד להשי"ת באהבה ויראה גם בכל דברי עוה"ז להמתיק את הרע וירא יעקב מאד וכו' קטנתי מכה"ח כי במקלי עברתי את הירדן ועתה הייתי לשני מחנות היינו כי האדם צריך להיות כדכתי' בכל לבבך. במדת האחדות ואז ברצות ה' דרכי איש ויעקב הי' בשפלות בעצמו וראה שהוא בהתחלקות שלא בטל אצלו עדיין הרע וז"ש קטנתי מכה"ח כי הייתי לשני מחנות במדת התחלקות וע"כ ירא. וישלח יעקב מלאכים ממש היינו כי יצ"ט נקרא מלאך ויצה"ר נק' בלשון אחר אבל יעקב הי' עובד לה' גם בכל הדברים הגשמיים להמתיק את הרע וע"כ נק' גם הוא בל' מלאך זהו מלאכים ממש:

פרק ב

פרשה וישלח תרכ"א

וישלח יעקב מלאכים אל עשיו אחיו כו' עם לבן גרתי ויהי לי שור וחמור כו' למצוא חן בעיניך. אומר אני כתיב לב חכם לימינו כו'. היינו כי יש בכל אדם לב חכם לימין ולב כסיל לשמאל. היצ"ט והיצה"ר. היצ"ט מושך את האדם לרוחניות לעבוד לה' בכל הדברים לעשות הכל לה'. ויצה"ר הוא להיפוך שמושך את האדם להבלי עוה"ז לעשות תמיד הרע. אך אדם הישר צריך לראות שיהי' אצלו כמו בהצדיק. היינו כי בהצדיק מלאך רע בע"כ יענה אמן. מטעם כי חוץ שצריך האדם לעסוק בתות"פ צריך לעבוד לה' בכל עניני עוה"ז ועושה הכל לשמו ית'. אז מלאך רע בע"כ יענה אמן. היינו באמת כי רוב התרי"ג מצות הוא מעניני עוה"ז וכשעושה אותם לה' אז הרע נתבטל להטוב וכן ח"ו להיפך כשאדם עושה הרע ותאוות עוה"ז. היצ"ט נתבטל ממנו להרע ואף כשלומד ומתפלל אח"כ הוא בפניות ומ"ז כי הרע מתגבר עליו. ע"כ צריך האדם לעבוד לה' בכל עניני עוה"ז ואז מלאך רע בע"כ יענה אמן. וזהו וישלח יעקב. מלאכים לפניו אל עשו אחיו ויהי לי שור וחמור כי יעקב הי' לו טוב עוה"ז ועשו נק' הרע מעוה"ז וזהו ששלח

לו ויהי לי שור וחמור היינו שהי' עובד לה' בכל עניני עוה"ז כמו שאיתא עם לבן גרתי ותרי"ג מצות שמרתי והי' מעלה אותם לה' וזהו למצוא חן בעינך כי ע"י שהי' עושה גם עניני עוה"ז להשי"ת ע"כ מלאך רע בע"כ יענה אמן. כי באמת היצ"ט מושך הכל לטוב והיצה"ר מושך רק לרע מהיפוך להיפך. וכן יעקב ועשו הי' מהיפך להיפך. אך ע"י שאדם עושה בכל מדה להשי"ת ומתנהג עמו לה' היינו בעושר כדי ליתן צדקה וכן באכילה ושתי' בכדי שיהי' לו כח לעבוד לה' ובכל עניני עוה"ז עושה הכל לעבודת השי"ת אז מעלה הכל לה'. ומלאך רע בע"כ יענה אמן ונעשה הכל טוב.

וישב

פרק א

פרשה וישב שנת תרט"ו

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען. פירש"י בקש יעקב לישב כשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף. דהנה כתיב אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפול ברעה. כי הנה הצדיק רואה ומסתכל בכל דבר בחיות שלו כדכתיב ואתה מחי' את כולם ע"כ מתירא מהשי"ת וזהו יראה עלאה והצדיק שהוא ביראה עלאה אינו חסר כלום וזהו אשרי אדם מפחד תמיד שיש לו יראה עלאה ומקשה לבו זהו מי שאין בו יראת ה' יראת הרוממות יפול ברעה מוכרח ליפול ביראת העונש רצועה רעה לאלקאה בי' וזהו וישב יעקב בארץ מגורי אביו ר"ל יעקב הי' לו פחד יצחק אביו כי מגורי הוא לשון יראה ע"כ בקש יעקב לישב בשלוה מחמת שאין חסר לו כלום לאשר התדבק ביראה עלאה אמנם אדם א"א לו להיות עומד כי אם אינו מהלך מעלה מעלה אזי ח"ו יורד מטה וע"כ צריך האדם הצדיק להתאמץ ולהוסיף אומץ בכל פעם בעבודה והנה כתיב שבע יפול צדיק וקם דהצדיק אף שהוא במדרגה גדולה ולעצמו אינו חסר כלום ע"כ מוכרח הוא ליפול ממדריגתו לתוך העוה"ז למען השיב את הנפשות הנדחים להשי"ת וזהו קפץ עליו רוגזו של יוסף כדכתיב ויוסף הוא השליט הוא המשביר לכל עם הארץ שהשפיע השפעות לכולם וקפץ על יעקב:

פרק ב

פרשה וישב שנת תרי"ט

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען אלה תולדות יעקב יוסף. אני אומר כתיב אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפול ברעה אומר אני הענין הוא שצריך כ"א לירא מהשי"ת ולידע שהוא עתיד ליתן את הדין וחשבון כדכתיב והאלקים עשה שיראו מלפניו היינו אלקים הוא מדה"ד ולקבל עליו עי"ז עומ"ש ולידע שמכה"כ ודע כי על כל אלה יביאך

אלקים במשפט ואז הוא מקבל מהשי"ת ואינו צריך לבוא ליסורים אבל ומקשה לבו יפול ברעה היינו כשאינו נותן לב לדעת שהכל הוא מהשי"ת וליקח הכל לעבודתו הוא מוכרח לבוא ליסורים כדי שיוכל לקבל שפע וחיות מהשי"ת כדכתיב ודרך חיים תוכחת מוסר היינו כי באמת א"א להביט בשמש כ"א ע"י מגן כך א"א לקבל מהשם אך ע"י צימצו' בחי' אלקי' אך הענין הוא כך אד' הישר שהוא עובד ה' ונותן לב לדעת שבכל דבר יש חיותו ית' כדכתיב ואתה מחי' את כולם ומלכותו בכל משלה ומאמין כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על מוצא פי ה' יחי' האדם אז השי"ת כביכול מתלבש לתת לו שפע וחיות והוא בלי יסורים כדכתיב כי אמרתי עולם חסד יבנה היינו מדת אברהם ומדה זו נק' מים והטבע של מים לירד למקום הנמוך היינו שהשי"ת ברא את העולם במדה זו בכדי להשפיע שפע לכל העולם רק שהי' מוכרח להיות ע"י צמצום כדכתיב בראשית ברא אלקים אך יש שני בחי' אלקים א' שהשי"ת מצמצם עצמו כביכול להשפיע שפע וחיות לכ"ד ואיתא כשאדם אין לו יראת ה' אז מוכרח לבוא ליסורים כדי שיוכל לקבל מהשי"ת ואז ודרך חיים תוכחת מוסר וא"א לו לבוא לדרך חיים אך ע"י תוכחת מוסר היינו יסורים כי שמש ומגן ה' אלקים וזהו ושבתי בשלום אל בית אבי והי' ה' לי לאלקים היינו כי טבע של מים לירד למקום הנמוך וטבע של אש לעלות למעלה וצריך אדם לכלל שמאלא בימינא ולעבוד לה' גם בכל עניני עוה"ז היינו באכילה ושתי' ושאר ענינים וזה נק' בכל דרכיך דעהו ואז והי' ה' לי לאלקים היינו אז יכול לקבל מדה"ד ברחמים וא"צ לבוא ליסורים אך צריך להיות והחיות רצוא ושוב היינו כשהוא עובד לה' בכל המדות ויש לו יראה עלאה אזי צריך לירד לזה העולם בכדי להעלותו כדכתיב ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה היינו כשהוא למעלה מן המדות צריך להיות שבע יפול צדיק וקם שירד לתוך המדות בכדי להגביה להשי"ת וזהו וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען ופירש"י איתא במדרש בקש יעקב לישב בשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף אמר הקב"ה לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעוה"ב אלא שמבקשים לישב בשלוה בעוה"ז היינו מגורי ויעקב הי' במדריגה שהי' לו יראה עלאה והי' למעלה מן המדות אלא בכדי שיהי' לו שייכות עם זה העולם להשפיע ולהעלותו קפץ עליו רוגזו של יוסף כדכתיב ויוסף הוא השליט הוא המשביר לכל עם הארץ היינו שהי' מוכרח להיות שבע יפול צדיק וקם לעבוד לה' בכל עניני עוה"ז ולהעלות הכל להשי"ת וזהו להצדיק ואדם הפשוט צריך עכ"פ כשעושה עניני עוה"ז להאמין שחיותו הוא מהשי"ת כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם ואז יכול להשפיע לזה הדבר וזהו אשרי אדם מפחד תמיד היינו שמקבל עליו עומ"ש אבל ומקשה לבו יפול ברעה מוכרח לבוא ליראה עלאה

רצועא רעה לאלקאה בי' כי שמש ומגן ה' אלקים אני אומר כשאדם עובד ה' צריך להיות והחיות רצוא ושוב היינו לידע שהוא מהשי"ת ולא מכחו ולשבור לבו כדכתיב קטנתי מכה"ח ומכל האמת אשר עשית את עבדך היינו שהוא מהשי"ת ועי"ז צריך לשבור לבו כי מי שיש לו גדלות בעבודה הוא נופל ממדריגתו וזהו ושבתי בשלום אל בית אבי והי' ה' לי לאלקים היינו לידע שהוא מהשי"ת וזהו בקש יעקב לישב בשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף שצריך להוסיף בכל פעם בעבודה כי הכל הוא מהשם יתברך:

פרק ג

פרשה וישב שנת כת"ר

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען אלה תולדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה. כתיב ושבתי בשלום אל בית אבי והי' ה' לי לאלקים הענין הוא כי צריך האדם קודם הכל לירא מהשי"ת והשי"ת רוצה שירא מלפניו ולפעמים שאין לאדם יראת ה' השי"ת שולח עליו יסורים כי אית יראה ואית יראה רצועה רעה לאלקאה בי' ואם האדם מתבונן אז שהיסורים הם מהשי"ת בא מזה ליראת ה' זהו לאדם הפשוט אבל להצדיק ושבתי בשלום אל בית אבי והי' ה' לי לאלקים היינו גם כשהשי"ת מתנהג עמו במדת הטוב והשלום בחי' ה' אז ג"כ ירא מהשי"ת כדכתיב אשרי אדם מפחד תמיד וזהו שאמר יעקב ושבתי בשלום אל בית אבי היינו כמו שאמר ושמרני בדרך הזה ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש שיתנהג עמי במדת הטוב אז ג"כ והי' ה' לי לאלקים בחי יראה מהשי"ת. כתיב סו"מ וע"ט א"א אי אפשר לו לאדם להיות סו"מ אך שיהי' לו מקודם יראה ואז כשבא הרע מפריד הוא ממנו ע"י יראת ה' ולע"ט צריך האדם לראות שיהי' לו השתוקקות לאהבת השי"ת כי לפעמים ע"י יראה יכול האדם לומר מי אנכי לבוא לעבוד להשי"ת בקש שלום ורדפהו זהו דרך הממוצע כי א"א לעבוד לה' אך באהבה ויראה ביחד ואז אורייתא בדו"ר פרחת לעילא כי לפעמים שאדם מתפלל מחשב מי אנכי לעמוד לפני מלך גדול ונורא וירא מהשי"ת אז צריך לבוא למדת אהבה לידע כי השי"ת הוא רחום ושוכן את דכא ולפעמים שאדם מתפלל בגדלות אזי צריך לבוא ליראה לחשוב מי אנכי לעמוד לפני מלך גדול ונורא השי"ב בקש שלום ורדפהו דרך הממוצע וזהו וישב יעקב בארץ מגורי אביו מלשון מגור לשון יראה בארץ כנען כי א"א לעבור הרע אך ע"י יראה וזהו שאיתא כשראה יעקב אלופיו של עשו התחיל ליראה משל לכת של כלבים וכו'. אלה תולדות יעקב יוסף. פירש"י בקש יעקב לישב בשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף היינו כי הצדיק אינו צריך להיות תמיד במדת היראה אך במדת הטוב מטעם כי צריך לעבוד לה' בכל גם באכילה ושתי' ובכל ענייני עוה"ז להגביהם לשמו ית' וזהו בחי' בקש שלום ורדפהו

לאחוז בשני ראשין באהבה ויראה וזהו פי' אלה תולדות יעקב יוסף היינו תולדות הצדיק להוסיף בכ"פ לעבוד להשי"ת בכל דברי עוה"ז. בן שבע עשרה שנה ש"ע בגי' טוב היינו לאחוז במדת הטוב כנ"ל. וזהו וישב יעקב בארץ מגורי אביו וישב לשון עכבה. אומר אני כי האדם צריך לירא מהשי"ת ולקבל עליו עומ"ש כי בלא זה אפי' כשעובד להשי"ת הוא מעורב טוב ברע וכשהוא מקבל עליו עומ"ש אז מברר הטוב מהרע וזהו אלה תולדות יעקב יוסף שצריך להוסיף בכל פעם לקבל עליו עומ"ש וזהו בן שבע עשרה שנה בגי' טוב כי אז מברר ונעשה כולו טוב:

פרק ד

פרשה וישב שנת תרכ"א

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען אלה תולדות יעקב יוסף כתיב ושבתי בשלום אל בית אבי והי' ה' לי לאלקים. אומר אני כתיב שויתי ה' לנגדי תמיד היינו אומר אני כי צריך אדם תמיד גם כשהשי"ת מתנהג עמו במדת ה' מדה"ח לשום נגדו הנגד שיהי' לו יראת שמים כדכתיב אשרי אדם מפחד תמיד שגם בעת שיש לו הטוב מה' צריך לירא ולפחד משמו ית' כדכתיב קטנתי מכה"ח ומכל האמת ודע כי על כל אלה יביאך אלקים במשפט כי כשהשי"ת מתנהג עם האדם במדה"ד ח"ו בוודאי צריך לירא מה' כדכתיב ואלקים עשה שיראו מלפניו אך גם בהטוב צריך גם כן להיות לו יראה ממנו ית' וזהו ושבתי בשלום אל בית אבי והי' ה' לי לאלקים שגם כשיהי' לו הטוב והשלום והי' ה' מדת החסד ג"כ לאלקים בחי' יראה כדכתיב קטנתי מכה"ח וזהו וישב יעקב בארץ מגורי אביו פירש"י בקש יעקב לישב בשלוה להגביר על הרע וזהו בקש יעקב לישב בשלוה וישב יעקב בארץ מגורי אביו מלשון מגור ויגר מואב גורו לכם מפני חרב מלשון יראה וע"י היראה מתגבר עצמו על הרע כדאיתא איזה גבור הכובש את יצרו היינו ע"י מדת היראה יכול להיות התגברות על הרע. אלה תולדות יעקב יוסף היינו כי באמת הצדיק ע"י היראה יכול לעלות למעלה מכל המדות שלא יהי' לו שייכות עם עוה"ז ושלא יהי' לו מלחמת היצר כלל ע"כ אמר אלה תולדות יעקב יוסף להוסיף בכל פעם בעבודה ובזה רצה השי"ת שיהי' הבחירה תמיד ע"כ מוכרת בכל פעם לבוא למטה ממדריגתו בכדי להוסיף לעבוד לה' בהמדות וזהו בקש יעקב לישב בשלוה אמר הקב"ה לא דיין וכו' אלא שמבקשין לישב בשלוה בעוה"ז בלי מלחמת היצר קפץ עליו רוגזו לבוא לקטנות בכדי להוסיף לעבוד לה' בכל עניני עוה"ז לתקן כל המדות להעלות אותם לה' כי יש ג' קווים שבהן קיום העולם כדאיתא על שלשה דברים העולם עומד היינו חסד דין רחמים ויעקב הי' קו אמצעי ואיתא כל הלומד תורה בדו"ר פרחת לעילא היינו כי מדת אהבה

הוא מדת התדבקות ומדת היראה אע"פ שהוא ענין התרחקות כי מי שירא מהדבר הוא מתרחק ממנה אבל זהו רק מיראת עונש אבל כשבא מזה ליראה עלאה לירא מה' בגין דאיהו רב ושליט אז עי"ז מתקרב להשי"ת ואיך אפשר התקרבות ע"י היראה אומר אני כי באמת השי"ת הוא א"ס והאיך אפשר לאדם לקבל מא"ס אך ע"י שאדם מצמצם עצמו ורואה בשפלותו ופחיתות ערכו ובגדלות השי"ת עי"ז השי"ת כביכול ג"כ מצמצם עצמו להשפיע לו טוב ועי"ז אפשר התקרבות מה' כדכתיב לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה כי בלא זה א"א לאדם הגשם והעב לקבל שפעו ממנו ית' אך ע"י השפלות והצמצום אז כמו שנעשה למטה כ"כ נעשה למעלה ג"כ צמצום כביכול וכ"כ ע"י זו היראה מה' אפשר ההתקרבות לשמו ית' לבוא מזה היראה לאהבה ונתדבק בה'. וזהו וישב יעקב בארץ מגורי אביו כי יעקב מדת אהבה ויצחק מדת היראה וע"י יראה ואהבה אלה תולדות יעקב יוסף יכול להשפיע הטוב להעולם כי כתיב בראשית ברא אלקים וכתיב אמרתי עולם חסד יבנה ואיתא שהשי"ת רצה לברוא את העולם במדה"ד ראה שאין העולם מתקיים שתפם כדכתיב ביום ברא ה' אלקים ארץ ושמים ועי"ז קיום העולם וכ"כ כשאדם עובד לה' באלו המדות יכול עי"ז להשפיע הטוב להעולם כי ע"י אהבה לבד א"א ההתנהגות כדאיתא אין עמך ישראל יכולים לקבל רוב טובה כי ע"י אהבה הוא התבטלות וכן ע"י יראה בלבד הו' ההרחקות ג"כ א"א אך ע"י שיתף אהבה ויראה נעשה רחמים ואפשר הקיום וההשפעה לעולם:

מקץ

פרק א

פרשה מקץ תרי"ד

ויהי מקץ שנתיים ימים ופרעה חולם ותרגומו והוה מסוף. דהנה יש קץ הימין וקץ הימים כדאיתא בכתוב בדניאל ועתה לך לגורלך ותניח ותעמוד לקץ הימין דהנה יש יראה עלאה ויראה תתאה יראה תתאה הוא יראת העונש דהנה בן חכם אשר עיני שכל לו ויודע ומכיר מי הוא אביו ממילא מפחד ממנו אבל מי שנבער מדעת את אביו הוא מוכרח להראות לו שבט מוסר וכך הוא יראה עלאה מי אשר מכיר בהכרה ויודע את רבונו ויראת העונש הוא השער ליראה עלאה אבל שם עדיין הרע גובר בתוקף כדכתיב לפתח חטאת רובץ ובגלות אין נתגלה קץ הימין כ"א קץ הימים וע"כ כתיב ויהי מקץ שנתים ימים כי הי' אז בזמן הגלות ויהי לשון צער לא נתגלה כ"א קץ הימים ותרגומו והוה מסוף דהוא סופא דכל דרגין. ופרעה חולם שבחי' עורף שם בתוקפא חולם מלשון ותחלימנו ותחיינו וע"כ אז בגלות ראה פרעה כי שבלים הטובות נבלעו בתוך הרעות ופרות הטובות בתוך

הרעות דהנה יש כ"ח עתים כי יש ז' מדות וז' מדות ושבעה שבעה מוצקות וזלע"ז עשה אלקים הרי כ"ח ובגלות המדות הטובות נבלעות בתוך הרעות והנה יש אסור ומותר וקדוש אסור הוא רובו רע ומיעוטו טוב ובדבר האסור אין לרדת שמה לעשות הבירור פן ח"ו יפול הנופל ולא יקום ובדבר המותר הוא רובו טוב ומיעוט רע ובדבר הקדוש הוא כולו טוב ובדבר המותר צריך האדם לרדת שמה ולהתאמץ ולהפריד ממנו את הרע אשר בו לעשותו כולו טוב וזה קדש עצמך במותר לך ובגלות נבלעו המדות הטובות בתוך הרעות וזהו ולא נודע כי באו אל קרבנה כי פרעה לא ידע אשר בתוכם ולא ראה כי באמת גם שם כח השי"ת כדכתי' ואתה מחי' את כולם וכשבא יוסף אמר על ז' פרות הטובות וז' שבלים הטובות חלום אחד הוא כי עשה שם יחוד בתוך המדות ולהלן אצל שבלים הרעות ופרות הרעות לא כתיב חלום אחד הוא כי המה מעלמא דפרודא ואין שם יחוד כלל ע"כ. השם יטע בלבנו אהבתו ויראתו ויגלה לנו קץ הימין אשר נזכה לעבדו שכם אחד אכי"ר:

פרק ב

פרשה מקץ שנת תרי"ט

ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חולם ותרגומו והוה מסוף אומר אני סוף דבר הכל נשמע את אלקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם היינו כי כל סוף נק' ראש ג"כ ואית קץ הימים ואית קץ הימין. קץ הימין נק' סופא דכל דרגין ונק' ג"כ ראש כי זה נק' אמונה כשאדם מאמין שמכה"כ אז בא ליראת ה' וכשאדם ירא מהשי"ת ומקבל עליו עומ"ש אז יכול לבוא לכ"ד ע"כ נק' ראש ונק' סוף וזה הענין הוא כשאדם קם בבוקר צריך להאמין שכל החיות מכל הברואים ומכ"ד מחיות שבא מהשי"ת המשפיע בהם כדכתיב ואתה מחי' את כולם ולקבל עליו עומ"ש ולירא מהשי"ת כדכתיב כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך ולעבוד השי"ת בכל המדות היינו באהבה ויראה ולתת צדקה ואז ממילא מתנהג כן כל היום כולו בטוב וכמו שמתנהג כל היום בטוב כ"כ הולך לישן בטוב כ"כ קם בבוקר בטוב וזהו דכתיב באברהם זקן בא בימים ואיתא בזוה"ק ביומין עלאין היינו שאדם מתנהג בהימים בעבדות השם אזי הוא מקשר הימים ביומין עלאין וזה קץ הימין ואית קץ הימים זה נק' קץ ע"ש קץ כל בשר היינו כמו שיש יומין עלאין כ"כ יש יומין תתאין וכל חיותם הוא מהשי"ת המצמצם עצמו כביכול לתת בהם חיות וכשאדם אוחז בהרע ואינו עושה רק המדות הרעות ואז הוא מוריד הקדושה לקליפה ולא די שאינו מעלה אותה אלא שהוא מוריד הקדושה וזהו ויהי מקץ שנתיים ימים ופרעה חולם היינו כי יש שני קיצין כנ"ל ובגלות ויהי לשון צער כי אינו נתגלה כי אם קץ הימים ז' מדות

רעות והטובות מוסתר בתוכן ואז פרעה הוא בחי' עורף חולם מלשון בריא מלשון קשה עורף היינו שאז יש התגברות להרע וז"ש והנה מן היאור עולות שבע פרות בריאו' וטובות מראה וז' פרות דלות ורעו' ותבלענה ולא נודע כי באו אל קרבנה היינו שבגלות אינו רק מדות רעות קץ הימים אבל יוסף הי' צי"ע הי' אומר שבע פרות הטובות ושבע שבלים הטובות חלום א' הוא היינו הוא הי' עושה היחוד ומפריד הרע מהטוב:

פרק ג

פרשה מקץ כת"ר

ויהי מקץ שנתיים ימים ופרעה חולם. אית שני קיצין קץ הימין וקץ הימים קץ הימין הוא מסטרא דקדושה וקץ הימים הוא קץ כל בשר מסט"א וכל סוף הוא תחלה ג"כ אך זלע"ז עשה אלקים כדכתיב ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם כי האדם צריך להאמין כי ואתה מחי' את כולם ולראות שכל החיות מהכל הוא מחיות השי"ת הנותן חיות וקיום לכל דבר ולא להסתכל בגוף הגשם משום דבר אך בחיות הרחניות מה' המוסתר בו. וזהו צדיקים במיתתן קרוים חיים היינו מחמת שאינו רואה בכ"ד כ"א חיות ה' שיש בו ונופל הגשמיות ע"כ קרוים חיים כי עי"ז נתדבק במקור החיים אבל רשעים בחייהם קרוים מתים ע"י שאינם מביטים רק בהחומר העכור מהכל וע"כ קרוים מתים כי בלא חיות השי"ת נראה בבחי' מת וזה שבע יפול צדיק וקם כי איתא בא חבקוק והעמידן על אחת וצדיק באמונתו יחי' היינו הצדיק שמאמין שבלא חיות השי"ת לא הי' שום קיום לכ"ד שבעולם וע"כ הוא משליך כל מדות רעות היינו אהבה זרה ויראה זרה וזהו שבע יפול צדיק וקם שמשליך הרע מכל המדות וקם ועי"ז יכול להתדבק בהטוב בהשי"ת כי מסתכל אך בחיות ה' שיש בכ"ד וזהו קץ הימין ויש קץ הימים היינו שאינו מסתכל אך בהגשמיות ובאמת כולם גם הרשעים הסוף מהכל אך מחמת חטא אדה"ר נפל חיות אלקות בהרע עי"ז יש לו חן ויש תאווה להרע ובגלות אינו נותנים לב לחיות אלקים המקיימם אך להגשמיות כי שקר החן וזהו ויהי מקץ שנתיים ימים היינו בהגלות הוא קץ הימים והרע שולט וזה ופרעה חולם ופרעה הוא לשון עורף חולם הוא לשון חזק כי הרע מגביר והנה שבע פרות עולות מן כו' טובות מראה היינו כי יש שבע מדות דקדושה כדכתיב לך ה' הגדולה וכו' ובהם מדת האחדות כי כל מה שעושה הוא מחיות השי"ת וכן אהבה ויראה והת"ת הוא הכל לה' ותרענה באחו היינו בהאחדות כי בהקדושה הוא מדת האחדות אבל בשבע פרות הרעות לא כתיב ותרענה באחו כי המה מעלמא דפרודא כי לפעמים ירא מזה ואוהב לזה ואינם במדת האחדות ותבאנה אל קרבנה ולא נודע כי באו אל קרבנה היינו בהגלות אינם רואים בחיות אלקות המוסתר

בו כלל ואח"כ בז' שבלים הטובות והרעות היינו כי שבעה ושבעה מוצקות ויש ז' וז' בקדושה וכן להיפך ויוסף הי' צי"ע וצדיק באמונתו יחי' ע"כ הפריד הטוב מהרע ואמר ז' פרות הטובות ושבע שבלים הטובות חלום אחד הוא ובהרעות אע"פ שהי' ג"כ שבעה ושבעה אעפ"כ כשנסתלק מהם הקדושה נשארים בבחי' מת וכן צריך כ"א להפריד הטוב מהרע לראות כי ואתה מחי' את כולם שכל החיות הוא מהשי"ת וזהו שאמרתי ויהי מקץ שהוא הסוף והתחלה היינו כי ע"י אמונה זה השער לה' צדיקים יבואו בו יכול לבוא לידי מדת היראה וע"י שאדם מאמין שהכל הוא מה' עי"ז הוא מתדבק בהשי"ת אבל מי שאינו מביט רק בהחומר העכור ואינו רואה כי סוף דבר הכל נשמע את אלקים ירא זה מביא אל הרע ואדם צריך תמיד לראות כי יש בורא שמים וארץ ומכה"כ ועי"ז הוא מדבק בהשי"ת כדכתיב החכם עיניו בראשו וכסיל בחושך הולך היינו החכם רואה כ"ד משורשו מחיות ה' ע"כ הוא מדבק עצמו בהשי"ת אבל כסיל בחושך הולך ומסתכל אך בהגשמיות אך אדם הישראלי צריך לראות בכל דבר חיות ה' ועי"ז יכול לדבק בהשי"ת:

פרק ד

פרשה מקץ שנת תרכ"א

ויהי מקץ שנתיים ימים. אומר אני מקץ לשון סוף כתרגומו והוה מסוף וכתיב סוף דבר הכל נשמע את אלקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם. וכל סוף הוא התחלה ג"כ היינו מה שנק' מלעילא לתתא סוף נק' אצלינו התחלה וזה ראשית חכמה יראת ה' והענין היא העיקר קודם הכל צריך האדם לראות שיהי' לו אמונה בהשי"ת ולהאמין בכל השגחה פרטית ולקבל עליו עומ"ש לראות תמיד בגדלות הבוי"ת ושהכל חיותו מהשי"ת ואז ע"י שמקבל עליו עומ"ש ומאמין בכל השגחה פרטיות ועי"ז בא ליראת ה' כדכתיב ראשית חכמה יראת ה' ועי"ז יכול לעבוד לה' בכל המדות כדכתיב חצבה עמודיה שבעה לידע כי לך ה' הגדולה וכו' כמ"ש דהע"ה כי דהמע"ה הי' לו יראת ה' ע"כ הי' עובד לה' בכל המדות ואמר לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ לך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראש אך איתא שזלע"ז עשה אלקים ויש בכ"מ טוב ורע גם איתא שיש קץ הימין וקץ הימים קץ הימין היינו כשאדם יש לו אמונת ה' ומאמין שכל החיות מעוה"ז ומכל הברואים הם כולם מחיות ה'. השופע בם בכל עת ורגע כדכתיב ואתה מחיה את כולם ומקבל עומ"ש אז עי"ז באמונה ועומ"ש בא לאמת ונתדבק בהטוב לעבוד לה' בכל ויש קץ הימים קץ כל בשר היינו מי שפורק ממנו עומ"ש והולך אחר גשמיות מעוה"ז עי"ז בא אז לכל העבירות לעשות הרע והוא מטעם מחוסר אמונה בה' וע"י שאינו מאמין שכל החיות מדברי עוה"ז המה. מהשי"ת

ע"י חוסר אמונה בא לפריקות עול ובא להרע ע"כ העיקר להאמין ועי"ז יכול האדם לדבק בהטוב וזהו ויהי מקץ שנתיים ימים ופרעה חולם ופרעה הוא לשון התגלות כי בהמדות עליונות אין שום השגה אך כשבא אל הסוף שנק' אצלינו התחלה שם הוא התגלות הן מקץ הימין והן מקץ הימים וזהו דכתיב והנה מן היאור עולות שבע פרות טובו' מראה ושבע פרות רעות ודקות כי למטה מעורב הכל טוב ורע ובכל מדה יש בו טו"ר וכשאדם אינו מדבק עצמו בהגשמיות להסתכל בכ"ד שהגשם הוא הקיום ושקר החן והוא העיקר להלוך אחר התאווה כמ"ש פרעה ולא נודע כי באו אל קרבנה היינו שאינו רואה בהחיות הרוחניות המוסתר בו זהו החן מכ"ד ואלמלא יצויר ח"ו העדר שפעו וחיותו מהבוי"ת רגע אחד לא הי' לשום דבר חיים וקיום כדכתיב ואתה מחי' את כולם ומכה"כ אז הוא מפריד הטוב מהרע כמו שאמר יוסף בחלום פרעה חלום אחד הוא כי יוסף הי' צי"ע ועשה היחוד והפריד הטוב מהרע כדכתיב שבע פרות הטובות שבע שנים המה ושבע שבלים הטובות שבע שנים המה חלום אחד הוא וע"י אמונה שהכל מה' וקבלת עומ"ש יכול האדם להתדבק בהטוב ואז קטון וגדול שם ועבד חפשי מאדוניו היינו שהרע נעשה לעבד אצלו ויכול הוא לעבוד לה' ולהפריד הטוב מהרע. אני אומר ויהי מקץ מסוף היינו התחלה שהעיקר תלייא בהתחלה כשהאדם קם בבוקר ומקבל עליו עומ"ש ועי"ז יכול לעבוד לה' בכל היום וכן ח"ו להיפך נעשה עי"ז כל היום וזהו מקץ מסוף כי תליא בהסוף ג"כ היינו כמו שהאדם שוכב בלילה כ"כ יכול לעמוד בבוקר וכ"כ יכול להתנהג בכל יום.

ויגש

פרק א

פרשה ויגש שנת תרי"ט

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני ואל יחר אפך בעבדך כי כמוך כפרעה. איתא במדרש ויגש אליו יהודה יש ג' מיני הגשות הגשה לתפילה הגשה למלחמה הגשה לדורון ולכולם הכין עצמו יהודה וכ"כ צריך כ"א בתפלתו לג' הגשות הנ"ל היינו למלחמה כי תמיד בתפלתו של אדם היצר מתגבר עליו במ"ז וצריך האדם למלחמה ולעשות תשובה כי כל המ"ז באים ע"י מעשיו הרעים ע"כ צריך לשוב עליהם ולהתגבר עליהם וכן לדורון כי כשאדם עושה תשובה ונותן לב לתקן הניציצות ולהעלותן מגשמיות שהוא פגם ע"י מעשיו הרעים זה נק' דורון וכן לתפלה הוא לשון נפתולי אלקים נפתלתי ולשון צמיד פתול היינו כשאדם מדבק עצמו בהשי"ת ויודע שמכה"כ והחיות מכ"ד הוא מהשי"ת הצמצם עצמו כביכול להחיותו בחי' אדני שפתי תפתח ועושה מיש אין היינו שרואה בכ"ד גשמי רק הניצוץ שיש בו ומתפלל רק על הניצוץ הקדוש המוסתר

בכל דבר בזה העולם ואז ואני תפלתי לך ה' ע"ר היינו אני ה' אני הוא ולא אחר אני ה' שמי וכבודי לאחר לא אתן וכשאדם מתפלל ויודע שהוא מהשי"ת בחי' אדני שפתי תפתח כי מכה"כ ונתן חיות לכ"ד ומתפלל אך לה' שעושה מיש אין ומתפלל רק על הניצה"ק המוסתר בכ"ד כדכתיב בכל צרתם לו צר ועת רצון היינו בתפלה כן הוא עושה ע"ר כי באם תפלתו של אדם אינו ע"ז אינו ע"ר ח"ו וזהו ויגש אליו יהודה מלשון תפל' ויאמר בי אדוני למען הניצה"ק ואז ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני היינו אז נתקבלה תפלתו ונעשה ע"ר וזהו ואל יחר אפך בעבדך כי כמוך כפרעה כי כל תפלת הצדיקים הוא ע"ז שהקליפה מתגבר על הקדושה כי את זלע"ז עשה אלקים ובפרט בהגלות הרע מתגבר על הקדושה וזהו גלות השכינה וזהו אל יחר אפך בעבדך כי כמוך כפרעה היינו שלא ישליט הרע ולא יהי' כמוך כפרעה וכשאדם מתפלל ע"ז אז ואל יחר אפך בעבדך היינו אז אינו שול' חרון אף בתפלתו אך מתקבל ונעשה עת רצון:

פרק ב

פרשה ויגש שנת תרכ"א

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני ידבר נא עבדך דבר באזני אדני ואל יחר אפך בעבדך כי כמוך כפרעה. כתיב שויתי ה' לנגדי תמיד היינו שצריך האדם להאמין כי מכה"כ ואף בהיצה"ר עיקר חיותו הוא רק הניציה"ק מחיות ה' דבכל התאוות עיקר טעמם וריחם הוא רק הניצה"ק שלולא זאת הי' כלא הי' וזהו שויתי ה' לנגדי תמיד היינו אף בהנגד היינו היצה"ר צריך לראות ולהאמין כי הכל הוא מחיות ה' דבאמת שהקליפה הוא בחי' מת רק כל חיותה הוא מהניציה"ק וכשאדם מאמין שאף בחי' הרע עיקר חיותו הוא מהשי"ת כדכתיב ואתה מחי' את כולם אז יכול לעשות גם מהרע טוב וזהו שויתי ה' לנגדי תמיד שהעלה אף הנגד להשי"ת וכ"כ בתות"פ ועבודה האדם צריך להאמין שהכל הוא מה' וכל עבודתו הוא באתערותא דלעילא אף שבאמת האדם צריך לעשות אתערותא דלתתא מכ"מ הכל הוא מהשי"ת כי מי הקדימני ואשלם וזהו אדני שפתי תפתח כי האדם בעת שעומד להתפלל ומתחיל בעבודתו צריך לדעת שהכל הוא מהשי"ת המתעורר בו אדני שפתי תפתח וכ"כ בדברים המותרים צריך לדעת שהכל הוא מהשי"ת בבחי' בכל דרכיך דעהו וגם בדברים האסורים תאוות רעות והרהורים רעים הבאים לאדם צריך להאמין שהכל נשלח לו מהשי"ת עבור נסיון כדאיתא בשם הבעש"ט שהאדם צריך להאמין שכל המ"ז והתאוות רעות הוא הכל מהשי"ת בכדי לנסותו וכשמאמין כן אין הרע יכול לשלוט בו וזהו ויגש אליו יהודה אף שהפשט הפשוט הוא שיהודה נגש אל יוסף אמנם א"כ הי' צריך לכתוב ויגש יהודה אליו אך הענין קאי על הגשה לתפלה ויגש אליו יהודה

כשאדם עומד להתפלל צריך לראות קודם אליו שהכל הוא מהתעוררות השי"ת אדני שפתי תפתח ויאמר בי אדני שצריך להאמין ולדעת כי השי"ת הוא אדון כל הארץ מכה"כ ואז ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני הוא התפלה עולה ומתקבלת לרצון וכ"כ בהכנגד כשמאמין שהכל הוא מחיות ה' המתלבש בו לנסותו כנ"ל שהוא אדון כל הארץ אין הרע שולט בו וזהו ואל יחר אפך בעבדך שאין הרע שולט בו כי כמוך כפרעה פי' כמו בקדושה צריך להאמין שהכל הוא מחיות ה' כ"כ בבחי' פרעה בחי' עורף בהרע צריך להאמין אשר מה' כנ"ל. אומר אני בזמה"ז כשאדם עומד להתפלל ויושב ללמוד ומדמה בדעתו שעובד לה' במדות טובות תיכף מתחיל הכנגד להמשיכו להההיפך ח"ו כי זלע"ז עשה אלקים אך העיקר הוא להיות לבו נשבר בקרבו באמת זבחי אלקים רוח נשברה לב נשבר ונדכה לידע שהכל הוא מחיות ה' ובכחו הוא עובד ואין מצדו שום דבר אף שהעיקר העבודה הוא ללמוד ולהתפלל בדו"ר אמנם תיכף שמתחיל בעבודה וחושב שעובד במדות הטובות נתעורר בו תיכף פניות והרהורים רעים ומ"ז וגיאות ומבלבלים אותו ע"כ העיקר להיות נבזה ושפל בעיניו ולידע כי רק בחיות ה' ובכחו הוא עובד וזהו ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני היינו כשאדם עומד להתפלל צריך לדעת בי אדוני שהכל הוא מאת ה' וגם בזה הוא רק כח השי"ת וחיותו ואז ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני התפלה מתקבלת ואל יחר אפך בעבדך היינו שאין הרע מתעורר כנגדו דאל"כ רק שחושב שהוא עובד במדות נתעורר לעומתו מ"ז והרהורים רעים כי כמוך כפרעה כי זלע"ז עשה אלקים וע"כ צריך להיות שפל ולבקש עזרה מהשי"ת. איתא במדרש יש הגשה לדורון למלחמה ולתפלה כל השלשה הגשות הם בתפלה כי תיכף כשעומד להתפלל נפלו לו מ"ז והרהורים רעים כי בכל יום יצרו של אדם מתגבר עליו ואיזה גבור הכובש את יצרו ודוחה ממנו מ"ז וזהו הגשה למלחמה וכשדוחה המ"ז מתקרב להשי"ת ומעלה ג"כ הרהורים רעים להשי"ת וזהו בחי' דורון ואז יש הגשה לתפלה אח"כ יכול להתפלל כראוי. ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני שצריך לדעת שהכל הוא בכח השי"ת וחיותו ואז ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני ואל יחר אפך בעבדך.

פרק ג

פרשה ויגש

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני ואל יחר אפך בעבדך ופירש"י מצינו הגשה לדורון ולתפלה ולמלחמה היינו הגשה לתפלה צריך להיות הגשה למלחמה דארז"ל בכ"י יצרו של אדם מתגבר ואלמלא הקב"ה עוזרו לא הי' יכול לו היינו כל יום ויום היצר מתגבר לזאת צריך הגשה למלחמה והקב"ה עוזרו צריך לידע שזאת

הוא מה' גם צריך להאמין שהשי"ת מכה"כ וסובב כל עלמין ושכינה למעלה מראשותיו ואע"פ שאינו רואה צריך להאמין וזהו ויגש אליו לשון נסתר יהודה לשון תפילה ויאמר בי אדוני צריך להתפלל למען כי בי אדוני לא למעני ואם כשהוא כן אז ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני אזי תפלתו מתקבלת ואל יחר אפך בעבדך ואל ישלוט שום חרון אף טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו.

פרק ד
פרשה ויגש

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני. איתא במדרש מצינו הגשה לתפלה הגשה למלתמה הגשה לדורון כי כשאיש הישראלי עומד להתפלל צריך לידע שהקב"ה מלכותו בכל משלה וממלא כל עלמין אפי' במקום שהוא עומד ג"כ מלא כבודו ומזה יתבטל במציאותו ואדם כזה יכול לדבר דברים לפני הקב"ה ולהמתיק דינים וזהו ידבר נא עבדך כנ"ל באזני אדוני ואל יחר אפך וכו' וזהו מדרך הצדיק ואדם הפשוט צריך לבקש מהקב"ה בעת עמדו להתפלל לפניו ית' שיוכל לדבר דיבורים לפני הקב"ה ויהי' דבריו לרצון לפניו כדכתיב ואני תפלתי לך ה' עת רצון וזהו ידבר נא עבדך דבר כנ"ל.

חנוכה

פרק א
חנוכה

אומר אני הדלקה עושה מצוה היינו ההדלקה עושה המצוה כי איתא שאותיות מ"צ הם בחילוף א"ת ב"ש י"ה והוא מוסתר כי הנסתרות לה' אלקינו הוא י"ה והנגלות לנו ולבנינו הוא ו"ה י"ה נק' דתילו ורחימו ו"ה נק' תות"פ וכל הלומד תורה בדו"ר פרחת לעילא זהו הדלקה עושה מצו' ולא הנחה עושה מצוה:

פרק ב
חנוכה

הדלקה עושה מצוה. אין המקום מכבד את האדם אלא האדם מכבד מקומו כי באיזה מקום ומדריגה שאדם עומד אם אין מדליק את נפשו בנר מצוה ותורה אור אינו כלום ואם מדליק את נפשו בנר מצוה ותורה אור ועושה תשובה הקב"ה ממשיך עליו חיות ממקום גבוה שבגבוה למקום שפלות שעומד וע"י התקשרות האורות הוא ממשיך שפע לעולם וזה לא המקום מכבד את האדם אלא האדם מכבד את מקומו וזהו הדלקה עושה מצוה ולא הנחה:

פרק ג
א' דר"ח טבת שנת תבר"ך

איתא הדלקה עושה מצוה ולא הנחה. א"א הדלקה עושה מצוה היינו המצוה עושה הדלקה ע"י שאדם עושה מצוה הוא מאיר אור החיות לנשמתו כדכתיב כי נר מצוה ותורה אור וע"י המצוה הוא מאיר הנשמ' כדכתיב נר ה' נשמת אדם אבל כשאדם עושה מצוה כדי להשיג ולהתגדל אז הנחה אין עושה מצוה כי העיקר הוא ההדלקה היינו האדם צריך לראות באיזה בחי' שהוא לעשות המצוה להאיר נפשו כי אין המקום מכבד את האדם אלא האדם מכבד את מקומו היינו שלא יכוון להשיג השגות רק באיזה שורש נשמה שהוא צריך לעשות המצוה להאיר לשורש נשמתו ואז המצוה עושה ההדלקה בחי' נר ה' נשמת האדם ולכן ברשעים כתיב נר רשעים ידעך כי הרשע אינו מאיר את החיות שבו במצות רק לוקח החיות לגשמיות ע"כ אינו מדליק נשמתו ונר רשעים ידעך בחי' נשמתו וחיותו כי העיקר הוא הדלקה עושה מצוה:

פרק ד

חנוכה שנת תר"ל

הדלקה עושה מצוה. אומר אני מה שעושין בהדלקה והתלהבות זהו עושה המצוה. הדלקה עושה המצוה ולא הנחה עושה המצוה כי איתא אין המקום מכבד את האדם אלא האדם מכבד את מקומו היינו כי אין הדבר תלוי במה שהוא מקומו של אדם כי אע"פ שהוא בר שכל ובעל תורה ואין עושה המצוה בהתלהבות ודו"ר רק מצות אנשים מלומדה אין עושה היחוד ואינו נקרא עושה המצוה אבל אם האדם עושה מצוה בכוונה והתלהבות אע"פ שהוא בר שכל קטן ההדלקה הזו עושה מצוה:

חנוכה נקרא יו"ט של חול היינו כי הוא חול וגומרין בו את ההלל לכן יכולין להמשיך מחנוכה הארה על כל השנה היינו מרישומו של חנוכה להשאיר על כל השנה בחי' נר ה' נשמת אדם מבחי' נר של מצוה להאיר לנשמתו היינו כי השבת ויו"ט הוא עליית העולמות כידוע למי שיודע לכן אומרים אח"כ המבדיל בין קודש לחול אע"פ שגם משבת ויו"ט נשאר רישומו על להבא מכ"מ רחוק מזה מאד אבל מחנוכה ומפורים שהם ימות החול ויש בהם המשכת הקדושה מהם הוא בנקל להמשיך על כל ימות השנה. זהו אור הנר יפה לבדיקה בחורין ובסדקין אבל מאור גדול כשחולף האור ועובר אינו נשאר ממנו. השי"ת יעזור שיאיר לכל ישראל בכלל ובפרט בהאור:

פרק ה

יום ה' דחנוכה

ומנותר קנקנים נעשה נס לשושנים היינו כי אומרים וטמאו כל השמנים אי' בספרים שמן הוא בחי' חכמה היינו בחי' נקודה שהוא בחי' יו"ד כי העיקר הוא אם נשאר נקודה מזה יכול להיות הנס כדאיתא באלישע כי מן האסוך שמן נעשה הרבה כ"א יש עכ"פ

נקודה יכול לשרות הברכה כי מן אמונה יכולים לבוא לכל המדות היינו כי יו"ד הוא חכמה שבשם הרחמים יש יו"ד וגם בשם אדני יש יו"ד והוא בחי' אמונה ומזה יכול לבא לתיקון כל המדות וזה הי' בחנוכה אע"פ שטמאו כל השמנים כיון שנותר פך אחד של שמן מזה הפך שהוא הי' הנקודה בחי' אמונה באו לכל המדות וזהו דכתיב באלישע אין כל בבית כ"א אסוך שמן ומן האסוך שמן הזה יכולין לבא לבחי' כל לתקן הכל וזהו ביהודי העיקר תלוי בהפנימיות שהוא הנקודה שבלב לכן נקרא היהודי יו"ד יכולין לבא לבחי' כל יו"ד הוא בחי' נקוד' ונקודה כל כמה שהוא קטנה אם נשאר רק נקודה באפס מה הוא תמונת יו"ד. חנוכה איתא שהוא חנ"ו כ"ה היינו כי איתא בתיקונים כ"ה נקרא פסוק שמע ישראל שיש בו כ"ה אותיות וזהו כי אם האדם מאמין אשר ה' אלקים הוא אחד ומלכותו בכל משלה וזהו בתינת שמע מזה הוא חנוכה:

ויחי

פרק א

פרשה ויחי שנת תרט"ו

ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה ויהי ימי יעקב שני חייו שבע וארבעים ומאת שנה ויקרבו ימי ישראל למות. הנה כתיב שבע יפול צדיק וקם דהנה הצדיק בעוה"ז צריך לרדת ממדרגה הגדולה למקום הרע להגביה למעלה לשורש העליון את הרע שבע יפול צדיק וקם ר"ל שצריך להפיל עצמו לז' מדות אשר נפלו לתוך עוה"ז לתקנם ולהחזירם אל הקודש וזהו ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה דיעקב ירד למצרים להעלות משם את הטוב. שבע עשרה שנה בגי' טוב הטוב אשר נפל לתוך הרע וזהו ויקרבו ימי ישראל למות דאף שם אתרא דמותא תגבורת הרע אמנם ירידה זו לצורך למען הגביה משם את הטוב ולהחזירו להקב"ה וע"כ שם נקרא שמו ישראל מדריגה הגבוה וזהו ויקרבו ימי ישראל למות ר"ל אע"פ שהי' למות עכ"ז יען אשר ויקרבו שקירב את הכל להשי"ת נק' ישראל:

פרק ב

פרשה ויחי שנת תרי"ט

ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה ויהי ימי יעקב שני חייו שבע וארבעים ומאת שנה ויקרבו ימי ישראל למות. אומר אני כתיב כולם בחכמה עשית היינו שהשי"ת ברא כל העולמות במדת החכמה וגם עולם העשי' נברא בחכמה כי כל פעל ה' למענהו כי באמת ואתה מחי' את כולם היינו שכל החיות מכל העולמות ומכל הברואים הם מחיות השי"ת המצמצם כביכול לתת בהם וזה קיומם ואע"פ שעולם העשי' הגשמי והחיות

מוסתר בו ע"י שמצומצם הרבה אעפ"כ הקיום והחיות שיש בו הוא מהשי"ת כי בלא זה החיות לא הי' קיום לשום דבר וזהו שאיתא צדיקים במיתתן קרויים חיים ורשעים בחייהם קרוים מתים היינו כי רשעים רודפים תמיד אחר תענוגי עוה"ז ועושים עבירות ואינם עושים רק הגשמיות שבכל דבר מחמת הרע שלהם הם מתרחקים מהשי"ת וזה בחייהם קרוים מתים היינו בהחיות שיש להם רק בהגשמיות שבכל דבר קרוים מתים כי עי"ז הם מתרחקים מה' אבל צדיקים אף במיתתן קרוים חיים כי הצדיקים בחייהם הם מסתכלים בכ"ד אך באמת בחיות ה' שיש בו כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי ה' יחי' האדם ולא בהגשמיות ע"כ ע"י תות"פ ומצות ומע"ט שלהם הם מתדבקים בהשי"ת וזה במיתתן קרוים חיים כי הם מדבקים עצמם בהחיות ושורש של כ"ד גם יש לומר צדיקים במיתתן קרוים חיים ע"י שממיתין ומשברין החומריות והגופניות והרע שלהם כדאיתא לעולם ירגיז אדם יצ"ט על יצה"ר ואם לאו יזכור לו יום המיתה ועי"ז שמרחיקים עצמם מהגשמיות וממיתים הרע קרוים חיים כי הם מתקרבים אל ארץ החיים וזה ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה היינו כי יעקב הוא יו"ד עק"ב וזה נק' חכמה תתאה ויעקב הי' עושה אך הטוב שבכ"ד כי כל פעל ה' למענהו וזה שבע עשרה בגי' טוב וע"כ ויקרבו ימי ישראל למות ישראל הוא בחי' ל"י רא"ש ואע"פ שמיתה הוא הסתלקות המוחין אעפ"כ מחמת שהצדיקים עושין הטוב ואינם מביטים אך בהחיות ע"כ במיתתן קרויים חיים בחי' ל"י רא"ש ואתם הדביקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום כי הם מתדבקים עצמם בהאמת ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה א"א ארץ מצרים נק' עולם הגשמי ויעקב גם שם הי' רואה אך הטוב והחיות מהש"י בכ"ד ועי"ז ויקרבו ימי ישראל במדריגת ל"י רא"ש:

פרק ג

פרשה ויחי תרכ"א

ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה. א"א כתיב הן יראת ה' חכמה בינה. אומר אני יש חכמה עלאה וחכמה תתאה דכתיב ראשית חכמה יראת ה' וכן כתיב כולם בחכמה עשית היינו השי"ת ברא הכל בחכמה כדכתיב בראשית ברא אלקים ותרגומו בחוכמתא והכל נברא בחכמה אך הענין הוא כי בהשי"ת כביכול אינו כמו באדם היינו האדם כשמחשב לעשות דבר בזה אינו נגמר הדבר ואינו יודע איך יוגמר פעולתו אבל השי"ת כביכול תיכף כשעלה במחשבה בריאת העולם מיד נגמר הכל זהו חכמה עלאה כדכתיב כולם בחכמה עשית אך שהי' מוכרח להיות השתלשלות ולבושים בצימצום בשביל המקבל וזהו נק' חכמה תתאה כדכתיב ראשית חכמה יראת ה' וצריך האדם

לראות שיהי' לו יראת ה' ולקבל עומ"ש כדכתיב ראשית חכמה יראת ה' היינו כמו שהשי"ת כביכול מצמצם עצמו ומלביש החיות להעולם בכדי שהאדם יהי' ביכולת לקבל כ"כ צריך ההאדם לצמצם עצמו לירא מהשי"ת לעשות כלי שיוכל לקבל החיות מה' וזהו סו"מ וע"ט כי כתיב ואתה מחי' את כולם היינו כי כל החיות מכל דברי עוה"ז הוא רק מהטוב חיות השי"ת שיש בכל דבר שזהו קיומן אך בזה העולם אינו ניכר הרוחניות ונתערב בהגשמיות אך כשאדם הוא סו"מ מהגשמיות אז הוא בא להטוב הגנוז בו בכ"ד כי כל החיות הוא רק מהניצה"ק וכשהוא סור מהרע אזי ממילא נעשה טוב ומתדבק לרוחניות וזהו רשעים בחייהם קרוים מתים היינו מחמת שכל עשייתם הוא רק בגשמיות תאוות עוה"ז ואינם שמים לב להחיות שבעולם להטוב ע"כ בחייהם בזה שהם עושין לחיותם קרוים מתים כי נדבקו להרע הגשמי שאין בו שום חיות וממשיכין חיות להקליפה ומרחיקים עצמם מהקב"ה מהקדושה ע"כ קרוים מתים אבל צדיקים במיתתן קרוים חיים היינו במה שממיתים החיות שלהם ומסתכלין רק בהרוחניות בהניצה"ק המחי' כל דברי עוה"ז ע"כ קרוים חיים כי נתדבקו במקור החיים וזהו סו"מ וע"ט ע"י שמסיר הרע מהגשם עי"ז בא להטוב מהקדושה ויכול לעבוד להשי"ת בבתי' בכל דרכיך דעהו להעלות גם כל הגשמיות להשי"ת וזהו ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה היינו יעקב נק' יו"ד עק"ב חכמה תתאה זהו נק' בחי' יראה וע"י היראה מה' הוא סו"מ ועי"ז הוא מחי' הטוב כי הוא העיקר והחיות מהכל וזה שאיתא יעקב אבינו לא מת כי ע"י שהי' מסיר הרע והגשמיות. מהכל ונתדבק רק להחיות שיש בכ"ד ונתדבק בהחיים. אבל רשעים הוא להיפך ע"י שממשיכין עצמן רק להגשמיות לתאוות עוה"ז קרוים מתים אבל כשאדם ירא מה' וסור מרע אז נתדבק להטוב החיות מהכל ואז ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום:

שמות

פרק א

פרשה שמות שנת תרט"ו

ואלה שמות בנ"י הבאים מצרימה כתיב המוציא במספר צבאם לכולם בשם יקרא. דכתיב כולם בחכמה עשית הכל נברא בחכמה אפי' עולם העשי' עולם הגשמי כי חכמה הוא הרצון ואלמלא יצויר העדר שפעו וחיותו מכ"ד הי' חוזר לאפס ואין. חכמה היא כ"ח מ"ה בחי' אדם ושורש נשמות ישראל הבאים לעולם העשי' ומקורם מעולם העליון רק יעקב חבל נחלתו ואומר אני עולם העשי' נק' מצרים מצ"ר י"ם החכמה הוא בגלות בעולם העשי' וזהו מאמר הכתוב ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה שלזה באו בנ"י לזה

העולם הנק' מצרים מפני שהם בני ישראל בחי' לי ראש היינו מפני שהם ממקום גבוה וע"י יתעלה עולם העשי' בכח החכמה העובד את הבורא. את יעקב אע"פ שאדם עובד את ה' בגדלות השכל בחי' ל"י רא"ש אעפ"כ צריך אמונה פשוטה שהוא ירושת היינו שיאמין באמונה שלימה שהוא ברא את הכל ומחי' את כל ואין אדם יכול ליקח לעצמו דבר בלתי השגחתו ית"ש וזה אמרו את יעקב כלומר שלעבודת החכמה כנ"ל צריך ג"כ אמונה פשוטה מדריגה תחתונה בחי' יעקב וזה נק' בית כי ממילא בא אל היראה הנק' בית כמאה"כ כתפארת אדם לשבת בית כמו שהבית הוא מחסה ומסתור לאדם מקור וחום כן היראה מחסה לאדם לבל יפול ח"ו למדות ותאוות רעות איש וביתו באו אע"פ שהוא בחי' איש מדריגה עליונה אעפ"כ צריך ג"כ אמונה פשוטה שהוא מחסה לאדם כמו הבית.

ואלה שמות בנ"י הבאים מצרימה וכו' פירש"י אע"פ שמנאן בחייהם חזר ומנאן במיתתן. הנה כתיב טוב שם טוב משמן טוב ויום המות מיום הוולדו גם כתיב המוציא במספר צבאם לכולם בשם יקרא דהנה כל הברואים החיות והשורש שלהן הוא השם של כל אחד ואחד והשם אשר יקרא שורשו מלמעלה ובעת הוולדו הוא אוחז בהשורש והצדיק שאינו בטל עבירה ואינו מעוות לא יפסוק חבל שורשו וא"כ גם לאחר פטירתו נשאר השם כיום הוולדו וע"כ צדיקים במיתתן קרוים חיים אבל הרשעים מקלקלים דרכיהם ובחייהן יפסק חבל שורשו מלמעלה וע"כ בחייהם קרוים מתים וזהו טוב שם טוב משמן טוב כי טוב לגבר אשר יאחז בשורשו משמן טוב ויום המות מיום הוולדו ואף כי הלך עכ"ז עדיין הוא בחיים דהא נשאר שמו כיום הוולדו דהא לא נפסק חבל שורשו וזהו אע"פ שמנאן בחייהן חזר ומנאן במיתתן ר"ל דשם שרשם נשארו אף לאחר מיתתן לאשר כולם היו צדיקים ולא נפסק מהחבל והב"ן. איש וביתו באו דהנה אדם כשבא לעוה"ז צריך להתאמץ ולתקן את כל הניצה"ק אשר לחלקו וזהו איש וביתו באו עם כל הניציצות הקדושות השייכים לחלקן והב"ן זה.

פרק ב

פרשה שמות שנת תרכ"ח

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו. אומר אני האדם צריך לעבוד את ה' במחשבה דיבור ומעשה וענין הגלות הוא כי אינו יכול להיות גלות הגוף עד שנעשה מקודם גלות הנפש היינו כי לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו ויש באדם היצ"ט והיצה"ר ואם האדם הולך אחר היצה"ט ועובד את ה' במחשבה דיבור ומעשה אז אינו ירא משום דבר כי כל האומות העולם אינם יכולים להרע לו מאומה רק אם האדם

הולך אחר היצה"ר ויש לו גלות הנפש אז בא ליסורים וגלות הגוף ואינו יכול להיות גאולה כלליות עד שנעשה מקודם גאולה פרטיות היינו שכל אחד יגאל את נפשו מן הרע ויעבוד את ה' במחשבה דיבור ומעשה ואז יכול להיות גאולה כלליות. וזהו ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה היינו ישראל הוא בחי' ל"י רא"ש בחי' המחשבה שמקודם נתפס האדם במחשבה ואח"כ את יעקב נתפס בבחי' דיבור בתי' יעקב הקול קול יעקב בחי' תות"פ שאינו לומד ומתפלל כראוי ואח"כ איש וביתו באו הוא בחי' מעשה שרודף אחר תאוות רעות ואמנם בהגאולה כתיב ויאנחו בני ישראל מן העבודה היינו בחי' מעשה שכשאדם עושה תשובה צריך לתקן קודם בחי' מעשה היינו להיות סו"מ וע"ט להתרחק מתאוות רעות ולדבק בטוב ואח"כ ויזעקו ותעל שועתם אל האלקים מן העבודה הוא בחי' דיבור שתקנו את הדיבור והתפללו לה' ותעל שועתם אל האלקים ואח"כ כתיב וירא אלקים את בני ישראל וידע אלקים הוא בחי' מחשבה שתקנו את המחשבה וזהו וידע אלקים שדבר זה אינו יודע שום מלאך ושום שרף רק השי"ת לבדו הוא יודע מחשבות אדם ועי"ז נגאלו היינו שכשאדם הוא פוגם ח"ו הוא פוגם במחשבה ואח"כ בדיבור ואח"כ במעשה מעילא לתתא כנ"ל והתשובה הוא מתתא לעילא ויאנחו בני ישראל מן העבודה הוא בחי' מעשה ויזעקו ותעל שועתם אל האלקים הוא בחי' דיבור וירא אלקים את בני ישראל וידע אלקים הוא בחי' מחשבה שגאלו את נפשם לעבוד את ה' במעשה דיבור ומחשבה וכשהיה להם גאולה פרטיות נעשה הגאולה כלליות:

פרק ג

פרשה שמות

ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו ותעל שועתם אל האלקים מן העבודה. פירש"י וימת שנצטרע ואפשר לומר מיתה ממש כי הנה יש שרים עליונים ושרים תחתונים וכל אחד יש לו מעלה וחסרון אשר אצל חבירו להיפך המעלה והחסרון כי שרים עליונים על כי המה קרובים אל הקדושה יש להם הכנעה לפני הקדושה ואינם יכולם להרע לישראל ואך יש חסרון כי המה גבוהים ויכולים לעכב תפלות ישראל. ושרים תחתונים בהיפך כי המה רחוקים מהקדושה ויש להם עזות להרע לישראל ואך המעלה כי אינם יכולים לעכב תפלת ישראל וזהו פי' הכתוב ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים כי מקודם הי' משרים העליונים ועתה נחית מדרגי' מאן דנחית מדרגי' קרו בי' וימת ונעשה משרים תחתונים וע"כ ויאנחו בני ישראל מן העבודה כי הי' לו עזות והצר לישראל אך המעלה היתה ויזעקו כששועו בתפלה להשי"ת ותעל שועתם אל האלקים מן העבודה כי לא היה בכח לעכב תפלת ישראל סליק.

וארא

פרשה וארא שנת כת"ר

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי ה' לא נודעתי להם. לך ה' הגדולה והגבורה והת"ת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ לך ה' הממלכה בחי' מלכות משפעת עד שפל המדריג' עד שמתלבש ומשפעת שפעה בתי' אלקים אחרים עד שאינו ניכר שהשפע הוא מלמעלה כי את זה לעומת זה עשה אלקים ויש בחי' אלקים חיים שהוא למעלה מן מדות ויש בחי' אלקים שופט שהוא ע"י המדות. וזהו וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב שהם המדות ע"י בחי' אלקים שהוא שופט אני שופע עליהם שהוא בחי' צמצום כדפירש"י שיש די באלקותו ושמי ה' שהוא למעלה על המדות לא נודעתי להם אבל ואתם הדבקים בה' אלקיכם למעלה מן המדות חיים כולכם היום כלומר אתם נשפעים מבחי' אלקים חיים.

וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה'. כתיב אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפול ברעה שצריך תמיד לירא מן השי"ת היינו לפחות צריך לירא יראת עונש ועי"ז יהי' סו"מ אבל יראה זו אינה עיקרית ועיקר הוא יראת הרוממות למדחל מפני השי"ת בגין דאיהי רב ושליט כנ"ל ועי"ז יוכל להיות וע"ט ואם ח"ו אין שום יראה בלבבו אפי' יראת העונש אזי מוכן כנגדו יראה רעה רצועה רעה לאלקאה בי' וזהו ומקשה לבו יפול ברעה. כתיב שמש ומגן ה' אלקים כמו שאין יכולין להסתכל בשמש כ"א ע"י מגן כך א"א לקבל שפע של אור הרחמים בחי' ה' כ"א ע"י צמצום בחי' אלקים ע"כ כשאדם עומד להתפלל צריך לצמצם עצמו ויכיר שפלותו ויכנע לפני השי"ת ויאמין באמונה שלימה שהשי"ת ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין ולית אתר פנוי מני' וזה אני לדודי ודודי לי כמו שהוא נכנע לפני השי"ת וזבחי אלקים רוח נשברה לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה כן הקב"ה מצמצם עצמו כביכול כנגדו להשפיע לו מאור הרחמים ואם ח"ו אינו נכנע לפני השי"ת ע"ז ג"כ נאמר אני לדודי ודודי לי כמו שהוא אינו מצמצם עצמו כ"כ הקב"ה אינו מצמצם עצמו כבי' והשי"ת הוא א"ם וא"כ בלא צמצום אין יכולים לקבל ממנו אור הרחמים ובא עי"ז לבחי' אלקים דינים ויסורים וגם ע"י יסורים יכולים לבוא לאור הרחמים ובסוף גלות מצרים היו ישראל במדריגה תחתונה מאוד כידוע שהיו משוקעים במ"ט שע"ט ולא הי' ביכולת אז לקבל שפע מאור הרחמים רק ע"י יסורים זכו לזה כמאה"כ וגם אני שמעתי את נאקת בנ"י וזהו וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה' כלומר שאמר לו שהדינים והיסורים שישראל שרוים בהם עתה מזה יבואו לאור הרחמים בחי' ה' הוא האלקים כן גם עתה ע"י יסורים שישראל שרוין בהם יזכו מהרה לאור הרחמים:

וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו כו' וארא אל אברהם כו' עד נודעתי. דהנה יש צדיק בחי' מבטל דינים ויש צדיק אשר בכחו להמתיק דינים בשרשן אשר עי"ז יוכל לפעול רחמים להשפיע כל טוב על ישראל כי הצדיק המבטל דינים אין בכחו להשפיע רחמים כדאיתא בגמרא תרי מילי מן שמיא לא יהבי ודי בזה אשר הוא מבטל דינים והגבורות והצדיק אשר ברצונו להשפיע רחמים על ישראל מוכרח לקבל כל הדינים מכלל ישראל על עצמו ואין לו שום עסק בביטול דינים רק בהשפעות רחמים על כל ישראל והצדיק אשר הוא מנהיג הדור מוכרח הוא למסור נפשו עבור כלל ישראל אזי ביכולתו להשפיע רחמים על כלל ישראל וכמו דאיתא בשאול המלך בחור ה' נקי מכל חטא כבן שנה כדאיתא וכיון שאמר לשמואל הנביא כששאלו מה קול הצאן אשר באזני השיבו אשר חמל על מיטב הצאן. והשיב לו שמואל עבור זה קרע ה' את ממלכתך ונתנה לרעך הטוב ממך וזהו דהע"ה אשר מסר נפשו עבור כלל ישראל בעת הדֶבר ואמר תהי נא ידך בי ובמשפחתי ואלה הצאן מה עשו ולכך נמשך מלכות בית דוד לעולם וזהו כוונת הכתוב וידבר אלקים אל משה דבר לשון הנהגה לשוי לשון דבר אחד לדור כי משה רעיא מהימנא הי' לו מס"נ עבור ישראל כמו"ש ואם אין מתני נא מספרך אשר כתבת והנהיג מדה"ד שהוא משם אלקים ע"ע ויאמר אליו אני ה' אמירה מלשון המשכה ואז הי' ביכולתו להמשיך רחמים על ישראל:

וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה'. כי הצדיק המשפיע רחמים על כלל ישראל מוכרח להיות למעלה מכל המדות אשר כבר תיקן כל הז' מדות עד שבא למדת מלכות. ואז הוא בבחי' מ"ה כמשה"כ ונחנו מה ועי"ז הי' משה עניו מאוד מכל האדם וסירב בשליחות המקום באמרו ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה למה זה שלחתני ר"ל כי תלה החסרון בעצמו אשר ע"י שליחותו נפעל זה משא"כ אם הי' השליחות ביד גדול ממנו ולזה השיב הקב"ה עתה תראה ר"ל עי"ז תזכה להיות מנהיג ישראל כיון שבאת לבחי' מ"ה שהוא למעלה מן המדות כי הצדיק אשר הוא עובד עבודת ה' במדת אין ביכולתו לפעול רחמים כי כל מדה כלול מגבורה ואף בחסד ויראתו הוא בחי' עונש והצדיק אשר הוא למעלה מן המדות ויראתו יראה עלאה. וזהו פי' וידבר אלקים אל משה הנהגת משה הי' ביראת אלקיס ולא ביראת עונש ויאמר אליו אני ה' היינו המשיך רחמים על כל ישראל וארא אל אברהם ואל יצחק ואל יעקב פי' מי שעובד את השי"ת במדת חסד גבורה ת"ת ושמי ה' לא נודעתי להם פירש"י לא הודעתי אין כתיב כאן אלא לא נודעתי לא ניכרתי במדת אמיתית שלי ר"ל מי שעובד את השי"ת במדת לא ניכר ע"י מדת הרחמים השם יתברך יטע בלבנו אהבתו ויראתו אמן:

וארא אל אברהם כו' באל שדי. אבות הקדושים פעולתם הי' בביטול דיני' שהוא באל שדי שהוא בחי' צמצום ולשון די ושמי ה' לא נודעתי להם ר"ל לא הי' ביכולתם לפעול רחמים כנודעתי. ולכך זכה משה יותר מהם להיות מנהיג הדור וזהו פי' הכתוב כי תשא את ראש בני ישראל מי שירצה להיות מנהיג הדור. לפקודתם הו' מלשון חסרון ר"ל שברצונו הו' להשלים ולתקן החסרון מבנ"י ונתנו איש זה הצדיק כופר נפשו מוכרח להיות לו מ"נ בפקוד אותם אשר עי"ז יתקן כל החסרונית וישפיע להם כל טוב:

בא

כתיב בפסוק החודש הזה לכם. דהנה אחז"ל בניסן נגאלו ובניסן עתידין לגאל דהנה יש פלוגתא בגמרא אם בתשרי נברא העולם אם בניסן ואלו ואלו דברי אלקים חיים דהנה בניסן ברא העולם במחשבה והיינו ישראל עלו במחשבה ואז הי' בלי אתערדל"ת רק מה שצפה הקב"ה בנשמות הצדיקים שיהיו ועי"ז הי' הגאולה ג"כ בלי שום אתערדל"ת בניסן ובניסן עתידין לגאל היינו שנשאר הרשימה בכל שנה ושנה שיהי' התעוררות הגאולה בלי שום אתערדל"ת וע"ז נאמר החודש הזה לכם דהיינו הרשימה מיום הבריאה אשר היתה בסוד המחשבה הוא רק לכם היינו שנשאר הרשימה בכל שנה ושנה שיוכל להיות הגאולה בלי שום אתערדל"ת והיינו ראשון הוא לכם לחדשי השנה להתחדשו' שבכל שנה ושנה:

ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה כו' עד סוף הפסוק. הנה כתיב שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה דהנה ראשית הכל צריך האדם להאמין באמונה שלימה שהכל בא בהשגחה מהשי"ת הן טוב והן רע ח"ו הכל הוא מראשית המחשב' הנק' מ"י וזהו החילוק בין הצדיקים לרשעים הרשעים אינם מאמינים בהשגחה פרטיות ותולין הכל במקרה ובסיבה וכשבא עליהם טוב אז הם מתגאין ויותר מתרחקין מהשי"ת אבל איש הישראלי שבא עליו רעה ח"ו אין צריך לתלות במקרה רק לשבר לבבו לפני השי"ת ובעת שבא עליו טובה ג"כ צריך לשבר לבבו כמ"ש ביעקב אבינו קטונתי מכל החסדים נעשה עוד יותר קטן בעיניו ונשבר לבבו בקרבו וכשבא עליו רע ח"ו אינו צריך לתלות במקרה ובטבע כך צריך לדעת כי הכל הוא מהשי"ת כי הטבע בגי' אלקים דהיינו מ"י אל"ה שהוא סוף מעשה במחשבה תחלה וכשאדם מאמין אמונה זו באמת שהכל הוא מהשי"ת כי הפרטים הן טוב והן רע ח"ו ואין אדם יכול ליקח מה שמוכן לחבירו כלל אזי הוא מפריד הטוב מהרע הנקרא גשמיות וטבע באמונה זו שמאמין וזהו הבירור הגמור וזהו אשר שליט האדם באדם לרע לו דהיינו אחר הבירור והרשעים המה בהיפך כיון שתולין הכל במקרה ובטבע אזי המה מבררין הרע מן הטוב ולוקחין כל הרע אליהן ואומר ואתה מחי'

את כולם. א"א שזהו נרגן מפריד אלוף ח"ו דהיינו שמפרידין מ"י מאל"ה וזה הי' אצל פרעה כי הוא לא הי' מאמין בהשגחה פרטיות רק תלה במקרה ובטבע והי' נרגן מפריד אלוף והפריד מ"י מאלה וזהו שאמר מי ה' אשר אשמע בקולו וזהו שאה"כ ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה ופירש"י והתרה בו כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אותותי אלה בקרבו היינו לחבר אותיות אל"ה עם מ"י כמ"ש מבטן מ"י וכו' דהיינו לידע כי הטבע הוא אלקים והכל הוא בהשגחה בפרטי פרטות ואז ע"י אמונה זו נעשה בירור הטוב מהרע ונעשה כולו טוב:

בשלח

ופרעה הקריב. איתא הקריב את לבם לאביהם שבשמים. א"א כשראו יסורים באים עליהם עשו תשובה ודרך האמת אינו כן כי צריך להיות וישאו בנ"י את עיניהם שישא עיניו כשהוא במדריגת ישראל מדריגה גדולה ויעבוד להשי"ת בתות"פ ולא ידמה בנפשו שהוא אדם השלם אך יראֶה והנה מצרים נוסע אחריהם שהוא עדיין מלא פניות ומ"ז ואז ויצעקו בנ"י אל ה' שאז התשובה נתקבל תיכף אבל אם אינו עושה כן ומתרשל בעבודתו וממתין עד שיסורים באין עליו התשובה אינו נתקבל כל כך במהרה יען שהוא באה מחמת יסורים ח"ו:

כתיב ויאמינו בה' ובמשה עבדו. וזה פלא לכאורה הלא צריך שתקדים אמונה ליראה כי כאשר מאמין האדם בהשי"ת כי הוא כל יכול אז ירא ומפחד ממנו ולמה כתיב קודם ויראו וכו' ואח"כ ויאמינו וכו'. אך האמת הוא כי א"א שיהי' לאדם אמונה אמתיות בהשי"ת אא"כ הוא ירא מה' ולכן כתיב ויראו העם את ה' יען שהיו יראי ה' האמינו בה' ובטחו בו באמת בישועתו. כתיב בכל צרתם לו צר כאשר האדם חוטא ח"ו או שהוא ביסורים גם שם חלק אלוקי וחיותו כי השי"ת אינו עוזב את ישראל וגם שם ידו תנחם אך כמה לבושין ומחיצות מסתירים אורו ית' והם היסורים אבל כאשר האדם מסתכל ורואה את חיות השי"ת אשר שם ועי"ז עושה תשובה אז היסורים נופלים והיסורים בטלים. וזהו גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי. כי ח"ו כאשר יסובבו היסורים לאדם ורואה ומסתכל חיות השי"ת אשר שם כי בכל צרתם לו צר אז היסורים והלבושים נופלים ובטלים וזהו לא אירא רע כי אתה עמדי כי בכל היסורים מסתתר חיות השי"ת בבחי' ואנכי הסתר אסתיר וכאשר איש הישראלי מציץ ורואה חיותו ית' הכל נופל וישאר רחמים. כתיב אז ישיר משה כו' אשירה לה' כי גאה גאה סוס ורוכבו רמה בים, ישראל היוצאים ממצרים הודו ושבחו לה' רק על מפלת שונאיהם ולא הודו על כל הטוב אשר גמל אותם רק כאשר ע"י הנס נעשה קידוש השם גדול וכל הקליפות

וכל האויבים נפלו ויכנעו וזה אשירה לה' כי גאה גאה כל השירה היתה רק מה שסוס ורוכבו רמה בים וכל הקליפות נכנעו ונפלו:

שבת שירה

אומר אני ישראל צפרים הם צפרי בית וע"כ מזונתן עליך ואח"כ סיפר בשם הרה"צ ר"פ מקאריץ ז"ל אשר הלימוד מבטל הדביקות והשיב בלשונו הקדוש אם כן היו דבריו אמר זאת רק לפני הלומדים שלומדים רק בנגלה ולא בנסתר אבל התנאים והאמוראים שיסדו הש"ס עיקר לימודם ופלפולם היו רק בנגלה מסודות התורה מפני שכל אחד מהם הסתכל בשורש הדבר ובימיהם לא התבאר להם ההלכה איך תתנהג למטה כי כל אותן הדברים שמבואר בש"ס הם רק לבושים לפנימיות שמוסתר באלו הלבושים ואותן הלומדים שדיבר מהם אינם משיגים זה הדבר:

ט"ו בשבט

אמר ט"ו בשבט וט"ו באב שניהם בתחלתן לא טוב והגמר שלהם בטוב השי"ת יעזור שיהי' מעתה אך טוב. בהבאת הפירות על השלחן לפניו אמר היום ר"ה לאילנות ובו ביום האילנות נידונין. אומר אני כי האדם עץ השדה והכל תלוי בהאדם והגמרא רמי כתיב לה' הארץ ומלואה וכתיב והארץ נתן לבני אדם ומשני כו'. והנה האדם צריך לכוון בברכתו להשפיע חיות לכל הנבראים ואף בדצח"מ ולהאמין באמונה שלימה כי השי"ת מחי' את כולם ובכ"ד נמצא חיות אלקות המחי' אותו ומצמיחו וכאשר האדם שם זאת על לבו באכילתו לדבק בהחיות והניצוץ שבהמאכל הנה אותו האיש אינו נהנה בעוה"ז דבר וכמו רבי שאמר לא נהניתי מעוה"ז דבר וכמאה"כ ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו אומר אני כי ע"י האכילה ושתי' דבקו עצמם לחזות בנועם ה' והי' משפיעים לכ"ד כי כן האדם צריך להיות משפיע כי הכל צריכין אליו ולהשפעתו משא"כ כשאוכל ח"ו למלאות כריסו זינא בישא הוא. עליו הכתוב אומר ובטן רשעים תחסר רצוני לומר כי ע"י אכילתו מחסר בהמאכל וממעיט ונקרא בחי' מקבל ולא משפיע לא כן הצדיקים אשר העולם נבראו בשבילם ולצוות לזה כי כולם צריכים להשפעתו ובכל דבר הוא מוסיף ואינו מחסר ח"ו ובזה צריך לכוון היום בברכת הפירות להשפיע ברכה לכל דבר ולהיות דבקים בה' ואחר זה פתח בברכת הפירות:

יתרו

פרק א
פרשה יתרו

וישמע יתרו. פירש"י מה שמועה שמע ובא קי"ס ומלחמת עמלק. דהנה בשעת מ"ת הקדימו ישראל נעשה לנשמע. הענין הוא דאז פסקה זוהמתן ונזדככו מאוד עד שכל אבר מאיבריהם תאב לעשות המצוה השייך לו כי הגופים נזדככו כעין נשמה ונעשו חלק אלוקי ממעל וידעו איבריהם המצות שצריכים לעשות ולכן הקדימו נעשה לנשמע כי לא היו צריכים לשמוע כי השיגו בעצמם המצות אבל יתרו לא הגיע עדיין לבחי' זו והי' צריך לשמוע וזהו שפירש"י מה שמועה שמע ובא פי' שהוצרך עדיין לשמוע משום קי"ס ומלחמת עמלק פי' משום שהי' צריך עדיין להלחם בעמלק שהוא היצה"ר שלא הגיע עדיין לבחי' ישראל שהזדככו א"ע מאוד עד שלא היו צריכין לשמוע:

פרק ב
פרשה יתרו

וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק. ויש להבין מה תועלת הי' בהעמדה מרחוק הלא השי"ת מכה"כ. אומר אני שכל איש ישראל צריך להאמין באמונה שלימה ומצד הקבלה אמתית שיש ה' אחד בעולם והמופתים על יחוד וגדלות הבורא אינו אלא לקטני אמנה ע"כ לצד שראו ישראל שהקב"ה בא במופתים בשעת מ"ת לגלות יחודו ואחדותו ית' ידעו שעמדו עדיין מרחוק ולא באו עדיין לתכלית אמונה וזהו שאה"כ וירא העם המופתים ויניעו ויעמדו מרחוק ידעו שעמדו עדיין מרחוק.

פרק ג
פרשה יתרו

וישמע יתרו עד סוף הפסוק. אומר אני כי הי' קשה ליתרו למה עשה אלקים למשה ולישראל עמו יסורים יותר מכל שאר האומות וראה כי זה היה כדי שיבואו לרחמים גמורים. וזהו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים כי כתיב כי שמש ומגן ה' אלקים כשם שא"א להסתכל בשמש רק ע"י מגן כך א"א לבוא לבחי' ה' רחמים גמורים רק ע"י בחי' אלקים מדה"ד ויסורים וזשאה"כ עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלקים. היינו שהשיג כי כל היסורים שהיו להם בחי' אלקים הוא כדי שיבואו לידי ה' רחמים גמורים אמן כן יהי רצון סליק:

משה ידבר והאלקים יעננו בקול. ופירש"י בקולו של משה כי משה קידש א"ע בכל איבריו עד כי זכה להיות שכינה מדברת מתוך גרונו וקול של הקב"ה הוא קולו של משה ממש וגם בנ"י היו רוצים לעלות למדריגתו באמרם רצוננו לראות את מלכינו אולם לא אסתייע מלתא. וישמע יתרו מה שמועה שמע ובא קי"ס ומלחמת עמלק. אומר אני כי ים סוף נקרא הקדושה כי הוא סופא דכל דרגין והוא בחי' יראה עלאה. וכשאדם ח"ו

מפריד א"ע מהקדושה וזה אחר קי"ס בא מלחמת עמלק והוא היצה"ר וזה הנהגת כל האדם חסר התשלום.

פרק ד
פרשה יתרו

וישמע יתרו כו'. הנה הקדימו ישראל נעשה לנשמע ואמר הקב"ה מי גילה רז זה לבניי שמלאכי השרת משתמשין בו. כמאמר הכתוב ברכו ה' כל מלאכיו גבורי כח עושה דברו לשמוע בקול דברו אומר אני כי העיקר תרי"ג מצות להפיק רצונו ית' ברמ"ח מ"ע לעשות רצונו ית' והשס"ה ל"ת שלא לעבור על רצונו ית'. והנה נותן השי"ת חיותו והשפעתו בכל דבר אף בדברים הגשמיים שבעולם העשי' למען יוכל האדם לדבק בו ית' אף בעולם העשי' וכ"ז כשאדם מאמין באמונה שלימה שמכה"כ כמ"ש ואתה מחי' את כולם אזי מקבל עליו עומ"ש ומקבל עליו שלא לעבור רצון קונו ומקבל ע"ע לעשות רצון קונו עם החיות וההשפעה אשר ממנו ית'. וכן בתות"פ עיקר כוונת הכתוב להפיק רצונו ית'. והנה המלאכים אשר אין להם יצה"ר עיקר מגמתם לעשות רצון קדשו. ולזאת ביכולתם להקדים עשי' לשמיעה אולם האדם אשר הוא בעל בחירה אין לו כח זה רק בני ישראל אשר להם האמונה בירושה עם השמיעה את כל הניסים והנפלאות אשר עשה ה' למשה ולישראל ומזה באו לאמונה שלימה:

וישמע יתרו. כתיב אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפול ברעה. אומר אני דצריך האדם לירא יראת הרוממות בגין דאיהו רב ושליט אזי אינו צריך לבוא לשום יסורים ח"ו וזהו אשרי אדם מפחד תמיד כשאדם מכיר שפלותו וקטנותו ומחשב רוממות ית' ובא לידי הכנעה באמת אזי כל היסורים בדילין ממנו ואינו צריך לשום גלות ויסורין וכמו משרע"ה שהי' עניו מכל האדם ואמר מי אנכי כי אלך אל פרעה ואמר לו הקב"ה ראה נתתיך אלקים לפרעה להיות מושל עליו כו'. וכל האומות יריאים ממנו משא"כ כשאדם מתגאה ופורק ממנו עומ"ש הוא צריך לבוא ח"ו ליסורין וכל זה לטובה למען יתן האדם אל לבו לשוב באמת ולתקן דרכיו וזהו ומקשה לבו יפול ברעה הן רעות יסורים וגלות הן יסורי גיהנם ח"ו וזהו וישמע יתרו הוא לשון הבנה כי יתרו הבין את כל אשר עשה אלקים הוא מדה"ד למשה ולישראל עמו כי כל היסורים מהגלות הוא למען כי הוציא ה' את ישראל מהגלות כי ע"י הגלות זכו לתשובה שלימה וזכו לגאולה שלימה ואומר אני כי באמת היום כולם נכונים ומדבקים עצמם בהשי"ת וראוי להיות גאולה שלימה בלי שום יסורים ח"ו סליק:

פרק ה
פרשה יתרו שנת תרי"ט

כתיב כה תאמר לבית יעקב ותגד לבנ"י אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי ועתה אם שמוע תשמעו וכו'. ופירש"י לבית יעקב אלו הנשים תאמר להם בלשון רכה ותגד לבנ"י עונשים ודקדוקים פי' לזכרים דברים הקשים כגידים ולכאורה מה דברים הקשים כגידים יש כאן אך יש עיתים שהשי"ת שולת הרהורי תשובה לאדם ואדם הזה מתעלה מזה ולומד ומתפלל עם זה אבל החכם מיצר לו כזאת כי יודע כי לא פעל על הרהורי תשובה מאומה רק ה' שלחו בלא אתערותא דלתתא והוא רק בדרך ארעי ואח"כ יפול ממנו זה רק העיקר הוא מה שעובד בעצמו והולך ממדריגה למדריגה. וזה כה תאמר לבנ"י אלו הנשים להם הוא לשון רכה ולבני ישראל אשר עיני שכל להם אלו הדברים בעצמם הם קשים כגידים. אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי בלא אתעדל"ת כלל כי במצרים לא פעלו מאומה וה' הוציאם שלא בהדרגה והחכם מצר לו כזאת ומתבייש מפני השי"ת כי יודע שלא זכה לזה כלל ולא פעל מאומה. ועתה אם שמוע תשמעו בקולי היינו שמעצמם תבואו לשמוע בקולי ותבואו להתקרב אל עבודת השי"ת באתערותא דלתתא והייתם לי סגולה מכל העמים. (חסר איזה תיבות) בכמ"ש דהע"ה אני מעורר השחר ואין השחר מעורר אותי:

כה תאמר לבית יעקב ותגד לבני ישראל. פירש"י כה תאמר אמירה רכה ותגיד דברים הקשים כגידים לכאורה קשה מה דברים הקשים כגידים יש כאן אמנם לפעמים בא לאדם התלהבות יש אדם שמשמש בההתלהבות ההוא ולומד ומתפלל בזה ויש אדם שבשרו נעשה חדודין על שבא לו התלהבות מלמעלה ולא פעל הוא מאומה וזהו כה תאמר לבית יעקב ותגד לבני ישראל כי השי"ת אמר להם ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי וזה בלא אתערדל"ת ואותם שהיו במדריגת יעקב הי' להם אמירה רכה ואותם שהיו במדריגת ישראל היה להם הדברים קשין כגידין מחמת שהם לא עשו אתערדל"ת והב"ן גם שמעתי פה קדשו שאמר שהיסורי' הללו היו על שלא עשו אתערדל"ת כנ"ל מאותן היסורים בעצמם נעשה כלי והיסורים הללו המה העצה לזה וד"ל:

פרק ו

פרשה יתרו שנת כת"ר

וישמע יתרו את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים. ופירש"י מה שמועה שמע ובא קריעת י"ס ומלחמת עמלק. הנה איתא בכל יום יצרו של אדם מתגבר עליו ואלמלא הקב"ה עוזרו לא היה יכול לו ואיתא כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו. ולכאורה שאיש אשר הוא יותר טוב וישר יהי' לו יצה"ר

יותר גדול אך אומר אני שזה קאי על האמונה כי היצה"ר מסית לאדם בהרהורים רעים בספיקות האמונה. והאיש השפל אשר הוא בר שכל קטן אינו יכול להפילו כ"כ אבל את הבעל השגה שהוא בר שכל גדול אותו יוכל לתופסו בהרהורים רעים ובספיקות בהראות לו קושיות ואיש כזה פוגם יותר אבל האיש אשר הוא באמת דורש ומבקש את השם הקב"ה שיוכל לראות בכ"ד השגחה פרטיות כי מכה"כ ואתה מחי' את כולם ומלכותו בכל משלה כי כל פעל ה' למענהו כי באמת מה שברא הקב"ה את העולם בדרך הטבע בראשית ברא אלקים בגי' הטבע הוא רק לעבוד ה' בכ"ד מדברי עוה"ז כדכתיב ה' בחכמה יסד ארץ והאיש המאמין באמת ורואה כי הכל הוא מהשי"ת כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה אבל מי שאינו במעלה זו רק כשרואה דבר נס חוץ מדרך הטבע מתפעל מהנס ומתחיל להאמין זה אינו אמונה שלימה כי ח"ו יכול ליפול בהסתת היצר כדכתיב ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם וכו' ויסב אלקים את העם דרך המדבר ים סוף וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים. היינו כי בחי' העם מדריגה קטנה לא הי' להם עדיין אמונה שלימה בה' ועדיין הוכרח ה' כביכול לנחותם דרך י"ס היינו להראות להם קי"ס נס שלא כדרך הטבע כדי שעי"ז יאמינו בה' אבל וחמושים עלו בנ"י היינו בחי' ישראל מדריגה הגדולה הם לא הוצרכו לניסים כי ראו השגחת ה' ונפלאותיו גם בדרך הטבע ראו האמונה כי אלקים בגי' הטבע והשגחתו הפרטיות בכ"ד אבל מי שצריך רק לראות נסים בכדי להאמין ברא לו היצה"ר בהסתרו להפילו ולסתור אמונתו וזה מה שמועה שמע ובא קי"ס ומלחמת עמלק כי מלחמת עמלק הוא מלחמת היצר כי היצה"ר הוא עמלק אבל המאמין רואה ומסתכל גם בדרך הטבע השגחת ה' כדכתיב ה' הוא האלקים היינו גם בדרך הטבע שהוא גימטריא אלקים רואה גם השגחת ה' המוסתרים בו וזהו צדיקים מהפכים מדה"ד למדה"ר כי הטבע הוא בחי' הצמצום בחי' הדין והם מהפכים למדה"ר השגחת ה' בכל דרכי הטבע ורשעים מהפכים מדה"ר למדה"ד היינו שגם בדברים היוצאים מהטבע הם משתבשים ואומרים שהכל הוא מצד הטבע בחי' הצמצום בחי' הדין אך באמת כתיב שויתי ה' לנגדי תמיד היינו שגם בדברים שדומה לכאורה לכנגד שהוא דרך הטבע צריך לראות חיות ה' והשגחתו וזהו וישמע יתרו וישמע הוא מלשון הבנה כדכתיב שמעו שמוע ואל תבינו. את כל אשר עשה אלקים היינו כל העולם שהוא בדרך הטבע הושתה כדכתיב בראשית ברא אלקים הכל הוא למשה ולישראל עמו היינו למען הצדיק ולמען ישראל כי כל פעל ה' למענהו וכל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה כדי שיעבדוהו בכל דברי עוה"ז ומקודם לא הי' לו אמונה זו אך אח"כ כשראה כל הנעשה במצרים נסים ונפלאות האמין שגם כל דברי עוה"ז דרך הטבע

הוא למשה ולישראל עמו אך אימתי מאמין זאת כי הוציא ה' את ישראל ממצרים כשאדם יוצא ממיצר רע שלו והוא בן חורין מהיצה"ר אז מאמין באמת כי כל פעל ה' למענהו:
עוד יאמר את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים. היינו כל בחי' הדין והיסורין העוברין על ישראל הכל הוא למען כי הוציא ה' את ישראל וכו' כדי שיתגלה בחי' הרחמים ויהי' גאולה שלימה וזהו ומשה נגש אל הערפל אשר שם אלקים כי משה צדיק האמת ראה גם בעוה"ז הגשמי שהו' בחינת ערפל אשר שם האלקים בחינת אלקות וחיותו בכל דבר:
ישראל הקדימו נעשה לנשמע. אומר אני כאשר האדם מתנהג עם השי"ת כביכול כן השי"ת מתנהג עמו כ"א האדם עובד את ה' במדות אז מוכרח מקודם לשמוע ולהבין אם יוכל לעשות ולקיים ואח"כ עושה אבל הם באמת יצאו מן המדות והתבטלו לגמרי כמ"ש משרע"ה ונחנו מה והי' להם מסירת נפש באמת ע"כ לא רצו לשמוע ולהבין אם יכלו לקיים כי תיכף אמרו נעשה ונשמע יהי' איך שיהי' כיון שלא היה אצלם מאומה ומסרו נפשם ואחר כן כשהיה להם מסירת נפש כזאת למעלה מן המדות יכלו לקיים ולקבל את התורה כדאיתא נובלות חכמה תורה:

משפטים

פרק א

פרשה משפטים שנת כת"ר

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. ותרגום אונקולוס ואלין דינייא די תסדר קדמיהון. כתיב מלך במשפט יעמוד ארץ ואיש תרומות יהרסנה. אומר אני הנה השי"ת ברא את העולם במדה"ד והצמצום כדכתיב בראשית ברא אלקים היינו כי באמת כי אמרתי עולם חסד יבנה שהעולם נשתכלל במדה"ח ומהו ענין החסד שרצון השי"ת להיטיב וע"כ ברא את העולם עם בריותיו בכדי שיהי' לו עם מי להיטיב אך באמת לולא כח הדין והצמצום לא הי' כלל ברואים כ"א היו מקבלים יותר מכפי כחם היו נשברים כליהם בבחי' שבירת הכלים והי' מתבטלים ממציאותם ולא הי' לו עם מי להיטיב ע"כ מדה"ד והצמצום הי' באמת חסד גדול שהשי"ת כביכול מתצמצם בכמה צמצומין ונתלבש בכמה לבושין כדי שהעולם יכלו לקבל שפע הטוב אך התנה תנאי אם האדם עושה רצון השי"ת ומקיים מצותיו ועושה כפי התורה לעשות רצונו ית' אז השי"ת מצמצם עצמו כביכול כדי להיטב לו ומדה"ד הוא לו חסד גמור אך אם האדם ח"ו הולך אחר תאוות עוה"ז היפך רצונו ית' אז נעשה מבחי' אלקים דינים ויסורים ועונשים שבתורה וגם כי באמת ואתה מחי' את כולם וגם בזה יש חיות ה' המוסתר בו אך כמו שהוא עושה היפך רצונו ית' כן

השי"ת מתנהג עמו. וזה מלך במשפט יעמוד ארץ ואיש תרומות יהרסנה. ואלין דיניא די תסדר קדמיהון כי באמת העיקר הוא שהאדם צריך להיות שפל באמת ולידע חומריותו והתרחקותו מאת השי"ת כדכתיב זבחי אלקים רוח נשברה לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה וכמו שהאדם בדעתו משפיל את עצמו ביותר מתקרב יותר להשי"ת וזהו ענין שבת שקלים אומר אני מלשון שיקול הדעת שהאדם צריך להתבונן היטב ולשקול בדעתו שפלות עצמו נגד גדולת הבוי"ת וכל כמה שמושקל בדעתו יותר מתקרב להשי"ת וזהו ענין שקל מלשון משקל כי כמו במשקל אם צד זו יורדת למטה צד השני יתעלה למעלה כ"כ האדם בהשפל עצמו לפני השי"ת מתקרב אליו ית' וזה מלך במשפט יעמוד ארץ ארץ היינו שהשי"ת כביכול צמצם עצמו בבחי' הדין בתי' משפט בכדי להעמיד ארץ שהעולם יוכלו להתקיים ולא יתבטלו ממציאותם כלל וכמו שהשי"ת צמצם עצמו כביכול מפני נשמות ישראל כ"כ האדם צריך להתצמצם ולהיות שפל ונבזה בעיניו ונמאס ועי"ז בא לידי יראה כי עקב ענוה יראת ה' וע"י היראה נעשה כלי בכדי שיוכל לקבל אכן מי שהוא בגיאות ודומה לו שיוכל לקבל מהשי"ת הוא מקלקל ואינו יכול לקבל כלל וזהו ואיש תרומות לשון הרמה והתרוממות וגדלות יהרסנה כי הוא מהרס ומקלקל את הצמצום כביכול ואינו יכול לקבל וזהו ואלין דיניא די תסדר קדמיהון שהאדם צריך להתקרב להשי"ת ועי"ז יכול לבטל כל הדינים והמסטינים והמקטריגים האמת כי מה שהאדם צריך להיות שפל ונמאס בדעתו הוא מצד הגוף יען כי הוא חומר עב אבל מצד הנשמה הוא חלק אלוקי ממעל וצריך מצד הנשמה אדרבה להתקרב אל השי"ת בתעצומות כוחו וזהו וגילו ברעדה וזהו ואלין דיניא די תסדר קדמיהון שצריך להתקרב אל השי"ת ובזה מכלה ומבטל כל הדינים ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום:

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם וכו'. ותרגומו ואלין דיניא די תסדר קדמיהון כתיב והאלקים עשה שיראו מלפניו היינו שכל בריאת העולם הי' בשביל ישראל שיראו מלפניו ועיקר היראה הוא יראה אמתית היינו בגין דאיהו רב ושליט וממלא כל עלמין וסובב כל עלמין אבל לא יראת העונש והיסורים כדכתיב כי אראה שמיך מעשה אצבעותך היינו יראה אמיתית בגין דאיהו רב ושליט וכנ"ל ואיתא בספרים שכל כוונת בריאת העולם היה עד נקודת החסד בכדי להיטיב לבריותיו ואם אין עולם על מי יתגלה טובו. וזהו כי אמרתי עולם חסד יבנה וזהו דכתיב בראשית ברא אלקים במדה"ד וזהו רק מחמת שהקב"ה א"ס בלי גבול ותכלית והעולמות צריכין להיות בגבול ותכלית בכדי להכיר לנבראים לזה הי' צריך בתחלה למדה"ד הזה אבל בשרשו הי' חסד גמור כי בלא זה לא הי' יכול להיות קיום העולמות ולזה פי' הפסוק ואלה המשפטים אשר תשים

לפניהם. פירש"י לפניהם ולא לפני עכו"ם כי לפני ב"ד ישראל הגם שהם נקראים בחי' דין אבל מפני שהם דבקים להתורה והתורה הוא מקור החסד כי הוא רצון הבורא ורצון הוא מקור החסד ע"כ הם מהפכים מדה"ד למדה"ר משא"כ כשהולכים לפני ערכותם שהם נפרדים לגמרי מהקדושה ע"כ הם מקור הדינים היינו דינים דלא קשיט שהם אינם מהקב"ה וע"כ נתעורר צרות על ישראל ח"ו ע"כ צריך כ"א לדבק א"ע לשרשו ביראה אמיתות ועי"ז נמתקין הדינים בשרשן ונתהפכו למדה"ח כי בשרשו הוא חסד גמור וזהו פי' המתרגם ואלין דיניא די תסדר קדמיהון היינו לשורשם וכתיב אל אלקים ה' דבר ויקרא ארץ. אל הוא חסד והאלקים הוא בחי' דין ה' הוא רחמים נמצא שקודם אלקים הוא שם אל שהוא חסד גמור כן צריך האדם להעלות הדינים אל הקדימות וזה שאמר התרגום ואלין דיניא די תסדר קדמיהון שהוא חסד גמור.

פרק ב

פרשה משפטים

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם כו' עד לחפשי חנם. כתיב לך ה' הגדולה והגבורה והת"ת כו' עד בשמים ובארץ לך ה' הממלכה כי צריך לעבוד את ה' בכל הז' מדות כי יש בהם טוב ורע מדה"ח הוא מצד אהבה יש באהבה לאהוב את ה' אהבה רבה. ולאהוב כאו"א מישראל במס"נ ולאהוב מצות ומע"ט וכן יש בהיפך אהבה זרה תאוות אכילה ושתי' ומשגל ושאר תאוות ר"ל וכן במדת הגבורה יש התגברות והתחזקות להשי"ת ולכבוש את יצרו דווקא הנולד ממע"ט שלו כי הענין מה שאחז"ל לעתיד לבוא מראה הקב"ה לצדיקים נדמה להם כהר ולרשעים נדמה להם כקורי עכביש הענין הוא תמוה כי השי"ת חפץ חסד הוא והשטן אשר הוא כהר גדול מראה להם כקורי עכביש כדי ליסרם אך הענין הוא כשאדם נעשה בר מצוה נותנים לכל אחד ואחד בשוה בחי' יצ"ט נגד יצה"ר ואם האדם מתגבר בלבו היצ"ט אז בטל הבחירה כי היצ"ט מתגבר על היצה"ר ומאז והלאה נכנע היצה"ר תחתיו ואזי צריך להוסיף לו עוד מעט יצה"ר כדי שיהי' בשוה עם היצ"ט שלא יתבטל אצלו הבחירה ואחר כך כשמגביר עוד יצ"ט על יצה"ר ונתבטל שוב בחירתו וצריך להוסיף לו עוד מעט יצה"ר כדי שיהי' שוה בשוה עם היצ"ט שלא יתבטל אצלו הבחירה ואח"כ כשמגביר עוד יצ"ט על יצה"ר ונתבטל שוב בחירתו וצריך להוסיף לו עוד מעט יצה"ר כן הוא בכל פעם ופעם עד שהיצה"ר של הצדיק נתהוה כהר גדול ולכך נדמה להם כהר משא"כ הרשע הוא להיפך כשמתגבר היצה"ר על היצ"ט ועושה עבירה ר"ל אזי בטל הבחירה כי יש התגברות היצה"ר ואינו זוכה ליתן לו יצ"ט יותר כדי שיהי' לו בשוה יצ"ט ויצה"ר לכן צריך לגרוע ממנו היצה"ר ואח"כ בכל יום

ויום כשהרשע עובר עבירה צריך בכל פעם ופעם ליקח ממנו יצה"ר עד שנעשה ממנו כקורי עכביש וזהו איזהו גבור הכובש את יצרו הניתן לו בכל פעם מחמת מע"ט שלו וכן יש בחי' התגברות להיפך כנ"ל ויש במדת ת"ת ג"כ כך כי ת"ת הוא בחי' תורה כמו שיאמר ישראל אשר בך אתפאר ויעקב איש תם יושב אהלים וד"ל וצריך לפאר ולרומם השי"ת וכן יש בו בחי' הרע היינו לפאר מכל הדברים הפסולים ר"ל וכן יש במדת נצחון היינו לכבוש היצה"ר שיהי' כבוש תחתיו וכן נצחון להיפך וכן יש במדת הוד. כי כתיב הוד והדר תשוה עליו. הענין הוא כי כ"א מישראל צריך להיות אצלו בשוה הן יסורים והן טוב כמאחז"ל חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה כנ"ל וזהו הוד הוא מדת טובו כמ"ש עוז וחדוה במקומו הוא מדת התגלות והדר הוא לשון היפך כי הוד בהיפך אתוון הוא דוה וכן בחי' יסוד כי יסוד הוא בחי' משפיע וכשישראל עושים מע"ט המה משפיעים שפע בכל העולמות וכן ח"ו כשעושים מעשים רעים המה משפיעים שפע להסט"א וכן יש בכל מדה ומדה רע וטוב רק כשצריך בר ישראל להתגבר על ידו ולעשות כל המדות רק להשי"ת ובזה נעשה בחי' עברי העובר ממקום למקום כי בכל יום ויום יוולד לו מוחים חדשים. וזהו הפי' כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבוד ובשביעית יצא לחפשי חנם. כתיב אם כבנים אם כעבדים וכשישראל עושים מצות ומע"ט בלתי לה' לבדו המה בחי' בנים ואם ח"ו עושים בתערובת היצה"ר מצות ומע"ט הוא בחי' עבד. וזהו כי תקנה עבד עברי ר"ל שמבחי' עבד יצא לכנס לבחי' עברי שש שנים יעבוד היינו לעבוד להשי"ת בבחי' מלכות. יצא לחפשי. כי [איתא] אם יצרו מתגבר עליו יזכור לו יום המיתה כי לעתיד לבא יהי' הלבנה כאור החמה היינו שיהי' ביטול היצר ויהי' רק התגלות לכן לא יהי' מיעוט הירח הנעשה מבחי' קיטרוג. וזהו הפי' יזכור לו יום המיתה היינו שיהי' לו מיתה ממש וליצ"ט יהי' לו קיום לעד לכן צריך לילך אחריו אשר הוא קיום הנצחי ולא אחר היצה"ר שהוא יהי' כלה ואבד וזהו יצא לחפשי שיהי' בחינתו גדולה כמו שלעתיד לבא יהי' אי"ה חפשי מהיצה"ר רק מי הוא שיכול לעבוד להשי"ת בבחי' מלכות. חנם היינו רק הצדיק הדור הכלול מנשמת כל הדור כמו משה שהי' כלליות הדעת ובקש רק מתנת חנם כמו שפירש"י על ואתחנן כי הוא בחי' מ"ה כמו שאמר משה ונחנו מה כי כשאדם הוא בבחי' מ"ה יכול אז לעבוד השי"ת במדת מלכות ע"כ.

פרק ג
פרשה משפטים

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. ותרגומו ואלין דיניא די תסדר קדמיהון. ופירש"י לפניהם ולא לפני עכו"ם. כתיב בראשית ברא א' את השמים ואת הארץ. אלקים הוא בחי' צמצום כי כשרצה הקב"ה לברוא את העול' צמצם א"ע בצימצום אחר צמצום התלבשות אחר התלבשות בכדי להאיר לכל העולמות ומזה נמצא דינים בעולם אלקים הוא בחי' דין כמובן מפסוק אשר ירשיעון אלקים כשעוזר השי"ת שישראל עושין תשובה נתמעטו הצמצומין כי הצמצומין נעשו מחסדי הבוי"ת בכדי שיאיר לכאו"א למקומו הנמוך וכשעושין תשובה נתקרבו להשי"ת וממילא אין צריך כ"כ צימצום כי נתקרב הרחוק וזהו המתקת הדינים בשרשם וזהו ואלין דיניא די תסדר קדמיהון היינו לשרשם ע"י תשובה. לפניהם ולא לפני עכו"ם כי דיני התורה ע"י הצמצומין וזהו דברי רש"י ז"ל שעכ"פ יהיו הצמצומין עפ"י דיני התור' לבל יגיעו הצמצומים לסט"א בר מינן. שקל הוא בחי' אלקים כי שקל הוא מדה ומשקל ומשקל כשכף אחד יורד למטה כף השני נגבה ממילא למעלה וזהו פי' אור פניך עלינו אדון נשא כשישפיע עלינו השי"ת חסד ורחמים נוכל להגבי' כל הצמצומים למעלה. וזהו ושקל אשא וכו' השי"ת אומר שאנו נגביה מקודם כל הצמצומים ואח"כ ישפיע עלינו חסד ורחמים ואני אומר שאין בנו כח ע"כ השי"ת ישפיע עלינו חסד ורחמים מקודם וממילא כשירדו הרחמים למטה מגבי' כל המדות הצמצומים כדרך המשקל כשכף אחד יורד מגביה השני:

בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע אמר הקב"ה מי גילה רז זה לבניי שמלאכי השרת משתמשין בו וקשה לכאורה איך יכולין לעשות קודם ששומעין וגם הלא כתיב כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע. ונראה מזה שהדיבור מוכרח להיות קודם העשי'. וע"כ מוכרחין אנו לומר שנשמע הוא מלשון הבנה כדכתיב שמעו שמוע ואל תבינו ולזאת הקדימו ישראל נעשה לנשמע שמקודם צריך אדם לעשות מצות ה' בלי שום השגה ובלי שום חקירה והבנה רק באמונה פשטיות שאמר ונעשה רצונו ואח"כ כשהאדם מקיים מצות ה' באמונה כראוי אז ונשמע עוזר לו השי"ת שבא להשגה ולהבין רצון הבורא ית' וטעם המצות אבל להבין מקודם טעם המצות בהשגה וחקירה ואח"כ [לעשות] זה אינו יכול להיות וזהו מי גילה רז זה לבניי שמלאכי השרת משתמשין בו היינו דכתיב לחם אבירים אכל שהתורה והמצות נקראים מזון לגוף האדם כמו כן התורה והמצות המה מזון המלאכים ומזון הנפש רוח ונשמה וכמו שבמזון רודף האדם אחר האכילה סתם לאכול ואח"כ כשאוכל אז בא לידי טעם לידע איך המאכל הנאהו והחי' אותו כ"כ המלאכי השרת במזון שלהם שהוא התורה והמצות רודפין לעשות רצון הבוי"ת בלי שום השגה וטעם רק באמונה שאמר ונעשה רצונו ואח"כ כשעושין המצוה אז באין

לידי השגה להבין ולהשיג רצונו ית' בהמצוה וזהו מי גילה רז זה לבניי שמלאכי השרת משתמשין בו שנאמר גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו שמתחלה הם עושי דברו בלי השגה רק באמונה בלבד ואח"כ באים לשמוע הוא לשון הבנה בקול דברו שאחר שעושין המצוה בא להם השגה להבין טעם ורצון המצות כי מן כל מצוה נעשה [צינור] ונשפע עליהם מוחין קדישין להבין ולהשיג רצונו ית'.

תרומה

וידבר ה' אל משה לאמר ויקחו לי תרומה פירש"י לי לשמי. תרומה מלשון הפרשה כתרגומו. אומר אני כתיב בראשית ברא אלקים בשביל ישראל שנקראו ראשית ובשביל התורה צימצם כביכול אורו ית' שיהי' ביכולת לקבל ובעולם העשי' הצמצומים רק עד שאינו ניכר האור בהתגלות ואם כי ואתה מחי' את כולם כתיב ולולא חיותו ית' לא הי' שום קיום אך הוא בהסתר וצמצום וזהו ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. בתוכו לא נאמר אלא בתוכם שצריך לעשות הכנה בתי' מקדש בתוך לבו ואז אהל שכן באדם ושכנתי בתוכם בתוך לבות בנ"י. ויקחו לי תרומה ויש שני פירושים א' הפרשה ואחד מלשון התרוממות היינו בחי' סו"מ וע"ט להיות מקודם בבחי' הפרשה להאמין בהשגחה פרטיות ולסור מרע מכ"ד ואח"כ וע"ט בא לבחי' תרומה התרוממות לזכך מוחו ולבו לה' לבדו בכל מעשיו ואז אין צריך להיות צימצום כ"כ כי כמו שהוא מכין עצמו בלב ומוח בזיכוך לקבל אור הקדושה כן השי"ת משרה בו שכינתו ואינו צריך לצימצום רב כי אני לדודי ודודי לי והענין הוא כי כל נפש מישראל הוא חלק אלקי ממעל כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו וע"כ ע"י טהרתם וזכוכם לקבלת אור השי"ת בקל להשרות בהם קדושתו ית' בלי הסתר כ"כ וכן יכולין לומר לי לשמי שתקראו אתם ליקח לי לשמי שיהי' בחי' אני לדודי ודודי לי וזהו שבתורה שבכתב כתיב תרומה ובתרגום הפרשה כי בתורה שכתב בחי' מ"ע כדכתיב ואהבת לרעך כמוך ובתורה שבעל פה איתא בלשון תרגום מה דסני לך לחברך לא תעבד מבתי' ל"ת וזהו ענין הפרשה בחי' ל"ת סו"מ ולזה בא לבתי' התרוממות בחי' ע"ט מ"ע ובאם מקדש מוחו ולבו אז נעשה בחי' משכן אני אומר ויקחו לי תרומה תרומה מלשון ראשית כדכתיב ראשית תכמה יראת ה' ומקודם הכל הוא קבלת עומ"ש ויש חכמה בראש וחכמה בסוף כי כתיב בראשית ברא אלקים בחי' צמצום ויראה ראשית חכמה יראת ה' אבל הצדיק שמזכך מדותיו יכול לעבוד לה' בבחי' כולם בחכמה עשית וגם העולם העשי' הגשמיות להעלות לה'. וזהו מאת כל איש אשר ידבנו לבו שמזכך לבו ועובד בכל המדות לה' תקחו את תרומתי זהו להצדיק אבל אדם שאין עדיין בבחי' זו לבא לחכמה עלאה וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב

וכסף ונחושת הוא צריך לעבוד לה' במצות מעשיות צדקה וכן שאר המצות לעשותם להשם יתברך:

ארבע פרשיות

אמר ענין ד' פרשיות אמר בשם הצדיקים שהם אמרו שבד' פרשיות יכול כל אחד ואחד מישראל לראות את עצמו עם הקב"ה והענין הוא שהד' פרשיות הם כנגד ד' אותיות הוי' ב"ה ד' אותיות הרחמים ובכל פרשה מהד' פרשיות מאיר אות אחת מד' אותיות הוי' ב"ה וכשאדם מטהר ומקדש א"ע נעשה כלי להשראת השכינה עליו וע"כ אנו מתפללים אור פניך עלינו אדון נשא רק שאין אני יודע איך מבקשים בלי שום הכנה, לא די שאינם נבדלים מן התאוות הם משוקעים בתאוות וכשיעזור לנו השי"ת שיוכל כל אחד ואחד לעשות שום הכנה היינו לקדש ולטהר א"ע שיהי' כל אחד מוכן לקבל עליו השראת השכינה והקדוש ברוך הוא בוודאי יהי' שופע עליו כנ"ל:

ראש חודש אדר

ענין ר"ח היא התמעטות הירח וחידושה כשהוא בהתמעטות הוא נתחדשה וזהו היא ירידה צורך עלי' והיא בחי' אבן מאסו הבונים כשאבן מאסו הבונים אותו. היתה לראש פנה וכן הוא התנהגות העולם עם ישראל כשהם בשפלות גדול אז הם צריכים להאמין באמונה שלימה שבוודאי תיכף יוושעין מצרה לרוחה וזהו ענין ר"ח אדר כי יש י"ב חדשי שנה וכנגדם י"ב צרופי הוי' שבכל חודש מאיר צירוף אחד ובר"ח ניסן מאיר שם הוי' כסדרן וע"כ הוא מקור הרחמים ובכל חודש שנתרחק מר"ח ניסן מאיר הצירוף שלא כסדרן ביותר ובחודש אדר שהוא חדש האחרון מאיר צירוף להיפך מניסן וצריך האדם להאמין שתיכף יהי' חודש ניסן והיינו משנכנס אדר מרבין בשמח' שתיכף יהי' ניסן מקור הרחמי':

עוד משנכנס אדר מרבין בשמחה שמקור השמחה הוא אמונה ואיזה האמונה שיאמין כשגוברין הצרות בעולם ר"ל יאמין שבוודאי יעזור לו השי"ת תיכף כמ"ש עמו אנכי בצרה היינו אנכי כביכול ג"כ בצרה ואנכי הוא מקור הרחמים וזהו משנכנס אדר מרבין בשמחה היינו באמונה שיוכל להאמין באמונה שלימה שבוודאי יעזור לנו השי"ת תיכף ומיד:

בזיין באדר מת משרע"ה ובאותו יום נולד בכל יום ויום יש משרע"ה אבל לא נודע לאיש את קבורתו האיך הוא טמון.

אחז"ל יציאת צדיק מן המקום עושה רושם. אומר אני מן המקום פי' כשיוצא נפש צדיק מן הגוף עושה רושם ורישומו ניכר ע"כ כשבא היא"צ שלו נתעורר הרשימה הנ"ל ויוצא

אור גדול לעולם ומי שהוא חכם יכול לדבק [א"ע] באותו אור ויוכל לעשות אותן השפעות בעולם שעשה הצדיק בחיים חיותו בזה העולם וזשחז"ל כל המניח בן צדיק כאלו לא מת לפי שהבן צדיק יודע לדבק א"ע בשורש הרשימה שנשאר בזה העולם שנתעורר ביא"צ [ומוריקים] לעולם כל אותן השפעות ועיקר עבודת הצדיק האמת להשפיע לעולם כל השפעות טובות ולעשות יחודים ותיקונין בעולמות עליונים וכיון שע"י אותה הרשימה נעשו אלו ההשפעות והיחודים הרי הוא ממש כחי בעולם הזה:

פורים

פרק א

אסתר מן התורה מנין שנאמר ואנכי הסתר אסתיר זהו מן התורה אבל מדרבנן ליכא שום הסתרה היינו שהצדיקים אינם מניחים להיות שום הסתרה ח"ו. המן מן התורה מנין שנאמר המן העץ אשר וכו' אומר אני דיש עה"ח ועה"ד טו"ר כי ע"י חטא אדה"ר נתערב טוב ברע והחטא איתא שהי' ע"י סט"א וזהו נקרא עה"ד טו"ר אבל יין המשומר בענבי' נקרא עה"ח ובפורים שהי' אז הסתרת הטוב וכדאיתא אסתר מן התורה מנין שנאמר ואנכי הסתר אסתיר ואח"כ בפורים נתגלה הטוב ע"כ חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע כי יין המשומר נקרא עה"ח בלי תערובת טו"ר כלל רק כולו טוב וזהו שאיתא מרדכי מן התורה מנין שנאמר מרי דכיא דהיינו שאיתא דחטא אדה"ר הי' ששתא חמרא בלא דכיא וזהו עה"ד טו"ר אבל בפורים נתעורר מרי דכי' בחי' עה"ח מיין המשומר ע"כ שותין יין עד דלא ידע היינו שם כולו טוב בלי תערובת ארור וברוך מרדכי רע בטוב כלל וכלל.

פרק ב

פורים קטן

הענין מה שנוהגין העולם לשנות עצמו בפורים כי אז השי"ת ג"כ בהסתר כי איתא אסתר מן התורה מנין שנאמר ואנכי הסתר אסתיר היינו כי בפורים הי' הנס והתגלות אלקות מלובש בדרך הטבע ע"כ העולם אומרים שפורים אינו יו"ט ובאמת הוא יו"ט גדול אך מחמת שהוא בהסתר כנ"ל ובפורים קטן הוא עוד יותר בהסתר אבל צריכין להאמין שנעשה בו ניסים ומי שעינים לו לראות רואה את הניסים. כתיב כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל. אומר אני לאו דווקא לעתיד בימי המשיח אלא בזה הזמן יודע הצדיק עתידות קודם המלאכים כי צדיקים נקראים איברים והאיברים יודעים ומרגישים תיכף מחשבות ורצון הלב והמוח אבל מלאכים הוא מלשון שליחות והשליח אינו יודע רק על ידי הדיבור והשליחות הנאמר לו ע"כ הצדיק שאינו נפסק תמיד מרצון הבורא

הוא יודע העתיד להיות קודם מלאכים אך זהו אינו רק בצדיקים האמיתים ובכלליות ישראל יש צדיקים ע"כ כלל ישראל יכולים לידע מקודם העתיד להיות כתיב כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפיים יגיד דבר אבל ישראל יודעים קודם לכן.

פרק ג

שושן פורים

העיקר פורים הוא שושן פורים כי ירושלים מוקף חומה מימות יהושיע בן נון וקורין היום מגיל' וירושלי' הוא באמצע העולם לב של כל העולם וכתיב והתפללו אליך דרך ארצם:

כי תשא

פרק א

כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם. אומר אני כי ראש נקרא המוח כשאדם רוצה לישא מוחו צריך ליתן אל לבו לפקודיהם הוא לשון חסרון מלשון ולא נפקד ממנו איש ויפקד מקום דוד וצריך לראות חסרונו ולבו יהי' נשבר ועי"ז יוכל לנשאות את ראש. או יאמר לפקודיהם תרתי משמע לשון חסרון ולשון מצות כי רמ"ח מ"ע נגד רמ"ח איבריו ושס"ה ל"ת נגד שס"ה גידיו והם מכוונים נגד איברי הנשמה כי איברי הגוף הוא הלבוש להנשמה וכשאדם רואה חסרונו ומקיים סו"מ וע"ט אזי מקשר ראש מחשבתו להקב"ה. ונתנו איש כופר נפשו דצריך למסור נפשו לה' בפקוד אותם בעשיית מצותיו. זה יתנו כל העובר על הפקודים כו'. עד תרומה לה' זה מבואר כל הלומד תורה בדו"ר פרחת לעילא כי אהבה ויראה הם תרי גדפין וא"א לבוא לידי אהבה ויראה כ"א ע"י עשיית המצות וכשאדם עובר ח"ו על הפקודים עכ"פ צריך לשוב מחמת יראה כמ"ש ודע כי על כל אלה יביאך אלקים במשפט וזה נקרא מחצית השקל כי אהבה ויראה נק' שקל הקדוש והנה שקל הוא מאזנים הוא כשזה עולה זה יורד כן כשאדם מכריע א"ע אזי מגבי' הכל לשורש נשמתו ואם ח"ו מתגאה אזי נופל. עשרים גרה השקל כי האדם צריך להאמין שהשי"ת מחי' את כולם וצריך לעבוד להשי"ת בבחי' אור ישר ואור חוזר [אור] ישר נקרא תורה ומצות ואור חוזר הוא דברים הגשמיים כי צריך לעבוד להקב"ה בכל עשר מדות כמ"ש לך ה' הגדולה והגבורה והת"ת וכו'. ועשר מדות אור ישר ואור חוזר הם עשרים גרה השקל ומי שאינו עובד להשי"ת בדברים הגשמיים נקרא מחצית השקל וצריך לרומם הכל לה':

פרשה תשא

פרק ב

כי תשא את ראש בנ"י לפקודיהם ונתנו איש כופר נפשו לה' בפקוד אותם. אומר אני כי העבודה לה' נחלק לשלשה מדריגות האחד צריך האדם לעשות כל המצות בדו"ר

לייחד בהם קוב"ה ושכינתי' וזהו כי תשא את ראש זה הקוב"ה בני ישראל הם בחי' כנס"י. זה השכינה. לפקודיהם המה המצות ע"ד פקודי ה' ישרים משמחי לב. הב' מי שאינו זוכה לעבוד את ה' במדריג' הראשונה עכ"פ יעשה המצות במס"נ וזהו כוונת הפ' ונתנו איש כופר נפשו לה' בפקוד אותם המה המצות וכנ"ל: והג' מי שאינו זוכה גם למדריג' השני' הוא נק' ח"ו כל העובר על הפקודים המה המצות. ומוכרת עכ"פ ליתן צדקה וזהו כוונת הכ' באומרו זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל כי צריך האדם להיות נשבר לבו בקרבו ולהיות בחי' מחצית ע"י שישים אל לבו גודל שפלותו נגד גדלות הבוב"ה ולקבל עליו מלכות שמים באמת. ושקל היא בחי' מאזנים כשכף אחת יורדת למטה. כף הב' עולה למעלה. כן כשהוא מחשב שפלות עצמו הוא מרים הכל להקוב"ה. וזהו תרומה לשון התרוממות. או יאמר מחצית השקל עם הכולל. פי' מחצית מתי' שקל בגמטריא יראה כי אין הקב"ה מבקש מן האדם כ"א ליראה כמש"כ מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה. ובחי' אהבה משפיעין לו מן השמים. והסימן על זה כי אש היא בחי' יראה היא עולה מתתא לעילא. ומים היא בחי' אהבה יורד מן הגבוה לנמוך והיא מעילא לתתא ובזה הוא מתקן נפשו כי שקל בגמטריא נפש:

ויקהל

ויקהל משה את כל עדת ב"י ויאמר אליהם אלה הדברים וכו' ששת ימים תיעשה מלאכה וכו' והקשו מה ענין שבת אצל המשכן. אבל האמת היא אשר שבת שוה להמשכן והראי' שהשוה ל"ט מלאכות שהי' במשכן שייך ג"כ בשבת והענין המשכן שבכח המעשה והכנתם המשיכו קדושה למקום הזה כמ"כ יכול להיות באיש הישראלי אוהל שכן באדם. כי למה צריך הקב"ה להמשכן הלא מכה"כ רק מחמת שהעולם העשי' היא בהסתר וצימצום גדולים צוה השי"ת את בנ"י לעשות הכנה כזו להיות מרכבה להקדושה ועי"ז המשיכו קדושה. והי' מקום התגלות ביותר. וכמ"כ בש"ק ניתוסף בכאו"א נשמה יתירה. וכמ"כ יכול האדם בששת ימי המעשה להכין א"ע בעבודת השי"ת שיהי' מרכבה לקדושה להמשיך עליו קדושה מלמעלה. ואומר אני כשאדם עובד השי"ת בכל הדברים הגשמיים. אזי התורה והתפלה שלו בוודאי לשמו ית'. ואם ח"ו עושה דברים גשמיים להנאתו אזי התוהת"פ שלו קשה מאד כי מבלבל אותו במ"ז ופניות:

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. הבא ליטהר מסייעין אותו. כשאדם מטהר א"ע ועובד ה' אז הקב"ה מטהר אותו מלמעלה. והנה ידוע כי יש רמ"ח איברים. וכנגדן רמ"ח מ"ע ושס"ה גידין וכנגדן שס"ה ל"ת וכל אבר מרומז על מצוה אחת וכשאדם עושה מצוה בכל אבר השייך לאותו מצוה. נעשה מרכבה לקדושה. וממשיך קדושה על אותו אבר. ואם

פוגם ח"ו באיזה מצוה אזי ח"ו וכו' וזהו ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם אומר אני ויקהל משה את כל עדת ב"י ויאמר אליהם. כי בכלל ישראל בוודאי יכול לקיים כל התורה כי זה עושה מצוה זו וזה עושה מצוה זו ועי"ז נתקיים הכל וגם בזה"ז שאין בנמצא אדם שלם כזה:

פקודי

אלה פקודי המשכן משכן העדות. ופרש"י שנתמשכן ב' פעמים. אומר אני כמ"כ יש באדם ב' משכנות משכן הנשמה במוח. ונפש ורוח בלב. והנה כשאדם עובד את השי"ת הנשמה שבמוח לומד אותו שיוכל לעבוד בכל דבר ויוכל לברר הטוב מהרע ואינו צריך לבוא ליראת העונש רק מחמת שיודע שהשי"ת ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין ומחי' אותם. והנה כשהאדם פוגם ח"ו אזי נעדר ממנו הנשמה ח"ו ואז נק' משכן שנתמשכן ממנו ונק' שוטה כמאמר חז"ל איזה שוטה המאבד מה שנותנין לו היינו בחי' מה שיש לו. אך עכ"ז נשאר לו בחי' נפש ורוח ויוכל לעבוד בזה להשי"ת רק אז צריך ליראת העונש ח"ו ואם [פגם] ח"ו עוד ונאבד גם בחי' זו ממנו. אזי נק' מואס בטוב ובוחר ברע ח"ו ואז הוא גרוע מבהמה כי הבהמה מואסת במזונה הרע ובוחרת בטוב את הטוב לה כ"א לפי שעורה. ואדם כזה מואס מה שטוב לו, והתיקון לזה אשר פקד עפ"י משה פקד היא מלשון פקדתי שהיא הזכרה כשהוא מקשר עצמו בהתורה וגם בהצדיק שהיא בחי' משה אז יוכל להזכיר עצמו ולבוא לתשובה שלימה ותשובה היא תשוב ה' ויבוא לבחי' נר"ן היינו שמקשר עצמו בהתורה ויוכל להשלים החסרון:

באופן אחר

אלה פקודי המשכן משכן ב' פעמים אומר אני כתי' בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ וכתי' ביום עשות אלקים ארץ ושמים והנה בריאות שמים וארץ היא בחי' דין כי חסדי ה' המתפשטים בא"ס ותכלית א"א בעוה"ז לקבל כ"א ע"י צימצום שהיא בחי' דין כן הוא בחי' המשכן בחי' דין וחסד. והקב"ה צימצם א"ע בין ב' בדי הארון והיא בחי' דין והשראת הקדושה היא בחי' חסד וזהו אלה פקודי המשכן ר"ת פ"ו גימטריא אלקים משכן העדות ר"ת מה הוי' במילוי ההי"ן והוא בחי' דין וחסד ומה בגמט' אדם והנה בחי' משכן אם האדם זוכה בא להשראת הקדושה ע"ד אוהל שכן באדם ובמה זוכה האדם להיות נק' בשם אדם ויזכה להשראות הקדושה הוא ברוח נשברה והוא בחי' אלקים. והב' כשאדם מקיים המצות. בדו"ר ובמחשבה דיבור מעשה אזי ממשיך הקדושה ע"ע וזהו בחי' חסד ובדין וחסד נעשה כמש"כ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם בתוכו לא נאמר אלא בתוכם:

או יאמר אלה פקודי המשכן וגו'. ובצלאל עשה את כל אשר צוה ה' את משה. ומובא ברש"י המדרש כי הקב"ה צוה למשה המשכן תחלה ואח"כ הכלים. אם כי משם צוה בהיפך כיון בצלאל את דעתו לדעת המקום. ואומר אני אין בכלל אלא מה שבפרט. וכל אדם צריך להיות ראוי להשראת הקדושה ע"ד אוהל שכן באדם ובמה זוכה האדם לכך ע"י מה שלבו נשבר ורואה שפלות עצמו. וגדולות הבוב"ה ועי"ז בא לידי יראה ומקבל עליו עומ"ש והיא בחי' משכן. ואח"כ מתקן כל המדות ומסגל מע"ט והיא בחי' כלים להכניסם למשכן. ואיתא בגמ' ר' ינאי מכריז חבל למאן דלית לי' דרתא ותרעא לדרתא עביד. כי צריך האדם להיות סו"מ ואח"כ ועשה טוב וע"י היראה שמקבל עליו עומ"ש וממשיך ע"ע הקדושה יוכל אח"כ לתקן המדות ולסגל מע"ט במחשבה דיבור מעשה ויש עוד בחי' משכן בחי' נשמה להקדושה ע"י הדעת למי שמבין ולגבי מרע"ה יראה מילתא זוטרתא היא ולכך צוה לעשות כלים תחלה לתקן המדות ולזכות את"כ לבחי' משכן העדות זהו הדעת. משא"כ בצלאל הי' צריך מקודם לבוא לבחי' יראה וזהו אלה פקודי ה' ישרים בחי' מע"ט ואח"כ משכן העדות וכנ"ל וכן צריך האדם בכל ששת ימי המעשה לקבל עליו עומ"ש ע"י יראת ה' ולהיות בחי' משכן ובשבת יבוא לבחי' דעת בחי' נשמה להקדושה וזהו פי' הכ' אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם ששת ימים תעשה מלאכה והיא קבלת עומ"ש ולתקן המדות וביום השביעי שבת לה' בחי' נשמ' להקדוש' ע"י הדעת שבא בשבת:

ויקרא

ויקרא תרי"ט

ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאוהל מועד אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם. ופירש"י אדם למה נאמר מה אדה"ר לא הקריב מן הגזל שהכל הי' שלו אף אתה כו'. כתיב כל פעל ה' למענהו ואיתא כל הנהנה מן העוה"ז בלא ברכה כאלו גוזל אביו ואמו שנאמר גוזל אביו ואמו חבר הוא לאיש משחית. כתיב ויבא אל האדם ויקרא האדם שמות היינו כי אדה"ר הי' משיג המקור והשורש של כל בריא' וחיותם בקדוש' ובקריאת שמות של כ"ד הי' ממשיך להם החיות כי החיות של כ"ד הוא [השם] שלו וזהו בחי' ברכה כשמעלה כל הדברים לשרשו בקדושה ממילא נמשך ברכה לאותו דבר וזהו חיותו ואף שכל פעל ה' למענהו מכל מקום כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה כי הוא ממשיך להם החיות. וזהו אד"ם א' ד"ם כי איש יקרא בשר ודם אבל מי שממליך אלופו ש"ע על דם נפש הבהמיות שלו והוא מעלה כל המדות להשי"ת אז נקרא אדם. וזהו איזהו שוטה המאבד מה שנותנים לו מ"ה הוא הנשמה

שנותנים לו מן השמים כי אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות ומאבד בחי' מ"ה אדם שממליך אלופו של עולם על נפש הבהמיות. וזהו שויתי ה' לנגדי תמיד היינו כל התנגדות שהיצה"ר מנגד אותי תמיד בכל המדות שויתי ה' היינו הצדיקים מעלין כל המדות לשרשן מדת אהבה רעה ותאוות לאהבה עלאה ומדת יראה רעה וכעס ליראה עלאה ומדת התפארת וגדלות מעלין אותו לתפארת ומזה נמשך שויתי ה' היינו בכל היסורין שיש לאדם הוא בחי' דין משוה אותו לשם הרחמים כי כל מה דעביד רחמנא לטב עביד כי כל היסורין שיש לאדם הוא בחי' דין הוא בכדי שימשך לו טוב מזה. וזהו אדם כי יקריב מכם הוא מדה כנגד מדה בכל המדות שהיצה"ר מסית אותו הוא מעלה אותם המדות ועובד בזו המדה להשי"ת והוא נעשה בחי' קרבן לה' וזהו ויקרא פירש"י לשון חיבה לשון שמלאכי השרת משתמשין בו שנאמר וקרא זא"ז אבל באוה"ע הוא נגלה עליהם בלשון טומאה וארעי שנאמר ויקר אלקים אל בלעם ויקרא א' זעירא כי הצדיקים ואנשים הכשרים יודעים שכל התות"פ שלהם הוא רק מכח השי"ת בחי' ואתה מחי' את כולם כי בלתי חיותו אין במעשיהם כלום כי אדני שפתי תפתח וזהו א' זעירא כי כל מה שלומדים ומתפללים יותר הם מתקמנים בעצמם יותר אבל באוה"ע ועמי הארץ אם עושין איזהו דבר טוב הם מתגדלים בעצמם יותר שזהו מכחם ומזה נמשך להם שם טומאה שנאמר ויקר אלקים אל בלעם אבל מי שממליך אלופו של עולם על דם נפש הבהמיות שלו והוא בחי' מ"ה אדם ומעלה כל המדות לשורשן הוא נעשה בחי' קרבן וזהו לצדיקים אבל לאנשים פשוטים עיקר עבודתם הוא זבחי אלקים רוח נשברה לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה וזהו מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם לשבר כל התאוות. וכל הבהמיות. הצדיקים הם בחי' קרבן לה' ולאנשים פשוטים צריכין להיות עכ"פ בחי' זבחי אלקים.

עוד אמר כי איש אשר מתנהג בבחי' זבחי אלקים רוח נשברה כנ"ל יוכל לבוא למדריגת קרבן לה' כי מתוך שלא לשמה בא לשמה כי מזה שיש לו יראה תתאה בחי' שלא לשמה יוכל לבוא לשמה ליראה עלאה כדכתיב שמש ומגן ה' אלקים ונעשה בחי' קרבן לה'.

עוד אמר אדם כי יקריב מכם קרבן לה'. כתיב ויהי האדם לנפש חי' ומתרגם לרוח ממללא היינו שלומד ומתפלל לפני השי"ת וזהו אדם כי יקריב מכם מה שביכולתו תות"פ הוא נעשה בחי' קרבן לה' וגם מאכילה ושתיה ושינה וכל עשייתיו צריך לקרב הכל להשי"ת בבחי' בכל דרכיך דעהו וזהו מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם.

ראש חדש ניסן

פרק א

איתא בניסן נגאלו ובניסן עתידין לגאל ומהו הטעם בניסן דוקא. כי יש פלוגתא בגמ' ח"א בניסן נברא העולם וח"א בתשרי. והאמת היא כי בניסן הי' המחשבה ובתשרי המעשה. ולאשר שבניסן היה במחשבה ע"כ יכול להיות בניסן שהשי"ת יגאל אותנו בל"ש אתערדל"ת במעשה התחתונה כמו בבריאת העולם אזי הי' במחשבה במה שישראל יקבלו התורה. והצדיקים יעבדו את ה' וזה הי' התעוררות בלי שום מעשה התחתונה כמ"כ יכול להיות שהשי"ת גם עכשי' כשבא החדש הזה יגאל אותנו בלי שום מעשה התחתונה כלל וזהו החדש הזה לכם היינו כי בחדש הזה הי' במחשבה והמחשבה הוא רק במה שהצדיקים יעשו רצונו ועי"ז הי' בריאת העולם וזהו לכם וע"כ נק' ראשון לחדשי השנה.

ליל ר"ח ניסן תרי"ט

פרק ב

פתח ענין ירידת גשמים היא שפע וברכה בירידתו וזהו שאיתא בגמ' קשה יומא דמטרא כיומא דדינא ואלמלא דבעי לי' עלמא הוי בעינא עלי' רחמי ואבטליני' הפי' בזה כי השפע שבא מהשי"ת להעוה"ז מוכרת להיות ע"י צימצום וע"כ נק' גבורות גשמים היינו שהגשמים והשפע בירידתו למטה מוכרח להיות ע"י צימצום בחי' גבורה וזהו שאמר קשה יומא דמיטרא כיומא דדינא כי אז בירידת השפע מוכרח להיות הלבוש והצימצום בחי' דין ואלמלא דבעי לי' עלמא בעינא עלי' רחמי ואבטליני' היינו דאלמלא דבעי לי' עלמא להצימצום והלבוש כי בלא זה א"א לקבל חיות ושפע מאת השי"ת הוי בעינא עלי' רחמי על בחי' הדין והצימצום ואבטליני' רק א"א לעולם לקבל אך ע"י צימצום. זהו פירושו אבל הגשמים הם תמיד שפע וברכה:

שבת הגדול

פ"א בשבת הגדול קודם שהתחיל לומר תורה סיפר מעשה שהי' רב אחד בעיר אחת אשר בשבת תשובה הי' דורש להגעיל הכלים ובשבת הגדול הי' דורש לעשות תשובה וסיים הרב זלל"ה כי צדקו דבריו כי ידוע מאחז"ל השב מאהבה זדונות נעשו לו כזכיות ומיראה נעשו לו כשגגות ובימים נוראים היא בחי' גבורה וכ"א שב לפני השי"ת מיראה בחי' גבורה ואז זדונות נעשו לו כשגגות ולכן הולכין בר"ה אל הנהר לעשות תשליך כי גם השוגג צריך כפרה לכן דרש הרב להגעיל הכלים היינו לשוב מיראה כי כלים הם האיברים של אדם. אבל בפסח בחי' חסד בחי' אהבה שנמשך מחסד. ולכן אז התשובה היא בבחי' אהבה וזדונות נעשו לו כזכיות ולכן דרש הרב בשבת הגדול מענין תשובה

כנ"ל ואח"כ אמר בדרך צחות ולכן הולכין אל הנהר אחר מים של מצוה בכדי ליקח העבירות אשר השליך שנעשה עתה מהם זכיו':

פסח

פרק א
פסח תרי"ט

אלקים עשה את האדם ישר והם בקשו חשבונות רבים. הענין היא כי האלקים עשה את הד' עולמות אבי"ע שיהי' כולם קרובות אלי' וגם עולם העשי' שהוא עוה"ז יהי' כולה לה' כמו הג' עולמות שלמעלה רק האדם בחטאו גרם שיסתתר חיות ה' בהסתר עצום בזה העולם העשי' ויראה כאלו הוא נבדל מהם והוא כולו גשמיי וכשיעזור השי"ת ותהי' הגאולה יהי' הג' עולמות והעולם העשי' כולו חד כי לא יסיר עוד האור אלקי השופע בו. ותראה את חיות אלקות המוסתר עתה. וזהו מקים מעפר דל מאשפות ירים אביון היינו העולם העשי' עולם הגשמיי. להושיבי עם נדיבים עם נדיבי עמו. היינו הג' עולמות שלמעלה והצדיק גם עתה רואה בכ"ד גשמי ובכל דרך הטבע חיות אלקות השוכן בו וזהו ומשה נגש אל הערפל אשר שם אלקים. אלקים גימטרי' הטבע וזהו שאמר אבי מורי ז"ל וזקני הרב הר"ש זלל"ה. כי הנה שמואל אמר נהירין לי שבילי דרקיע כשבילי דנהרדעי. והם אמרו נהירין לי שבילי דנהרדעי כשבילי דרקיע כי להאיר בזה העולם העשי' עולם הגשמי דרך הטבע את חיות המוסתר בו זהו דבר יותר גדול וזהו בחי' גילוי אליהו בגמטריא ב"ן בן מקנן בעולם העשי' והצדיק הרואה בכ"ד גשמיי התנהגות הטבע בעולם העשי' חיות השי"ת וכחו זהו בחי' גילוי אלי':

כתיב וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים ויראו העם את ה'. העם הוא מדריגה פחותה כי ויראו העם את ה' רק אחר כל הניסים אשר הראם במצרים אבל ישראל ויראו את השם גם מקודם ואומר אני גם עתה אם יעשה להם השי"ת נסים ונפלאות כמאז ישובו ישראל ויפחדו מהדר גאונו:

פרק ב
יום שני של פסח

כתיב וספרתם לכם ממחרת השבת וכו'. אומר אני ענין ממחרת השבת כדאיתא במקום שבע"ת עומדים אין צ"ג יכולים לעמוד היינו כי צדיק נק' מי שעובד להשי"ת בכל המדות שסר מרע שמשליך הרע מהכל ולוקח כל עבודתו לעבודתו ית' זהו נק' צדיק ובע"ת נק' זה שמחשב מה שפגם ולבו נשבר על החומריות והשפלות ועושה תשובה ומתחרט באמת ועי"ז נתבטלו אצלו כל המדות כי ע"י שברון לבו והתשובה בא למעלה מכל המדות וע"כ אין צ"ג יכולים לעמוד בזה הבחינה הגדולה כי הוא למעלה מכל המדות

והבע"ת בוודאי א"א לו לעמוד בזה המדה כי הצדיק העובד לה' בכל המדות ומסתמא בא כל פעם ג"כ לבחי' בע"ת וא"א לו לעמוד במדריגה זו מכ"ש הבע"ת א"א לו לעמוד במדריגה זו תמיד אך הפעולה לזה מגיע לו מזה שצריך אח"כ ליקח חיות מזה הקדושה שבא בעת חושבו בפגמו לעשות תשובת המשקל לתקן בכל מדה ומדה מה שפגם בה ואז יכול לעבוד לה' בכל מדה ויכול אח"כ לבוא לבחי' צדיק והחילוק הוא מבע"ת לצדיק שהצדיק הוא מתתא לעילא והבע"ת הוא מעילא לתתא וזה אומר אני וספרתם לכם ממחרת השבת כי במצרים הי' אז ישראל תחת ממשלת הרע והקליפות ועזר להם השי"ת ביום הראשון למעלה מן המדות כדכתיב וחמושים עלו בנ"י מארץ מצרים היינו בשער החמושים למעלה מהמדות וזהו נק' ממחרת השבת ובאמת לזה אין קיום לעמוד בו תמיד אך מהקדושה רישומו ניכר לוקח מזה החיות לעבוד לה' אח"כ בהמדות וכן בכל דור ודור חייב אדם לראות א"ע כאלו הוא יצא ממצרים היינו שהשי"ת משפיע ביום ראשון של פסח בבחי' למעלה מן המדות אך שלזה החיות א"א להתקיים בו תמיד ע"כ צריך האדם ליקח מזה החיות לימי הספירה לתקן כל המדות עד שבועות וזהו ממחרת השבת מיום ראשון של פסח ליקח מזה הקדושה לספר ולזכך כל המדות ואז יכול לבוא בשבועות לבחי' צדיק. יום ראשון ש"פ וחג שבועות המה שווין רק שפסח הוא מעילא לתתא וחג שבועות הוא מתתא לעילא:

פרק ג

חוה"מ פסח

אמר כי יו"ט שני הוא קדוש יותר מראשון והגם שיו"ט ראשון הוא העיקר אך בביאת משיחנו ב"ב יהי' יו"ט שני עיקר וכתיב אני לדודי ודודי לי ויו"ט שני הוא ודודי לי כי מאחר שישראל קבלו עליהם יו"ט ראשון לכן הקב"ה מקבל מה שיעשו היהודים ויהי' לעתיד מקודש ועיקר יותר מיו"ט הראשון:

פרק ד

שבת חוהמ"פ תרכ"ב

ענין פסח אומר אני כמו שאיתא בספרים פ"ה ס"ח היינו שפסח צריך אדם לעבוד לה' בתות"פ בשירות ותשבחות לדבר דיבורים לפני השי"ת כי כ"ז שאדם תחת ממשלת היצה"ר א"א לדבר דיבורים לה' ובפסח נתגלה אור הרחמים שראה כ"א כי ואתה מושל בכל ונתגלה המלכות וענין הממשלה מהמלכות הוא הכל ניכר בהדיבור שבדיבורו מושל בכל וכולם צייתם להדיבור ועי"ז ניכר הממשלה מהמלך וע"כ דיבור נקרא בחי' מושל וע"כ אנו אומרים בפסח בכל דור ודור חייב אדם לראות א"ע כאלו הוא יצא ממצרים ולהיות בחי' פ"ה ס"ח לדבר שירות ותשבחות להשי"ת לעבוד לה' בדיבורו

והענין הוא כדאיתא אם שגורה תפלתי בפי יודע אני שהוא מקובל כשמדבק עצמו ע"י הדיבור לה' כדאיתא כל הלומד תורה בדו"ר פרחת לעילא היינו כשמקדש ומטהר עצמו ומחשבתו ומקשר הדיבור במחשבתו אז נכון לדבר דיבורים לפני השי"ת וע"כ אומרים שיר השירים אשר לשלמה בפסח כי אז התגלות ממיצר הרע ונעשה פ"ה ס"ח ע"כ האפשרי לעבוד לה' בתות"פ והבן:

פרק ה

שבת חוהמ"פ שנת כת"ר

כתי' שיר השירים אשר לשלמה. שיר חד השירים תרין. אומר אני הענין היא כדכתי' המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו היינו זה מיכאל וגבריאל זהו מדת אש וזהו מדת מים זה מדתו חסד וזה מדתו גבורה ונעשה שלום ביניהם ונכללו יחד זה בזה שניהם יחד כי כל מלאך חשקו לעשות רצון בוראו להתבטל להשי"ת ועלו שניהם למעלה מן המדות ושם נעשה אחדות גמור משניהם. וזהו המשל ופחד עמו ע"י יראה ופחד ואהבה לשמו ית' עושה שלום במרומיו עלו למעלה מכל המדות ונעשו שלום ונכללו יחד. וזהו ענין כל הלומד תורה בדו"ר פרחת לעילא כי כל אדם קודם עסקו בתות"פ צריך לראות שיהי' לו יראה מהשי"ת ולידע כי מכה"כ. כי באם האדם עדיין בהמדות יכול ח"ו ליפול. כי המדות נכללו מטוב ורע ע"כ צריך האדם ליראה מהשי"ת ולידע כי מכה"כ וע"י יראה ואהבה לשמו ית' הוא בא למעלה מכל המדות ואז פרחת לעילא כי הוא נתבטל להשי"ת. וזהו וספרתם לכם ממחרת השבת כי שבת נק' המדות. ומחרת השבת הוא למעלה מן המדות ובהמדו' שם זלעמ"ז עשה ויש טוב ורע וצריך האדם לעבוד את ה' ביראה ואהבה להזדכך ולבוא למעלה מהמדות ושם היא חירות ואחדות לגמרי. וזהו שיר השירים אשר לשלמה. ופרש"י להמלך שהשלום שלו היינו שיר חד השירים תרין ע"י יראה ואהבה לשמו י"ת יוכל לבוא למעלה מכל המדות לאחדות גמור להתבטל להשי"ת להמלך שהשלום שלו: **עוד** וספרתם לכם ממחרת השבת כמו שאמרנו לעיל כי ממחרת השבת נק' למעלה מהמדות וצריך האדם ליקח משם מהאור שנתגלה מאת השי"ת לספור ולהזדכך עצמו בכל המדות עד חג השבועות ושם היא חרות על הלוחות מ"ת היא עולם החירות:

פרק ו

שביעי של פסח

ופרעה הקריב. באוה"ח הק' כתב שהי' לישראל יראה מזה ואומר אני שהי' רק יראה חיצוניות רק מה שאח"כ כתיב ויראו העם את ה' זהו יראה עלאה וזהו שאמר הקב"ה למשה דבר אל בני ישראל ויסעו היינו שיסעו מיראה חיצוניות ליראה עלאה וזהו ג"כ מה שכתיב שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך וכו' שע"י שיהי' להם התגלות אלקות ע"כ

הי' להם יראה עלאה. אומר אני כשיעזור השי"ת שיהי' הגאולה שלימה יהי' ג"כ יראה עילאה כי כמו שאצל יציאת מצרים כתיב מקודם ויראו אח"כ ויאמינו בה' כן כשיהי' עכשיו התגלות אלקות יהי' להם יראה עילאה.

פרק ז

שביעי של פסח תרי"ט

ביזת מצרים הי' דבר הנשאל. וביזת הים הי' לוקחים מעצמם. אית יראה ואית יראה כדכתיב ראשית חכמה יראת ה' ויש ב' מיני יראות היינו כי קודם כל צריך האדם לראות שיהי' לו אמונה בהשי"ת כי אם אין לו אמונה בודאי הוא רחוק מיראת השי"ת ע"כ צריך האדם להאמין מתחלה כי מכה"כ ומלכותו בכל משלה להאמין כי כל השגחה פרטית הוא מהשי"ת ושאין שום דבר בעולם בלתי חיותו י"ת שבזה קיומו ואית דין ואית דיין ואז יוכל לבוא ליראת ה' באמת אבל אם האדם אין במדת הישר ואין לו אמונה בהשי"ת אך מחמת כי רצונו י"ת לבל ידח ממנו נדח מביא עליו יראה בישא היינו יסורים כי הדרך היא בהנער שאין לו שכל מוכרחין להביא עלי' שבט מוסר וע"י היסורין הוא בא ג"כ ליראת השי"ת ואח"כ יכול לבוא לחכמה לעבוד לה' בכל המדות. וזהו ופרעה הקריב היינו ע"י יסורים שבאו על ב"י מפרעה באו ליראה כי בני ישראל הי' אז בשפלות אמונה והי' מוכרחין לבוא ליראה בישא בכדי שעי"ז יבואו ליראה את ה'. אך הקב"ה ברוב רחמי' הפך היסורים על מצרים בכדי שעי"ז שיראו הישראל את היסורים ממצרים ישיבו מהשי"ת זהו מוציא אסורים בכושרות בכי לזה ושירות לזה כי כתי' ראשית חכמה יראת ה' ואצל זה היראה אית יראה בישא למי שאין לו אמונה אבל השי"ת ברוב רחמי' הפך הבכי על מצרים ועי"ז בא להם היראה וזהו שירה לישראל וזהו שהי' קשה קי"ס ובאמת איך שייך בהשי"ת דבר קשה. אך מחמת כי אז הי' בנ"י בסוף כל דרגין והי' בקטנות המוחין ובשפלות האמונה ובזה הסוף כל דרגין יש יראה בישא אך השי"ת הפך עליהם. והי' הללו עע"ז והללו עע"ז. או להנצל שניהם או שניהם ח"ו יטבעו וזהו הי' הקושי וזהו שאמר הקב"ה למשה מה תצעק אלי דבר אל בנ"י היינו שהם יראו שיבואו להאמונה בה' ועי"ז יוושעו וינצלו כי האמונה היא השער כדכתי' זה השער לה' צדיקים יבואו בו. ועפי"ז הטעם איתא קשים מזונות ש"א וזיוויגו היא ג"כ מחמת מיעוט אמונה וזהו דכתי' וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים ויראו העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו ובאמת איך שייך יראה קודם אמונה והי' צריך לכתוב קודם ויאמינו בה' וכו' ואח"כ ויראו אך מחמת שהי' אז בשפלות האמונה וע"י שראו יד הגדולה במצרים באו ליראה ויאמינו בהשי"ת ומהו דכתיב. וחמשים עלו ב"י מאמ"צ אומר אני כי אז בא

להם אור לישראל מהשי"ת ובאו לתשובה שלימה והי' אז בבחי' מקום שבע"ת עומדים אין צ"ג יכולים לעמוד ועי"ז נגאלו אך מחמת שאור זה נשאל להם כדכתי' וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאלום והשי"ת רצה שהם בעצמם יתקרבו ויעשו תשובה ע"כ לקח מהם זה האור וע"כ הי' בקי"ס הקושי הזה אך השי"ת ברוב רחמיו ריחם על ישראל וקרע להם את הים אבל אח"כ הם בעצמם הי' מתקנים המדות עד שבאו לחג השבועות בזמן שניתן להם את התורה הקדושה.

האפיקורסים ועמלק לא האמינו בקי"ס והי' אומרים שהיא בטבע אז שיקרע הים ובאמת אם הי' יודעים מקודם מדוע לא אמרו זאת מקודם. אך אח"כ שהי' קי"ס ראו גם בהטבע שיכול להיות קי"ס. והענין כי איתא שתנאי התנה הקב"ה עם הים במע"ב שיקרע כשיבוא משה וישראל להים כי באמת אין חדש תחת השמש כי כל העתים שברא הקב"ה במע"ב שיתגלה בזמן הראוי וכשבא הזמן אזי נתגל' הדבר או הצדיק ממשיך הדבר לעולם. וע"כ דבר שהיא בהטבע יכול להיות שהחוזה בכוכ"ז יראו אותם קודם שבא להעולם באם שיכולים החוזים היטב לראות בכוכ"ז. אבל קי"ס וכל דבר שהיא בהסתר עדיין שלא הגיע עוד הזמן שיתגלה בזה העולם בוודאי א"א להם לראות וע"כ לא ראו קי"ס קודם כי הי' עדיין בהסתר. ואח"כ כשנתגלה הדבר לזה העולם אז הם ראו גם בהטבע היכולת שיהי' קי"ס וע"כ גם אצל ר' פנחס ב"י ואלי' הי' ג"כ קי"ס מחמת שמשה כבר המשיך הדבר לזה העולם ע"כ הי' יכול להיות גם אח"כ. כמ"כ אומר אני שעכשיו שכבר הראה הקב"ה לנו ניסים ונתגלה לזה העולם יכול להיות בנקל כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות. השי"ת יגאל אותנו כי כבר נתגלה הדבר להטבע. וגם מחמת כי האדם הישר והצדיק הם מאמינים בה' כי עכשיו יש לנו התורה ואנו רואים מה שעשה הקב"ה כבר ומאמינים בהשי"ת שיכול לעשות לנו ניסים ונפלאות ע"כ יכול להיות עכשיו הגאולה בנקל מאת השי"ת:

ואיתא שבאותו צד שנכנסו ישראל לתוך הים בזה הצד יצאו מתוך הים כמו חצי לבנה ולפי הנראה הי' יכול להוליכם בלא קי"ס אך השי"ת רצה לגלות הנס להעולם שיראו הניסים והנפלאות מהשי"ת.

פרק ח

אחרון של פסח

הנה אחר נגינת חסל סידור פסח כדרכו בקודש לאחר אמירת לשנה הבאה בירושלים התפלל מנחה בהקלויז מחמת אמירת קדיש של יא"צ ואח"כ אמר שצריכין לקיים שלש סעודות רק על פת אין עוד פנאי. ושאל להרב דשם אם מותר לקבוע על היין ולאחר בתוך

הלילה ואמר שאין לקבוע ואמר לפניו א"כ מוכרחין לומר תורה וישב על הכסא ותיכף נתנו לו יי"ג ומיהר את עצמו ושתה ואח"כ התחיל לומר תורה. פסח אומר אני שהוא כולם בחכמה עשית כי ביציאת מצרים נתגלה להם אור גדול ואח"כ נסתלק מהם למען יביאו את האור למדות ולמעשה.

בקריעת י"ס נדמה להם כבחור איש מלחמה ובשעת מ"ת כזקן מלא רחמים הגם שכתיב אני ה' לא שניתי אכן על כל זה מצד המקבל. הקדוש ברוך הוא נתגלה אליהם כפי מדת המקבל וזהו בקריעת ים סוף שהיו עדיין במדות ובמלחמה כן נתגלה עליהם הקדוש ב"ה כבחור איש מלתמה. ראשית חכמה יראת ה' כי פסח מקודם נתגלה עליהם אור גדול ואחר כך הצטרכו להביא האור למדות ליראה ולמעשה כי מחשבה בעצמה בלי מעשה אינה כלום ועל כן הצטרכו להביאו למעשה:

שמיני

ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו. הנה שלמה הע"ה אמר על מצות פרה אדומה אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממנו ביאר הפ' זאת חוקת התורה לפי שהשטן ואוה"ע מונין את ישראל מה טעם יש בה לפיכך כתי' בה חוקה דהיינו חוקה נק' אמונה שהיא למעלה מהשכל והדעת וע"י אמונה יכול לבוא לתשובה שהיא למעלה מהמדות דהנה ההפרש שיש בין צ"ג לבין בע"ת דהנה הצדיק מזכך מדותיו מדרגא לדרגא דהנה בכל מדה ומדה שעומד הוא מזכך אותה כך היא ממשיך השראת השכינה באותה המדה כמאמר הכ' בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך. דהנה בכל מדה ומדה שעומד בה הוא ממשיך השראת השכינה וכך הוא הולך מדרגא לדרגא וההרגל נעשה טבע דהיינו שנעשה טבעיות אצלו וכך הוא הולך בכל המדות מדה ומדה עד שבא למעלה מכל המדות. וזלע"ז עשה אלקים בז' מדות ההפכיות. נמצא מי שהרגיל א"ע בז' מדות ההפכיים לא יוכל לשוב בתשובה עד שבא למעלה מכל המדות כי מהמדות לא יכול לשוב בתשובה כי כבר פגם בהם נמצא ע"י התשובה מוכרח לבוא למעלה מהמדות וע"י מה יכול לבוא לזה ע"י אמונה שהוא למעלה מהשכל והדעת דהיינו אמונה וע"ז אמרו גדולים בע"ת מצ"ג כי הצדיק מוכרח לעבוד כל ימיו עד שבא למעלה מהמדות. ובע"ת יבוא לזה בכל פעם ואעפ"כ יש מעלה שהצדיק ההולך מדרגא לדרגא וממשיך השראת השכינה עליו כמאה"כ אוהל שכן באדם וכו' וההרגל נעשה טבע ולא יוכל בקל לחזור בז' מדות ההפכיות רק בדרך רצוא ושוב ובע"ת שבא לז' מדות בפ"א בקל יוכל לחזור לסורו. וזהו ביום השמיני קרא משה. פרש"י בכל יום ויום הי' משה מקים את המשכן ומפרקו היינו כשאדם הצדיק מעורר באיזה מדה לטוב ביראה או באהב' בשע'

תפל' אזי מתעורר כנגדו ז' מדו' ההפכיות רק שהצדיק משברן היינו מעמיד ומפרקן היינו בחי' אוהל שכן באדם שהצדיק ממשיך עלי' השרא' השכינ' ומעמיד' ומפרק':

תזריע

אשה כי תזריע וילדה זכר אמר ר' שמלאי כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה חי' ועוף כך תורתו נתפרשה אחר כל בהמה חי' ועוף אומר אני שהאדם מצד הנשמה הוא למעלה מכל הברואים ולמעלה מכל העולמות ומצד הגוף הוא למטה מכל הברואים והנה האדם שנמשך אחר הנשמה הוא למעלה מהם וכשנמשך אחר הגוף ונהנה מזה העולם ממילא הוא למטה מכל הברואים מחמת שהוא נצרך לזה העולם יותר מכל הברואים. וזהו אמר ר' שמלאי כשם שיצירתו של אדם אחר כל כל בהמה תי' ועוף כך תורתו של אדם אחר כל בהמה חי' ועוף נתפרשו היינו התורה שלו ג"כ למטה מכל הברואים אומר אני שהאדם יכול לחזור בתשובה ולחזור להיות למעלה מכל העולמות וזהו אשה כי תזריע אפי' ח"ו האדם הוא בבחי' אשה שהוא מקבל מזה העולם כי תזריע היינו שיזריע מע"ט וילדה זכר יכול להוליד בנפשו בחי' זכר שהוא בחי' המשפיע בכל העולמות.

אשה כי תזריע וילדה זכר. אמר ר' שמלאי וכו' כתיב אחור וקדם צרתני הענין היא כי אדם הראשון הי' ראשון למחשבה ואחרון למע"ב כי כל העולמות נבראו בשביל האדם וזהו ראשון למחשבה כי קודם כ"ד הי' מוכרת להיות אתעדל"ת ובשעת בריאת העולם לא הי' אתעדל"ת והקב"ה רצה לברוא את העולם כי אין מלך בלא עם עשה אתעדל"ת ממה שישראל יקבלו את התורה ויעשו רצונו ית' במצות ומע"מ ועי"ז ברא את העולם בשביל ישראל שנק' ראשית וזהו ראשון למחשבה. ואחרון למעשה כי האדם נברא אחר כל הברואים והוא פחות מכל הברואים מטעם כי האדם מקבל מכ"ד ואין שום דבר בעולם שיקבל משום דבר כמו האדם היינו כי יש ד' יסודות ארמ"ע ונשתלשלו למטה בדצח"מ ומכולם מקבל האדם. כי מוכרח מתחלה שירד הגשם והעפר ויצמח ויעשה פרי ואח"כ הוא בא למאכל האדם. וכן מכל הברואים האדם הוא המקבל מהם. וע"כ הוא פחות וגרוע מהם. וזהו כשם שיצירתו ש"א אחר מע"ב חי' ועוף. כך תורתו נתפרשה אחר מעשה בהמה חי' ועוף היינו באם האדם נוטה לתאוות עוה"ז ומקבל מכ"ד ואז הוא גרוע מכולם אז גם תורתו כביכול נתגשם כי הוא מקבל לפחות מכ"ד עוה"ז אך האדם צריך ליתן אל לבו לראות באמונת אומן איך שהשי"ת ברא כל הברואים וברא אותו ונתן בו כח הדיבור כדכתי' ויהי האדם לנפש חי' כתרגומו לרוח ממללא ודיבור היא בחי' יראה וצריך הארה לירא מהשי"ת ולידע שע"י תאוותו להעוה"ז ומקבל מהם עי"ז הוא גרוע מכולם אז ע"י האמונה והיראה שיש לו מהשי"ת יכול הוא להעלות הכל לה' וכי

באם הי' האדם נברא קודם אז לא הי' לו שום שייכות עם אשר למטה ממנו להעלותם ע"כ נברא אחרון למעשה כדי שהוא יגבי' הכל להשי"ת ע"י עבודתו כי יש בחי' אור ישר ובחי' אור חוזר אור ישר הוא החיות היורד מהשי"ת לכל הדברים שבזה קיומם וחיותם תמיד ואור חוזר נק' כשאדם עובד את ד' בכ"ד ומעלה אותו לה'. וזהו אשה כי תזריע וילדה זכר אדם שהוא בתי' נוקבא בתי' מקבל כי תזריע כשהוא עובד את ה' בבתי' אור חוזר אז וילדה זכר יכול להעלות הכל לה' כי ע"י היראה להשי"ת אז בדחילו ורחימא פרחת לעילא ונעשה הוא בחי' זכר להשפיע חיות לכולם בבחי' אור ישר אבל באם האדם עושה עניני עוה"ז לבד אזי הוא פחות וגרוע מכל הברואים כנ"ל וזהו הן יראת ה' היא חכמה כי סוף מעשה במחשבה תחילה. היינו האדם שהוא סוף המעשה ע"י שהוא ירא מה' ומקבל עליו עומ"ש היינו שיאמין בהשי"ת שברא הכל ומלכותו בכל משלה ומאמין שלולא חיות ה' המוסתר בכ"ד לא הי' לו שום חיות וקיום ח"ו אפי' רגע אחת כמש"כ ואתה מחי' את כולם. א"כ עי"ז הוא מעלה הכל לה' ומשפיע בו חיות. כי האדם הי' ראשון במחשבה ואחרון למעשה כדכתי' אחור וקדם וקדם צרתני וע"י עבודתו ויראתו מה' מעלה הכל למחשבה בחי' חכמה סוף מעשה במחשבה תחלה ונעשה בחי' משפיע וזהו הן יראת ה' היא חכמה כדכתי' ראשית חכמה יראת ה' ע"י היראה מקודם ויראה היא בחי' נוק' יכול להעלותו למחשבה בחי' חכמה ולהיו' בבחי' דכר ולהשפיע חיות לכ"ד:

מצורע

זאת תהי' תורת המצורע. כשאדם נתעורר בתשובה וקבלת עומ"ש ורוצה להיות מוצא רע ויהי' בחי' זאת בחי' מקבל כנ"ל ולב נשבר בחי' זאת ואז והובא אל הכהן יוכל לקבל ולקרב להשי"ת ככהן המקריב קרבנות אל ה':

אחרי קדושים

פרק א

אחרי מות שני בני אהרן וכו' עד בזאת יבא אהרן אל הקודש ובסדרא השני קדושים תהיו איתא במדרש יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני ה' וכו'. כתיב כי שמש ומגן ה' אלקים ואני אומר כשם שא"א לקבל מאור השמש רק ע"י מגן כך האדם אין ביכולתו לקבל משם הרחמים כ"א ע"י מגן ע"י צימצום בחי' שם אלקים כי האדם רחוק מהקב"ה רק כשאדם משבר לבו בקרבו כמ"ש זבחי אלקים רוח נשברה ומצמצם א"ע וע"י אתעדל"ת נעשה אתערדל"ע וכ"כ הקב"ה מצמצם א"ע כדי להשפיע וזה אפי' בהצדיק גמור כמשרע"ה א"א לקבל כ"א ע"י צמצום והנה יש רמ"ח מ"ע המכוונים לרמ"ח איברים ושס"ה ל"ת

כנגד הגידים וכתיב אשר יעשה אותם האדם וחי בהם כי כשאדם מקיים מצוה אחת אזי נעשה מהמצוה בחי' צנור בחי' צימצום אשר ע"י הצנור מצמצם שכינתו ית' להאבר המכוון להמצוה הזאת ונעשה מרכבה לשכינתו ית' וזה דווקא כשעושה המצוה מחשב א"ע כי עוד לא עשה דבר נגד גדולתו ית"ש אזי הוא בא לבחי' יראה ואם כשאדם מחשב בדעתו כי כבר למד ועשה רצונו ית' אזי הוא בא לבחי' מיתה וירידה וזהו בקרבתם לפני ה' וימותו כי כשאדם חושב כי הוא קרוב לפני השי"ת הוא בא לבחי' מיתה והוא שבירת הכלים והמ"י. וזהו ואליבא בכל עת אל הקודש כ"א בזאת והוא בחי' יראה עלאה בגין דאיהו רב ושליט כמ"ש בזוהר אית יראת בושת ויראת העונש ואף דיראת העונש הוא יראה רעה רצועה בישא לאלקאה בי' חייביא והוא מצד הסט"א אכן כתיב ואתה מחי' את כולם ובכ"ד נמצא חיות אלקות וכתיב כל פעל ה' למענהו כי גם ע"י יראת העונש יוכל לבוא להאמת ולהתקרב להשי"ת וזהו דווקא כשאדם משפיל א"ע ולבו נשבר בקרבו כי כשאדם עושה איזהו מצוה או לומד ומחשב א"ע ליש אזי ידע כי לא עשה דבר ורחוק הוא מהקב"ה וזהו פי' המדרש יכול כמוני ר"ל כשאדם מחשב כי הוא בחי' כמוני קרוב להוי' ותורתו ת"ל כי קדוש אני ה' קדושתי למעלה מקדושתכם אזי קדושת הוי' רחוק ממנו כי העיקר קדושי' תהיו כי קדוש אני ה' למען יתקרב לקדושת השי"ת:

פרק ב

פרשה קדושים

קדושים תהי' כי קדוש אני. ואמר בזה"ל שתהי' תמיד מוכנים להיות כלי לקבל קדושה מהשי"ת כי קדוש אני ה' היינו כי אנכי מוכן ומזומן תמיד להשפיע קדושה וכ"ט. אך העיכוב היא מצד המקבל כמו. המעשה מהה"צ ר' אלימלך מליזענסק זי"ע ששאל למעלה למה מחרישים כ"כ. ושלחו אותו לשאול להמגיד זלל"ה שנפטר אז ושאל אותו למה מחריש והשיב כי מלמעלה אין רואה שום רע ח"ו יורד למטה. אך יורד כל טוב אך כשבא למטה מתהפכת לרע מצד המקבל לכן אמר קדושים תהי' לשון הזמנה שתהיו מוכן לקבל הטוב היורד מלמעלה ולא יקלקל ח"ו: פרשה קדושים

וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל בנ"י ואמרת אליהם קדושים תהיו. אומר המדרש ע"ז יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני ויש להבין איך אפשר לעלות על דעת המדרש שאדם יכול לקדש א"ע כמוהו כביכול שהוא א"ס אלא כך הוא הענין כי העיקר שלכל המצות הוא הכנה שצריך כ"א לזכך ולטהר א"ע קודם כל המצות וקדושים הוא לשון הזמנה כמ"ש אצל תמר וזה רמזה לנו התוה"ק באמרו קדושים תהיו פי' תזמינו עצמיכם קודם שרוצה לבא אל הקודש פנימה כי קדוש אני א"ס ובלתי בעל גבול והוצרכתי לצמצם בכמה

צמצומים עד שבראתי את העולם שהוא בעל גבול וסוף כך אתם תזמינו עצמיכם לפני כל עשיית המצות וזהו שאמר המדרש יכול כמוני וכו' שאתם סוברים שהזמנה והכנה שלהם כמו הכנה שלי. ת"ל כי קדוש אני הכנה שהי' לי גדולה משלכם כי אצלי הי' מני' ובי' אבל הכנה שלכם הוא ג"כ ממני כי אתם צריכים להתעוררות שלי כמ"ש ואתה מחי' את כולם.

אמור

פרק א

פרשה אמור

ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן. פירש"י להזהיר גדולים על הקטנים. אומר אני שגם הצדיקים שהם נקראים בני אהרן לא יהי' אצלם שום ניצוץ מגדלות ח"ו. זהו להזהיר גדולים על הקטנים היינו שפלות כי כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו פי' אשר גדול איזה מדריגה מחבירו יצרו גדול ממנו בודאי זהו מחשבות היצר כי כאו"א צריך לידע כי גדול וקטן שם הוא. לנפש לא יטמא בעמיו היינו ע"י שהוא בעמיו. עם רב שנוסעים אליו אל יטמא הנפש. או לנפש לא יטמא כי כשאדם חוטא הוא מזיק לכלל ישראל ועוד לנפש לא יטמא בעמיו כ"א לשארו הקרוב אליו:

פרק ב

פרשה אמור שנת תרכ"א

ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן לנפש לא יטמא בעמיו כ"א לשארו הקרוב אליו. אומר אני כתיב צדיק אוכל לשובע נפשו והענין הוא אומר אני כי איתא צדיקים במיתתם קרוים חיים ורשעים בחייהם קרוים מתים היינו כי בהאדם יש גוף ונפש הנפש הוא חיות אלקות חיות הרוחניות והגוף הוא רק גשם בלי חיות והראי' כשנפרד הנפש מהגוף הוא נשאר בבחי' מת וע"כ רשעים בחייהם קרוים מתים כי המה רודפים תמיד אחר תאוות החומריות והגופניות גשמיות עוה"ז וזהו בחייהם היינו בזה שממשיכים לעצמם חיות מהחומריות קרוים מתים כי ע"י שעושים רק התאוות ממשיכים חיות לקליפה בחי' מת אבל צדיקים במיתתם קרוים חיים כי הצדיקים מסתכלים בכ"ד בחיות אלקות חיות הרוחניות שיש בו וצדיק אוכל לשובע נפשו היינו כל עשייתם בעוה"ז הוא רק לקיים הנפש לעבודת הבוי"ת וע"כ במיתתם שמשליכים הגשם מהם ועושים רק הטוב מכ"ד להשי"ת קרוים חיים וזהו לנפש לא יטמא בעמיו כי רשעים לא די שבחייהם קרוים מתים שממשיכין החיות לקליפה בחי' מת אלא שהוא מטמא עי"ז הנפש ג"כ וזהו בעמיו כי כשאדם פוגם ח"ו אזי הוא עושה בכללות ג"כ פגם וזהו לנפש לא יטמא

בעמיו לפגום ח"ו בכללות כ"א לשארו הקרוב אליו היינו לעשות בעוה"ז רק המוכרח לקיום בכדי לעבוד בו להשי"ת כי המותרות אין לעשות כלל וכלל אך אפי' ההכרח צריך להיות הכל בכדי לקיים הגוף לעבודתו ית' וזהו ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים היינו כהן הוא בחי' צדיק והצדיק עובד להשי"ת בכ"ד בחי' בכל דרכיך דעהו ומקרב כל דברי עוה"ז לה' בחי' קרבן וזהו אמור ואמרת להזהיר גדולים על הקטנים שמי שאינו בבחי' זו לעבוד לה' בכ"ד יראֶה עכ"פ לנפש לא יטמא בעמיו כ"א לשארו הקרוב אליו רק לעשות ההכרח:

ל"ג בעומר

פרק א

ל"ג בעומר תרכ"א

אומר אני כי ל"ג בעומר חל תמיד ביום שחל בו פורים שעבר. אומר אני כי ל"ג בעומר היא כמו פורים כי בפורים הי' הנס בטבע וכמ"כ ל"ג בעומר היא בחי' אלקים בגמטריא הטבע ול"ג בעומר היא ג"ל בעומר כי נעשה התגלות בטבע כי בפסח הי' בבחי' שם הוי' שם הרחמים שהיא למעלה מהטבע. ואח"כ הי' ספירת העומר בחי' אלקים וכשבא ל"ג בעומר אזי נעשה התגלות בחי' אלקים בהטבע וזהו בטחו בה' עד"י ע"ד כי כשאדם מאמין באמת בהשי"ת ומאמין בהשגחה פרטית מה' אז נעשה מבחי' אלקים בחי' דין בחי' ע"ד בחי' רחמים וזהו ענין ל"ג בעומר שנעשה גל בעומר התגלות בהטבע ונעשה מדין בחי' רחמים וזהו ויעקב קרא לו גלעד וזהו אומר אני שעשה רשב"י ספר הזוהר שלו בגלותא בתראה שהאיר התגלות אלוקית בהגלות כי הגלות היא בחי' אלקים בחי' דין והוא בתורתו עשה התגלות אלוקית בחי' רחמים ונעשה מדין רחמים כנ"ל:

פרק ב

בל"ג בעומר תרי"ט

אמר מה שנוהגין העולם לזרוק בקשת בל"ג בעומר היינו מטעם שלא נראה קשת בימי' כידוע ואני אומר כי ציס"ע נק' קשת ע"כ בדור שיש בו ציס"ע אין צריכין לקשת וע"כ כתי' בחנה כי אשה קשת רוח אנכי מחמת שלא הי' לה עדיין בן:

בחוקתי

פרק א

פרשה בחקותי תרכ"א

כתיב. אם בחקתי תלכו. ואת מצותי תשמרו ונתתי גשמיכם בעתם פרש"י שתהי' עמלים בתורה. אומר אני בחקותי היא לשון חוקה כמו שאיתא בפרה אדומה. שהשטן והאוה"ע שואלין עלי' מה טעם יש בה היינו כייש מצות בהתורה שהשכל מחייב אותם לקיימן.

אכן ענין חוקה הוא מה שאינו משיג בשכלו רק ע"י אמונה ע"כ אותם שאין להם אמונה שואלין מה טעם יש בה אבל עם בנ"י העיקר בהם היא האמונה כדאיתא זה השער לה' צדיקים יבואו בו וצדיק באמונתו יחי' היינו להאמין בהשי"ת ולקבל עליו עומ"ש ולהאמין בהשגחה פרטית. לידע כי מכה"כ שכל החיות היא מהשי"ת וזהו אם בחקותי תלכו שתהי' עמלים בתורה היינו אעפ"י כי לא מחשבותי מחשבותיכם. וחוקה היא רק ענין אמונה אעפ"כ צריך האדם לראות שבכל דבר יש בו שורש למעלה ולוקח ממנו דרך לעבודתו ית' הגם שאין בו טעם כלל. ואת מצותי תשמרו. עוד י"ל כי חוקה היא מל' סדר והנהג' העולם כדכתי' הידעת חוקות שמים אם תשים משטרו בארץ היינו השי"ת מנהיג את העולם בכל המדות וכן צריך האדם לעבוד לה' בכל המדות כדכתי' ובו תדבקון ואיך אפשר לידבק בהשי"ת אלא מה הוא רחום מה הוא חנון היינו כמו שאיתא בספרים שהשי"ת מנהיג את העולם במדת ענוה וכן בכל המדות וכן צריך האדם לראות שבכל המדות היינו במדת האהבה והיראה ליקח הכל לעבוד לה' וזהו אם בחקותי תלכו בזה החק שהשי"ת מנהיג את העולם במדות תעבדו את ה' ואת מצותי תשמרו כי דרך ארץ קדמה לתורה בתחלה צריך לראות להיות סו"מ להתדבק בכל המדות לה' ואח"כ ואת מצותי תשמרו להיות וע"ט לעבוד את ה' בתורה ובמצות ואז ונתתי גשמיכם בעתם היינו כי באמת מאתו לא תצא הרעות ומהשי"ת יושפע הכל לטוב אך כמו שהאדם עושה למטה כמ"כ ממשיך ע"ע ואפי' ע"י אהבה זרה שיש לאדם נתעורר למעלה ג"כ מדת אהבה כי הכל יש לו שורש למעלה וזהו שאיתא רשעים מהפכים מדה"ר למה"ד וצדיקים מהפכים מה"ד למדת הרחמים כי באמת בהשי"ת כתיב לא יגורך רע אך הכל תלוי באדם ע"כ הרשעים ע"י הרע שעושין למטה ממשיכין החיות מלמעלה להקליפות אעפ"י שהיא מהקדושה. הם ע"י מעשיהם הרעים מהפכים אותו החיות לרע. אבל הצדיקים שעובדים לה' בכל דבר אז ע"י מע"ט מעוררים למעלה וממשיכין החיות לכ"ד לטוב. וזהו ונתתי גשמיכם בעתם. כי יש כ"ח עיתים י"ד לטובה וי"ד להיפך היינו כי יש ז' מדות ויש ימין ושמאל וכשאדם עושה רע ח"ו. ממשיך החיות לי"ד עיתים להיפך ח"ו ונמשך ח"ו להקליפות כנ"ל. וזהו אם בחקותי תלכו ואת מצותי תשמרו. כשאדם מאמין בהשי"ת וסר מרע בכל המדות. ועובד את ה' בכל המצות ועושה רצון הבוב"ה. אזי רצון יראיו יעשה. נעשה מרצון אותיות צנור כי לכל מצוה יש לה צנור וזהו ונתתי גשמיכם בעתם ממשיך החיות לי"ד עיתים לטובה ומהפך מדה"ד למדה"ר. והעיקר אומר אני שאם האדם מאמין באמת בהשי"ת ויאמין בכל ההשגחה פרטיות שהיא מה' ולקבל

עליו עומ"ש אזי יכול להתדבק בה' להיות כלי לקבל תמיד החיות מהשי"ת וזהו ונתתי שלום בארץ כי אין כלי מחזיק ברכה אלא השלום:

פרק ב
פרשה בחקותי

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם פירש"י שתהי' עמלים בתור'. כתי' כולם בחכמה עשית, כל הנבראים הן מלאכים ושרפים וחיוה"ק וכן שאר הברואים כולם נבראו בכח החכמה כח ההכרח שיעשו רצון הבורא השמש והירח והכוכבים מתנהגים כרצון הבורא המטביע בהם חק נתן ולא יעבור והאדם ג"כ נברא בכח החכמה אך שניתן בו הבחירה שיוכל לבחור בטוב והפוכו וכשאדם עומד בבוקר ומתנהג רק עפ"י רצון הבורא ומזכך ומטהר א"ע אזי הוא למעלה מכל הנבראים. אומר אני אם בחקתי תלכו שהאדם צריך לראות שיתנהג בכ"ד עפ"י רצון הבורא עם הבחירה כמו אותן הברואים שמקיימין רצון הבורא בלא הבחירה בבחי' חק שיקדש ויטהר האיברים כולם שיעשו רק רצון הבוב"ה.

בפסוק ונתתי גשמיכם בעתם. אומר אני בראשית ברא לא נברא העולם אלא בשביל התורה שנקרא ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית יש כ"ח עיתים י"ד לטובה וי"ד להיפך והאדם צריך לראות שיתנהג בכ"ד עפ"י התורה ובזה יעשו מהי"ד עתים לא טובים שיהיו ג"כ לטובה וזהו ונתתי גשמיכם בעתם שיהיו כל הכ"ח עתים לעת אחד כולם לטובה וצריך האדם שיעשה כ"ד עפ"י התורה שזהו תכלית הבריאה. לא נברא העולם אלא בשביל התורה וזהו הפי' שתהיו עמלים בתורה שיהי' כל עמל האדם בכ"ד רק עפ"י התורה:

במדבר

פרק א
במדבר תרי"ט

וידבר ה' אל משה במדבר סיני באוהל מועד באחד לחדש השני בשנה השנית לצאתם מאמ"צ וכו' שאו את ראש בני ישראל אומר אני דאיתא דאין התורה מתקיימת אלא במי שמשים עצמו כמדבר. אומר אני כתי' עקב ענוה יראת ה' והענין היא כי העיקר היא באדם שישבר את לבו באמת לפני השי"ת אך לבוא לזה אומר אני צריך קודם לירא מהשי"ת היינו לקבל עליו עומ"ש ולידע כי מכה"כ ומלכותו בכל משלה ולראות בשפלות עצמו ובגדלות השי"ת ואז עי"ז יכול לבוא לבחי' ענוה שיהי' לבו נשבר לפני השי"ת וזהו עקב ענוה יראת ה'. אומר אני כי כתי' ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם היינו כי יש רמ"ח מ"ע וכשאדם עושה מצוה עי"ז הוא מתדבק בהשי"ת ונעשה אותו אבר מרכבה

לקדושה. ואומר אני אעפ"י שע"י עשיית המצוה עושה האבר מרכבה להקדושה. העיקר היא המחשבה כי המחשבה היא חש"ב - מ"ה ושם היא מקור הנשמה מקור הרוחני העיקר היא כשאדם מדבק מחשבתו ורעיונו להשי"ת אז עי"ז אותו האבר שעושה המצוה נעשה מרכבה להקדושה כי ע"י שמקשר מחשבתו לה' ממשיך עליו קדושה. וע"כ אומר אני שצריך כ"א קודם עסק התורה והתפלה לקבל עליו עומ"ש ולראות בשפלות עצמו ובגדלות השי"ת ולשבור לבו באמת לפני השי"ת ואז יוכל להיות אדני שפתי תפתח ודיבור עולה לה' ואז אני תפלתי לך ה' ועי"ז נעשה עת רצון כדכתי' רצון יראיו יעשה שהיראים עושים הרצון. וזהו וידבר ה' אל משה במדבר סיני כי סיני נק' בחי' ענוה ושבירת לב לפני השי"ת עי"ז יכול אדם לקשר עצמו לה'. וזהו במדבר כשמדבר בתות"פ. סיני יהי' בבחי' סיני כנ"ל וכן גם בעניני עוה"ז כשאדם רוצה לעבוד בבחי' בכל דרכך דעהו בכל דברי עוה"ז להחיות חיות השי"ת המוסתר בכ"ד. אזי הוא במדבר סיני באוהל מועד. היינו כמו שבתות"פ לה' יכול להמשיך עליו קדושה כנ"ל כמ"כ עי"ז יכול להיות אוהל שכן באדם כי השי"ת ברא את העולם מאין ליש וכשאדם הוא בעצמו בבחי' אין ומקשר עצמו לה' אזי עי"ז יכול להיות מרכבה לקדושה וכשאדם הוא מרכבה לקדושה אז שאו את ראש בנ"י יכול הוא לעלות כל בנ"י להשי"ת:

ראש חודש סיון

ביום הזה באו מדבר סיני. אומר אני אלו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו סע איז איין דיינו אין סע איז אין גאנצין וואס הייסט כשאדם מזכך כל המדות ומקדש ומטהר א"ע להיות כלי לקבל התורה איז דאך דאס אין גאנצין.

שבועות

פרק א

ליל שבועות תרכ"א

פתח אומר אני כשאדם מדבק עצמו בהשי"ת יכול לבוא לכל התורה כתיב תמים תהי' עם ה' אלקיך בימי הספירה צריך אדם לתקן עצמו בכל המדות ובשבועות נעשה בחי' תמים תהי' ואז הוא עם ה' אלקיך המועדים הם כנגד האבות פסח כנגד אברהם ר"ה כנגד יצחק ושבועות כנגד יעקב וע"כ נקרא יעקב איש תם בתי' תמים ועל כן אז הוא קבלת התורה:

איתא ואהבת לרעך כמוך זהו כלל כל התורה כולו ולכאורה זהו רק על מצות שבין אדם לחבירו אבל שאר מצות איך יכולים לבוא עי"ז אך הענין הוא כשאדם מסתכל רק

ברוחניות כי מכה"כ וברוחניות שורש נשמות אחד ומחזיר ומדבק עצמו אל השורש ממילא מקיים כל התורה כי בהשורש נכלל הכל:

פרק ב
ליל שבועות

אמר מאוד קשה לקיים כל התורה אע"פ שיש מי שאומר שאם האדם מקיים מצוה אחת יוצא כדדריש הגמרא על פסוק פערה פי' לבלי חוק אבל באמת בפשוט אינו כן כי האיך יוכל להיות כן הפשט אשר במצוה אחת יוצא כי הלא יש כמה לאווין. ואומר אני באם שמקיים האדם מצות ואהבת את ה' אלקיך באמת ומדבק על ידי זה באמת להקדוש ברוך הוא במצוה יוצא כל התורה.

פרק ג
יום א' דשבועות תרכ"א

איתא בספרים ביציאת מצרים הי' יציאת הדעת מן הגלות היינו כי ענין הגלות הוא בחי' הסתרת אלקות שבמצרים הי' הסתר אלקות שלא נתגלה הנהגת אלקות והשגתה פרטיות בכל דבר ואח"כ ביציאת מצרים נתגלה וניכר השגחת השי"ת כי הוא משגיח בכ"ד ומכה"כ וכ"כ תמיד בפסח נתעורר הדעת והאמונה לדעת ולהכיר אמונת אומן השגחת אלקות והנהגתו בכ"ד שהשי"ת הוציאנו ממצרים בניסים אמנם אע"פ שהאמונה נדבק בלב ישראל שהשי"ת הוא בורא שמים וארץ והכל הוא ממנו ית' אעפ"כ בהגיעם אל המדות ובהמדות יש טו"ר יכולים לפגום בהמדות ח"ו וקשה התגברות על הרע מאוד וע"כ בימי הספירה צריכין לתקן ולזכך המדות להיות סו"מ וע"ט ואח"כ בשבועות מגיע לבו תדבק וכי אפשר לו לאדם לידבק בו ית' אלא הדבק במדותיו מה הוא רחום וחנון. היינו ע"י מה שמתקן המדות נתדבק להש"י דכתי' אוהבי ה' שנאו רע. היינו שא"א לו לאדם להיות אוהבי ה' אא"כ הוא שונא רע דהיינו כשאדם הוא נמאס אצלו תענוגי עוה"ז ע"ז יכול להתקרב אל הקדושה וע"כ בימי הספירה שזככו מדותי' והי' שונאים את הרע. נעשו בשבועות אוהבי ה' ונדבקו בה' ית' בבתי' ואתם הדבקים בה' אלקיכם:

ואהבת את ה' אלקיך זהו כלל גדול בתורה כי ע"י התדבקות בה' הוא בא לכל התורה אך בבחי' האל שהיא בחי' אחדות לא הי' יכולין לישאר בחוזק במדריג' זו וע"כ הוכרחו לקבל התורה וע"י התורה יכולין להתקרב להשי"ת:

הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם. היינו כי כל יו"ט יש בו איזה ענין אבל בשבועות הוא קבלת התורה והוא כולו רוחניות יכולין לשכוח בגשמיות וע"כ בעצרת בעינן נמי לכם לבקש על בריאת הגוף ופרנסה שיוכלו לעבוד את השי"ת:

פרק ד
יום ב' דשבועות תרכ"א

פתח יש י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן מק"ו ומג"ש. אומר אני י"ג בגמטרי' אחד בשבועות באו ישראל לאחדות כדכתיב וחמושים עלו בנ"י מארץ מצרים כי אז באו למעלה מן המדות לעולם התשובה לראות בכ"ד חיות אלקות ואחדותו כי מכה"כ וע"כ כתיב במעמד הר סיני נדמה להם כזקן כביכול כמו בזקן בטלין ממנו כל המדות כן נדמה להם השי"ת כי באמת אני ה' לא שניתי רק כיון שישראל היו אז באחדות למעלה מן המדות כ"כ כביכול נדמה להם אבל בקי"ס נדמה להם כבחור איש מלחמה כי אז היו במדות ובמדות יש טו"ר זלע"ז וצדיק מט לפני רשע רק איזהו גבור הכובש את יצרו ומתגבר על הרע לידבק בטוב כי יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ואלמלא הקב"ה עוזרו לא יכול לו ע"כ נדמה להם כבחור איש מלחמה לאשר עדיין הוא במלחמת המדות אבל בשבועות במעמד הר סיני באו למעלה מן המדות לשער האחדות.

א"א משה הוסיף יום אחד מדעתו יוכל להיות אף כי זאת הי' ג"כ בהסכמת השי"ת יש לומר אילו לא הוסיף יום א' והי' נתינת התורה ביום הנו"ן לא הי' השבירה כי יום הראשון הוא בחי' אחדות רק כיון שהי' ביום השני ואז הוא בי"ג מדות מק"ו וכו' בחי' ענפים ע"כ שלטה השבירה וע"כ אומר אני עתה אדם הלומד תורה צריך לקבל עליו עומ"ש שיהי' לו מורא שמים ואהבת ה' ואז יכול לידבק בהתורה:

הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם. הענין הוא כי איתא שבשעת מ"ת אמרו מלאכי השרת תנה הודך על השמים אמר הקב"ה למשה שישוב להם תשובה השיב להם משה מה כתיב בתורה לא תנאף לא תגנוב כלום יש בכם כ"ז וע"כ שנתינת התורה לנו בא מצד גופניות בכדי שנעבוד בזה להשי"ת ע"כ בשבועות זמן מ"ת הוא בעינן לכם לעבוד להשי"ת באכילה ושתי' בדברים גופניים:

איתא בים נדמה להם כבחור ובסיני נדמה להם כזקן מלא רחמים הענין הוא כי הנער קודם שנודע לו מתיקות התורה ומצות אינו רוצה לילך לבית הספר עד שנותנים לו איזה דבר אבל כשבא לשנים ומבין טעם מתיקות התורה ומצות איך שהקב"ה ואורייתא חד אינון. אז הוא עובד להשי"ת בחפצו ורצונו כמ"כ ישראל במצרים לא הי' יודעין עדיין שום מצוה וטעם התורה ע"כ הוצרך השי"ת להראות להם אותות ומופתים וזהו ענין נדמה להם כבחור. אבל במ"ת שהי' מזככים עצמם בימי הספירה והי' מבינים בעצמם טעם מתיקות התורה והמצות ע"כ נדמה להם כזקן מלא רחמים שרצונו וחפצו לעשות רצון הבורא ולעסוק בתורה כי קוב"ה ואורייתא כלהו חד וי"ג מדות גמטרי' אחד:

שלח

פרק א

שלח לך אנשים וכו' פרש"י לך לדעתך אם תרצה שלח. ולכאורה הא הקב"ה אמר בפי' למשה שלח והאיך יתכן לשון לדעתך. אך האמת היא כי כתיב סו"מ וע"ט. כי הענין מהנסיעה לצדיקים. היינו כשאדם בא אל ציס"ע שלבו כבר חלל בקרבו הייינו שהרע כבר נתבטל אצלו לגמרי והוא כולו טוב. ואז הרע של האדם הנוסע אצלו נתבטל בטוב של הצדיק. ונתדבק בהטוב שלו ומתקן כל מה שפגם. אמנם אם נוסע האיש לאיזה צדיק שלא נתבטל אצלו הרע לגמרי אזי לא די שאין הצדיק עושה לו טובה להאיש הזה. רק שיוכל להצמיח בו הרע יותר. מחמת שהרע של האיש הזה חוזר וניעור. אמנם איך יוכל כל העולם ליסע להצדיק יסוד עולם. והעצה לזה אשר הצדיק שלא נתבטל אצלו הרע לגמרי ידבק מחשבתו בהציס"ע צדיק האמיתי ויתבטל הרע שלו בהטוב של הציס"ע ואז יעשה טובה להמתדבקים בו ובאם שהצדיק הנ"ל לא ידבק מחשבתו להציס"ע אזי ח"ו חוזר וניעור בהאנשים הנוסעים אליו הרע שלהם. וזהו סו"מ וע"ט היינו שהצדיק יסיר א"ע מהרע בשלימות ואז וע"ט יעשה טובה להמתדבקים בו וזהו שלח לך אנשים פרש"י לדעתך היינו במחשבתך היינו שמשה בחר י"ב אנשים לנשיאים על ישראל שהי' צדיקים אך שלא הי' צדיקים גמורים שלא נתבטל מהם הרע לגמרי לכן אמר הקב"ה שלח לדעתך אם תרצה שלח אם אתה יודע שידבקו מחשבתם למחשבתך אז שלח כי בוודאי יאמרו כי טוב הארץ וכו' כי יתבטל הרע שלהם בהטוב שלך ויהי' כולו טוב. ומעתה אנו רואים שיהושע וכלב דבקה מחשבתם למחשבתו של משה. ונתבטל כח הרע שלהם בטובו של משה. ואמרו טובה הארץ. אבל העשרה מרגלים לא עשו כן פוק חזו מה עלתה בידם.

פרק ב

פרשה שלח תרכ"א

וידבר ה' אל משה לאמור שלח לך אנשים ויתורו את ארץ כנען. אומר אני ארץ ישראל נק' בחי' יראה כמש"כ ארץ ושמים וארץ היא בחי' יראה כדכתי' ראשית חכמה יראת ה' ויש יראת העונש יראה חיצונית וארץ כנען נק' יראה רעה רצועה לאלקאה בי' וצריך האדם תמיד כשבא עליו יסורים ח"ו מיראה חיצונית לראות שיהי' באמונה היינו להאמין שאין בשום בריאה בעולם ואפי' בהקליפות שום כח לעשות מה אך בכח הקדושה מהשי"ת שמקבלים כולם חיותם כי הוא משגיח בעליונים ובתחתונים. ונותן כח בכל ועי"ז האמונה יכול לבוא ליראה עילאה ליראת ה' להתדבק בהשי"ת וזהו שאיתא בצדיקים מהפכים מרע לטוב כי ע"י שמשגיח בכל ענינים רק בחיות ה' שיש בו המקיימו עי"ז

נדבק בהטוב כי השי"ת הוא מקור הטוב. אבל הרשעים משגיחים רק בהגשם בהרע מכל עניני עוה"ז ועושים בהיפך מטוב רע. וזהו שלח לך אנשים ויתורו את ארץ כנען ויתורו היינו להסתכל לארץ כנען לבחי' יראה חיצונית לחיות ה' שיש בו אשר לו הכח והממשלה. והכל בכחו ית'. וזהו וראיתם את הארץ מה הוא היינו בכח הנשמה בחי' מ"ה שיש בכ"ד כדאיתא איזה שוטה המאבד מה שנותנין לו מ"ה היא בחי' נשמה והאדם צריך לראות בהארציות הכ"ח מ"ה חיות הרוחניות מהנשמה שזהו מקיימו וזהו ענין בארץ ישראל קדמה קליפה לפרי אבל ע"י האמונה שהטוב הוא העיקר והקיום וכן בכל המדות באהבה ויראה ושאר מדות הבאים לאדם צריך להסתכל רק בחיות ה' שיש בו עי"ז נתדבק ב"ה ויכול לבוא עי"ז ליראה עילאה רק העיקר היא היראה מקודם כדכתי' זה השער לה' צדיקים יבואו בו. רק ביראה עילאה א"א לאדם לעמוד תמיד בזה הבחי' ע"כ צריך האדם לירא את ה' עכ"פ יראת העונש ולראות בחיות ה' אעפ"י שהיא יראת העונש. אעפ"כ בהסתכל מאין הוא המקור היראה עי"ז הוא מתדבק בה'. וזהו ענין המרגלים כשהי' רואין חזקתם לא הי' מסתכלין מאין הוא חיותם אך הסתכלו בהגשם בהרע כי הצדיק מאמין כי ואתה מחי' את כולם וכל היות מכ"ד היא מה' ועי"ז הרע ממילא נופל. והמה הי' מסתכלין רק בהרע וזהו שאמרו כי חזק הוא ממנו ופרש"י אין בעה"ב יכול להוציא את כלי' משם כ"א הי' מסתכלין בחיו' הרוחניות בנצה"ק המקיימין והי' מדבקי' ברוחניות בה' והי' נשארים כולם מתים כי בלא זה המה אין ואפם אבל המה הי' רואין רק בהגשם הרע אמרו כי חזק הוא ממנו אבל האדם צריך להביט תמיד רק בחיות ה' שיש בכ"ד ויתורו את ארץ כנען וראיתם את הארץ מה הוא להביט בהארציות בכח הנשמה מ"ה המתיימו זהו העיקר הכל:

קרח

פרשה קרח תרכ"א

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי ות"א ואתפלג קרח. אומר אני כתיב המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו ואיתא דא מיכאל וגבריאל והענין הוא אומר אני מיכאל מדה"ח מדת מים וגבריאל מדת אש מד"ג והקב"ה עושה שלום במרומיו ונעשה שלום ביניהם ואחדות וכן הוא זה הענין בהמדות כי המדות המה שונות זה מזו העיקר להאמין כי לך ה' הגדולה והגבורה והת"ת וכו' שהכל מושפע מהשי"ת וזהו קיום בכ"ד וצריך לקבל עליו עומ"ש ואז ע"י אמונה שרואה שהכל הוא ממנו ית' נעשה שלום ונתאחד הכל בו ית' כדכתיב אלה תולדות יצחק בן אברהם היינו אע"פ שיצחק מד"ג ע"י אחדות בה' הוא בן אברהם מד"ח והכל אחד וכן אברהם הוליד את יצחק כי נעשה שלום ואחדות וכן הוא

באדם יש מדות שונות לפעמים נתגבר מדת אהבה לתאוות רעות לעניני עוה"ז ופעמים שנתגבר מ"ז מדה ממדת היראה היינו כעם ושאר מדות והעצה לזה שהאדם כשרואה שמתגבר עליו אהבה זרה יגבור לעצמו במדת היראה במדת גבורה כדאיתא איזהו גבור הכובש את יצרו וכן ליראה זרה להתגבר עצמו במדת אהבה לראות גדלות הבוי"ת למסור נפשו לה' והכל כדי לבטל עצמו להשי"ת ואז ע"י קבלת עומ"ש והתבטלות נעשה שלום ואחדות ביניהם כ"כ בהאדם נעשה עי"ז אחדות גמור ונתדבק בה' וזהו ויקח קרח ותרגום אנקלום ואתפלג היינו כי אהרן הכהן הי' מדה"ח וקרח הי' לוי מד"ג וקרח לא רצה לבטל עצמו אך הי' רוצה להתגבר במדתו ע"כ ואתפלג כי העיקר הוא האחדות וההתבטלות והוא לא רצה ע"כ הפליג ונפל למקום הקליפות והאדם צריך תמיד באיזה מדה שרואה שמתגבר בו ופגם בה לראות לעשות תשובה לפני השי"ת ולבטל הרע ולהתגבר בכל המדות אל השי"ת היינו ע"י אהבת השם לבטל מדות רעות ממדת היראה כעס וכיוצא בו וכן ע"י יראת השם לבטל כל אהבת זרות כדאיתא בטל רצונך מפני רצונו ואז יכול לדבק בהשם יתברך:

חקת

פרשה חקת שנת תרי"ז

זאת חוקת התורה. כתיב והאלקים עשה את האדם ישר כשברא הקב"ה את האדם ברא שיהי' נאחז בעץ החיים ואכל וחי לעולם שיהי' אך טוב בעולם ולא רע כלל. ורק כשאדה"ר אכל מעה"ד ונתערב טוב ברע ונצטרך לבירור ונתברר מעט מעט ע"י האבות וע"י גלות מצרים עד שקבלו התורה ופסקה זוהמתן וקבלו את התורה שהוא בחי' עה"ח ונתברר הרע מהטוב ואח"כ במעשה העגל נתקלקל הדבר וחזר להתערב טוב ברע וזה הבירור נתברר מעט מעט ע"י היסורין והגלות עד ביאת הגואל. והנה זה הבירור הנעשה ע"י יסורים והגלות זהו בכלל ובפרט צריך כאו"א מישראל לעשות הבירור וזהו ע"י אמונה מי יתן טהור מטמא לא אחד. פי' שבירור טוב מרע הוא כשישראל לומד ומתפלל ועושה הכל לשם ה' ואמונה נקרא א' כמאמר בא חבקוק והעמידן על אחת וצדיק באמונתו יחי' וזהו יש אמונה בראש ויש אמונה בסוף למי שיודע. והענין הוא כך אמונה יבראש הוא כשאדם מתחיל לכנום בעבודת השם צריך להאמין באמונה שלימה שהשי"ת ברא כל העולמות ומלכותו בכל משלה ולית אתר פנוי מיני' ובלתי אמונה זו לא יוכל אדם כלל לכנום באמונת השי"ת וזהו אמונה בראש. ואמונה בסוף כשאדם עובד כבר את ה' בתות"פ ומע"ט ולפעמים נופל ח"ו במחשבה איזהו התנשאות שחושב שעבד כבר את ה' ועי"ז יכול ח"ו ליפול מכל מדריגתו והרפואה לזה הוא אמונה שהשי"ת הוא

א"ס וגם עבודתו הוא א"ס וא"כ במה נחשב עבודתו שעבד אז ובאמונה זו נופל ממנו ההתנשאות ויכול לעבוד להשי"ת בלי שום מ"ז וזהו נקרא אמונה בסוף. וזהו ענין פרה אדומה שמטהרת את הטמאים ומטמאת את הטהורים וד"ל. והנה אמונה נקרא חוקה כי הוא בלי טעם רק שמאמין. ושתי אמונות הללו נקרא חוקות וע"י יכול האדם לברר רע מטוב וזהו זאת חוקת התורה בזאת יבוא אהרן אל הקודש בזאת חוקות פי' ע"י האמונות הללו יבוא אל התורה שהוא עה"ח כמו שהי' בעת קבלת התורה בירור טוב מרע ויהי' הגאולה ב"ב אכי"ר.

בלק

פרק א

וירא בלק בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי. הענין היא כי זלעמ"ז עשה אלקים וכמו שיש מחשבה דיבור מעשה בקדושה כמ"כ יש מחדמ"ע בהיפך. היינו מתחלה. היצר מסית לעבור פי ה' במעשה לילך אחר תאוות רעות ודברים גשמיים. ובאם אין האדם שומע לו לעבור על המעשה אזי הוא מסיתו לעבור עכ"פ על הדיבור בלה"ר ורכילות ובאם אין שומע לו גם לזה מסיתו עכ"פ במחשבה ובהרהורים רעים והעצה לזה. שהאדם ירחיק עצמו מהרע ולדבק א"ע להשי"ת במחשבה דיבור ומעשה. וזהו שאיתא בגמ' אם פגע בך מנוול זה משכהו לבהמ"ד. וא"ל יעסוק בתורה וא"ל יזכור לו יום המיתה. היינו כנגד המעשה אמרו משכהו לבהמ"ד וכנגד הדיבור. יעסוק בתורה וכנגד המחשבה יזכור לו יום המיתה מהו ענין יום המיתה. היינו שהאדם יראה איך שהשי"ת מחי' את כולם. כדכתי' ואתה מחי' את כולם. שהחיות מכ"ד היא מחיות ה' המוסתר בו ולהעלות הכל להשי"ת ואז ממילא הרע נופל ממנו ונשאר מת ובטל בלי שום חיות. וזהו עת אשר שלט האדם באדם לרע לו היינו אדם בליעל באדם דקדושה. ובאמת כשהחיות דקדושה יתעלה למעלה להשורש אזי הרע נשאר מת ובטל בל"ש חיות וזהו לרע לו לאדם בליעל. וכשאדם מאמין בה' שהכל עד המדריגה התחתונה הוא מהשי"ת אז יכול להגביר גם על המחשבה אע"פ שהמחשבה קשה לבטלו. אך מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה. היינו שהשי"ת מצרף מחשבות הצדיק עם מעשה הבינונים ועי"ז יש בו כח לבטל הרע וזהו וירא בלק בן צפור את כל אשר עשה לישראל לאמורי היינו שהי' ישראל מבטלין את מעשה הרע וע"כ ויגר מואב. ע"כ שלחו אחר בלעם. כי בלעם הי' מחשבה לסט"א והם הי' המעשה כדכתי' וקסמים בידם בכדי שיהיה בכחם להגביר על ישראל מה עשה השי"ת היפך את הקללה לברכה היינו כי בלעם הי' לעומת משה ומשה הי' בחי' הדעת דקדושה. וישראל הי' המעשה דקדושה. ועי"כ היפך השי"ת

את הרע לטוב וגברו ישראל ונתבטלו הם וע"כ כתי' נבואת בלעם בתורת משה מחמת שנתבטל ונעשה טוב והי' הכל של משה מחמת שהוא הי' לעומת משה וכעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל ענין מלאכים הוא שנתבטלו להשי"ת ומדריגות ישראל היא גבוה ממלאכים אך מחמת שבעוה"ז רצון השי"ת שיהי' הבחירה שכר ועונש ע"כ הם אינם מתבטלים ונעשה שליחות עוה"ז ע"י מלאכים אבל לעתיד כשיבוא משיח כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל מחמת שישראל גבוהים הרבה ממלאכים ע"כ יהי' הנהגה לעתיד ע"י ישראל שהם ג"כ יתבטלו כולם להשי"ת והצדיק האמת יש ביכולתו גם היום להתבטל להשי"ת ונעשה הנהגות העולם ע"י גם היום:

פרק ב

פרשה בלק תרכ"ב

כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל. כי יש כ"ח עתים כי האדם צריך לעבוד להשי"ת בכל הז' מדות וכל מדה כלולה מימין ומשמאל והם י"ד וזלע"ז עשה אלקים י"ד בסט"א. ואם האדם עובד להשי"ת. אזי ממשיך עליו טוב מי"ד עתים לטובה. ובאם לאו אז הוא ח"ו להיפך. וזהו הפי' כעת יאמר ליעקב אמירה הוא לשון המשכה כמו שבוחר האדם אם בוחר להתדבק בי"ד עתים לטובה אזי ממשיך עליו רחמים וחסד. וזה מה פעל אל כמו שכתיב חסד אל כל היום. ובאם לאו ממשיך עליו ח"ו לרעה מבחי' אל זועם כל היום ח"ו.

מה טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל. כי האדם צריך לנער ממוחו כל מ"ז והתאוות שיש לו ואז זוכה לבחי' אוהל שיכן באדם וזהו משכנותיך כי אז שוכן בקרבו קדוש ישראל ואזי הצדיקים נקראו בחי' אלקים. וזהו כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל היינו שמבערים בחי' נחש וקסם שבסט"א. ואז יאמר ונמשך ליעקב ולישראל מה פעל אל כי אז המה ממש בחי' אלקים.

או יאמר כי כשהשי"ת משפיע טוב להאדם אזי אם האדם נשבר לבו בקרבו ומתיישב בדעתו שאינו ראוי לזה מצד מעשיו אזי בוודאי הטוב המגיע אליו היא טוב גמור. אבל אם בבוא אליו הטוב הוא מתגאה בלבו מזה אז ידע כי הטוב היא לנקמה ח"ו ואינו לטוב גמור וזהו ביאור כעת יאמר ליעקב מה פעל אל כי האדם צריך להבחין בבחי' מה פעל אל אם היא מבחי' חסד אל כל היום ואם ח"ו היא להיפך מבחי' אל זועם כל היום. והבחינה לזה אם לבו אינו נשבר בקרבו בהגיע אליו הטוב אזי הטוב נמשך מבחי' גבורה בחי' שמאל. ואם לבו נשבר בקרבו אזי הטוב נמשך בבחי' ימין בחי' חסד כי בא עי"ז לתשובה גמורה:

וירא בלק בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי. כתיב לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל אומר אני כי איתא כמו שמשה הי' בסטרא דקדושה כ"כ הי' בלעם להיפך דעת דקליפה מסט"א ומשרע"ה התקרב לעם בני ישראל בדעתו להתבטל לד' בכל מדותיהם להיות סו"מ ולעשות הטוב ואף כי דעת הוא למעלה בג' רישין אעפ"כ הוא נמשך להמדות לעשות בהאדם מה שעלה במחשבה להתקרב בכל לה' לעבוד בכל המדות רק להשי"ת כמ"ש דהע"ה לך ה' הגדו' והגבורה והת"ת והנצח וההוד כו' לך ה' הממלכה לעשות בכל המדות הטוב לה' וזהו כ"ח עתים שאמר שהע"ה י"ד לטוב וי"ד להיפך ח"ו ובאם האדם עובד בכל עניני עוה"ז להשי"ת אז הוא ממשיך הי"ד עתים הטובים כי זהו המדות כי בכל מדה יש ימין ושמאל הרי י"ד והכל תלוי בהאדם כשהוא עובד את ה' בהמדות הי"ד עתים לטובה וזהו אל תאמרו שהימים הראשונים היו טובים מאלה כי לא מחכמה שאל"ז היינו כי הוא תלוי ביד האדם כמו שהוא עושה כן הוא ממשיך על עצמו כי כל עניני עוה"ז הי' הכל בעבור עם בני ישראל כדכתיב בראשית ברא אלקים ואיתא בשביל ישראל שנקראו ראשי' ויכול האדם להמשי' על עצמו בעשיותיו העתים וזהו כי לא נחש ביעקב כי כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל כי עם בני ישראל יכולים להמשיך העת כמו שרוצים וע"י עשיית הטוב ממשיכין הי"ד עתים והמה עושין העת וגם עכשיו אני אומר בגלות כעת ג"כ יאמר ליעקב כנ"ל יכול האדם להמשיך העת כרצונו וזה הי' רצון בלעם הרשע שהי' היפך משה רבינו ע"ה הי' רוצה להפיל עם בני ישראל לדעת הרע כמו שעושה אח"כ שהמשיכם לתאוות רעות בכדי להגביר הי"ד עתים ההפכיים ח"ו אך מחמת שמרע"ה הי' דעת הקדושה המשיכם להיות סו"מ וע"ט וע"י שאדם עובד בכל המדות לה' נתדבק לי"ד עתים הטובים וגם הי"ד ההפכיים יכול להפכם לטוב וכן אומר אני גם עכשיו בהג' שבועות מי"ז בתמוז שמתחילין אלו הימים אם אנו עם בני ישראל נעשה תשובה היכולת להפכם לטוב:

וירא בלק בן צפור את כל אשר עשה וכו' והוא יושב ממולי פרש"י לשון כריתה מל' כי אמילם הנה ידוע כי זלעמ"ז עשה אלקים כמו שאדם יכול לעבוד את ה' בז' מדות כמ"כ יכול ח"ו לפגום בכל מדה ומדה וצריך האדם להיות סו"מ. א"א כתי' זה השער לה' צדיקים יבואו בו היינו כשאדם מקבל עליו עומ"ש ואמונת השי"ת ומאמין בהשגחה פרטית שהכל מה' מזה יכול לבוא ליראה ולהיות סו"מ. ואח"כ וע"ט כתי' אוהבי ה' שנאו רע. א"א בתחלה צריך אדם לראות שיהי' לו אמונה בה' ושיהי' לו עכ"פ יראת העונש כדכתי' ודע כי על כל אלה יביאך אלקים במשפט. ובזה יכול לבוא אח"כ ליראה

פנימית יראת הרוממות ואז אוהבי ה' שנאו רע כי נתדבק בה'. וענין ארץ ישראל היא ארץ ז' עממין כנגד הז' מדות. וא"א לבוא לא"י עד שיכנע מקודם הז' מדות הרעות כדכתי' לא תחי' כל נשמה וזהו וירא בלק שראה שהמה מקושרים לה' באמונה וביראה והכניעו הז' מדות. את כל אשר עשה ישראל לאמורי שהכניעו הז' מדות כנ"ל וזהו שאמר הכ' והוא יושב ממולי לשון כנגדו היינו להתנגדות כי זלע"ז עש"א כדכתי' שויתי הוי' לנגדי תמיד כשאדם מקשר עצמו להשי"ת אז לנגדי תמיד היינו שיכול להתגבר על הכנגד תמיד וישראל הי' אז מקושרים לה'. ע"כ אמר לנגדי. והנה כשהמה רואים אדם מקשר עצמו להשי"ת משליכים בו מחשבות זרות כי העיקר מכ"ד היא המחשבה. היינו כשאדם אוכל ושותה ועושה עניני עוה"ז העיקר היא לקשר מחשבתו בהשי"ת ואז הקב"ה מצרף מחשבה למעשה. היינו ע"י מחשבה טובה מצרף ומזכך גם המעשה. והגם שהמעשה היא גשמית. אכן ע"י המחשבה מזדככת וזהו דאיתא הצדיקים מהפכים מדה"ד למדה"ר כי הצדיק עובד את השי"ת בבחי' בכל דרכך דעהו ומקשר מחשבתו בכל עניני עוה"ז רק לה' ועי"ז נתברר ונזדכך הכל ונהפך לטוב כי הוא מסתכל בניצה"ק. כתי' כי שמש ומגן ה' אלקים וכל עניני עוה"ז המה בחי' צימצום כי הגשמיות היא צימצום בחי' אלקים והצדיק הוא רואה רק החיות והניה"ק. ועי"ז מהפכים מדה"ד למדה"ר ומהפך הרע לטוב כי ע"י הסתכלות בכל עניני עוה"ז רק בחיות ה' שיש בו לעבוד בבחי' בכל דרכך דעהו יכול אח"כ לעבוד את ה' בתות"פ בלי פניות ומ"ז. אבל רשעים מהפכים מדה"ר למה"ד כי כל עניניהם רק בהגשמיות ובתאוות רעות. ולכן גם התות"פ שלהם מלאים פניות ומ"ז ומהפכים טוב לרע וצריך האדם לקשר מחשבתו להשי"ת בכל עניני עוה"ז ולהיות קרבן לה' וזה ענין מרע"ה ובלעם הי' זלעמ"ז ובלעם לנגד משה כי משה הי' בחי' דעת דישראל שקבלו התורה שהיא דעה חכמה לנפשך והנהיג את ישראל בבתי' דע את אלקי אביך בבחי' בכל דרכך דעהו והכניס אמונה בישראל לעבוד את ה' בלי פניות. ובלעם רצה להשליך בהם פניות ומ"ז להפוך את הטוב לרע. אבל האמת ויהפוך ה' את הקללה לברכה כי אהבך כו' כי משה קשרם באמת לה' ועבדו אותו בל"ש פניות ומ"ז ע"כ נתהפך מקללה לברכה שמהפכים מדה"ד למדה"ר כי לקחו רק הנצה"ק מהכלי. וזהו הנה העם היוצא ממצרים ויכס את עין הארץ היא הגשמיות והארציות שעובדים לה' בבחי' בכל דרכך דעהו. וזהו יושב ממולי להכריתנו כי זלעמ"ז עשה אלקים.

כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל מה טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל כי כתי' אוהל שכן באדם אומר אני הא דמבואר ברש"י וגם בגמ' שבני ישראל גדולים ממלאכים רק מפני שהם מעורבבים טוב ורע הם למטה והקב"ה עושה שליחותו ע"י

המלאכים ונעשה המלאך מרכבה להשליחות אבל כשאדם מקדש ומטהר עצמו ומברר בחי' הטוב אזי כל איבריו נעשו מרכבה לשכינה ועושה הקב"ה פעולתו ע"י הצדיקים ועי"ז יכולים הצדיקים מפעלות הקב"ה וזהו ולישראל מה פעל אל. מברכתו של אותו רשע ניכר מה הי' בלבו, אומר אני האנשים הכשרים כשמסיתו היצה"ר לתאוות עוה"ז יכולים לידע מזה איך לעבוד להשי"ת. כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל כשהצדיק עובד לה' בבחי' בכל דרכך דעהו הוא למעלה מהמלאכים ואינו צריך לבוא להעת כי יש כ"ח עיתים י"ד לטובה וי"ד לרעה ולכל יש זמן וזהו משנה עתים ומחליף את הזמנים ומסדר את הכוכבים כי לכל והכל הוא בזמן כי כן הי' בשעת בריאת העולם. אבל הצדיק שעובד לה' במחשבה הוא למעלה מהזמן כי במחשבה יכול לעשות צירופים אחרים. כי כשאדם חוטא במעשה קשה לתקן. אבל כשפגם רק במחשבה אעפ"י שהמחשבה גבוה יותר אעפ"כ בנקל יכול לעשות צירופים אחרים מחודשים. וזהו כעת כמו העת הוא רק בעת ובזמן כמ"כ יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל כי כמ"כ יכול הצדיק כשמקשר עצמו בכ"ד במחשבתו רק לה' להמשיך הכלי למעלה מהעת כי הצדיק כזה א"צ לבוא להעת.

כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל וכו' פרש"י דקאי על העתיד כו' ואומר אני דזה נאמר על הזמנים הללו כי הצדיקים הגדולים ביותר הם בדור הזה דוקא ואחיזה שלהם היא תחת כסה"כ ולפעמים נופל הצדיק ממדריגתו הוא נופל אל העולם המלאכים ושם שואלים אותו המלאכים מה פעל אל:

פנחס

פרק א

פרשה פנחס תרי"ט

פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן וכו' כתיב אני ה' לא שניתי כי אצל השי"ת אין שייך שום השתנות רק ההשתנות הוא מצד המקבלים היינו כשאדם עושה מצוה אחת הוא מעורר השפע ע"כ ישראל כמ"ש רצון יריאיו יעשה. רצון הוא אותיות צנור. ואם ח"ו אדם עושה תשובה אך התשובה הוא מיראת העונש אזי מוכרח לבוא לידי יסורים אך אם התשובה הוא מיראת חטא שנשבר לבו בקרבו שהוריד הקדושה למקום הקליפה אין צריך לבוא לידי יסורים אמנם עיקר התשובה הוא מיראת חטא כי העונש הוא רפואה למכתו והחטא הוא המכה ואין צריך לירא מהרפואה יותר מהמכה ואם אדם עושה תשובה מיראת חטא ונשבר לבו בקרבו שהוריד הקדושה כנ"ל אזי בטל ממנו היסורים ומחזיר השפע על כל ישראל וזהו דכתיב עת אשר שלט האדם באדם לרע לו כי מוכרח

לידי יסורים אבל אם עושה תשובה מיראת חטא אזי מחזיר הקדושה למקומה ובטל הרע ואז הוא שליט על האדם הבליעל לרע. וזהו השיב את חמתי מעל בני ישראל כי פנחס הביא בלב בני ישראל תשובה מיראת חטא ולכן המתיק הדינים כי כשאדם עובר עבירה ופוגם באיזה מדה ונפסק שורשו כשעושה תשובה אזי הוא מקושר אל השורש וזהו השיב את חמתי כי המתיק את הדינים והשיבם לשרשם. בקנאו את קנאתי בתוכם כי הגבי' את הקדושה שהורידו לתוך הקליפות והרע והחזירו למקומה. ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי כי לא יצטרכו לבוא לידי יסורים וזהו הענין הג' שבועות שבין המצרים אומר אני כי מצרים הם בחי' דין מצר רע והוא גלות השכינה ואם האדם נשבר לבו בקרבו ועושה תשובה כנ"ל בימים אלו אזי השיב את חמתי מעל בני ישראל ויכול להמתיק הדינים והמה נשברים ונתבטלים השי"ת יעזור לנו שישראל יעשו תשובה מיראת חטא ולא יצטרכו לבוא לידי יסורים.

פרק ב

פרשה פנחס בין המצרים תרי"ח

העולם אומרים בשם הצדיקים שהכ"א ימים מי"ז בתמוז עד ט' באב הם כנגד כ"א ימים מר"ה עד שמחת תורה, כתי' ידע מה בחשוכא ונהורא עמי' שריה אומר אני אשר מה שאצלנו נדמה לחושך אבל למעלה היא אור וכשהשי"ת יעזור לנו במהרה אנחנו ג"כ נבין הטוב. אבל השי"ת ידע מה בחשוכא גם עתה רואה הטוב. אומר אני שהימים האלו יותר גבוהים מכל ימים טובים כי כל יו"ט היא זכר ליציאת מצרים אבל ימים האלו כשיעזור לנו השי"ת יהי' זכר לגאולה האחרונה והשי"ת רואה עתה האור שבתוך החושך. כל מה דעביד רחמנא לטב עביד אומר אני כל הסיבות מהשי"ת הוא למען ייטיב האדם בדרכי השי"ת וזהו לטב עביד כי זה עיקר הטובה להתקרב לעבודתו ית' אומר אני פעמים שהאדם עובד ה' ומתקרב להבורא ית' בכל מדותיו ופעמים שהאדם פוגם ח"ו ומוכרח להביא עלי' יסורים כדי שעי"ז יוכל להתקרב לעבודתו והכל היא טובה מאתו ית' כי משפיע לכ"א. כפי מה שיודע בו שעי"ז יכול לבוא לעבודתו ית' בנקל יותר לאחד בעוני ולאחד בעושר כמו שאיתא בספרים שלפעמים צריכים לחתוך היד של החולה. וזה רפואתו. וזהו כל מה דעביד רחמנא לטב עביד לרפואתו למען ייטיב לו להתקרב להשי"ת. ואני תפלתי לך עת רצון. הענין הוא כי כתי' רצון יראיו יעשה אומר אני כשאדם הוא באמת יי"ש וירא מהשי"ת נעשה ע"ר ועי"ז יוכל לקבל מהשי"ת ע"י צינור דקדושה וזה עת לעשות לה' הפרו תורתיך. ואיתא בזוהר כשהפרו תורתיך אז עת לעשות לה'. אומר אני כי יש כ"ח עתים י"ד לטובה וי"ד להיפך. הענין היא כי יש זיי"ן מדות דקדושה

וכ"א כלול מחסדים וגבורות הרי י"ד וכמ"כ זלעמ"ז עשה אלקים ויש י"ד להיפך וכשאדם מקבל עליו עול מ"ש ומגבי' כל מדותיו לה' הוא מקבל מי"ד עתים הטובים ובאם ח"ו הוא פוגם הוא גורם להוריד השפע דקדושה לי"ד ההיפך וצריך האיש הישראלי לחשוב ולשבור מלבו כל תאוות עוה"ז ולעשות רצון הבוב"ה ואז רצון יראיו יעשה ונעשה ע"ר ומקבל מצנור דקדושה מי"ד עתים הטובים. וזהו בטל רצונך מפני רצונו כי צריך האדם לבטל ממנו כל תאוות העוה"ז ולעשות אך רצונו ית' ואז הוא עושה ע"ר ויכול לקבל כל טוב מהשפע דקדושה וזהו פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם. אומר אני ע"י שפנחס הי' מוסר נפשו על קדושת שמו ית' עי"ז הי' בכחו לבטל הדינים מעל בני ישראל ולהפוך להם מהרע לטוב וזהו השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ע"י מס"נ בתוכם ולא כליתי את בני ישראל הי' מבטל מהם הדינים אבל נפלו על הקליפות. עצמן כי איתא שבכל יום יורדין דינים מלמעלה ובאם שישראל ח"ו אינם מהוגנים אזי באו עליהן וזהו אל זועם בכל יום וכשעושין תשובה אז חסד אל כל היום לישראל והזעם להם כי הקיום מהקליפות הוא רק מהקדושה ואם ח"ו גורמים להתלבש השפע דקדושה דרך שם אז יש להם קיום אבל אם ישראל עובדים בכל מדותיהם אז מגביהים הקדושה והן מתבטלין וזהו בקנאו את קנאתי בתוכם שהדינים נופלים עליהם ולא כליתי את בנ"י ומהפך להם רע לטוב וזהו בטל רצונך מפני רצונו כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך כי צריך האדם לבטל ממנו כל עניני עוה"ז ולידע שמלכותו בכל משלה ולעבדו בכל מדותיו ואז הוא מבטל רצון אחרים היינו הקליפות כי הם קליפה לפרי כ"ז שהפרי מתלבש בתוכה אבל אם הוא עושה רצון הבורא ומברר הטוב מהרע אז מתבטל הקליפה ומקבל מהקדושה עצמו.

מטות

פרק א

פרשה מטות תרי"ד

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל זה הדבר אשר צוה ה' לאמר איש כי ידור נדר לאסור איסר על נפשו לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה כל הנביאים נתנבאו בכה מוסף עליהם משה שנתנבא בזה הדבר הנה כתי' ויהי האדם לנפש חי' ותרגומו לרוח ממללא ההפרש שיש בין האדם לבהמה. היא בחי' הדיבור כי כמו שיש באדם רמ"ח אברים. כן יש בנפש רמ"ח אברים רוחנים כי הנה העיקר היא באדם הדיבור והיא חיותו וחיות כל אברי' שלו למשל האותיות ראש המה חיות של הראש. וכן האברים כמו שהם נקראים ע"י הדיבור בכ"ב אותיות התורה זהו חיותן כי מה שנקראים האברים

בלשונות אחרים הם מושאלין אבל השמות הנקראים ע"י כ"ב אותיות התורה זהו חיותן וזהו העיקר היא הדיבור וע"י הדיבור יכול הוא לקשר עצמו וחיותו לשרשו להבוב"ה. היינו ע"י דיבורו בתות"פ לשם ה' וזהו ומותר אדם מן הבהמה אין ע"י הדיבור לקשר עצמו להשי"ת. אם אמנם שגם בבהמה יש חיות הקודש. בנפש הבהמיות בבחי' ואתה מחי' את כולם ומלכותו בכל משלה. ואם יסתלק החיות הקודש מכ"ד יהי' כלא ואפס. עכ"ז לא יוכלו כל הנבראים לקשר א"ע לשרשן כ"א האדם המדבר ע"י דיבורו בתות"פ כראוי וכנכון. והנה כשהאדם מקדש ומטהר דיבורו ומקשר עצמו להשי"ת בדיבורו יכול לעשות רושם בדיבורו ומאמרו של הקב"ה כביכול. זהו לגבי שאר הנביאים אבל משה מוסיף עליהם שנזדכך חומרו מאד ולא הי' שום מסך המבדיל בינו לבין השי"ת ושכינה הי' מדברת מתוך גרונו. כל מה שדיבר משה היא הי' בעצמו דיבורו של הקב"ה. וזהו וידבר משה זה הדבר אשר צוה ה' היינו שכל דיבורו של משה הי' הדיבור עצמו של הקב"ה כנ"ל אכן כל הנ"ל היא מדריגת הצדיקים והנביאים אבל אדם שמקבל ע"ע לאסור איסר על נפשו מל' אוסרי לגפן עירה היינו להתקשר עצמו אל השי"ת צריך לראות שלא יחל דברו היינו שלא לעשות דיבורו חולין במ"ז ובפניות ח"ו כי זלעמ"ז עשה אלקים. וכאשר אינו מקדש עצמו בדיבורו בלתי לה' לבדו אזי יכול להתקשר ע"י הסט"א. וזהו לא יחל דברו כי ע"י שמקשר דיבורו בהסט"א אזי הוא גרוע מבהמה שאין לה דיבור כי גם במחשבה יש בו בחי' דיבור כי המחשבה היא רצוא ושוב פושט צורה ולובש צורה והכל ע"י אותיות בחי' דיבור שבמחשבה ולכן הא בהא תלי' כשמקדש מחשבתו אזי יש לו דיבורים ממש ג"כ בתורה וכשמקדש דיבורו גם המחשבה טהורה כי הכל אחד בחי' הדיבור ממש היא מבחי' הדיבור שבמחשבה ומי שאינו יכול לעשות אפי' זה עכ"פ יראה שכל היוצא מפיו יעשה:

פרק ב

פרשה מטות תרי"ט

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל זה הדבר אשר צוה ה' איש כי ידור נדר לאסור איסר על נפשו לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה פירש"י משה נתנבא בכה וכל הנביאים נתנבאו בכה מוסיף עליהם משה שנתנבא בזה הדבר אומר אני כתיב שמש ומגן ה' אלקים כמו שאי אפשר להסתכל בשמש אלא ע"י הצל המצמצם כך אי אפשר לקבל מאור הרחמים ובחי' ה' אך ע"י המגן והצמצום בחי' אלקים אלקים בגמטרי' הטבע כתיב בראשית ברא אלקים היינו השי"ת ברא הצמצום והכלי בכדי שעי"ז יהי' באפשרי למקבלים לקבל חיותם ושפעם מאתו ית' כי באמת לגבי השי"ת כתיב אני ה'

לא שניתי אך השינוי הוא ע"י המקבלים ובאיזה אופן שהמקבל הוא כך מוכרח השפע להתלבש עד מקומי וכמו שהלבוש משתנה באופן ההתרחקות כ"כ גם החיות הפנימיות ג"כ נשתנה בהשתלשלות כי א"א לקבל אלא ע"י הכלי ע"כ צריך אדם לירא מהשי"ת וא"א לבוא ליראה אך ע"י אמונה היינו להאמין כי מכה"כ וכל פעל ה' למענהו והכל הוא מהשי"ת ועי"ז נשבר לבו והוא בעצמו בשפלות עי"ז יוכל לבוא ליראת ה' והיראה הוא הכלי שעי"ז יש ביכולתו לקבל שפע וחיות מאת השי"ת וזהו ראשית חכמה יראת ה' היינו שהעיקר הוא קודם היראה אך א"א אך ע"י אמונה בהשי"ת כדכתיב ואתה מחי' את כולם שכל החיות מכ"ד הכל הוא ממנו ית' ולשבור לבו לפני השי"ת אז הוא בא ליראה ואע"פ שיראה הוא בחי' רצוא ושוב אע"פ כן ע"י היראה הוא מתקרב להשי"ת מחמת שנשבר לבו וירא מה' עי"ז נעשה כלי לקבל שפע וחיות וברכה מה' וזהו אין כלי מחזיק ברכה אלא השלום היינו ע"י השלימות עי"ז יוכל להתקרב לה' לקבל חיותו ועיקר חיותו הוא השלימות וזהו כל הנביאים נתנבאו בכה מוסיף עליהם משה שנתנבא בזה הדבר היינו כל הנביאים היו ממשיכים השפע לישראל ע"י מדת כה היינו כה תברכו את בנ"י מדת כה הוא יראה היינו ע"י זבחי אלקים רוח נשברה שהיו משברים לבם להשי"ת וע"י היראה נעשה כלי והיו ממשיכים שפע לבנ"י ע"י מדת כ"ה ע"י הכלי אבל משה נתנבא בזה הדבר היינו כי לגבי משה איתא אין יראה לגבי משה מילתא זוטרתא הוא היינו כל היראות הי' לגבי משה דבר קטן כי משה הי' לו יראה עלאה ונתבטל להשי"ת כדכתיב ונחנו מ"ה ולא הי' לו שום כלי ע"כ הוא הי' ממשיך שפע לישראל מלמעלה בלי שום כלי והי' מתקרב זה להדבר. וזהו ענין כל הנביאים נתנבאו בכה מוסיף עליהם משה שנתנבא בזה הדבר היינו באמת לגבי משה לא הי' שום השתנות והי' מתנבא בזה הדבר אך לפעמים על ידי מניעת המקבל גם משה התנבא בכה. וזהו וידבר משה אל ראשי המטות לבנ"י. היינו כשהי' משה מדבר להאנשים שגם מהמקבלים לא הי' שום מניעה אז הי' מתנבא בזה הדבר אשר צוה ה' איש כי ידור נדר לאסור איסר על נפשו לא יחל דברו א"א מהו ענין נדר הוא שהאדם ממשיך המחשבה לדיבורו ואז כשפוגם בהדיבור אז ונרגן מפריד אלוף ונעשה פירוד בין דיבור למחשבה וע"כ החכם עוקר הנדר מעיקרו היינו כי כן הוא הענין כשאחד מקבל מחבירו אז נעשה דיבור המשפיע מחשבה להמקבל וע"כ כשבא להחכם יכול החכם להתיר נדרו לעשות פתח חרטה מחמת שדברו היא למעלה משרשו זה הנדר היינו במחשבה והחכם יכול לעשות במחשבתו צרופי אותיות אחרים מחמת שהוא בא להשורש כולם בחכמה עשית זהו בהצדיקים ואנו צריכים לראות ענין לא יחל דברו היינו כי כשאדם עוסק בתורה ומחשבתו הוא בענין

אחר אז הוא מחלל דיבורו וזהו לא יחל דברו רק אנו צריכים לראות שבכ"מ שהדיבור הוא שם יהא המחשבה ושיהי' הכל להשי"ת:

מסעי

פרק א

פרשה מסעי

אלה מסעי ב"י אשר יצאו מאמ"צ וכו' ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם. כתי' ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה אדם נק' מהלך ומלאך נק' עומד מפני מה נק' אדם מהלך מפני שמשבר חומרו ומכניע כל המדות וכל התאוות לפני הקב"ה ומעלה את החומר לצורה ע"כ נק' מהלך. אבל אם ח"ו אין מכניע את תאוותו לפני השי"ת אז מוריד הצורה לחומר וזהו מי יודע רוח האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת למטה להארץ היינו כשרוח אדם בו ומשבר חומרו וכל תאוותיו לפני השי"ת אז עולה היא למעלה היינו שמעלה החומר לצורה. אבל ורוח הבהמה כשאדם הולך אחר רוח הבהמה שלו ואינו מכניע כל תאוותיו לפני השי"ת אזי יורדת למטה לארץ היינו שמהפך הצורה לחומר ח"ו וזהו צדיקים מהפכים כנ"ל ורשעים כנ"ל ויש להבין איך צריך האדם להתנהג בעבודתו ולהיות בבחי' מהלך. והעומד להתפלל לפני השי"ת צריך לידע שהיא עבודה חדשה שלא עבד מאתמול וצריך לראות שבכל יום ויום יהי' מוסיף על עבודתו. אבל אם האדם אפי' אז כשעוסק בחות"פ אינו נותן לבו להשיג יותר מחמת שנדמה לו שהוא בגדר האמת בעבודתו כי אילו הי' יודע שלא השיג עדיין לתכלית האמת הי' נותן לבו שישיג בכל יום עבודה חדשה גבוה מזה שעבד עד עתה רק משום שנדמה לו שהוא בתכלית האמת. אז הוא בתכלית הריחוק כי עבודה כזו לא שייך לאדם רק למלאך שהיא בבחי' עומד והנה צריך להבין כשצריך האדם לעבוד בכל יום עבודה חדשה ולבוא בכל פעם למדריג' היותר גדולה ואיך אפשר זאת הלא אמרו חז"ל כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו. א"כ כשרוצה לעלות למעלה ממדריגתו. אזי יש לו התגברות היצר יותר ויותר ואיך יכול לעמוד נגדו. אך דהנה איתא בגמ' בכל יום יצרו ש"א מתגבר עלי' ואלמלא הקב"ה עוזרו לא הי' יכול לו ומהיכן נלקח העזר לו שיוכל לעמוד נגדו ע"י שאדם משבר חומרו לפני השי"ת ועושה תשובה באמת. ובבע"ת כתי' שובה ישראל עד ה' אלקיך ובכח תשובתו ותורתו מגיע עד מקור מחצב הנשמות ובא לשרשן ועי"ז יכול להמשיך לו משרשו צינור לעזר שיוכל לעמוד נגד התגברות היצר ושיכול לילך ממדריג' למדריג' היותר גבוה בכדי אשר יצא מאמ"צ בחי' מצרי"ם ביד משה ואהרן ע"י התגברות הצדיקים ואם תאמר וכי אפשר לעלות למדריגה היותר גבוה הא כל הגדול מחבירו כנ"ל ואיך אפשר לעמוד נגדו,

לזה רמזה התוה"ק בפ' ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם. מוצאיהם פי' מקור מוצא מחצב הנשמות משם יוכל להמשיך צינור ועזר למסעיהם שיהי' בבחי' מסעי לנסוע ממדריגה למדריגה:

פרק ב

פרשה מסעי תרי"ט

אלה מסעי בנ"י אשר יצאו ממצרים לצבאותם ביד משה ואהרן ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה' ואלה מסעיהם למוצאיהם. כתיב ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה אומר אני צדיקים נקראים מהלכים ומלאכים נק' עומדים כדכתיב ושרפים עומדים הטעם כי באדם יש נר"נ והנשמה הוא הנרה"ק וזלע"ז עשה אלקים ויש באדם ג"כ נפש הבהמיות כי האדם הוא בעל בחירה וכמו שהצדיק שעובד לה' עושה מחומר צורה כ"כ האדם ההולך ח"ו אחר תאוותו עושה מצורה חומר ואז ותשלך אמת ארצה וזהו מי יודע רוח בני אדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ היינו העובד להשי"ת ומגביר הטוב הוא עושה מחומר צורה אבל כשהולך אחר נפש הבהמיות אז הוא מגביר את הרע ועושה מצורה חומר ע"כ מוכרח האדם להיות מהלך היינו לעבוד את ה' בכל פעם יותר ויותר ולהגביר הטוב כדי להתקרב להשי"ת אך צריך האדם לראות שלא יעלה למעלה ממדריגתו ומטעם כי כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו ואיתא בכל יום יצרו של אדם מתגבר עליו ואלמלא הקב"ה עוזרו לא יכול לו ע"כ באם האדם הולך למעלה ממדריגתו אז הלעומת ג"כ מתגדל ובכל יום יצרו של אדם מתגבר עליו יכול להיות ח"ו התגברות הרע אך האדם צריך להיות הולך ממדריגה למדריגה ולהיות בעצמו בשפלות היינו לידע שהכל הוא מה' כי אלמלא עוזרו לא יכול לו ע"כ האדם נק' הולך אבל מלאך אינו צריך לכל זה ע"כ נק' עומד אבל אדם שהוא עומד היינו שמדמה בדעתו שהוא כבר עבד לה' והוא באמת אז אדרבה רחוק הוא מהאמת ונופל ממנו הכל אך צריך אדם להיות בשפלות ולראות תמיד איך שהוא רחוק מהאמת ועדיין לא התחיל כלל לעבוד את ה' ולהלך בכל פעם בעבדות ה' ולהיות כל רצונו להתקרב לה' אז יכול לדבק עצמו בה' והרוצה לדבק עצמו בהשי"ת הוא שובה ישראל עד ה' אלקיך היינו כשאדם שב בתשובה שלימה להשי"ת ומאמין כי מכה"כ ואתה מחי' את כולם היינו שהכל הוא מהשי"ת ולסור מהרע אזי ע"י התשובה יוכל לבוא ברגע אחד אל השורש מטעם כי חלק ה' עמו ואז ע"י שמקשר עצמו בהשורש יכול להמשיך משורשו לעבוד לה' להתקרב לשמו וזהו ויסעו ויחנו היינו לראות בכל יום שאתמול לא התחיל לעבוד לה' כלל וזהו אלה מסעי בנ"י אשר יצאו מארץ מצרים ביד משה ואהרן היינו

שיצאו ממיצר הרע והלכו בכל פעם להתקרב לה' ע"י שהי' להם אמונה בה' ובמשה ואהרן כדאיתא בספרים וזהו ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם עפ"י ה' היינו משה הי' מקשר אותם עפ"י התורה לה' בשרשן כדכתיב שובה ישראל עד ה' אלקיך כי יעקב חבל נחלתו קוב"ה ואורייתא וישראל חד אינון ועי"ז היו הלכו ונסעו מהרע והתקרבו לה' וזהו אלה מסעיהם למוצאיהם כי עיקרי העבודה והילוך צריך להיות בכדי להתקרב להשי"ת לשורשן ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם עפ"י ה' היינו כי יש אור ישר ואור חוזר אור ישר הוא האור שבא לאדם ע"י התורה אתערדל"ע שבכח זה הי' בכח אדם לעשות אתערודל"ת להתקרב לה' ואור חוזר הוא אתערדל"ת שעובד אדם וזהו ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם עפ"י ה' היינו שהי' ממשיך להם אור ישר מהשי"ת ואלה מסעיהם למוצאיהם היינו אור חוזר שצריך אדם לעשות אתערדל"ת בכדי להתקרב לבוא להשורש לה' ואתם הדביקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום:

דברים

אלה הדברים וכו' פרש"י לפי שהן דברי תוכחות. כתי' בדבר ה' שמים נעשו. השי"ת ברא כל הדברים ע"י הדיבור היינו אותיות התורה. וכל הדברים אומרים שירה לפני השי"ת. כמש"כ שמש בגבעון דום. וע"י השירה הם מקושרים לשורשם בעולם העשי'. הגם שבעולם העשי' הכל בגשמיות וכמו דאיתא שאין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה. והוא המלאך שאומר שירה בעדו והכל נברא בשביל האדם. כשעושה רצונו ית' וכל העולם כלו לא נברא אלא לצוות לזה וביכולת האדם לעלות הכל לשרשו כדכתי' ויהי האדם לנפש חי' ותרגומו לרוח ממללא כדאיתא אסור להאדם להנות מעוה"ז בלא ברכה כשאדם מברך על כ"ד ואינו אוכל למלאות תאוותו רק הכל בשביל השי"ת וע"י הדברים והברכה יכול לעלות כ"ד לשרשו. וח"ו להיפך הוא מכניס חלילה החיות למקום הרע והקליפות ח"ו. כתי' אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפול ברע. צריך האדם לירא מהשי"ת כמש"כ ראשית חכמה יראת ה' ויראת העונש היא מדריגה התחתונה ועכ"ז כשירא האדם לחטוא ונודע לו שהכל היא מהשי"ת אינו צריך לבוא ליסורים וזהו אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפול ברע אבל אם אין לו אפי' יראת העונש. הוא מוכרח לבוא לידי יסורים ח"ו לפי שהוא מכניס כח להסט"א ח"ו כי ממנו לא תצא הרעות. וגם היסורים הם לטובתו כדי שישוב לה' כמש"כ טובה תוכחת מגלה מאהבה מסתרת. מה טובה תוכחת מגולה כשיש בה אהבה מסותרת כדי שישגיח על עצמו וישיב וכשישיב הוא יקר בעיני הקב"ה. כדאיתא במקום שבע"ת עומדים וכו' והמשל כשעשיר מרויח אינו שמח כ"כ כמו העני שמרויח. כמ"כ הצדיק אע"פ שעובד

להשי"ת תמיד אינו חשוב בעיני' כ"כ כמו הרשע ששב מרשעתו. וזהו אלה הדברים אשר דבר משה במדבר בערבה היינו באותן המקומות שחטאו והי' מכניסין הדיבורים והחיות בראשונה במקום הרע וזהו שפרש"י לפי שהם דברי תוכחות היינו שהי' מכניסין הדיבורים למקום הרע כנ"ל ועי"ז באו לידי תוכחה ויסורים ח"ו היום בתשעה ימים שבין ר"ח אב לט' באב שחטאו ואז הי' מכניסין הדיבורים למקום הרע ח"ו והי' מוכרחים לבוא לידי תוכחת מגולה וזהו הי' ג"כ לטובה שיש בה אהבה מסותרת למי שיודע בזה שהשי"ת רוצה שישיבו ובט' ימים הנ"ל יכול האדם לשוב לכך הם נגד ימים טובים והשי"ת יעזור שיתגלה האהבה מסותרת שהוא עתה בבחי' ואנכי הסתר השי"ת יעזור שיתראה ההתגלות והישועה:

ואתחנן

פרשה ואתחנן תרכ"א

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר פירש"י אע"פ שיש להם לצדיקים לתלות במעשיהם הטובים אעפ"כ אינם מבקשים אלא מתנת חנם אומר אני כתיב ואני תפלתי לך ה' עת רצון כשהצדיקים מתפללים עושים עת רצון כמ"ש רצון יראיו יעשה ורצון הוא צנור הליכות השפע מלמעלה והשפע מלמעלה הוא רק ע"י מעשה התחתונים. והנה יש כ"ח עתים י"ד לטובה וי"ד להיפך הנה י"ד לטובה אומר אני כי המה זיי"ן ימי הבנין ז' מחסד וזיי"ן מגבורה כי כל מדה כלול מחסד וגבורה וכשישראל עובדים את השי"ת באמת ממשיכים השפע לי"ד עתים לטובה ואם לאו להיפך ח"ו כמאמר רשעים מהפכים כו' והנה כל מה שאדם עושה אפי' בעבודת השי"ת הכל בכח ועזרת ה' כמאמר בכל יום יצרו של אדם מתגבר עליו ואלמלא הקב"ה עוזרו כו'. והשכר הוא רק בעד הבחירה שניתן באדם לבחור בטוב או ברע לכן הדבר הוא רק כמתנת חנם. וזהו ואתחנן כו' פירש"י אינם מבקשים אלא מתנת חנם כי יודעים שהכל הוא מה' ולכן אפי' שהי' גבוה מכל העולמות כאומרו ונחנו מה ג"כ לא בקש מהקב"ה אלא מ"ח וזהו אומרו בעת ההוא שהי' השפע בי"ד עתים הטובים אתה החלות להראות את עבדך את גדלך ואת ידך החזקה המה הזיי"ן מדות מרחמים וגבורה כי כל מה שהאדם מושך השפעה לי"ד מדות עתים הטובים הוא ג"כ מתנת חנם כי כל עבודת האדם הוא מעזר וסיוע הקב"ה כמאמר מי הקדימני ואשלם ומי שם פה לאדם וכדכתיב ואתה מחי' את כולם ורק העיקר מהאדם הוא לבחור בטוב וא"א לבחור בטוב רק ע"י היראה כדכתיב שמש ומגן ה' אלקים שהוא יראה צמצום בתי' דין ואם האדם עושה מצות ומע"ט בלא יראה אינו כלום ואיך יכול לבוא לידי יראה הוא רק ע"י אמונה שיאמין בה' ובהשגחה פרטית בכ"ד עי"ז יוכל לבוא

לידי יראת ה' באמת וצריך שלא יתגאה אדם ח"ו בעבודתו כי הכל הוא מעזר וסיוע השי"ת כי אלמלא וכנ"ל ואם ח"ו עובר עבירה ועושה תשובה בלב ורוח נשברה כדכתיב זבחי אלקים רוח נשברה משיב הכל לשרשו וההשפעה הולכת אל הקדושה אכן אם האדם אחר התשובה מתגאה ח"ו אז הולכת השפע להחיצונים ח"ו וזהו ה' אלקים אתה החלות להראות את עבדך כי משרע"ה שנאמר בו לא קם כמשה שהי' עניו מכל האדם באמת וכן אמר אתה החלות להראות וכנ"ל כי ידע שהכל הוא מעזר השי"ת ומכחו השי"ת יעזרינו לשוב באמת ולהיות דבוק בו כדכתיב ואתם הדביקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום:

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר אתה החלות להראות וכו' ועמדו המפרשים על איזה העת קאי עת ההוא הנה כתיב ואני תפלתי לך ה' עת רצון אימתי עת רצון כשהצדיק מתפלל כי תפלה הוא מלשון צמיד פתיל כי כשהצדיק רואה שהוא אז דבוק בהשי"ת ויכול להתפלל כהוגן סימן הוא שהוא עת רצון וזהו אמרם בגמרא אם תפלתו שגורה בפי בידוע שהיא מקובלת כי הנה יש דביקות במחשבה ויש דביקות הבא לידי דיבור ואז הוא סימן שהוא ע"ר וזהו ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר באיזה עת אתה החלות להראות את עבדך היינו כשאני דבוק בהשי"ת כי אז הוא סימן שהוא ע"ר אך מי יוכל לבוא לדביקות כמשרע"ה ואף אם בא לדביקות צריך לדעת שהכל הוא בכח הבוי"ת וזהו אתה החלות להראות את עבדך שצריך לדעת כי הכל הוא מהבוי"ת אמן:

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר כתיב ואל יבוא בכל עת אל הקודש כ"א בזאת יבוא אהרן אל הקודש דהנה צריך איש הישראלי קודם שעומד להתפלל או ללמוד ליישב עצמו היטב ולחשוב גודל עביותו ושפלותו ואיך עומד להתפלל או ללמוד לפני מלך השי"ת אשר מכה"כ ויקבל עליו עומ"ש באמת דאם אינו מיישב עצמו באמת קודם ומתוך דברים בטלים ומ"ז עומד להתפלל או ללמוד גם תפלתו ותורתו מלא מן אותן מ"ז וע"כ חסידים הראשונים היו יושבים שעה אחת קודם התפלה ומתפללין כדי שיכוונו את לבם לאביהם שבשמים היינו שיקבלו מקודם עומ"ש כדי שיבואו אח"כ להתפלל כהוגן לפני ה' וזהו ואל יבוא בכל עת אל הקודש היינו אם אדם מחשב מ"ז אל יבוא אז אל הקודש זאת הוא בחי' יראה שבאם מקבל עליו מקודם יראת ה' ועומ"ש ואז יבוא אל הקודש לתות"פ וזהו ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר העת ההגונה להתפלל בקבלתו עליו עומ"ש ובנקות עצמו מקודם מכל סיג ומ"ז ותשאר מחשבתו. דבוקה בהשי"ת:

ואתחנן ה' בעת ההוא לאמר פירש"י אין חינון בכ"מ אלא לשון חנם אע"פ שיש להם לצדיקים לתלות במעשיהם הטובים אינם מבקשים אלא מתנת חנם. צריך להבין מאי

לשון לתלות דמשמע מספק כדאיתא תולין כל שש רק האמת הוא דהצדיק צריך לדקדק בעבודתו ולחפש לעצמו דרך לראות בכל פעם שכל הטובות הנשפעים לו מאת השי"ת הוא רק רחמי השי"ת עליו כי מצד הדין עפ"י מעשיו לא מגיע לו עדיין שום שכר וטובה וזהו שאחז"ל צדיקים מהפכין מדה"ד למדה"ר כי הצדיקים אע"פ שמגיע להם הטובות מצד מעשיהם הטובים עפ"י דינא הם מהפכין הדין הזה לרחמים ואומרים שזהו רחמי המקום ב"ה כי הוא רחמים ומלא רחמים על בריותיו ועליו ג"כ אבל עפ"י מעשיו מצד הדין לא מגיע לו שום טובה אבל אצל רשעים הוא להיפך כשמגיע להם טובות המקום ב"ה שהאמת הוא רק מחסד השי"ת שמרחם עליהם בחנם המה מהפכין מדה"ר למדה"ד ואומרים שמן הדין מגיע להם טובות וזאת הכל הוא עצה להצדיק שלא יפול ח"ו ברשת היצה"ר ועוד יש עצה לזה כי יש כ"ח עתים י"ד לטובה וי"ד להיפך וכשמגיע להם טובות אומרים שאין זה מצד מעשיהם רק העת הוא עכשיו לטובה אבל בלא עת הזאת אין מגיע להם שום טובה לפי מעשיו וזהו שאה"כ ואתחנן אל ה' בעת ההוא כנ"ל כשהצדיק מחנן לה' והשי"ת משפיע לו טובות בעת ההוא לאמר אומר כי עתה הוא הזמן מי"ד עתים לטובה לא מחמת מעשיו כי אדני הוי' כי הצדיקים מהפכין מדה"ד המרומז לאדנ"י להוי' שהוא רחמים גמורים ואומרים שכל הטובות הוא רחמי השי"ת ולא מצד הדין. עפ"י מעשיהם וזהו שפירש"י אע"פ שיש להם לצדיקים לתלות במעשיהם הטובים אינם מבקשים אלא מתנת חנם:

עקב

והי' עקב תשמעון. כתיב מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה. ופירש"י הכל בידי שמים חוץ מי"ש וצריך להבין הלא כתיב והאלקים עשה שיראו מלפניו אלא האמת הוא שא"א לבוא ליראת שמים אא"כ בא מקודם לאמונה שיאמין שהבוב"ה עילת כל העילת וסבות כל הסיבות וצופה כל הנסתרות ומשגיח בהשגחה פרטיות ע"כ הנבראים ועי"ז יבוא לשפלות עצמו ומשפלות עצמו יבוא לגדלות הבוב"ה ומגדלות הבוב"ה יבוא לשפלות עצמו ביותר ועי"ז יבוא ליראת שמים ולכן אחז"ל הן לגבי משה מילתא זוטרתא הוא כי הי' לו התגלות אלקות יותר מכ"א ועי"ז בא לידי ענוה ולכן כשבא על האדם יסורים יאמין שמהשי"ת בא לו כמאמר שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה שישא למרום עיניו ויבוא לגדלות הבוב"ה שברא שמים וכוכבים ויאמין שהאלקים הביא עליו יסורים כי מ"י אלה הם אותיות אלקים ויבוא לירא מפניו ית' שמו וזהו פי' הכתוב ה' הוא אלקים שיאמין שמדה"ד שהוא אלקים הוא ג"כ מהשי"ת אבל כשאינו מאמין ח"ו אלא חושב שההסתר בא לו לא מה' ח"ו אזי לא יוכל לבוא לידי יראה כיון שאינו מאמין

וזהו פי' הכתוב והאלקים עשה כשיאמין שהאלקים עשה מפני זה ירא מפניו אבל עיקר היראה בידי אדם שיאמין כנ"ל ויבוא לידי ענוה ויראה ואפי' עובד ה' ולומד ומתפלל אם אח"כ יבא עי"ז לידי גיאות ח"ו סימן הוא שלא עשה כלל וזשה"כ והי' עקב תשמעון את המצות האלה עקב ענוה כי עיקר ענוה יראת ה' אז סימן שבא לקצת אמת ומשפטים אלו שהוא אמת כמ"ש משפטי ה' אמת:

עוד יש לומר כי ידוע מספרים הקדושים שבדור הזה הנשמות הם בקטנות מבחי' עקביים אך אם הנשמות האלו שהם בקטנות הם עובדים ה' זהו יקר מאוד בעיניו וזהו והי' לשון שמחה שהשמחה הוא אצל השי"ת שהנשמות שהם בחי' עקביים שומעין המשפטים האלה כנ"ל:

עוד יש לומר כי האדם מחויב להפוך החומר לצורה. ויש באדם רמ"ח אברים ושס"ה גידים. והרמ"ח איברים הם כנגד מ"ע. והאבר הגרוע מכולם. הוא עקביים. ולכן פרש"י אפי' מצות שאדם דש בעקבי' שהם מצות קלות. ג"כ צריך לזכך ולקשר אותם לרוחניות שיהי' כמו חוש השמועה שהיא רוחני וזשה"כ והי' עקב תשמעון שמקשר את המ"ע שאדם דש בעקבי' שהוא מבחי' עקביים לרוחניות שהיא מבחי' עקביים תשמעון ושמר ה' אלקיך את הברית ואת החסד אמן:

והי' עקב תשמעון את המשפטים האלה כו' כתיב סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא וכו'. אומר אני כי צריך להביט בכ"ד סוף הדבר וכשישגיח בזה ישבר לבו בקרבו ויכניע מאוד מפחד השי"ת ויבוא לידי יראת ה' כדכתיב עקב ענוה יראת ה'. וזהו עקב תשמעון שצריך אדם להסתכל רק על סוף הדבר. ושמרתם ועשיתם אותם כי הנה רמ"ח איברים ושס"ה גידים באדם ובתורה יש רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת והאדם מחויב לעבוד לה' בכל איבריו וגידיו לעשות מצות התורה לזה אומר אני כשישגיח האדם על סוף הדבר מעוה"ז וסוף האדם ויסתכל במעשיו ויראה איך הוא רחוק מהשי"ת ומגושם מאוד ומנותק מהשי"ת והוא קטן בעיניו ויפחד ויחדל מלעשות מצות השי"ת ולא כן הוא דרך האמיתי כ"א יתרחק מעבודתו בהמצות יהי' יותר רחוק מהשי"ת כדכתיב את האלקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם ואדם נברא לירא מפניו ולעשות מצות השי"ת ועצה לזה הוא יראה עלאה כדכתיב ראשית חכמה יראת ה' וזהו והי' עקב תשמעון שהוא הסוף כדכתיב עקב ענוה יראת ה' אך ושמרתם ועשיתם אותם שיהי' היראה באופן שיוכל לקיים מצות התורה היינו ביראה עלאה כדכתיב ראשית חכמה יראת ה' אמן:

והי' עקב תשמעון. אומר אני עקב הוא לשון עוקבא דמשיחא כי בימים האלו הנשמות המה נמוכים בחי' עקב וכמו שיש באדם קומה וראש וגידים ועקב כן יש בנשמות

בחי' ראש וקומה ועקב. והגם כי באמת אין חילוק בהגוף בין ראש לשאר איברי' עכ"ז הראש הוא מעולה מכל שאר איברים. וכן היא הנשמות. והנה הגם שהנשמות שהם בחי' עקביים המה נמוכים מאד. עכ"ז רצון הקב"ה בעבודת נשמות הללו כמו בעבודת הנשמות שהם בחי' ראש כדכתי' אל אלקי הרוחות לכל בשר כי למה רצה כלל בעבודת האדם הלא עבודת מלאכים גדולה מעבודת הגדולים שבהצדיקים אך רצון הבוב"ה דוקא בעבודת האדם השפל הזה כן רצון הבורא דווקא בעבודת הנשמות שבעתים הללו וזהו והי' עקב תשמעון ל' שמחה. עקב תשמעון שיהי' שמחה לפניו ית' אם האנשים שבבחי' עקב תשמעון למצותיו ית"ש ואז בוודאי ישמור ה' אלקיך את הברית ואת החסד אמן:

ראה

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה כתי' שויתי ה' לנגדי תמיד. אומר אני שמחויב כ"א לראות חיות השי"ת בכל הדברים. דהיינו בהרע וגם בכל התאוות צריך לידע שמלכותו בכל משלה. כדאיתא בכל יום יצרו של אדם מתגבר עלי' והקב"ה עוזרו. אומר אני שהקב"ה ברא את העולם בז' מדות. והן ששת ימי המעשה. לך ה' הגדולה והגבורה והת"ת וכו' יש אהבה זרה ר"ל ויראת ה' ויראה זרה ר"ל. וכן מדת נצחון ג"כ ויבחר בטוב. וכ"ד נמשך מחיות השי"ת כי בלתי חיות השי"ת הי' נמאס ומאוס. ולא הי' שוה תאוה לזה. ע"כ צריך לבחור בטוב. והעצה לזה לך ה' הגדולה. והמתנשא לכל לראש. שצריך לבוא לאמונה. כי כשמאמין שמכה"כ ומלכותו בכל משלה אזי יבחר בהטוב. וזשה"כ ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה. ע"כ צריך לראות בכ"ד אנכי וכתי' לה' הארץ ומלואה. גם השמים שמים לה' והארץ נתן לבנ"א והקשו חז"ל דסתרי אהדדי ותירצו כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה. אומר אני כשאדם עובד ה' בכל דבר דהיינו באכילה ושתי' כדי שיהי' לו כת לעבוד את ה'. הגם שיש כוונות אחרות רק באם שיעבוד עכ"פ בזה האופן. ותות"פ בוודאי צריך שיהי' לשמו ית' ומשא ומתן כדי שיתן צדקה. וזהו בכל דרכך דעהו והוא ממשיך ברכאין לעלמא וזהו לאחר ברכה. והארץ נתן לבנ"א אבל באם שיעשה הכל לשם תאוה ח"ו הוא נרגן מפריד אלוף כי כל הנהנה מן העוה"ז בלא ברכה כאלו גוזל אבי' ואמו כי הכל עושה להנאתו. ואינו ממשיך שפע והוא חבר לאיש משחית היינו שהשפע היורדת מלמעלה נותנת כח להקליפות והוא נרגן מפריד אלוף ויראה האדם לבחור בטוב וזהו שויתי ה' לנגדי תמיד שיראה האדם חסד השי"ת בכל הדברים וזהו ראה אנכי ויעזור לנו השי"ת ואתם הדביקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום.

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה את הברכה אשר תשמעון. איתא באוה"ח כשישראל שומרין המצות אז הברכה אור מצוה גוררת מצוה. אומר אני כשאדם עובד את השי"ת בל"ש פני' אז מקבל השפע בלי יסורים אבל כשאינו נקי מפניות ח"ו הוא מוכרח לקבל יסורים והשפע הולכת אליו בתוך לבושים כשם שהוא מלביש א"ע בעוה"ז כך השפע הולכת אליו בצימצומים אף שהשפעה הולכת מלמעלה בחסדי השי"ת רק מלמטה נעשה הצימצום וזהו שאה"כ אל זועם בכל יום הגם שבחי' אל היא חסד כדכתי' חסד אל כל היום רק שלמטה נעשה זועם כי שמש ומגן ה' אלקים כשם שא"א להסתכל בשמש רק דרך המגן כך השפע יורדת ע"י צימצומים וע"כ מקבל יסורים והעצה לזה זבחי אלקים רוח נשברה כשאדם משבר את לבו לפני השי"ת הוא זובח מדת אלקים בחי' מדה"ד כי קרוב ה' היינו מדה"ר לנשברי לב:

שופטים

שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך ושפטו את העם משפט צדק ופרש"י שופטים דיינים שפוסקין את הדין ושוטרים שכופתין ורודין במקל וברצועה דהנה יש יראה עילאה וירת"ת יראה תתאה הוא בחושב את העונש ואת היסורים שמעניש הקב"ה לעוברי רצונו ית' ועי"ז הוא סור מרע למען הציל נפשו אבל זה היראה לאו עיקר הירא' דהעיק' היא למידחל קמי' מרא בגין דהוא רב ושליט ומכה"כ אך אעפ"כ טרם שנודע לאדם גדלות הבוב"ה לירא ולפחד מהדר גאונו. עכ"פ טוב שיהי' לו יראת העונש שידע ויכיר גודל העונש לעוברי מצות ה' כי תבואה רצועה רעה לאלקאה בי' וזהו שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך כי יש ה' שערים וצריך האדם לתת עינים אם ח"ו פוגם באיזה מצוה אזי פוגם באבר ההוא המרומז בו. ואם פוגם באחד מהם עליהם לדעת היטב כי ענוש יענש. וזהו שפרש"י דיינים שפוסקים את הדין לפסוק היטב את כל עינינים ואת הליכותי' אשר לא יהי' לפוקה ולמכשול ושופטים ורודים במקל למען לא יענש ולא יגיע על רוע מעללי' הרצועה לאלקאה וזהו ושפטו את העם משפט צדק עי"ז יראה בכל חמשה שעריך שישפטו את הגוף עם כל איברי' משפט צדק לבל ילך עקלקלות ולהסתכל מה יהי' אחריתו ואח"כ כשיהי' באמת סו"מ מחמת יראת העונש יעזור לו השי"ת לבוא ליראה עילאה שנאמר בה תמים תהי' עם ה' אלקיך כי יראה תתאה היא מה שאדם מחשב מה תגמולו בסופו. אם יעשה אשר לא תעשינה וצריך האדם להסתכל מה יהי' בסופו אבל יראה עילאה הוא בכל עת שמחשב. בעצמו שחטא לפני ממ"ה הקב"ה כי מכה"כ כמש"כ שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה ועי"ז נופל עליו יראת ה' בכל מקום שהוא עומד וא"צ להסתכל מה יהי' בסופו וזהו תמים תהי' עם ה' אלקיך ובפרש"י

ולא תחקור אחר העתידות רק אחר העלותו על לבו גודל תפארתו של השי"ת ממילא ירתת ויזיע מהשי"ת.

שופטים ושוטרים וכו', פרש"י אלו דיינים וכו' ושוטרים אלו הרודין את העם. כתי' אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפול ברעה אית יראה ואית יראה העיקר היא יראה עילאה בגין דהוא רב ושליט וכשאדם מתבונן בעצמו את גדלות השי"ת ושפלות עצמו וכמש"כ שויתי ה' לנגדי תמיד יבא לידי בושה ומתייירא לחטוא. אולם לאו כל אדם זוכה לזה. ועכ"פ צריך האדם לירא יראת העונש. אולם גם ביראת העונש אם אדם מקבל ע"ע עומ"ש ומאמין באמונה שלימה כי יש חיות ה' בכ"ד אף ביסורים הבאים עלי' ח"ו כמש"כ ואתה מחי' את כולם אזי היסורים והיראה הם מסטרא דקדושה. וזה ומקשה לבו מי שפורק מעלי' עומ"ש יפול ברעה ח"ו כי באמת מאתו לא תצא הרעות רק ע"י מעשה התחתונים ישתנו הצרופים מטוב לרע ח"ו וכשאדם מאמין שהכל מאתו ית' ומקבל עלי' עומ"ש אזי מעלה הכל לשרשן ונמתקים הדינים. וזהו שופטים ושוטרים שופטים היא בחי' יראה עילאה ושוטרים היא יראה תתאה. תתן לך מעצמך אך תדע אשר ה' אלקיך נותן לך כי הכל מאתו ית' כי האדם צריך לתקן מדות כמש"כ חז"ל ע"פ ולדבקה בו היידבק במדותיו כי בכל מדה יכול לעשות רצונו ית' וח"ו להיפך כי זלעמ"ז עשה אלקים ואם האדם מתקן מדותיו בלתי לה' לבדו באהבה לאהוב אותו וכן בגבורה ובכל מדות התפארו' והנצחון וכמש"כ כל פעל ה' למענהו ובכ"ד מדבק א"ע רק להחיות השוכן בקרבה אזי מהפך נפש הבהמיות לנפש הרוחני ונעשה דבק בה' כמש"כ ואתם הדביקים בה' אלקיכם וזהו תמים תהי' אם תהי' תמים בכל המדות לעשות בהם רצונו ית' אזי עם ה' אלקיך. וזהו שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך. המה המדות בחי' צימצום. ואז ושפטו את העם משפט צדק כ"א האדם לא תקן מדותי' אזי כל תות"פ אינו כלום כי מזה בא להתפארות וגדלות ח"ו משא"כ כשאדם מקבל עליו עומ"ש ולבו נשבר בקרבו בזה הוא דבוק להשי"ת כמש"כ תמים תהי' עם ה' אלקיך:

תמים תהי' עם ה' אלקיך ותרגומו שלים תהי בדחלתא דה' וקשה מנין הוציא התרגום דחלתא מתי' תמיד ורש"י פי' התהלך עמו בתמימות ותצפה לו ולא תחקור אחר עתידות. הענין היא דאיתא בזוה"ק אית יראה ואית יראה. יראה עילאה בגין דהוא רב ושליט עיקרא דכל עלמין ולית אתר פנוי מני' ויראה תתאה רצועה לאלקאה והנה ביראה עילאה לא שייך עתידות כ"א ביראה תתאה וזהו שפירש"י ולא תחקור אחר העתידות יראם תתאה רק שתייגע עצמך לבוא ליראה עילאה יראת הרוממות וזהו שתרגומו שלים תהא

בדחלתא דה' שתהי' לך יראת הרוממות וזהו שרמזה התורה"ק שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך שיש לאדם היינו עינים ואזנים וכו' יראה וישתדל שיהי' רק ביראה עילאה:

כי תצא

כי תצא למלחמה על אויבך ושבית שביו. פרש"י במלחמת הרשות הכ' מדבר. אומר אני שבכל דבר ודבר יש בו גשמיות ורוחניות המחי' אותו כמש"כ ואחה מחי' את כולם אפי' באכילה ושתי' ומשגל וכו' יש בו חיות אלוקית. כמש"כ צדיק אוכל לשובע נפשו כי צדיק אוכל בשביל נפשו החיונית לכן צריך כ"א מכ"ד שעושה אפי' אכילה ושתי' להוציא חיות אלוקות מאותו דבר. וא"ת כיון שבכ"ד יש בו חיות. אלוקית. א"כ מותר לעשות עבירה ח"ו בכדי להוציא החיות משם ג"כ. אבל האמת הוא כמו שאמז"ל קדש עצמך במותר לך בדברים המותרים אבל בדברים האסורים אסור לעשות כן וזה רמזה לנו תוה"ק כי תצא למלחמה על אויביך כשאתה רוצה ללחום עם היצר שהוא אויב לך. ושבית שביו שצריך אתה להוציא החיות מכ"ד שעושה. ובזה אתה כובשו. וא"ת שגם בדבר עבירה יש חיות אלוקית לזה פרש"י במלחמת הרשות הכ' מדבר כי הוא במותר לך ולא בדבר האסור יען כי יש בו רוב רע פן יפול ח"ו למקום הרע אשר בה וזהו וראית בשבי' אשת יפ"ת היינו הנה"ק שיש בו בכ"ד וחשקת בה ולקחת לך לאשה היינו להגבי' לשרשם בהשתמשם לה'. אבל רק בדברים המותרים כנ"ל שהוא מלחמת הרשות. וזהו שאמר רש"י ז"ל יכול במלחמת זיי"ן עממין היינו דברים האסורים. ת"ל לא תחי' כל נשמה כי שם אל תתן דעתך להגבי' ולהתעסק ואין לך להחיות נשמות הניצה"ק הנדחות דכי כתי' בכל דרכך דעהו בדברים המותרים בלבד כתי':

ראש חודש אלול

הנה בר"ח היא מיעוט הירח אז בבחי' ולרש אין כל. אם האדם מקשר עצמו לה' שהוא אלופו ש"ע נקרא אזי ר"ח וכמו בשבת נעשה התחדשות המוחין לכל השבוע כמ"כ נעשה התחדשות המוחין לכל חודש ר"ח אלול הוא סוף השנה ובכל השנה נשלך אמת ארצה כי האדם מדובק לתאוות רעות רח"ל וכשאדם עושה תשובה בר"ח אלול מחזיר הכל לשרשו:

כי תבוא

והי' כי תבא אל הארץ וכו' ולקחת מראשית כל פרי האדמה. פרש"י מראשית ולא כל ראשית. הנה כתי' חצבה עמודי' שבעה פי' זה הזיי"ן מדות כמש"א דהעה"ש לך ה' הגדולה והגבורה לזה זיי"ן ימי הבנין כי כל ז' מדות צריכין להעלותם למקורם היינו מדת האהבה שלא יאהב רק להשי"ת וכן מדה"ג שהיא היראה שאם יבוא לאדם ח"ו יראה

חיצוניות צריך לדחות זה היראה מפני יראת ה' כי הוא השליט בכל העולמות ולית אתר פנוי מני' וכן מדת הת"ת שהיא התפארות לאדם או גדלות יחשוב שהגבהות אינו שייך רק להקב"ה וכן מדת הנצחון ושאר מדות וכן ענין הביכורים שהם מז' מינים שהם מז' ימי הבנין לזה נאמר אשר תביא מארצך להביא כל הדברים גשמיים מז' מדות לפני ה' אלקיך וזהו ראשית בכורי אדמתך וכו' הנה כתי' בראשית ברא אלקים ותרגומו בחכמתא ברא כי ראשית נק' חכמה כדכתי' ראשית תכמה יראת ה' ובאם לאו נק' חכמתו מרובה ממעשיו ויראה היא השער לחכמה כדכתי' זה השער לה' צדיקים וכו' וזה וזאת מתחברין כחדא כדאיתא בזוה"ק בזאת יבוא אהרן אל הקודש היא מדת יראה. ע"כ אומר אני שאם אין להאדם אמונה וי"ש אף שהוא לומד ומתפלל וחושב בדעתו שעושה רצון הבוב"ה אינו רק ההיפך ואמר בזה"ל סע איז איין אפ גיפירטי זאך ולזה פרש"י מראשית ולא כל ראשי' כי ראשית נק' חכמה כנ"ל רק צריך להקדים היראה כנ"ל ולא יהי' ח"ו חכמתו מרובה ממעשיו. וזה ג"כ ענין התשובה תשוב ה' שצריך לחשוב כל הז' מדות להבוב"ה וזהו ענין מה שאמרו מקום שבע"ת עומדים אין צ"ג יכולים לעמוד ולכאורה היא פלא אשר צדיק שלא טעם טעם חטא יהי' במדריג' נמוכה מבע"ת שעשה עבירות מקודם. רק הענין היא כי יש המתקת הדינים וביטול דינים כי ביטול דינים נק' מה שהחוטא משליך הרע שלו ומבטל אותו ומתחיל להיטיב דרכי' וזהו נק' ביטול דינים שלו וזהו נק' צדיק גמור דאיתא בגמ' המקדש את האשה ע"מ שהוא צ"ג ונמצא רשע גמור מקודשת שמא הרהר תשובה בלבו וממילא מובן מי שהוא עושה תשובה ועוזב דרכיו החטאים והרעים זהו נק' צ"ג אך המתקת דינים נק' בע"ת היינו תשוב ה' כי המתקת דינים שמעלה הכל להבוב"ה כי בכ"ד מעורב טו"ר והאדם העושה להעלות כל הנצוצות לה' ממילא יפול הרע וזה המתקה רק זה צריך להעלות בדברים המותרים כמאמרז"ל קדש עצמך במותר לך הגם שיש בדברים האסורים ג"כ חיות הבוב"ה כדכתיב ואתה מחי' את כולם אך הבוב"ה הבין ויודע שבדברים האסורים הרע גובר מאוד וא"א להעלות הטוב הנמצא שמה ויכול ח"ו להשאר שם ולכן אסר הדברים האלו ולזה אומר אני היום קודם ר"ה צריך לעשות תשובה היינו תשוב ה' כנ"ל בכ"ד שעושה במאכל ובמשתה ובשאר דברים שלא יהי' רק בשביל הבוב"ה וזהו בכל דרכיך דעהו אך זהו בצדיקים הקודמים אך עכשיו לא די שבדברים הגשמיים אינם מכוונים לעשות רצון הבוב"ה אלא אף בתות"פ ג"כ אין כוונתם להבוב"ה:

האזינו

פרשה האזינו שנת תר"ך

האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי. ואתה תשמע השמים אורייתא בלא דחילו ורחימו לא פרחת לעילא כל מי שיש בו י"ש דבריו נשמעים אומר אני האזינו השמים דא קוב"ה כשתפלתו של אדם נתקבל למעלה ומאזין דבריו אזי נתקבל למטה אמרי פיו זהו עי' האזינו כשמאזין השי"ת תורתו ותפלתו וזהו פי' ואדברה מלשון מנהיג כשתורתו ותפלתו נתקבלת למעלה יוכל להיות מנהיג ותשמע הארץ אמרי פי כי מי שאין בו יראת שמים אין תות"פ נתקבלת למעלה וא"כ גם למטה אין דבריו נשמעים אבל מי שיש בו י"ש דבריו נשמעים:

שמחת בית השואבה

כתיב צחוק עשה לי אלקים כי המתקת הדינים היא השמחה השלימה וחסד הוא תענוג ותענוג תמידי אינו תענוג ועיקר השמחה הוא כשהשמאל דוחה אח"כ ימין מקרבת והתחלת התקרבות להשי"ת הוא ביראה כנאמר זה השער לה' וכשאדם מקרב א"ע ליראה ואח"כ וגילו ברעדה וזהו צחוק עשה לי אלקים השמחה אמיתית היא מגבורות כשהם נמתקין.

ויבן לו בית ולמקנהו עשה סוכות. כי ההמון עם אינם יכולים לקיים שויתי ה' לנגדי תמיד אלא בסוכות שאוכל ושותה בסוכה וישן ומטייל בסוכה נמצא שמקיים בכל רגע ועת שויתי ה' לנגדי תמיד אבל הצדיק הוא בכל עת ובכל רגע אף באמצע השנה וזהו פי' הפסוק ויבן לו בית לו לעצמו בנה בית כי הוא יכול לקיים שויתי ה' אף בבית אבל למקנהו עשה סוכות פי' לשאר ההמון עשה סוכות פי' שיוכלו לקיים בכל עת ובכל רגע.

סליק

השמטה

השמטה מאדמו"ר קה"ק מרוזין זצוק"ל

בפ' שופטים והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו ל' והיתה היא ל' נקיבה. וקרא בו הוא ל' זכר. אכן דיש לדעת כי הנה התורה הק' נחלקה לחמשה ספרים. ולמה לא חלקו את הש"ע לחמשה כמו התורה ומדוע אין יש רק ד' חלקי ש"ע. אכן הענין היא. דצריך האדם להתבונן בעצמו ולהיות עיניו פקוחות על כל דרכיו ומעשיו שיהי' לשם שמים והאדם בעצמו צריך להיות חלק החמישי מן הש"ע. יען כי לא כל הזמנים שוים. ולא כל הטבעיות שוים. ואין כל המקומות שוים. וזהו נרמז בהפסוק הנ"ל והיתה עמו מוסב על התורה שהתורה הק' יהי' עם האדם. באופן וקרא בו בעצמו מוסב על האדם כנ"ל

לקוטים

לקוטים

א. **בס**' בית אהרן ע"פ אבות. שמעתי ממורי [אדמו"ר מס"ג זי"ע] למה בפסח כתי' עצרת לה' אלקיך ובש"ע כתי' עצרת תהי' לכם ואמר בזה"ל פי' של עצרת תרגומו כנישי: לעצור עצמו מן הרע אצ"ל בימים המוקדשים האלה. אמנם לעצור הטוב בל ראות אותו שום אדם להיות טובי' כניש בגוי' שע"ז נאמר והצנע לכת עם ה' אלקיך. פי' כמו שהתנהגות הבוב"ה בעולמו היא בהסתרה. כך יצטרך הת"ח בעולם להתנהג. דאל"כ אין עושה רצונו. וא"כ בכל עת צריך לחזות בנועם התנהגותו ית' להתנהג גם הוא כמוהו. וזהו עצרת לה' אלקיך ממנו תראו וכן תעשו. אמנם אחר ספירת העומר ומטי טהור להאי יומא וקבלת התורה שישנו בכל זמן. ואחר השופר בר"ה כמו שצריך ואח"כ עשי"ת ואח"כ ה' ענוים ועבודת פנים ביוה"כ ואח"כ ישיבת סוכה בצילא דמהמנותא כראוי ונטילת ד' מינים. וכשבא שמ"ע נאמר תהי' לכם. ע"ד מבשרי אחזה אלוק שבהסתכלות על עצמו ממילא ידע איך להתנהג. עד כמה יסתר ועד במה יגלה. ע"כ:

ב. **פ"א** בליל יוה"כ דיבר הרבה מהרב מב"ד זי"ע ומכמה צדיקים וסיפר אחד ששמע מאבי' אדמו"ר מרוזין שכל חכמת חב"ד היא מהמלאך והר' מענדלי מוויטפסק. והשיב אדמו"ר זלל"ה בזה"ל כן הדבר הם עשו לזה לבושין כי מהראוי להלביש את התורה בלבוש וגוף שבלבוש יהי' ג"כ תורה וזהו כוונת חז"ל הן הן גופי תורה שהלבוש והגוף יהי' ג"כ תורה איך להמשיך הענין במשלים נמוכים בזה העולם זה אינו ראי':

ג. **כל** אומה ואומה יש לה נגינה אחרת ואין אחת מנגנת בשל חברתה וישראל מנגנים כל מיני נגינה בכדי להעלות כולן להשי"ת וכן בפ' שירה. או"א שחיות ועופות אומרים כ"א שירה אחרת וישראל אומרים שירה של כולן בכדי להעלות כולן להקב"ה:

ד. **כ**' חשון יום הולדת שלו. טוב שלא נברא משנברא דהנה יש נשמה חדשה ונשמה הבאה בגילגול וזהו מחלוקת שמאי והלל ב"ש אומרים טוב שלא נברא משנברא. טוב נשמה שלא נבראת עדיין משנבראת ובא בגלגול לזה העולם. וב"ה אומרים טוב שנברא משלא נברא. טוב נשמה שנבראת ובאה בגלגול מנשמה שלא נבראת עדיין ובאה בחדשה והכריעו חז"ל טוב שלא נברא משנברא. ועכשיו שנברא היינו ועכשיו בזה העולם אינם יורדים נשמות חדשות רק משנברא מכבר והי' בזה העולם ולכן יפשפש במעשיו ודו"ק:

ה. **אמר** כי ענין פאר-שפיל. שעושים קודם החתונה היא רק הכנה לשמחה ובזה הזמן בכ"ד היא העיקר ההכנה כי באמת צריך האיש לעשות הכנה מקודם היינו שיכין עצמו

במחשבתו מקודם ובכל איברי' לעבוד את השי"ת בעבודה תמה ואח"כ יעשה העבודה בעצמה. ואם אח"כ נזדמן שהתפלה אינה כ"כ הגונה מכל מקום נשאר ההכנה. ובימים אלו עפ"י רוב התפלה אינו כראוי ואם עכ"פ יכול להכין עצמו כראוי נשאר לו עכ"פ זה ההכנה וכעת הפאר-שפיל היא ג"כ רק הכנה והיא עיקר השמחה כי בהשמחה אין אנו יודעים איך יהי' נגמר הכוונה:

ו. **מחשבה** טובה הקב"ה מצרפה למעשה. אמר כי הנה האדם הפשוט. כאשר קם בבוקר צריך לחטוף עצמו למצות מעשיות. לרוץ לבהכנ"ס להתפלל. ולהניח תפילין ולהתעטף בציצית. ולעשות את כל אשר בכחו לעשות. אבל אינו במדריגה כזו. לכוין כוונת הראויות במצות לייחד קב"ה ושכינתי'. אכן הצדיק תיכף כשקם ממטתו מדבק עצמו לא"ס ב"ה במחשבות קדושות ועי"ז מעלה גם המצות מעשיות מפשוטי עם שעשו בלא כוונה הראוי'. וזהו מחשבה טובה של הצדיק. הקב"ה מצרפה למעשה המצות של פשוטי העם. ונעשה יחוד השלם:

ז. **אמר** אחד על הטלגראף שהוא פלא ומין כישוף. ואמר אדמו"ר זל"ה היכן יש כישוף בזה"ז. בדורות הראשונים שהי' נביאים לישראל וזלע"ז עשה אלקים הי' כישוף. אבל עכשיו שבטלה הנביאה והצדיקים הולכים בדרך חכם עדיף מנביא וזלע"ז עשה אלקים עשה הט"ג וזהו אינו אלא חכמות גדולות:

ח. **בעת** ההוא היא עוקבא דמשיחא. ועוד עתה יוכל להיות שנשמה צריכה תיקון רחוק ר' או ש' פרסאות ממקום תקונה ויהי' צריך הדבר לזמן רב עד כי יבוא לתיקון האמת ועתה על כי עתה עוקבא דמשיחא עזר השי"ת שבמל"ע או שני מעל"ע יכול לבוא היותר רחוק למקום תיקון האמת וסיים זהו מסילות הברזל:

ט. **פעם** דיבר מאבי' הק' זלל"ה מרוזין ובסיום דבריו אמר. הנסתרות לה' אלקנו. והנגלות לנו ולבנינו יש עשר ספירות ג' ראשונות חב"ד וז' חג"ת וכו' וכשאדם הוא בעל מדות יכולין לידע אותו למשל מדת החסד רואין כי הוא גומל חסד וכן שאר מדות. אמנם הג' הראשונות שהם רק במוח ולב האדם שעובד את ה' בהם אין יכול לידע רק השי"ת יכול לידע אותו וזהו פי' הנסתרות שהוא חב"ד לה' אלקינו כנ"ל הנגלות לנו. היינו האיך להיות שיהי' הדבר גלוי גם לנו. ולבנינו פי' מהבנים כשרואין הבנים מזה האיש יכולים לידע בי ברא נמשך ממוח אבא:

י. **בס'** מכתב אלי' מביא בשם אדמו"ר אביר יעקב מס"ג כי אמרו חז"ל אין יסורים בלא עון אם לא הצדיקים אשר מקבלים עליהם יסורים עבור עונות הדור וכאשר אמרו לר"א בן פדת מהשמים אי בעית אחריב עלמא. ואולי תיברי בשעתא דמזוני. ואיתא בזוה"ק

דעלמא קאי על הגוף דהוא עולם קטן כידוע ואמר בזה"ל לדעתי היא דבר פשוט. אשר ר"א בן פדת הי' מן הצדיקים אשד קבלו עליהם יסורים עבור הדור ואמרו לו מהשמים אם אין רצונך בהיסורים אחריב את הדור ואברא דור אחר ואולי גם הדור האחר לא יתקיים ויהי' עוד מוכרח לקבל יסורים עבורם לכן אמרו לו אולי כנ"ל והשיב כולו האי ואולי ועוד אפשר וכו' א"כ לא בעינא:

יא. **אמר** אשר תורה ותפלה בזה"ז שישראל מקיימין וכל המצות. רק בכח השי"ת כי הוא מחלק הטוב ואפי' מצות ל"ת שישראל שומרין איתא אלמלא הקב"ה עוזרו לא הי' יכול לו הרי גם זה מהשי"ת. וזהו שאנו אומרים הנשמה לך והגוף שלך. כי אפי' הגוף שהוא נוטה תמיד לתאוות גם זה מהשי"ת כמשל שהובא בזוה"ק מבן המלך והזונה הגם שניתן לו הבחירה עכ"ז השי"ת עוזרו לטובה (שם):

יב. **על** מאמר חז"ל אל תהרהר ביום שמא יבוא לידי קרי בלילה. אמר אפי' הדיבור שמא תבוא אל תהרהר בזה (שם):

יג. **אחור** וקדם צרתני (תהלים קל"ט) קדם למחשב' ואחרון למעשה בראשית בכדי שימצא הכל מוכן לפני' ויהי' בכחו להעלות כ"ד עד השורש. יען כי הוא ראשית המחשבה. וע"כ נראה שהאדם חסר יותר מכל הברואים. וצריך להכל וזהו כוונתו ית' כמאה"כ כל שתה תחת רגליו וע"י אכילה להאדם הישר מעלה כל הנאותי' לשרש השרשים וזהו יצירתו אחר מעשה בהמה הי' ועוף במעשה ובמחשבה תחלה בשביל שנק' ראשית והכל ביד האדם העושה הכל למענו ית' שאמר ונעשה רצונו לא להנאתו אך ההכרח למען ה' ובפרט הצדיק עוד מוריד שפע חסדים ורחמים באכילתו (בס' שושנים לדוד להרב ש"י מיוזפאף נ"י):

יד. **פ"א** אמר רבש"ע במצרים יראת להניח את ישראל עוד מעט פן ישתקעו בטומאה במ"ט שערי' ואח"כ בבבל יראת ג"כ ולקץ שבעים נושעתי וכעת יש לך עטליכע ערליכע יודין אין האסט גאר ניט מורא פאר זייא:

טו. **אחר** צאתו מהמאסר שישב בטשערנאוויץ כידוע ונפל אח"כ במחלה ר"ל אשר כל הדאקטורים אמרו נואש ובאו אלי' האחים הקדושים לבקרו ולבקש על נפשו ועמדו על חפתח עוד קודם בואם על החדר וראו איך שהוא מוטל בחולי' הקשה כמעט אחר יאוש. ענו ואמרו בזה"ל רבש"ע מי שעובד אותך כדרך הטבע גם אתה מתנהג עמו בדרך הטבע אבל אחינו הצדיק אתה ידעת שהוא עובד אותך שלא כדה"ט. ומרגע זו התחיל להתרפאות. והי' לו רפואה (ובס' מכ"א):

טז. **פ"א** שאל אותו איש אחד שהי' חולה אם לעסוק בדאקטורים. השיב אם לא התחיל עוד בדאקטורים אז עצה להאמין בהשי"ת הבורא רפואות ואם כבר התחיל לעסוק ונכנס תחת הטבע מוכרח להיות כעת ג"כ ע"י טבע (שם):

יז. **ענין** ידיעה והבחירה. אמר הגם שיודע השי"ת אשר אותו האיש ירשיע. עכ"ז אין מונע ממנו הבחירה כי כתי' לא יגורך רע ובעולמות הגבוהים אין ניכר כלל הרע כי בשרשו היא טוב גמור. משא"כ הצדיק. אין יכול לראות על האדם יותר רק עד הבחירה. כי אם הי' יודע הצדיק את העתיד הי' מונע מהאדם הבחירה. וזהו תירוץ מספיק על מאחז"ל על שטעה אחי' השלוני בירבעם בן נבט (ושם):

יח. **איתא** במשנה ברכות אפי' נחש כרוך על עקבו לא יפסיק. אבל עקרב פוסק. כי ידוע כי ארס של נחש היא בחמימות גדול ולחמימות יש עוד רפואה. וארס של עקרב היא כקרירות עפ"י טבע ולקרירות אין רפואה. ע"כ נחש כרוך על עקבו כשיצה"ר בא בחמימות לא יפסיק כי יש רפואה להגביר עלי', עקרב כרוך על עקבו יפסיק כי אז א"י להגביר עלי':

יט. **בכל** דור ודור מחדש היצה"ר עבירות חדשות. ופגמי הנשמה נוגעים בגוף. ע"כ ככל דור מחדש חולאים רעים ר"ל וכנגדו היצה"ט מוסיף ומחדש מצוות ומע"ט ונצמחים מזה התחדשות הרפואות שבכל דור וזהו פי' הפ' בורא רפואות:

כ. **אמר** כי פ"א בשנה מיז מען פארין להצדיק, ב' פעמים בין איך מקנא, ג' פעמים אין למעלה המנו. ופ"א אמר אשר כל הנשמות בין נשמת החיים בין נשמת המתים הולכים ע"י הצדיק ומי שרוצה לקרב עצמו מקרב ומי שהוא רוצה לרחק מרחק:

כא. **פ"א** דיבר מאבי' הק' זלל"ה. ואמר בזה"ל מען זאגט אז אבי איז גיווען אין אניפאלי בבית עלמין אפשר להיות. והי' מעשה אצל הבעש"ט שהי' איש אחד במעזיבוז שהי' למדן וישר הולך אך לא אחז בחסידות מאומה. פ"א הלך בלילה לבהמ"ד ללמוד ועבר לפני חלון הבעש"ט וראה שיושב עם החבריא ולומד וכשבא לפני הבהמ"ד ראה שהבעש"ט יושב בבהמ"ד אצל השלחן. ויתפלא וחזר לבית הבעש"ט וראה אותו יושב שמה ושב לבהמ"ד וראה אותו שם. ועי"ז נעשה חסיד גדול. ובאמת כשהאדם מצרף המחשבה למקום אחד שם הוא. ואמר התנא דבי' נשיאה הה"צ ר' נחום דוב זלל"ה שבאותו הלילה שהי' זקני באניפאלי באותו הלילה עצמה ישב זקני בכאן ודבר מהב"ע של אניפאלי:

כב. **גם** סיפר מעשה מבעש"ט שהי' אצל הבעש"ט משמש בבהמ"ד איש פשוט. והבעש"ט צוה עלי' שלא יניח שום אדם לבהמ"ד שלו. פ"א במוצש"ק צוה עלי' באזהרה

שלא יניח שום אדם לבוא לבהמ"ד. מטעם כי הוא יבוא בלילה הזה לבהמ"ד. ואמר הבעש"ט להחבריא קדישא. צריכין אנו לשלוח את אלי' הנביא זל"ט ער זאל זיך מיט איים שלאגין וכן הי' הדבר שבא אלי' לבהמ"ד בדמות זקן אחד והשמש בראותו אמר לו לך לביתך כי הבעש"ט צוה לבל יהי' שום אדם בבהמ"ד והזקן הנ"ל לא רצה ללכת. עד שלקח השמש מקל ורצה להכות אותו והתחיל הזקן לנוס מפני' ורץ סביב הבימה. והשמש רץ אחרי' כמה פעמים ואח"כ הלך ויצא הזקן מבהמ"ד והבעש"ט בא ושאל להשמש אם הי' בכאן איש וסיפר לו השמש כל המאורע מהזקן ואמר לו הבעש"ט שוטה מה עשית הזקן הי' אלי' הנביא זל"ט:

כג. **אמר** הענין של אנטיקין שנתהווים בעולם. נלקח ממה שהצדיקים מייחדין יחודין קדושים חדשים בכל יום. ומהנובלות נתהוו האנטיקין החדשים. ולפעמים הצדיק מתחיל לייחד איזה יחוד ובאמצע קימט אוים אוס איחוד אחד גבוה מהקודם ונשאר היחוד הנ"ל בלא גמר וגם הנובלות מהיחוד לא ננמרו ונשארים בלא גמר ובאיזה זמן כאשר הצדיק מזכיר א"ע וגומר היחוד ממילא גם הנובלות נגמרים וגם האנטיקין נגמרים בשלימות:

כד. **לטהר** טמאים. האדם שהוא טמא בלא תות"פ וכשהוא נוסע להצדיק נעשה טהור. לטמא טהורים היינו האדם שלומד ומתפלל. ואך אינו נוסע להצדיק הוא טמא מפני מה הדבר בן. באומר קדוש. כי הקב"ה אומר כך[23]:

כה. **סיפר** מהה"צ ר' הירש ליב אליקער זלל"ה כשהי' נער קטן גדל אצל זקנו. ופ"א בלילה שמע שזקנו וזקנתו מדברים ביניהם. הלא הנכד שלנו הירש ליבלי העת הגיע לעסוק עמו בשידוכים. אבל מה נעשה שהוא קטן בקומה. וכאשר שמע זאת הר' הירש ליב זלל"ה. אמר רבש"ע האם לא תוכל לפעול שיגדל קומתי בפ"א. על מה תירא פן יאמרו העולם שהוא נס שלא כדרך הטבע. הלא יובלו לתלות שלא דקדקו כ"כ במראית עין מקודם על גובה קומתי. וכשעמד בבוקר הוגבה קומתו והתקשרו עמו בשידוכים ונתנו לו מתנה כדרך החתנים. ונאבד ממנו המתנה. ענה ואמר רבש"ע אם לא תוכל לפעול שיהי' נמצא המתנה למה תירא שמא יאמרו שהוא למעלה מהטבע. הלא יוכלו לתלות שבאותו מקום שנמצא שם נאבד. ותיכף מצא את האבידה. ומעשה זו סיפר לאחד מקרובי' שנאבד ממנו מתנה בזו. ואחד סיפור המעשה מצא אותה. ואמר שהיא סגולה למי שנאבד לו אבידה לספר מעשה זו:

[23] הה"ק ר"א מקארלין זלל"ה אמר כי הצדיק הוא בסוד פרה אדומה מטהר טמאים בהזאה מרחוק ומטמא טהורים העוסקים בו וזהו ענין גחזי אצל אלישע (ב"א פרקי אבות פ' ו'):

כו. **שמעתי** מהה"צ ר' ישראל ממעזיבוז שליט"א שאמר בשם חותנו מרן זלל"ה שאמר שעכשי' עיקר התיקון היא על חילול שבת ע"כ הנסיון ע"ז גדול מאד עכשי' בעוה"ר:

כז. **עוד** שמעתי ממנו ששמע מחותנו אדמו"ר זלל"ה בפ' זכור אמר בזה"ל אם הי' לישראל מנוחה הי' יכולים לקיים מחיית עמלק וזשה"כ והי' בהניח ה' אלקיך לך היינו שתהי' לך מנוחה כנ"ל אז תמחה את זכר עמלק. אח"כ אמר פין קיין יסורים קען מען ניט האבין קיין יראת שמים וזשה"כ ואתה עיף ויגע. מיסורים ר"ל ע"כ ולא ירא אלקים:

כח. **אם** הרב דומה למלאך ה' צבאות. יבקשו תורה מפיהו. כי כתי' שבע יפול צדיק וקם היינו הצדיק נק' מהלך וענין נפילתו הוא כשמוכרח להיות עומד שצריך להשפיע לאחרים מוכרח להיות עומד ממהלכו וזהו שבע יפול צדיק וקם ענין נפילות הצדיק הוא וקם שמוכרח להיות עומד בכדי להשפיע להעולם ויהי' לו שייכות עם המקבל ממנו וזהו אם הרב דומה למלאך ה' צבאות היינו כי מלאך נק' עומד וזהו נפילות הצדיק להשפיע לעולם. להיות בבחי' עומד אז תורה יבקשו מפיהו:

כט. **יש** צדיקים שאומרים תורה כזו אשר הם בעצמם לא באו עדיין אל המדות והדיבורים ההם אשר אומרים לפני העולם וא"כ איך יכולים לעשות פעולה להעולם בהדיבורים האלו. אם הם בעצמם לא השיגו מה שאומרים. אבל הצדיק האמיתי הוא אומר תורה אשר כבר יצא מהמדות והדיבורים האלה המה בבחי' וישן מפני חדש תוציאו. היינו שהדרך עבודה להשי"ת אשר כבר הוא כישן אצל הצדיק שהוא למעלה ממדריגה זו עתה הוא מוציא אותו הדרך לאומרו לפני העולם מפני חדש היינו המדריגה שהוא עתה בה ובזה יוכל ג"כ לעשות כך להעולם ולהכניסם אל תוך המדות אשר הוא יאמר כעת. וזהו הפי' דברים היוצאים מן הלב פי' שכבר יצאו מלב הצדיק. נכנסים ללב יכולים להכניס ללב השומעים:

ל. **פ"א** בשלשה ימי הגבלה דיבר אדמו"ר זלל"ה מענין הכנה ואמר היכן נאמר בתורה אשר צריך כ"א להיות לו הכנה קודם כל מצוה. נאמר בתורה קדושי' תהיו פי' שאמר הקב"ה קדושים לשון הזמנה והכנה תהי' לכם תכינו עצמכם קודם כל מצוה כי קדוש אני פי' כי גם אני הי' לי הכנה ה' אלקיכם קודם שאמרתי לכם אנכי ה' אלקיך והיכן כתיב שהי' להקב"ה הכנה קודם נתינת התורה דכתי' וידבר אלקים את כל הדברים האלה. היינו שהכ' מתרץ למה הוצרך הקב"ה להתחיל מאנכי ה' אלקיך לזה אמר וידבר אלקים את כל הדברים וכו' היינו כל הפרשיות. מבראשית עד עשרת הדברות היא כדי לאמור אנכי ה' אלקיך הי' להשי"ת הכנה (באמירות) כל הפרשיות עד עשרת הדברות:

מענין היאר צייט

לא. **ביום** היא"צ של הצדיק נתעורר שפע אור למעלה מזה הצדיק ובאם ישראל ראוין או שיש זרע מהצדיק שראוי אז יבול ביום זה להמשיך שפע למטה. איתא אם הראשונים כמלאכים אנו כב"א אם הראשונים כבני אדם אנו כחמורים. כשהם אמרו כך אנו מה נאמר אך האמת הוא אצל השי"ת שוה העבודה לאדם הפשוט בקוצר השכל. אך שיהי' לבד להשי"ת כמו מהאדם הבר שכל גדול. וזהו והי' עקב תשמעון. היינו אותם שהם עקב בחי' קטנות שהם ישמעו ויעשו רצונו ית' זהו תענוג לו ית' כמו הראשונים שהי' בדעת והשכל כמו שאנו רואים שמה שאדם גדול אומר אפי' הוא חכם אין זה שכל אעפ"כ אם תינוק אמר דבר זה לשכל גדול יחשב וכמו"כ עכשי' בעבודתנו מקטנות השכל רק למענו ית' הוא חשוב כמו בדורות הראשונים אפי' מה שלגבי דורות הראשונים הוא דבר קטן אצלינו בדורות הללו חשוב מאד לגבי השי"ת:

לב. **על** מאמר חז"ל עתיד הקב"ה לעת"ל להראות לצדיקים ורשעים את היצה"ר לצדיקים נדמה להם כהר ולרשעים כחוט השערה והקשה בפ"ק איך לכאורה שייך לומר זה האם ח"ו יהי' אחיזת עינים שדבר אחד ידמה לזה כך ולזה כך. ואמר דזאת ידוע אשר מאתו לא תצא הרעות ח"ו רק הטוב. והיצה"ר לא נברא רק לטובה שע"י ישיג אדם הטוב הטמון וצפון לצדיקים בג"ע אשר להאיש הפשוט באברים גשמיים לא יוכל לראות התענוג הרוחני עד מאד. ולכן כאשר ביום שנעשה בר מצוה נותנים לו את היצ"ט שיהי' שקול במשקל מכוון נגד היצה"ר שלו בכדי שהכף מאזנים מהשנים לא יהי' אחד מכריע ויבטל הבחירה לכן המשקל משניהם אז שוה כחוט השערה בכדי שלא יכריע היצה"ר את היצ"ט וכן להיפך כי צריך להיות הבחירה חפשית בשוה. בד בבד. ואם האדם מכריע את הכף לצד אחד או לרעה ח"ו או לטובה. ואז אין הבחירה עומדת בשוה כי הכף מכריע לצ"א. מה עושה הקב"ה מחליף את היצה"ר כנגד היצ"ט לאדם רשע מחליף את היצה"ר לקטן מדאתמול. כי כח היצ"ט נעשה קטן אצלו ע"י מעשיו הרעים. ע"כ מקטין השי"ת אצלו גם היצה"ר לעומתו כדי להשוות את הכף שיהי' הבחירה שוה. ולאיש צדיק שהיצ"ט נעשה אצלו בכל יום יותר הזק וגדול ע"י מעשי' הטובים. מגדיל השי"ת את היצה"ר שלו בכדי שתעמוד הקו הבחירה תמיד בשוה כמאמרם ז"ל כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו. לכן אין כלל שום אחיזת עינים. רק כל אחד יראה בעיני' הטובה שרצה השי"ת לעשות לו. הרשע יראה איך שהשי"ת התנהג עמו בטובה שהקטין בכל פעם את היצה"ר שלו עד שנעשה דק כחוט השערה. שיהי' קל לכובשו. והצדיק רואה אותו כהר מה שנתגדל בכל יום היצה"ר שלו כנ"ל זה הרשע בוכה שאבד עולמו שהי' לו תמיד

בחירה חפשית להתהלך במשרים. והיצה"ר הי' קטן מאד ועכ"ז הטה א"ע לדרך הרע. והצדיק בוכה מתוך תענוג גדול שזכה לזה ברוב עבודתו שעבד:

לג. **ענין** מה שיין צריך שימור ממגע נכרי ולא שמן, כי יין מקורו במקום יין המשומר בענבי' אבל שמן מקורו ממקום גבוה למעלה ואינו שולט שום מגע נכרי כלל ע"כ אין צריך שימור כמו יין:

לד. **טעם** למה קורין החתן לס"ת בשבת קודם החתונה דכתי' צאנה וראנה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו, ביום חתונתו זהו מ"ת וביום שמחת לבו זהו בנין בהמ"ק דאין יחוד למעלה אא"כ נעשה יחוד למטה ומהו יחוד האמת כשמייחדין תורה שבכתב בתורה שבע"פ וזהו ביום חתונתו זה מ"ת שעי"ז נעשה היחוד האמת הוא שמייחדין תורה שבכתב עם תורה שבע"פ וע"כ קורין החתן לעשות היחוד הזה:

לה. **מפני** מה אין עבירה בטלה בס' מצות כמו כל שאר איסורין שבטלים בס' היתר. ונאמר בשם אביו הה"ק מרוזין משום שהיא דבר שיש לו מתירין דאפי' באלף לא בטל כי הנה העבירה יש לה מתירין במקום פקוח נפש ועוד כי על העבירה מועיל תשובה ויש לה מתירין ע"כ אפי' באלף לא בטל. ע"כ. והוא אמר דיש לדקדק לטעם דיש לה מתירין במקום פקוח נפש. הלא ג' עבירות ע"ז גילוי עריות שפיכות דמים. אין להם היתר אפי' במקום פקוח נפש. וא"כ אין להם היתר בעולם. ולמה אין בטלים בס'. אכן התירוץ ע"ז דהג' עבירות הנ"ל אסורים אפי' במשהו אפי' אצל פ"נ כמעשה שהובא בגמ' במס' יומא בפ' יוה"כ באחד שהעלה טינא בלבו ואמרו חכמים ימית ואל ידבר עמה אפי' אחורי הגדר. ע"כ יש להם דין חמץ בפסח שאסור במשהו ואפי' באלף לא בטל:

ובשם הה"ק הרד"ב מליעווא זלל"ה שמעתי שאמר ע"ז דבר נפלא דהנה הקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה וכל מה שעושה מצות ביותר נעשה צדיק ביותר. ונעשה העבירה אצלו ג"כ גדולה ביותר מחמת שהקב"ה מדקדק עמו. א"כ לא תוכל העבירה ליבטל מחמת גדלותה בערך שמדקדק עמו השי"ת ודפח"ח:

ל"ו

בשנת תרל"ה בסעודת ט"ו בשבט אמר כי הה"ק מבארדיטשוב זלל"ה הי' מברך על הפירות בר"ח שבט. ואמר אדמו"ר ז"ל דהנה צריך להבין מה זה שאמרו חז"ל הלכה ולא למעשה א"כ הלכה נראה ח"ו לבטלה אם אין מורין כמותה. אך הענין היא דידוע שיש ב' מיני הנהגות בעולם חסד ודין והצדיקים מתנהגין בדין כמו שאמרו צדיקים נזונים בזרוע אבל הנהגות העולם מוכרח להתנהג בחסד כי עולם העשי' היא רק רע ח"ו ומי יעמוד

לפני' עפ"י מדה"ד וידוע שב"ש וב"ה הם ג"כ חסד ודין דהיינו ב"ש מעולם יותר גבוה ולכך מדתם דין. והאמת היא שהלכה כמותם רק שאין עולם העשי' יכול להתנהג עפ"י מדתם מדה"ד וב"ה הם מצד החסד ולכך הלכה כמותם כי עולם חסד יבנה וזהו נקרא הלכה למעשה דהיינו בהעולם העשי' ולעת"ל יהי' מלאה הארץ דעה ויהי' הלכה כב"ש וה"ק מב"ד הי' לו נשמת ר' עקיבא ע"כ נהג כמותו ע"כ: [א"ה עיין בר"ה י"ד ע"א מעשה בר"ע שליקט אתרוג בא' בשבט ונהג ב' עישורין וכו' ועיי"ש בגמ' דלחד תירוצא לר"ע מספקא לי' ולא ידע אי ב"ה באחד בשבט ר"ה לאילנות וכן היא המסקנא בגמ' עירובין דף וא"ו עיי"ש]:

הן הנה קצות דרכי ושבחי ואמרות טהורות ממרן **אדמו"ר הקדוש והנורא סבא קדישא** רכב ישראל ופרשיו אביר הרועים. גדולתו מי יספר. קדושתו מי ימלל. מקצה העולם ועד קצהו משך את לב בנ"י באמונה טהורה. רבבות חסידים ואנשי מעשה חסו בציל קדושתו. לשמו ולזכרו תאות כל **כקש"ת מו"ה דוד משה זצוק"ל** זי"ע ועכ"י מטשארטקוב:

חסדי דוד

א. **נולד** ביום שני דחג השבועות תקפ"ז לפ"ק וכאשר בשרו לאבי' הה"צ ראש ישראל מרוזין זי"ע. ונכנסו מגדולי החסידים ואמרו לו מז"ט ותבעו משקה כנהוג השיב להם אתם רוצים ממני משקה. הלא אתם צריכים ליתן לי משקה על אשר אני מביא נשמה גדולה להעולם שתקרב לבבות ישראל לאביהם שבשמים בעוקבא דמשיחא:

ב. **שמעתי** מפי חסידים זקנים שאחר שקרא את שמו דוד[25] משה[24] אמר עלי' הוא דוד הראשון הוא דוד האחרון - ובאזנינו שמענו שהי' בו בחי' משיח שהי' מצפה תמיד לגאולה אחרונה והי' לו השתוקקות גדול' לארצנו הקדושה. אבל בעוה"ר לא הי' הדור ראוי לכך. יה"ר שיופיע עלינו בקרוב אור משיחנו אמן:

ג. **סיפרה** אחותו **הצדקת מ' גיטלע זלל"ה** ששמעה מפי אחיה **הה"ק מו"ה נחום משטיפענשט** זללה"ה שאמר על **אדמו"ר מטשארטקוב** זי"ע בזה"ל. בשע' שלוק' הס' תהלי' בידו ומתחיל לומר תהלים אומר השי"ת דוד משה בני. הריני נותן לך את כל העולם בידך ועשה עמו כרצונך. אם הי' נותן לי את העולם, אז ידעתי מה לעשות. אבל הוא עבד נאמן כ"כ שמחזירו להשי"ת כמו שנתנו לו:

[24] עיין בסידור בית יעקב מהר"י עמדין בעניני חג השבועות דהעיבור של משה הי' בשבועות. אף דרש"י פ' שמות כ' דנולד לז' אבל בגמ' סוטה י"ב איתא שנולד לט' עיי"ש. ואפשר דמדרשים חלוקים בזה:

[25] א"ה עיין באוה"ח ויחי בפ' אוסרי לגפן שהשורש המלכות שבמשה הוא עצמו מלך המשיח והוא דוד וכו':

ד. **אבי**' מרן הריזינער אמר ששה בני' המה נגד שיתא סדרי משנה ואדמו"ר מטשארטקוב הוא הי' החמישי נגד סדר קדשים וסיים אין טאקא קדשי קדשים:

ה. **שמעתי** מהחסיד ר' צבי ראפיפארט משמש בקודש שפ"א הי' נצרך לאדמו"ר זי"ע סכום מעות הרבה לפזר עבור הקרובים והמיוחסים שהי' רגיל להחזיקם בצדקת פזרונו. ובאותו הפרק נשמע הקול מהשר בארן הירש שמפזר כסף רב לטובת ישראל. ואמר הר"צ בדרך בדיחותא הלואי הי' לאדמו"ר הכסף של הבארן הי' ביכולתו להשפיע לכל במדה גסה. ענה אדמו"ר זי"ע בהתלהבות קדשו ווא נעמט מען בעסיר יראת שמים וויא נעמט מען בעסיר יראת שמים:

ו. **הרבנית הצדקת מ' פיגא זלל"ה** אמרה עלי' שבעולם העליון תוכל היא להעיד עלי' כמו שנאמר ברבנו הקדוש שלא נהנה מהעולם הזה אפי' באצבע קטנה. זאת שמעתי מאבא מארי ששמע מפי קדשה:

ז. **פ"א** אמר על עצמו כשהייתי ילד בן שבעה שנים קבלתי עלי שלא להרע לשום אדם בעולם ולשום נברא. ושאל אחד מאנ"ש מה יעשה מרן בעת שא"י מיצר ליהודי. והשיב מרן אדמו"ר זלל"ה אני מתפלל על ישועות והרמת קרן היהודי שלא יוכל העכו"ם להרע לו ועם העכו"ם איו לי עסק:

ח. **אשרי** מי שזכה להסתופף בצל קדשו. ובעיני בשר ראו שעבודתו בקודש הי' למעלה מגדר אנושי לא נח ולא שקט לא ביום ולא בלילה וכמה ימים עברו שלא טעם טעם אכילה רק מעט בלילה ולא נתן תנומה לעיני' ופ"א אמר שהתפשר עם הגוף שלו ופעל אצלו. אז יא עסין אין ניט עסין, יא שלאפען אין ניט שלאפין זאל בייא אים זיין גלייך. ואחי' הה"ק ר' נחום משטיפענעשט זלל"ה אמר כי בקריאת ק"ש שלו יכול להחיות מתים:

ט. **פ"א** אמר איך וועל מיך לאדין מיט מיינע עלטרין וואס האבין מיך אריין גיווארפין אין אזא דור:

י. **שמעתי** מחסיד אחד זקן. אשר בעת שנולד אדמו"ר הק'. נכנס מר אבי' אדמו"ר מרוזין ליתן ברכת מז"ט להיולדת. וכאשר שם עיני' על הילד אמר הוא יקראנו אבי אתה. ולא הכינו הפי' מהדברים. ואח"כ כשגדל והתחיל להיות מרגלי' בפי' היילינער פאטער היילינגער טאטא כדרכו בקודש. נתגלה כוונת מרן מרוזין:

יא. **שמעתי** מאנשי אמת שפ"א הי' **אחי' הק' ציי"ע רא"י מס"ג זלל"ה** בבית אדמו"ר מטשארטקוב וצוה ליתן לו נר דלוק והלך בכל החדרים וחפש כמו שבודקין את החמץ. ואז הי' עמו חתנו הק' ר' נחום דוב זי"ע ובבואם לביתם חזרה שאל הה"צ ר' נחום דוב. מה זאת חפש חותני הק' בבית דודנו בטשארטקוב. והשיב לו הנה העולם אומרים שאין

מכירים את האיש רק אם יהי' עמו בביתו. הייתי אצל אחי מטשארטקוב האט מיר יעדיר ווינקילי פאר שמעקט מיט יראת שמים וכשלוקח בידו את הדיקנא קדישא שלו איז וויא פיהעל האר ער האט אין דער בארט אזויפיהל יחודים מאכט ער[26] ופ"א אמר איך האב נאך אזא היילִיגין יוד ניט גיזעהין:

יב. **שמעתי** מאבא מארי הרב צבי דוד מו"ץ בק' אוסטילע ששמע מפ"ק של הרבנית הצדקת פייגאלי זל"ה שהי' המנהג שלה לומר כל ס' תהילים בליל ש"ק כי כן הורגלה בבית אבי' הה"צ ר"א מטשארנאביל זלל"ה ומחמת שהי' תמיד חולנית קרה פ"א מחמת תשות כחה הקילה לעצמה ולא גמרה את התהילים וכאשר נכנסה להיכל בעלה הק' תיכף שאלה אם הגידה היום את התהילים:

יג. **עוד** ספרה אז הצדקת הרבנית שפ"א צוה עלי' גיסה אדמו"ר הרא"י מס"ג שתשמור את בעלה אדמו"ר זי"ע שלא יתענה וכך הי' דברי' הנה מאד רציתי לקיים המצוה לשמוע לדברי חכמים אך לא ידעתי איך לשות עצות בנפשי לחוות דעתי לאיש קדוש ונורא בעניני תהליכותי' זחלתי ואירא. והנה שלח השי"ת ונפל עצה במחשבתי לע"ע איך להתוודע אם הוא מתענה או לא. כי הי' קשה לה לדעת. ופקדה על איש ביתה שיודיעה בעת שמכניסין לו הקאווע בבוקר לשתות. וכאשר נכנסתי אצלו אחר הכנסת הקאווע מצאתי תיכף שהי' הצלוחית מהאקאווע ריקה והגרינד הי' ניכר על דופני הצלוחית והכרתי ששפך את הקאווע לחוץ בכדי שלא יהי' נודע אם מתענה. ובקשתי מהשי"ת שישלח דברו בפי שלא אכשל בלשוני. ובעזר ה' פתחתי את פי ואמרתי בזה"ל בארעכין זיך וועלכס עס איז טאייערער בייא השי"ת צי דיין פאסטין צי דיין עסין. וצוה תיכף להביא כוס קאווע אחרת ושתה:

יד. **סיפר** החסיד הר' צבי ראפיפארט המשמש בקודש שפ"א בעיר סאלקא הלך עם אדמו"ר זי"ע לטייל ביער והי' מדבר דברים העומדים ברומו של עולם וסיפר מאבי' הק' הריזינער שאמר מה אעשה. איך וויל דען זאגין. איך דארף דען זאגין. מיינע אברים זאגין מיר. וואריִן דיא איברים פין דעם מענטשין זענין מקושר אין דיא מזלות. אין דיא מזלות זענין מקושר אין דיא עשר ספירות. אין דיא עשר ספירות זענין מקושר אין כסא הכבוד. אין כה"כ זענין מקושר אין אין סוף ב"ה זאגין דיא איברים דעם מענטשין שהי' ושיהי' ומה שהוא עתה בכל העולם. ע"כ:

[26] בס' מפעלות הצדיקים כ' שהרה"ק הר"ר אהרן מזיטאמיר זלל"ה אמר לתלמידי' קודם הסתלקותו שהצדיקים בסוף יהי' יותר גדולים שאף שיטלו המפה לקנח האף הם מכוונים כוונת נוראים:

טו. **אמר** על מה דאיתא. חנוך תופר מנעלים הי' היינו ער האט צי גינייט דיא פאדעשווע צום ווערך. והדברים עמוקים:

טז. **סיפר** החסיד הירא הר' מאיר'ל קריבטשער זלל"ה שעוד בשבת אדמו"ר זי"ע בפאטיק פ"א בשמחת בית השואבה הי' שמח מאד ועשה ריקודין בדביקות גדול' כדרכו בקודש ובתוך כך ענה ואמר יודין הצדיק הוא כמו באר שיכולין לשאוב ממנו כמה וכמה וחזר ואמר. מה יעשה הצדיק. אם באין אלי' בלא כלים. ועמד חסיד אחד ואמר רבי הלא יש למצוא עצה לשאול כלי אצל בעל הבאר. השיב אדמו"ר זלל"ה ואמר עס איז אבער ניט דא וועמין צו לאייען. ע"כ:

יז. **אדמו"ר** זללה"ה נפל לו חלקו בירושת אבי' הק' מרוזין זי"ע. התפילין מזקנו הרב המגיד הגדול זי"ע ועובדא הכי הוי כשבאו האחים הקדושים ליחלק בעזבון אביהם הק'. עלה בדעתם מתחלה שיחלקו באופן שיתן כ"א קאנווערט מסוגר שיהי' נכתב שמה מה שבורר לו. ואח"כ נתבטל הדבר והוסכם שיהי' החלוקה עפ"י גורל. ונפלו התפילין בגורל אדמו"ר זי"ע. אכן אחר החלוקה. אמר אדמו"ר מס"ג זי"ע עתה חפצתי לראות מה הי' דעתו של כל אחד מהאחין והביאו את הקאנווערטין שהי' כתובים מתחלה ופתחו את הקאנווערט של אדמו"ר זי"ע ומצאו כתוב שהוא מוחל כל חלקו בהירושה. נגד התפילין. ורצון יראי' יעשה:

יח. **פ"א** נכנס אצלו משמשו הר"צ שט"ב וראה שאדמו"ר זלל"ה עיני' יורדת דמעות. ופתח ואמר הנה כתי' במשה שהי' עניו מאד מכל האדם. ויש להבין האיך הי' יכול משה רע"ה להכניס בלבו שהוא שפל ועניו מכל. אחרי שהשי"ת פא"פ דבר בו. וע"י עשה כל המופתים ואיזה מציאות הי' לו שיאמר שהוא שפל מכל. אכן הענין הוא דידוע דבארבעים יום שעלה משה למרום. נזדכך גופו וחומרו כמשרתי עליון. ונעשה גופו זך וקדוש כמלאכים עד שלא הי' צריך לאכילה ושתי'. ע"כ מזה עצמו הי' לו העניוות צדק שאמר בלבו מה חידוש אצלי שאני עובד ה' אחר שגופי נזדכך כ"כ. ובטל ממני עניני גשמיות אבל שאר אדם מישראל אשר מלובש עוד בגוף עכור ומ"מ עובד באיזה פעם להקב"ה מה יקר מאד והוא גדול ממני:

יט. **שמעתי** מאבא מארי ששמע בעצמו מפי משמשו הראשון ר' אהרן ז"ל שהוא הי' המלמד של אדמו"ר זלל"ה בימי ילדותו. וסיפר שאדמו"ר הזקן זי"ע מעודו אף בקטנות שנותי' הי' עניו גדול ושפל וסבלן גדול מאד אין לשער והי' לו התבטלות לפני כל בריה אף לפני המשרת שמשמש אותו. ולהמלמד ר' אהרן הנ"ל הי' קשה מאד לסבול מהכנעתו והתבטלותו היתירה אף לפני המשרת שלא רצה לציית אותו פ"א נכנס לפני

אבי' אדמו"ר הק' מרוזין זי"ע והתנצל לפני' מאד כי צר לו להיות מלמד אצלו אשר לפני כל איש פחות ונמוך מהבית יש לו התבטלות. והשיב הריזינער זי"ע בזה"ל מה אתה סובר פאר זיין התבטלות וועד איך בטל. אני אוכל לומר עלי' שאם ידלקו אש גדולה ויאמרו לו לך הפיל עצמך לתוך האש הי' תיכף נכנס לתוך המדורה ולא הי' מרגיש כלל האש מפני גודל התבטלות שיש לו:

כ. **פ"א** עמדתי לפני כ"ק בעת שישב על כסא קדשו לקבל הפתקאות ולברך את העם בברכותי' הקדושים ונגש איש אחד בבקשתו שהוא מחשוכי בנים ר"ל והשיב אדמו"ר זלל"ה את ברכתו השי"ת יעזור לך שתפקד בזש"ק. ועמד האיש ואמר רבנו. הלא כמה פעמים באתי אצליכם בבקשתי זאת. ואתם תברכנו כמ"כ ועוד לא נושעתי. ענה אדמו"ר בדברות קדשו ה' יעזור שתשיגו עת רצון שיתקיים ברכתי שאני מברך אתכם:

כא. **סיפר** הר' ברוך מסקווער ז"ל שהי' איזה זמן משמש אצל אדמו"ר זלל"ה ששמע ממנו מפ"ק שסיפר בשם אבי' הק' מרוזין שהגאון בעל הב"ח זללה"ה נשבע פ"א אשר בבואו להעולם העליון לא יכנס לג"ע עד שיהי' הגאולה שלימה וכשנסתלק הוליכו לג"ע ואז נשכח ממנו דבר השבועה שנשבע כנ"ל אכן כאשר פסע אך ברגלו אחת לתוך הג"ע נזכר בהשבועה שנשבע ונשאר עומד רגלו אחת בתוך הג"ע ורגלו אחת חוץ לג"ע והב"ח ז"ל הי' דרשן גדול והתחיל לומר דרשות כדרכו דרוש מתוק מאד ונתקבצו אליו הרבה נשמות ומשרתי עליון. וכך עומד עד היום ואומר דרשות וסיים הריזינער אבל אתה אבי (הוא הה"ק הר"ש מפארבישטש) אינך בעל דרשה מדוע אתה שותק כ"כ:

כב. **סיפר** מהה"ק מבארדיטשוב אשר פ"א קרא למשמשיו ואמר להם שיקבצו אליו מנין שצריך לעשות סיום. ואחר שנתקבצו המנין אמר למשמשו אתה זוכר כמה ימים עברו מעת שהיית עמדי על ברית מילה אצל פלוני והתחיל המשמש להזכיר עצמו וחשב כמה ימים והשיב שהיום הוא יום הארבעים - ענה הה"ק מב"ד הנה תשמעו מה שאספר לכם כי בעת שבאתי אל הבית שהי' שם הברית מילה הנ"ל מצאתי ספר אחד מונח על השלחן ופתחתי אותו וראיתי שהוא פי' הביאור ממשה דעסוויא ימ"ש ותיכף סגרתיו. ונגזר עלי במרום שלא יקובל תפלתי ארבעים יום. והיום נשלמו המ' יום הנ"ל וזהו הסיום שצריך אני לעשות וסיים אדמו"ר זללה"ה. ועכשיו נעביך נעביך קורין בהביכליך ברוסיא ובאוסטרייך ה' יצילנו:

כג. **פ"א** שאל את הרב החסיד היקר מו"ה ר' אלטער מרימנוב זל"ה [נכד הה"צ ר' מענדילי מרימנוב זלל"ה מה אמר זקניכם הה"צ ר' מענדילי הנ"ל על ענין הציורים שיתהוו על

החלונות בימי החורף בעת הקרח הנורא. השיב החסיד ר' אלטר אשר זקינו קרא אותם רשעים. אמר אדמו"ר זלל"ה. הנה יש עצה מען הייצט גיט איין צי גייען זייא זיך. והבן:

כד. **פ"א** בעת שהי' בנו הוא אדמו"ר שליט"א מוטל בחולי גדול ה' ישמרהו. נכנס אבי' אדמו"ר ז"ל לבקרו והמחלה גברה עד מאד. ענה ואמר להאנשים העומדים אליו יודין בקשו רחמים על בן יחיד שלי. אח"כ פתח פ"ק וסיפר מעשה שהי' בימי הה"צ **רב ייבי מאוסטרא** זלל"ה והה"צ ר' **פנחס מקאריץ** שהי' ג"כ באוסטרא ודרכו של הר"פ ליילך בכל לילה לטבול בהמקוה שהי' בעיר והי' קשה בעיני הבלן להטריח א"ע בכל לילה לפתוח לו את הדלת. ולמד את הרב הר"פ שיוכל לפתוח בעצמו את הדלת. ופ"א הלך הר"פ בלילה להמקוה ונפל עלי' הדלת ונפל לארץ מת. ונודע הדבר להה"צ רב ייבי ובא ועמד אצלו ואמר רבש"ע לא אזוז מכאן. עד שיעמוד חי ואני מבטיח לך שתהי' לך נחת ממנו ועמד על רגליו ויחי ע"כ ובאותו הלילה באה המחלה עד קיצה. ואדמו"ר שליט"א התחיל להזיע. ואבי' אדמו"ר זלל"ה שלח להודיעהו מה נשמע. ואמרו לו שהוא מזיע. ואמר בבקשה שלא יתפרסם הדבר. ה' יחזקהו ויאמצהו באריכות ימים ושנים אכי"ר:

כה. **כ' בס'** מכתב אלי' ששאלו פ"א לאדמו"ר זי"ע על מה שאין אומר תורה על השלחן. והשיב ע"ז כי ידוע שהצדיק הוא חלק אלקי ממעל וכשם שהשי"ת הוא בהסתר כן צריך הצדיק להתנהג בהסתר ע"כ. ומחסידים זקנים שמעתי שפ"א שאלוהו מדוע אינן זוכים לשמוע ממנו ד"ת כנ"ל השיב בזה"ל אין אני יודע ממי הוא המניעה. כי יותר ממה שהעגל רוצה לינק. הפרה רוצה להניק[27]:

כו. **שיבח** את חותנו הה"צ הק' ר"א מטשאריאביל זי"ע שהי' גדול בקדושתו ואמר מחמת שהכיר השיחות של אבי זללה"ה. וגדלות אבי מחמת ששימש ת"ח:

כז. **שמעתי** מההסיד בנש"ק ששמע מר' יעקב ישראל ור' שעפטיל מב"ד שהי' בפאטיק ונכנסי אצל אדמו"ר זלל"ה ותבעו אותו מטבע ואמר ר' שעפטיל בשם אביו מרן מרוזין זי"ע כי הצדיק בנתינת המטבע עושה יחוד. השיב אדמו"ר זלל"ה אני אומר לכם ששמעתי מאבי אז נעמין א זאך פין דאנין אהין. אין עושים בלי יחוד:

כח. **בא** איש אחד לפני כ"ק בקובלנא איך שנשלח מגפה בביתו ר"ל ופגעו בו פגעון רעין במיתת אשתו ובני' ר"ל ועתה לקח אשה חדשה והיא מעוברת ונפשו נבהל מאד שיעזור לו השי"ת שיזכה לגדל בני' מעתה ושאל האיש איזה שם יקרא להילד הנולד. ואדמו"ר זי"ע ברכהו וצוה לחפש בהסדרה או בהפטרה של אותו שבוע שתלד אשתו.

[27] בס' עבודת ישראל מהמגיד מקאזיניץ זלל"ה בפ' האזינו. כי הצדיק הרוצה להחזיר את בני דורו למוטב ומדבר אליהם דברי מוסר אך דברי' אין נכנסים בלבם עצה היעוצה ע"י שידבר אל שורש נשמתם אשר אין לקליפה אחיזה וכו' וע"ש ועד"ז נוכל לומר על אדמו"ר זלל"ה שכיון בדבריו הקדושים:

והאיש נסע לביתו ונולד לו בת בשבוע שקורין בפ' נשא. וחפשו שם שם לנקבה ולא מצאו וחפשו בהפטרה במעשה דשמשון ולא מצאו ונזכר אחד מה דאיתא בגמ' ב"ב ד' צ"א אמו דשמשון צלפונית שמה. והוסכם לקרוא שם הילד צלפונית. אח"ב מצאו במהרש"ל שם שכ' שם צלפוני"ת טוב לרוח רעה. מצאתי עכ"ל. וראו כולם איך רוח ה' דובר באדמו"ר זלל"ה. כנבואה ממש לבוין מראשית אחרית דבר. לגרש את הרוח מביתו. ה' ישמור אותנו מכל פגע ח"ו:

כט. **סיפר מהה"צ ר' מיכלי זללה"ה** שפ"א נסע עם בנו הה"צ **ר' יצחק מראדוויל** זלל"ה כשהי' עוד צעיר לימים אל המגיד הגדול ממעזריטש. וכאשר באו למעזריטש. שלח הרבי ר' מיכלי את הר"י זלל"ה אל בית המגיד זלל"ה שיתודע באיזה זמן יכול לבוא לעמוד לפני' וכאשר נכנס הר"י זלל"ה להמגיד. ועמד שם. והמגיד לא פנה אלי' כלל. ולא הושיט לו שלום וחזר אצל אבי' ויספר לו כי המגיד לא השגיח עליו. ויען אבי' הה"צ ר' מיכלי תדע בני שהמגיד לא הי' יכול להפסיק מלמודו שהי' למד אז עם אלי' הנביא זל"ט. אח"כ הלכו שניהם להמגיד. וקיבל אותם המגיד בכבוד גדול ובעמדם שמה. יצא המגיד מחדרו לחוץ. ועל השלחן הי' מונח הפישקילי שלו ולקח הה"צ הר"י זלל"ה את הפישקילי. להביט בו ויחזור אותו להניח על השלחן וכאשר בא המגיד זלל"ה אל החדר אמר בזה"ל אז מען ווייסט גוט טיט מען גוט הצדיק כשאוחז איזה חפץ בידו הוא בונה עולמות וכשמניחו ובא אחר ומעתיק אותו ממקומו למקום אחר הוא מחריב העולמות ר"ל:

ל. **סיפר** לי ר' אלטר סטאריקאב. שפ"א הגיש קוויטל עבור אחר שעמד במצב לא טוב והי' לו עסק ביש והי' צריך לישועה והי' זאת אחר כמה פעמים שדפק האיש על דלתי אדמו"ר ולא נושע עוד והר' אלטר הי' מציע לפני אדמו"ר זי"ע את גודל מצוקת האיש ודבר ע"ז הלא מה נעשה בזה שאחר כמה עתרות ובקשות לפני הצדיק ואין נענים שיוכל אדם ליפול מזה מהאמונה. ואדמו"ר שליט"א נתלהב ואור פניו בערו ענה ואמר קשיות צו פרעגין איז דא אסאך רק דער אמת איז ויאמינו בה' ובמשה עבדו. וקודם נסיעתו לביתו בעת שנכנס ליקח ברכת הפרידה בהיכל קדשו מצא את המשמש הר' צבי שקורא לפני אדמו"ר מכתב מהאיש הזה שנושע ב"ה והוטב מצבו ויאמר אדמו"ר זי"ע אלי' איהר זעהט אז גאט העלפט:

לא. **הג'** החסיד ר"י קאפלער מזאלישטשיק ז"ל שבת פ"א אצל אדמו"ר זי"ע בשבת פ' ואתחנן ובשבת על השלחן אמר אז אדמו"ר זלל"ה תורה על פ' רב לך ואח"כ פנה אל החסיד ר' יוסף הנ"ל ואמר כשהאדם בא אל הצדיק. והצדיק רואה ששורה עליו דינים ר"ל אכן הצדיק רואה אשר תכלית הדינים היא לטובה עבור האיש ואינו רוצה לבטל

הדינים ממנו אכן גם צר לו מאד על הרעה שיסבול האדם - מה עושה אז הצדיק מתפלל להשי"ת וממעט ממנו הדינים על דינים קלים האדם הפשוט שאינו מבין את זאת יוכל ה"ו ליפול מהאמונה. והחסיד ר' יוסף הנ"ל הרגיש בזה שעלי' הדבר סובב ואחר שבת החיש בנסיעתו לביתו וכשבא סמוך לביתו נודע לו שהי' לו היזק גדול במסחרו שהי' לו עצים ע"פ המים והפסיד כמה אלפים ונתן תודה לה'. כי בטח הי' תלוי עלי' דינים רעים יותר מזה. ואדמו"ר זי"ע הקל עליו להפסד ממון:

לב. **פ"א** חנכו ס"ת חדש לבית התפלה שלו ואדמו"ר זלל"ה תפס את הס"ת בידו ושמח שמחה לגמרה של תורה. אכן מחמת שהס"ת הי' גדול וכבד. נגש אחד מהחסידים ואמר לו אולי כבד לפני אדמו"ר לישא ס"ת כבד ורצה לקחת אותו מידו השיב אדמו"ר זלה"ה בזה"ל. אז מען האלט זיא שוין איז שוין ניט שוער ודו"ק:

מה שאמר בליל ב' דר"ה שנת תרס"ד קודם הסתלקותו

לג. **וז"ל** ממש, השי"ת איז הכל יכול קען ער דאך אין א מינוט אללעס מאכין - ער זיצט על כסא רחמים ער איז דאך המלא רחמים אָן א סוף אין אָן א גבול וואס פאר א משמעו' האט א מענטשינס עונות אקעניין זיין רחמים עס ווערט דאך בטל - דיא ביסט אין סוף אין דיין רחמים איז אויך אין סוף אפילו טאמיר האט אַ יוד עפיס פוגם גיוועזין וואס טרעפט דאס אָן כטפה מן הים. יודען זענין מסוגל צו הרחבת הדעת אז אַ יוד האט הרחבה קען ער גישמאק דאווינין. אז מען פאר שלאגט עם דעם קאפף מיט צרות אין יסורים און דיא טרדה איז עהם מבלבל וואס קען ער נעביך טאהן. מען נעמט א מענטש אין מען לייגט אויף איהם ארויף א בארג צרות איז דאס דאך נסיונות - אז א יוד האט הרחבה קען ער עפיס טאן ער קען זיך קערין ציט אמת. יודין זענין דאך בני מלכים דארפין זייא האבין הרחבה אין מנוחה ושמחה עס שטייט זייא אהן. מען קען שוין ניט אפ שטיפין:

לד. **שמעתי** מהה"צ מהר"ש מסלאנים שפ"א בשבת שבימי חדש אלול שהי' אצל אדמו"ר זי"ע כמה רבנים המולבשים בכתר רבי. ואחר קידוש עמדו לפני אדמו"ר. והוא התלהב אז בהתלהבות קדשו פתח ואמר רבש"ע אם תרצה להראות איזה התגלות מעט הי' הרבה פושעים חוזרים בתשובה. וגם הרבי מסלאנים עמד שם. ויען ויאמר אם במעט התגלות הי' חוזרים הפושעים בתשובה. בהתגלות מעוטא דמעוטא עכ"פ הי' הֶרבי'ס, חוזרין בתשובה. [וכוונתו הי' על עצמו] ותיכף ראו שנתחורו פני אדמו"ר זי"ע ונשתנו פני' הק'. והתבוננו. כי ידמה כי הדברים הולכין סובבים עליו שצריך לעשות תשובה. וענה הרב מסלאנים רבנו. על עצמי אני דורש. ואין כונתי עליכם ונתיישב דעתו:

לה. **אמר** שפעמים מתהוה מלחמה בין שני ממלכות ונמשך המלחמה ערך שלושים שנה ומקול המיילליל מהנופלים במלחמה. ומקול הנוצחים. הצועקים הידד. יתהוה ויולד איזה ניגון בכדי שיזמרו אותו אצל הצדיק:

לו. **שמעתי** מהחסיד ר' אשר זעליג מאוסטילא ז"ל. אשר אחר פטירת מרן אדמור מרוזין זלל"ה ואז כל בני' הקרושים ישבו בעיר פאטיק והחסידים כל אחד קבע לו מקום אל אחד מהקדושים לקבל עליו לרבי והר' אשר זעליג הי' פוסח על שני הסעיפים אם לדבק עצמו לאדמו"ר הה"צ מס"ג או אל אדמו"ר זלל"ה מטשארטקוב והי' לבו חלוק. ופ"א אמר בלבו אם היום אראה את פני קדשו של אדמו"ר מטשארטקוב. ולא יהי' לי דבר מעכב אז סימן זה יהי' בידי כי מקומי אצלו הוא והר' א"ז הנ"ל. הי' איש חולי ודרכו הי' להתאחר תמיד בהכנה לתפלה. ובאותו יום נתאחר בתפלתו עד כשהלך להקלויז להתפלל. אמרו לו שאדמו"ר זלל"ה כבר יצא מבית תפילתו והולך לביתו. והר' אשר זעליג רץ אחריו ולא הספיק להשיגו עד שנכנס אדמו"ר זי"ע לחלל הפתח. והוא אחריו ולא ראה את פני קדשו. אז חשב ר' א"ז בלבו שאולי אין מקומו אצל רבי זה ותיכף החזיר א"ע אדמו"ר זי"ע בפניו אל העם העומדים מאחוריו ור' א"ז זכה לראות את פניו הקדושים והאנשים העומדים שמה תמהו. והר' א"ז ידע והבין כי בשבילו החזיר את פני קדשו.

לז. **עוד** סיפר החסיד ר' אשר זעליג הנ"ל אשר אחיו הר' זאב סופר דרכו הי' כמה פעמים להיות בחג השבועות אצל אדמו"ר זלל"ה. ופ"א איתרמי אונסא ולא יכול לבוא. וכתב לאחיו הר' א"ז שהיה אז בטשארטקוב שיזכירו לפני אדמו"ר שליט"א. ואחר חג השבועות. נכנס הר' א"ז ומסר פתקא עבור אחיו הר' זאב ענה אדמו"ר זי"ע הלא אחיכם ר' זאב הי' כאן בחג השבועות הזה. והי' לפליאה בעיני הר' א"ז אח"כ נתראה פנים עם אחיו הר"ז. וסיפר לו מה שאמר אדמו"ר עליו שהי' אצלו בשבועות. וסיפר לו הר"ז אשר ביום חג השבועות היצר לו מה שלא הי' יכול להיות במחנת קודש. וצייר לו במחשבתו את תמונת צורת אדמו"ר שליט"א ואיך שהוא יושב על שלחנו הטהור עם אנשי חסידיו והעמיק במחשבתו כאלו הוא ג"כ נמצא שמה. ונתיישב מה שאמר אדמו"ר זלל"ה[28]:

לח. **סיפר** לי החסיד ר' אפרים מאוסטילא ז"ל שהוא הי' איזה זמן ראש החבורה של היושבים. אשר פ"א בג' מרחשון הלולא רבא דמר אבי' מרן אדמו"ר מרוזין זי"ע נתן מטבע להיושבים שימכרו אותו על משקה. ובערב שבא להקלויז להתפלל מנחה שאל אם המטבע שנתן כבר נמכר. והשיבו לו שלא נמכר עוד. ושאל כמה נותנים בעדו. והוסיף

[28] בתשובת הרדב"ז אמרו בס' החכמה כי בהיות אדם מתכוין אל רבו ונותן אליו לבו תקשר נפשו בנפשו ויחיל עליו מהשפע אשר עליו וכו' עיי"ש:

איזה סכום וקנה אותו בעצמו ע"כ. ושמעתי שגם אצל אחיו הק' מס"ג קרה כן והה"צ ר' נחום דוב זלל"ה חתנא דבי נשיאה מאדמו"ר מס"ג זי"ע השיב ע"ז שהיא בחי' שהם יש להם בעצמם אמונת צדיקים:

לט. **סיפר** לי הרב בנש"ק ר' דוב בן הה"צ ר' מרדכ'לי אבד"ק שימסק זלל"ה שזקנו הה"צ ר' יוסלי מראדוויל זלל"ה אחר פטירת רבו מרן מרוזין זי"ע הכין עצמו לנסוע לפאטיק שבעת הזאת הי' יושבים כל האחים הקדושים בפאטיק וחשב במחשבתו להתעכב שמה ששה שבתות. ובכל שבת יהי' אצל אחד מהבנים הקדושים כסדר תולדתן הבכור כבכורתו ונסע דרך וואלאטשיסק בעגלה ששכר לו משם ישר לפאטיק. ובנסיעתו על הדרך הי' לו הרבה בילבול מחשבות ובטולים מעבודתו עבודת ה'. וחשב בלבו. בשלמא כשבאים להצדיק ומתחממין באור צדקתו. ממילא כדאי אף אם יש איזה ביטולים מעבודת ותות"פ. אבל בהיות בדרך הנסיעה במה יתרץ את הביטולים והבילבולים שגורם הדרך. והי' צר לו מאד ע"ז. אח"כ נתיישב בדעתו יכול להיות שזה מעשה בע"ד שרוצה לבלבל אותו מהנסיעה להצדיק והי' לו בזה מלחמה במחשבתו בכל הדרך ההוא וכשבא לפאטיק. ונכנס אל האכסניא. ובדעתו הי' ליכנס בתחלה אל הה"צ ר' שלום יוסף זלל"ה כי הוא הבכור ופתאום בא איש אחד אל הבית. ואמר אל הרב ר' יוסלי שעתה יש זמן לכנס אל אדמו"ר מטשארטקוב ולקבל שלום ואמר הר' יוסלי ז"ל אות הוא הדבר שהוא בהשגחה העליונה שצריך אני לילך אל אדמו"ר זלל"ה בתחלה ותיכף נכנס ועמד לפני כ"ק וקיבל שלום. והתחיל אדמו"ר זלל"ה לספר לו מעשה שזקנו הרבי ר' שלום מפארבישטש זלל"ה כשהי' אצל חותנו זקנו הה"צ ר' נחום מטשארנאביל והי' דרכו בערב ראש השנה להתפלל מנחה האחרונה בעצמו לפני העמוד ופ"א בערב ר"ה בעת שהר' נחום התפלל מנחה בהתלהבות קדשו. הי' לו להר"ש נפילת המוחין מאד. ולא הי' יכול לעמוד להתפלל והי' לו חלישות הדעת מאד. בעת הזאת שהכל מתפללים בכוונה גדולה. והתחזק עצמו להתפלל ולא יכול עד שבאחרונה התאמץ מאד ובקושי גדול הגיע להתפלל עכה"פ בפי' המלות כדרך איש פשוט. ואחר סיום תפלתו בא אליו הר' נחום ואמר להר"ש בני מה זה רעש גדול שעשית בתפלת מנחה שלך שהי' כמה אלפי נשמות הנדחות שהי' להם עלי' בתפלת המנחה שהתפללת. וסיים אדמו"ר זללה"ה לאו דוקא כשבאים אצל הצדיק יכולים לתקן נשמות אלא אפילו בהנסיעה בדרך אל הצדיק יכולים לתקן נשמות:

מ. **פ"א** אור לארבעה עשר אחר בדיקת חמץ הי' איזה אנשים בפרוזדור מהיכל קדשו ושתו משקה כנהוג ופתח הפתח ועמד ואמר אתם שותים משקה עתה בזמן בדיקת

חמץ שהוא היצה"ר וצריכים לעשות תשובה והתחיל לספר מעשה מהה"צ ר' משה ליב מסאסוב זלל"ה אחר פטירתו כשבא להעולם העליון. והוליכהו לג"ע עמר ובכה ולא רצה לכנס לג"ע ושאלהו על מה הוא בוכה. והשיב שהוא רוצה אחת משני אלה או שיכניסהו לגהינם שיהי' שם יחד עם אותן אנשים שנתנו לו מעות בעוה"ז. או שיקחו גם אותן האנשים עמו לג"ע. ועיינו בדין בב"ד של מעלה והי' קשה הדבר לקחת את האנשים המלוכלכים שצריכים להתמרק בגהינם שילכו לג"ע. ונפסק הדין במרום שילך הה"צ הנ"ל על שעה אחת לגהינם. וסיים אדמו"ר זלל"ה בצאתו מגהינם משך עמו כל האנשים הגרועים אתו עמו לג"ע[29]:

מא. **סיפר** בשם אבי' אדמו"ר מרוזין זי"ע שהי' לו רב אחד שסבב בערים לקבץ כסף מעמד מאנשי שלומו ופ"א בא מהדרך שסיבב ומסר לו הרשימות מאנשי מעמד וקרא הריזינער את רשימות האנשים ובתוך כך שאל על איזה איש שחי' רגיל ליתן חמשה גילדין שטיק כסף מעמד ואינו נזכר עתה בהרשימות. והשיב הרב המסבב יען כי איש הזה יושב בכפר רחוק מעיר והנסיעה אליו יהי' ההוצאה יתירה על השבח. השיב אבי זללה"ה. אתם לא תרצו להוציא הוצאה א' רוביל לקחת חמשה זהובים. אני רצוני שתעשו הוצאה חמשה רו"כ בכדי לקחת מאיש חמשה זהובים. ע"כ:

מב. **שמעתי** מאבא מארי שסיפר לו החסיד ר' יוסלי מהורידענקא ז"ל אשר פ"א בליל ש"ת אחר הקפות הי' החסיד הנ"ל בפרוזדור היכל קדשו והי' שמח עצמו במחולות וריקודין לש"ת ובתוך כך בא אדמו"ר זלל"ה מהקלוז לכנס אל היכל קדשו וכאשר ראה את החסיד הנ"ל רוקד ושמח עמד ואמר יוסלי אתה שמח. הנה כאשר באה על האדם איזה יראה צריך להתיישב היטב אם לא נמשך היראה ממרה שחורה ח"ו אבל השמחה היא תמיד טוב וזהו שאמר שהעה"ש ולשמחה מה זו. מכ"מ שהיא "עושה" פעולה טובה:

מג. **סיפר** לי איש אחד מאנ"ש שבהיותו אצל אדמו"ר זלל"ה בי"ט כסליו בשנה שנסתלק בה **הה"צ הק' ר' יצחק מניסחיז זלל"ה**. ובשבתו על השלחן בסעודת י"ט כסליו שאל אדמו"ר להאנשים העוטרים מסביב. אם אמת הדבר שהרב מניסחיז פסק מלומר תחנון בכל יום. ולא הי' שם מי שהי' יודע להשיב רק האברך הנ"ל שהי' מקומו קרוב לעיר ניסחיז. וענה ואמר שאמת הדבר ולא עוד אלא אפי' חסידי ניסחיז ג"כ אין אומרים תחנון

[29] איתא בס' בניות ברמה בזה"ל שמעתי כי איש צדיק אשר נהנה בחי' מהספקת אחרים אזי אחרי מותו נאחזין בו אלו הרשעים אשר נהנה מהם בחיים להעלותן - והדין עמהם. ובאם שהוא אינו צדיק גמור ואין כחו חזק להעלותם או שהם רשעים גמורים גברה ידם להחזיקו לגהינם והצדיק ע"כ ממתין עליהם ורואה בצרתם ואין לו מנוחה אל מקומו שואף. וע"ז בכה רבי אפי' הי' בטוח בעצמו שהוא צ"ג אולי יש בגהינם אותו שנהנה מאתם ויאחזו בו להעלותם ע"כ:

[כי ידוע שהרב הר"י מניסחיז הפסיק מלומר תחנון בשנת הסתלקותו] ענה אדמו"ר זלל"ה ואמר לפלא. הצדיק כשמראין לו האור מהעולם העליון ידמה לו שכל העולם כבר בא לגמר התיקון ע"כ. ובשנה זאת בכ"א לחדש שבט התבקש הרב הנ"ל לישיבה של מעלה זי"ע ועכ"י:

מד. **שמעתי** מאיש נאמן שהוא מנכדי הבעש"ט זלל"ה אשר הוא בעצמו עמד אצל אדמו"ר זלל"ה בעת שהתנצל לפני' איש אחד היות שפרנסתו מצומצמת לפי צרכי האדם המרובים מאד בעתים הללו יותר משנים קדמוניות. והשיב אדמו"ר זלל"ה. טוב הדבר אשר העולם מתנהג עכשיו בגדלות יותר מזמן הקדום כי ידוע מאמר חז"ל שבעוקבא דמשיחא יהי' דוחקא בתר דוחקא ואם הי' העולם מתנהג בקטנות ובצימצום הי' הירידה והדוחקא שפל מאד בכל פעם כמה מדריגות לפי ערך התנהגות העולם. אבל עכשיו שהעולם מתנהג בגדלות ובהוצאה יתירה גם הדוחקא בתר דוחקא היא לפי ערך התנהגות העולם:

מה. **שמעתי** מהרב בנש"ק הר' שואל מבאלטא נ"י שעמד במעמד זה אצל אדמו"ר זלל"ה שדיבר מהה"צ ר' ברוך ממעזיבוז זי"ע ואמר שהרבי ר' ברוך רצה לעשות לו סולם להשי"ת מן גוטע יודן. במה שדיבר עליהם וכיון שהתחיל לדבר על זקני הר' שלום אמר זקיני עתה הרי הוא קרוב לשמים. אח"כ סיפר שזקנו הר"ש הנ"ל שבת פ"א אצל הר' ברוך זלל"ה. והי' עמו אנשים שלו והר"ב הושיבו למעלה אצלו. וכאשר התחיל הר"ב לדבר על הר"ש. פנה הר"ש אל האנשים שלו ופסק הר"ב לדבר. ויפן הר"ש פניו אל השלחן. וכאשר התחיל הר"ב עוד הפעם לדבר עליו עשה עוד הפעם הר"ש כנ"ל והחזיר פניו אל אנשיו. כן הי' איזה פעמים אח"כ אמר הר"ב להר"ש אנחנו שנינו נהי' מנהגים את העולם. אמר הר"ש אני יכול בעצמי להנהיג את העולם ע"כ:

מו. **בליל** שמע"צ הי רגיל אדמו"ר הק' זי"ע לדבר **מהה"צ רבי ר' ברוך ממעזיבוז זלל"ה.** והי' רגיל לספר שהחסיד המפורסם ר' ליב לעטעטשיווער נסע פ"א עם הרר"ב למעזיבוז. וכאשר באו לערך ארבעה וויערסט סמוך לעיר שאל הרר"ב את הר"ל מה תאמרו העוד נמצא איש במעזיבוז שידבר עלי השיב הר"ל יש אפי' מי שידבר על זקניכם הבעש"ט ובתוך כך הי' נצרך להר"ל להסיך את רגליו וירד מעל העגלה על הארץ. ומיד צוה הרר"ב את הבע"ג שיסע הלאה והניח את הר"ל על הדרך והי' מוכרח הר"ל לילך רגלי. והנה גשם חזק החל לירד ושוטף עליו ונתלכלך בחוץ ובפנים. וחשכה הלילה והלך באישון ואפלה עד שבא להכפר הסמוך להעיר. וראה מנגד שמאיר באיזה בית במעזיבוז והי' הולך וקרב עד שהגיע אל הבית הנ"ל ונכנס שמה. והנה מצא זקן אחד יושב ולומד בשקידה

רבה. ושקוע מאד בלימודו ולא הביט מסביב ולא הרגיש אם בא איש לתוך הבית. והנה כשפסק את לימודו והביט שיש איש חדש בבית. ונתן לו שלום ושאל אותו. מי אתם. והשיב הר"ל אני אחד ממקורביו של הרר"ב. ושאל האיש מי הוא זה הרבי ר' ברוך והשיב הוא נכדו של הבעש"ט זלל"ה. השיב הזקן את הבעש"ט זקנו הכרתי גם אנכי היטב. ואספר לכם מעשה ממנו. הנה אנכי מעודי הייתי מתנגד גדול להבעש"ט ובמעזיבוז נתקבצנו עשרה אנשים והתקשרנו בת"כ. שיעמדו בכל לילה בחצות ולהתאסף בבהמ"ד וללמוד במנין עשרה ולעשות תיקון חצות. פ"א עמדתי בחצות לילה כדרכי ורציתי ללך אל הבהמ"ד. והנה בחוץ גשם שוטף וסגריר. שאין אפשרי ללכת וחזרתי לביתי אכן לבי הי' ער. והשבתי שיכול להיות שכולם יבואו. ובלעדי יתבטל המנין והתחזקתי באמיץ כח והלכתי לבהמ"ד במס"נ. ובדרכו עבר דרך הבית שגר שם הבעש"ט. וראה דרך החלון שהבעש"ט יושב על כסאו ושתי נשים עומדות אצלו וסמוך לו מבלי הרחקה כלל ואמרתי אני בלבי מה ביני לבין הבעש"ט. הוא יושב ומסיח עם הנשים. ואני הולך ביגיעה רבה לבהמ"ד מה צדק מאד התנגדותי להבעש"ט. ואח"כ כשבאתי לבהמ"ד. מצאתי את הבעש"ט עומד שמה ועושה תיקון חצות. ונשתוממתי וחזרתי לבית הבעש"ט ומצאתי ראיתי שיושב על הכסא כבראשונה. וחזרתי לבהמ"ד ומצאתי שמה את הבעש"ט. ועשה כן ג' פעמים. ע"כ סיפר הזקן הנ"ל והר"ל לן שם בבית הזקן הנ"ל ולמחרת נכנס להעיר. ובא לבית הרר"ב בבוקר וכאשר פתח הדלת והנה הרר"ב הלך בחדרו אנה ואנה והי' לבוש רק הגאדקיס והפאנטאפיל והטלית קטן. ותיכף שאל את הר"ל מה תאמרו עתה הנמצא עוד אחד שידבר על זקיני. והתחיל הר"ל לספר לו המעשה מהזקן. ואמר הרר"ב הנה לפשוט צורה וללבוש צורה זאת היא מהדברים הקטנים. אבל מה תאמרו עתה הנמצא עוד איש שידבר על זקיני. ע"כ:

מז. **עוד** סיפור הי' רגיל לספר בהלילה הנ"ל **הרבי ר' ברוך** הי' עשיר והי' רכושו ג' מאות אדומים פ"א נסע בדרך ופגע בהה"צ **ר' אהרלי מטיטיוב** זלל"ה זה נסע הנה וזה הנה. [בשנה שלפני הסתלקותו שינה בסיפורו. ואמר שפגעו א"ע בשיפולי ההר, זה עלה בנסיעתו וזה ירד, וברור שכל דבריו וסיפוריו הי' בכוונות ויחודים למעלה בקודש] והעמידו את העגלות וירדו ונתראו פנים זע"ז. ושאל הר"ב את ר' אהר'לי מדוע אתם מדוכאים בעניות כ"כ [כי הה"ק ר' ארלי הי' עני מאד] השיב מפני שאין אני רוצה שיהיו לי מעות. ואמר הר"ב מה תעשו אם יבוא לפניכם ענין פדיון שבוים. והשיב ר"א בשעה שיהי' לי רצון על מעות אז יהי' לי. ואמר הרר"ב הנה יהי' לכם עתה הרצון למעות. והשיב הר"א נא אני רוצה עתה. מיד עברו שני סוחרים סוחרי שוורים. ועמדו לפני הר"א

בקובלנא כי החל הנגף בשוורים שלהם ונתנו לו מעות הרבה שיתפלל עבורם שתעצר המגפה בהשוורים. ענה הר"א להר"ב הלא ראיתם בעת שאני רוצה יהי' לי מעות כנ"ל:

חזון נחום

א. **אדמו"ר** הה"צ עיר וקדיש טמיר ונעלם **מו"ה מנחם נחום זצלל"ה משטיפינעשט זי"ע**. דרכו הי' נעלה בקודש בר אלהין פה מפיק מרגליות בשיחות נאות נאדרים בקודש. לא פסק חוכי מפום ממלל רברבין ואבי' אדמו"ר מרוזין זי"ע אמר עלי' שלולא השחוק שלו שהי' רגיל בזה הי' נשרף מגודל אש היראה שהי' לו ובחר לשבת לו בארץ מאלדאווי ושם מנוחתו כבוד[30] עוד אמר עליו אבי' הק' שהוא בבחי' נתיב לא ידעו עיט (איוב ב"ח ז') ותרגום אנקלוס שם שביל אילן חי' דלא חכמי' ס"מ וכו' עיי"ש:

ב. **שמעתי** ממשמשו של **הה"צ ר' יוסלי מראדוויל** זלל"ה שהי' עם הה"צ הנ"ל. בהיכל קדשו של אדמו"ר משטיפינעשט בעת שהעלה עשן ממקטורת הציגאר. וההה"צ ר' יוסלי עמד מנגד והתבונן. על ענין העישון הציגאר. שהי' בעבודה ודביקות גדול'. וצוה למשמשו שיקח נייר נקי ויאסוף את האפר הנופל מהציגאר ויקחהו לביתו עבור בתו שצריכה לרפואה. ואח"כ אמר שהתבונן שבעישון הציגאר כיון הכונות מהקטרת הקרבנות ואם הי' מייגע א"ע הי' יכול לדעת באיזה קרבן הוא עומד[31]:

ג. **שמעתי** מהה"צ **ר' ישראל ממעזיבוז שליט"א** שפ"א נתלהב אדמו"ר משטיפינעשט בעת אמירת הקידוש בליל ש"ק. עד שמגודל דביקות נתבלבל באמירת התיבות ואח"כ כשנח מעט אמר הנה שכחתי נוסח הקידוש והשיבו האנשים שעמדו אצלו. כמדומה שאדמו"ר שכח בעצמו ענה ואמר הייבט זיך אָן מיט חסידים כשאין יכולים לעשות קידוש. אומרים שזהו דבר גדול. אולם האמת היא הנה כבר אמרו חז"ל כל האומר ויכלו כאלו נעשה שותף להקב"ה והנה כאשר עושים שותפות יקר ערך כזה עם שותף יקר כהשי"ת מה מאד צריכים להתיישב היטב בדבר עם מי נכנסין לעסק השותפות היקר הזה:

[30] ושמעתי בשם אחד מפרי הצדיקים שע"כ בחר למושב לו בארץ וואלאחיי מחמת שהנגונים שמנגנים בני הארץ ההיא הם בדרך יללה. כי שם הרגיעה הקליפה ששמה ילל כידוע והוא הי' דרכו לשחק שהוא ההיפך מיללה בכדי לבטל הקליפה הזאת:

[31] הגאה"ק הרי"מ מגור בעהמ"ח חידושי הרי"מ זלל"ה נתראה עם הרב הגאון ר' בעריש מייזליש אבד"ק ווארשא ואמר הרי"מ לר' בעריש זלל"ה אם יש לו אמונת צדיקים כ"כ להאמין בעת שהה"ק היהודי זלל"ה מעלה עשן במקטרתו הולולקא מכוין הכוונות וכו' יוכל לנסוע לצדיק הדור ולהיות נקבע בלבו אמונת צדיקים ע"כ (נפלאות היהודי):

ד. **הוא** הי' אומר כי לספר מאמר אחד מהצדיק בבוקר הוא חשוב כמו דף זוהר. שני מאמרים כנ"ל חשוב כמו שני דפים זוהר. ג' מאמרים כנ"ל איז גוט אין גוט - לספר מאמר מהצדיק בלילה קודם השכיבה חשוב כמו ק"ש. ב' מאמרים כנ"ל חשוב כמו ק"ש גדולה. ג' מאמרים כנ"ל איז גוט אין גוט כסבורים אתם שצריכים דוקא לספר אחר לחבירו, רק כמו ק"ש הוא בינו לבין קונו כמ"כ הסיפור מהצדיק יכול להיות בינו לב"ע:

ה. **אמר** אשר שום שוחד אין מועיל בעולם העליון רק השוחד שנותנים לשומרי הגבול והמיצר שבין מדינה למדינה שיניחו לעבור בכדי שיוכל לבוא להצדיק השוחד הזה מועיל בהעולם העליון:

ו. **איש** אחד מאנשי שלומו התנצל לפניו שיתן לו עצה איך לבוא ליראת שמים והשיב לו כ"ק הנה איתא באבות דע מאין באת וכו' אכן המדריגה הזאת לפי ערכך גדול הוא לפניך אבל אני אומר לך דע מאין באת שאם מקושר אתה לצדיק דע שבאת לביתך מרבך הצדיק. ולאן אתה היינו שצריך אתה לבוא עוד הפעם לפני רבך הצדיק והוא יכיר את מעשיך. ולפני מ"י אתה שצריך אתה לעמוד לפני הצדיק שנקרא מ"י נו"ן שערי בינה. עתיד ליתן דין וחשבון היינו שהצדיק עתיד ליתן דין וחשבון עבורך בעולם העליון:

ז. **דבר** בקדשו. ההפרש שיש בינינו לשאר צדיקים כי אצלנו כאשר נתעורר בלב אחד מאנשינו לבוא אלינו. מפשפש במעשיו קודם הנסיעה. שצריך לבוא לפני הצדיק שמכיר במעשיו. וכאשר בא אצלינו לוקחים ממנו כל התעוררות הנ"ל שהי' לו ונשאר בלא בלום. ואח"כ כשבא לביתו מתיישב בדעתו. מה זאת הי' לו אשר בהיותו אצל הצדיק. נתבטל ממנו התעוררות התשובה שהי' לו מקודם. אין זאת רק מחמת שלא תיקן מעשי' כראוי ומכין עצמו עתה ביתר שאת בהתעוררות תשובה ובא לפני הצדיק עוד הפעם ולוקחין ממנו גם זאת כנ"ל ובא לביתו ומתיישב עוד כנ"ל. כן היא המדה שמתנהגין עמו כל ימי חיי'. רק אימתי מחזירין לו כל הרהורי התשובה הנ"ל שעה אחת לפני פטירתו:

ח. **סיפר** אשר הה"צ הרב מאפטא זלל"ה. בתחלה הי' תלמיד לפני רבו גאון גדול שמו ר' מענדיל פ"א בא לו חשק גדול לנסוע להה"צ הק' רבי ר' אלימלך זלל"ה ובקש מרבו שיתן לו רשות ע"ז ונתן לו רשות באופן שיחזור תיכף וכאשר בא לפני הרבי ר' אלימלך. ענה ואמר להרב מאפטא הנה כתיב שום תשים עליך מלך. ופרש"י שתהי' אימתו עליך. וקשה מאי בעי רש"י בזה. ועוד היתכן שיצוה השי"ת לקבל עלי' מורא של בו"ד. אכן הענין הוא דמלך היינו הצדיק מאן מלכי רבנן. אמרו חז"ל. וזהו פירושו דהצדיק בודאי יש לו מורא ופחד מהשי"ת. וז"ש שתהי' אימתו עליך שאתה ג"כ תלמוד ממנו איך ליראה מהשי"ת ע"כ. ואח"כ חזר הרב מאפטא לביתו כפקודת רבו ובעבור איזה ימים התחיל

לבעור בו החשק לנסוע עוד אל הרבי ר' מלך. אך הי' ירא מרבו הנ"ל ובא אבי' בחלום לרבו שאל יעכב אותו מלנסוע. ובא לפני הרבי רבי אלימלך ונעשה תלמידו:

ט. **אמר** בשם אבי' אדמו"ר מרוזין זי"ע ע"פ ותגזר אומר ויקם לך ועל דרכך נגה אור. כי עיקר הקדושה לשמור ברית המעור הרמוז בתי' ותגזר אומר [כלומר שגוזרין הערלה] וגם לשמור ברית הלשון הרמוז בתי' אומר וכאשר תשמור שני הבריתות האלו אז תהי' בבחי' צדיק גוזר והקב"ה מקיים - ואם תשאל מנין אדע עוד מה להשיב לכל איש ישראל הבא אלי לשאול עצה. ע"ז אמר ועל דרכיך נגה אור שממילא השי"ת יופיע לך אור בדעתך ותדע מה להשיב אם תהי' נשמר בשני קדושות הנ"ל:

י. **עוד** אמר בשם אבי' הה"ק מרוזין זי"ע אשר אם יקרה לאדם שריפה ר"ל היא פדיון ממיתה ר"ל. וסיים הוא זלל"ה והראי' ע"ז כי אם ח"ו נשרף להאדם אפי' בית קטן בעד סכום מועט הצעקה גדולת אצלו כאלו נשרף הון רב:

יא. **אמר** הנה חז"ל אמרו אין בן דוד בא אלא או בדור שכלו חייב. או בדור שכלו זכאי. אני חפצתי מאד שיבוא משיח בדור שכלו חייב. וביאר ד' דהנה כשעוזר השי"ת להאיש הישראלי שמתנהג עניני בטוב. רגיל לומר רבש"ע יודע אני שאיני שוה כ"כ נגד הטובות והחסדים שאתה עושה עמדי. ואם ח"ו להיפך שיבוא עלי' דינים ויסורים ח"ו מתנצל מאד ואומר רבש"ע איך בין גאר ניט אזוי זינדיג וואס די שטראפסט מיר אזוי. וזהו רצוני שיהי' כל טוב לישראל תמיד שיהי' דור שכלו חייב שיחייבו א"ע. ויאמרו שאינם זכאים כ"כ נגד הטוב שבא אליהם כנ"ל:

ואדמו"ר הה"צ ר"י מס"ג זלל"ה בן אדמו"ר ריי"א מס"ג זלל"ה. אמר על מאמר חז"ל הנ"ל בזה האופן. רבש"ע הלא תמיד יש לך דור שכלו זכאי. כי הצדיקים במיתתם קרוים חיים וכמה צדיקים יש לך מעת בריאת העולם ועד עתה שחיים המה גם היום. והרשעים שישנם אינם מעכבים. כי הם בחייהם קרוים מתים וכמו שאינם דמיין ודור שכלו זכאי הוא:

יב. **אמר** על מנהג העולם בשתית לחיים אומרים לחיים עם כל הפירושים ואני אומר לחיים ולשלום. פי' א גאנצער לחיים וביאר הד' דהנה אומרים בר"ה וביו"כ החותך חיים לכל חי ומהו הלשון החותך. וכי החיים צריך חתיכה. אכן דהנה אם נגזר ח"ו על האדם שימות. והקב"ה ברוב רחמי' וחסדי' לא יחפוץ במות המת. מהפך הדין של מיתה על דלות ועני חשוב כמת. והנה חיי"ם מספרו עולה ס"ח. ד"ל מספרו עולה החצי מס"ח. וזהו החותך חיים. שחתכו לחצאין ונשאר דל. וזהו שאנו מבקשים שיהי' חיים שלם. שלא יהי' נחתך לחצאין. ויהי' חיים עם פרנסה וה' ישמרנו מדלות ומשפלות ח"ו:

יג. **בהיותו** בעיר יאס. ונאספו אלי' אנשי חסידי'. וספרו כי אבי' מרן הה"צ הק' מרוזין זי"ע הי' פ"א ביאס ורעשה הארץ. ותהום כל העיר וכבוד גדול עשו לו. ושאלו אותו מדוע כמה גדולי ישראל ואדירי התורה שכאו לכאן ואין קול ורעש כ"כ כמו שהי' אצל אבי' וכן אתם אדמו"ר בבואכם הנה יחלקו לכם כבוד גדול יותר מרבנים ולומדים - והשיב מה זאת לפלא בעיניכם הלא מקרא מלא הוא כתי' ובערת הרע מקרבך. ואח"כ וכל העם ישמעו ויראו:

יד. **ואגב** סיפר **שאביו הה"ק מרוזין** נתועד פ"א ביחד עם הה"ק **הר"מ מסיוורען זצלל"ה** ועמדו שניהם אצל החלון ועברה אשה אחת ונרתע הרב מסיוורען וקפץ הלאה ואמר שירא ממאחז"ל אסור להסתכל באשה והה"צ מרן מרוזין לא קם ולא זע ממקומו. ואמר להרב מסיוורען כתי' אל תצורם פי' לא יהי' בעיניך כצורה ואל תתגר בם מלחמה היינו מלחמת היצר:

טו. **בשבתו** על סעודת נשואין **מבנו הה"צ ר' מתתי' שליט"א** ונמשך הסעודה עד אור הבוקר ופתאום קרא ליתן מים ליטול ידי'. ואמר לפלא הידים בעצמם מרגישים בעת שצריכים נטילה. ואח"כ אמר כלנו האחים בני אבינו אנחנו אבל לקבל עלי' לרבי הוא רק אחד. והתחיל לחשוב את האחים הקדושים **הה"צ הר' שלום** יש לו הצורה של אבינו. אחי **הר' אברהם יעקב מס"ג** לקח את המוח מאבינו. **אחי מלעווי** יש לו השפלות מאבינו. **אחי הר' דוד משה מטשארטקוב** יש לו היראה מאבינו. ואחי **הר' מרדכי שרגא מהוסיאטין** יש לו המושכל הראשון של אבי ויתר המעלות לקחתי אני לי ע"כ:

דובר מישרים

אמרות טהורות מהה"צ מהר"ר ד"ב מלעווא זללה"ה

בא לפני' איש אחד שהי' לו עסק גדול ומשרה גבוה בעסק האקציז מהשר גינזבורג בימים ההם. והתנצל לפני כ"ק שכל עשרו וכבודו אין שוה לו בעת בואו לפ"ב ורואה את כבוד עשרו של ה' גינזבורג. והוא מתקנא בו ומשתוקק שגם הוא יהי' לו עשירות גדול' כמוהו. וכשיצא ממנו האיש הנ"ל. נכנס הרב ר' יעקב יוחנן מקראסנא ז"ל. ענה הה"צ אליו האיש שיצא ממני כאחד המשוגעים ידבר [שיש לו קנאה ותאוה לחמדת התבל העובר] והי' מן הראוי להשליך עלי' אבני' כדרך שעושים להמשוגעים אך יש לומר עלי' ע"ד שכתב הרמב"ם לולא כת המשוגעי' לא הי' העולם מתקיים והאיש הזה גם כן הרבה אנשים מתפרנסים ע"י:

אח"כ אמר הנה בשנים קדמוניות הי' האנשים יותר בריאים וחזקים מעכשי' מחמת שאז הי' התנהגות מאיש יהודי שעמד השכם בבוקר ולמד שעורי' ואח"כ התפלל. ולמד מעט בטו"ת והלך לביתו ואכל סעודתו ואח"כ עשה עבודתו וטחן לעצמו ברחיים של יד שלו והניע את האיברים הגשמיים שלו ע"כ הי' לו כח ובריאות. עכשי' אך עושים במלאכת מחשבת מעת שקם אדם ממטתו הוא רק חושב ומהרהר בלבו ובמוחו איך למצוא פרנסתו ומיגעים כלי המחשבה ביותר שהם דקים ורוחנים ע"כ רבתה החולשה לעולם:

אח"כ אמר לפלא מדוע בטבע איש הישראלי שלא להסתפק במה שיש לו ומי שיש לו מנה רוצה מאתים. ומי שאינו בן ברית יותר מסתפק במה שיש לו ואינם מחפשים כ"כ תחבולות להתעשר[32] אך דהענין דעיקר בריאות איש יהודי עבור נשמתו חלק אלקי אשר בקרבו שיוסיף בכל יום מצות ומע"ט ותתעלה במעלות ממדריגה למדריגה אך מחמת שניתן בחומר וגוף עכור ומתגשם מאד. ומתגבר עלי' השכחה על מה זה בא להעוה"ז ונדמה לו שצריך להתאמץ לעלות במעלות עשירות והכבוד. ולהרבות הונו ורכושו מחמת שבטבע נשמתו להתעלה בכל פעם והוא אינו מבין שעליתו צריך להיות בדברים הרוחנים להעלות נשמתו. וזהו שיסד הפייטן צרכי עמך מרובים. [מאין נמשך שמרבים בצרכיהם' ודעתם קצרה. מחמת שקצרה דעתם ושכחו על מה באו לזה העולם לתקן נשמתם. ע"כ ה' מעורר את לבבנו שנזכה להעלות נשמותינו שלא נבוש ולא נכלם בזה ובבא אכי"ר:

אמר מאין נמשך הדבר שבטבע האה"ע לכבד הורי' ולהיות זהיר בכיבוד או"א יותר מישראל [עיין בקידושין דף ל"א שלמדו חז"ל ענין כאו"א מעכו"ם באשקלון דמה בן נתינה עיי"ש] הענין בזה דהאיש ישראלי יש לו מלחמה כל ימי חי' עם יצרו הקשה הרודף אחרי' ותמיד הוא בסכנה עצומה שלא יפול אחור ח"ו מצר הצורר וכבר נמנו וגמרו טוב שלא נברא ע"כ נולד בטבעו נטי' ואי רצון נגד מולדי' שהביאו להעוה"ז מקום מסוכן [אכן האדם צריך לשבר טבעו במצות תוה"ק כבד וכו'] לא כן העכו"ם העיקר אצלו העוה"ז ומתענג בחי' מכל תאות העוה"ז ע"כ בטבעו מחזיק טובה למולידי' שהביאו לחי' העוה"ז להנות בו כרצונו:

הה"צ ר' יצחק מאיר זלל"ה בן הה"צ הרב מאפטא זלל"ה. אחר פטירת מרן הריזינער זי"ע נסע לס"ג לנחם את בני' הק' ואמר על הה"ק מלעוויא זלל"ה כל העולם כולו חייבים

[32] בהאמונות והדיעות לר' סעדי' גאון ז"ל (מאמר מ' פ"א) כי אינו מוצא כל הנפשות אשר ידעתים אינם נחות בעוה"ז [פי' שאין דעתן נוחות בכל טובות עוה"ז] אפי' אם הגיעו אל גדול שבמלכיות ואל העליונה שבמעלתם ומאין זה בטבעה. כי אם בעבור ידיעתה כי יש מדור נכבד מכל טובות המדור [היא עוה"ב] והיא נכספת לו ועיני' צופיות אלי' ולולא זה הי' נחה ושקטה:

חייב אחד [היינו חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה] והוא אינו חייב חייב זה:

בתיקון חצות כ' יבכה כמו חצי שעה. ואמר הוא זלל"ה דהענין הוא דמקודם צריך להיות אתערותא דלתתא ואח"כ אתדל"ע ושעה היא מל' ואל מנחתו לא שעה. וזהו פי' יבכה כמו חצי שעה מה שלא פנה ושעה באתדל"ת. דהיא כמו חצי דבר והבן:

א. **כבוד** אדמו"ר הקדוש בוצינא דנהורא אספקלריא המאירה נר ישראל מו"ה **מרדכי שרגא** זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל מהוסיאטין ושם מנוחתו כבוד. הוא בן האחרון למרן אדמו"ר מרוזין זכותו יגן עלינו. דרכו היה נעלה ונאדר בקודש. ועבודתו הפנימיות כיקוד יקוד אש בקרבו. ואבי' מרן הריזינער אמר עלי' כי בעבורו היה מוכרח לשבת במאסר בכדי להביא להעולם נשמה שלא היה בזה העולם ערך ב' אלפים שנה. והיה מלא פחד ויראת ה' מהדר גאונו:

ב. **בשבתו** בש"ק על השלחן הטהור. הי' מלא יראה ורתת. בדביקות נורא ואיום עד כי נפל פחד גם על כל האנשים העוטרים אותו ופניו נתחורו. וראו עין בעין כי הי' לו התפשטות הגשמיות ממש. ופ"א ישב לו זבוב על פני' בעת דביקתו ועקץ אותו עד שזב דם והוא לא הרגיש כלל. מגודל דביקות וכלות נפשו אל ה':

ג. **סיפר** לי הרב החסיד המפורסם מו"ה ר' פנחס אבד"ק דובענקא ז"ל שהי' מסתופף בצל קדשו. והסדר הי' באשר נח מדביקתו ושב אל המחנה תיכף הושיטו לו את המאכל בקערה והוא טעם ממנה כתינוק בן יומו. ופ"א התאחרו איזה רגעים בהושטת המאכל ואחר שנכנס אל היכל קדשו הקפיד על משמשו שאיחר מעט בהנחת המאכל. ואמר בזה"ל פין וואניט ווייסט עץ אוב עס זאהל דאהרין נאך אביסעל אוב איך וואלט אוס גיהאלטין ע"כ:

ד. **יום** הולדו הי' בל"ה לימי העומר ואבי' הק' מרן הריזינער קרא לו שני השמות הקדושים מרדכי שרגא השם שרגא קרא לו בשם זקנו הגאון הק' ר' פייביש מקרעמינץ בעל משנת הכמים. חותנו של זקנו המלאך. ושם מרדכי אמר שקורא אותו ע"ש דודו הה"צ הר' מרדכי מטשארנאביל זללה"ה אף שהי' עדיין בחיים חיותו אמר מרן הריזינער שדודו הר' מרדכי הנ"ל הוא כמה שנים שאיננו בזה העולם ואחר איזה שנים נסתלק הה"צ הר"מ מטשארנאביל מכוון ביום זה בל"ה בימי העומר זי"ע ועכ"י.

ה. **בס**' מכתב אלי' ששמע מפ"ק עוד בשבתו במאקילניץ בימי חרפו אמר בזה"ל מי שמקיים כל התרי"ג מצות נקרא יהודי ומי שרחוק ממדות רעות נקרא ערליכער יוד אך גיטער יוד הוא ענין אחר עמוק מאד ע"כ (בס' מכתב אלי'):

ו. **אמר** על מה דאיתא סייג לחכמה שתיקה היינו כי הסייג הוא דבר המקיף את הדבר הפנימי כמו כן צריך להיות החכמה פנימיות והשתיקה היא טפל להחכמה שהוא מקיף אותה. ומה היא החכמה בעצמה שלא ירגיש כלל מכל דבר המנגדו והבן:

ז. **שמעתי** מאיש נאמן ששמע מזקן אחד איש פשוט שהי' באדעס שבימי נעוריו שימש בתור עוזר (בהעלפיר) אצל המלמד שהי' לומד אצל מרן אדמו"ר מהוסיאטין זלל"ה בעת שהי' יניק וקטן. והי' כדרך הילדים שאינם רוצים ללמוד. וביגיעה בא לו עד שמשכו ללמוד. ופ"א התחיל המלמד לומר לו תוכחת מוסר. באמרו מה יהי' ממך איש עב וכדומה דברי בזיון וכאשר יצא המלמד מהבית. לקח הילד הקדוש פסת נייר וכתב כדברים האלה המלמד הזה לא יוציא שנתו ר"ל וכשבא המלמד ומצא את הפתקא הזאת. נכנסו הדברים בלבו ורץ אל אמו של מרן הריזינער. הצדקת חווה'לי כי הריזינער לא הי' בביתו שהי' אז תפוס במאסר. ואמרה לו חווה'לי הצדקת אם לא ידעת כי עם ילדים שלנו אינם רשאים לשחק. אני איני יכולה להועיל לך כלום. וכך הי' שנעדר בשנה זו ר"ל וישמרנו:

ח. **שמעתי** מזקיני הרב ר' משה יודל מו"ץ דק' חעלים. אשר בפעם הראשונה שבא להסתופף בצל קדשו של אדמו"ר מהוסיאטין ונכנס לאכסניא והי' שם איש אחד שרצה לזייף כתב תבועה שהי' לו על אדון אחד ע"ס חמשים ורצה לעשות מן חמשים חמש מאות. רק שהי' ירא והי' בוש לשאול ע"ז מאדמו"ר. ועשה לו מבחן וסימן שיבוא לפני אדמו"ר זלל"ה ויניח שני מטבעות גדול וקטנה וידרוש שיתן לו מטבע לשמירה אחת מב' המטבעות ואם יתן לו הגדול יהי' סימן אצלו שיכול לעשות הזיוף. וכאשר הניח לפני' המטבעו' מיד אמר לו אדמו"ר למה לך מטבע גדול כזה:

ט. **בשנים** הראשונות. היה דרכו בקודש אחר הדלקת נרות חנוכה בליל ג' ובליל ז' לספר מעשיות מצדיקים. ופ"א מחמת דוחק האנשים הפכו את המנורה עם השמן וסיפר אז מעשה מהה"צ ר' זאב מזיטאמיר זלל"ה שעשה לו בית מלון בזיטאמיר ובתהלה פתח את השערים בהרחבה וקרא לכל הבאים שיכנסו לבית מלונו ואח"כ כשנתפרסם הדבר ונודע לכל שיש שם אכסניא סגר את השערים. ולמי שחפץ בו הכניס אילי' ומי שלא חפץ בו. לא הניח לכנס ע"כ - ומאז והלאה נפסק הדבר ולא סיפר עוד שום מעשה בחנוכה:

גדולת מרדכי

אמרות טהורות. מהני תרי צנתרא דדהבא האחים הקדושים ה"ה הה"צ ר' **יצחק מבאש** זלל"ה ואחיו הה"ק ר' **נחום דוב** זלל"ה בני הה"צ הר"ש בן הבכור לאדמו"ר מרוזין זלל"ה זי"ע.

א. **הה"צ הק' הר"י מבאש זלל"ה.** פ"א אמר להמשולח שלו שנסע לקבץ כסף מעמד שלו ראה שלא תקלקל והאיש המשולח לא הבין כוונת ד"ק. ופירש לו דהנה שלמה הע"ש אמר כצנת שלג ביום קציר ציר נאמן לשלחיו ונפש בעליו ושוב (משלי כ"ה) סיומא דקרא אינו מובן מה קשר יש לו עם תחלתו. אכן דהענין הוא דהצדיק השולח שליח לקבץ מעות עבורו. צריך לו להאציל איזה כח מנפשי הקדושה על השלוח שיוכל לפעול ישועות אל האנשים שנשלח אליהם ומי שהוא נאמן רוח ישיב אח"כ את כח הנפשי הזאת לבעליו הצדיק כענין תנה לו כמו שנתנה לך ע"כ אמרתי לך שלא תקלקל את כח נפשי שאאציל עליך:

ב. **עוד** אמר חקירה ע"ד השתנות יום הראשון אצל בר ישראל יותר משאר ימי השבוע שכל איש יהודי נרגש אצלו שינוי בגופו והוא נחלש מעט משאר ימים דהנה אחז"ל (ע"ז ד') בשעה שהמלכי' מניחים כתריהם בראשיהן ומשתחוין לחמה מיד הקב"ה כועס ע"כ והנה כשבא יום א' יום איד שלהם וכל העמים מתאספים לבית ע"ז שלהם ומשתחוים לפסליהם ועצביהם. הוא בודאי כעס להקב"ה והנה נשמת ישראל היא חלק אלקי ממעל ואינו יכול לסבול ומרגיש בנפשו הישראלית איזה השתנות ואי רצון ע"כ:

ג. **ע"ד** המאמר שאמר זקנו מרן אדמו"ר מרוזין בשם זקנו המגיד הגדול אשר בעקבות דמשיחא יהי' קטנות המוחין וזהו שאמר בזוה"ק מאן דהוא רב הוא זעיר ומאן דהוא זעיר הוא רב ע"כ ואמר הוא זלל"ה פי' זה עוד בימי עילומיו קודם החתונה. כי כשברא הקב"ה את הנשמות בעת בריאת העולם ברא אותם כולם גדולים ובאופן כי בירידתם לזה העולם יתקנו את כל העולם וכשהנשמה באה לזה העולם והיא רק מתקנת החצי ממה שצריכה לתקן צריכה לבוא לזה העולם עוד הפעם. לתקן את המותר. ויראים אולי בבואה כמו שהיתה בזה העולם מקודם אולי תקלקל ח"י מה שתקנה מקודם. לזאת לוקחין ממנה מה שתקנה מקודם ונשארה זעיר מקודם. וכן למשל כאשר בפעם הזאת נשאר עוד לתקן מעט. וצריכה לרדת עוד הפעם. מורידין אותה בקטנות מקודם רק כדי תיקון אותו המעט וזהו פי' מאן דהוא רב בנשמה גדולה בעת בריאת העולם. הוא זעיר בביאתה לזה העולם פעמים רבות עד כי תבוא לשיעור מה נעשית רב כמקודם. כי נותנין לה כל גדולתה. כי אין עוד מה לירא וזהו מאן דהוא זעיר הוא רב. ושפתים יושק:

ד. **מן** המיצר קראתי יה. אמר היינו אם האדם קורא לה' מן המיצר. שקשה לו לסבול בעת שצר לו חלילה. אז ענני. השי"ת עונה אותו וכי במרחב יה. בל' שאלה. וכי השי"ת הוא במרחב הלא בכל צרתם לו צר ודי לעבד להיות כרבו.

ה. **צרה** ויגון אמצא ובשם ה' אקרא. דיקדק כי בכאן כתי' צרה ויגון וכו' בחד פסוק. ובשם ה' אקרא בהפ' שני בהפסק ביניהם אבל אידך כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא. הכל בחד פסוק כי הן אמת שאמרו חז"ל חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה. אולם לאו כל מוחא סביל דא לקבל היסורין באהבה וצריך ישוב הדעת ע"ז צרה ויגון אמצא אעפ"כ ובשם ה' אקרא ע"כ יש הפסק בינותם. אולם כוס ישועות אשא אז אין מהפלא כי נקרא בשם ה' ויברכהו לזה כתי' בלי הפסק:

תפארת בנים

מאחיו הה"ק ר' נחום דוב זצל"ה

פ"א בא אל הקלויז לתפלת שחרית ונתן הטלית על כתפו כמנהגו הק' והלך אנה ואנה. ופנה אל המקום שעמדו איזה חסידים ומדברים עניני חסידות. וקרב אליהם. ופתח פ"ק ואמר אני אומר שצרי' כ"א ליזהר שלא לשכוח תמיד הד' פעמי' מה שנזכר בס' תהילים היינו א) מה רבו מעשיך ה' ב) מה אנוש כי תזכרנו. ג) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך. ד) מה אלקיך שואל מעמך. ואמר משל ע"ז מלך גדול שהי' בדרך. ופגעו ברועה אחד על השדה. ובקש ממנו המלך שישיט לו גחלת מאש. לעשן המקטורת שלו ובעד זה יתן לו מתנה גדולה עד חצי המלכות וכדומה. והרועה הכסיל לא פנה אל המלך ולא מלא בקשתו. הנה נשים לב עד כמה גדלה אולת וכסילות הרועה הזה, מבלי משים על לבו מי הוא המבקש ממנו. ומי הוא המתבקש המבקש הוא מלך גדול ורם. והמתבקש הוא אדם נמוך בשפל המדריגה. ומה הוא הדבר המבקש דבר קטן וקל מאד. ומה שכר ישיג מאת המלך גדולה וכבוד. כיד המלך. והנמשל הוא מה רבו מעשיך ה' דע מי הוא המבקש מה אנוש וכו' מי הוא המתבקש אדם קרוץ מחומר - מה ה' אלקיך שואל כ"א ליראה. לפתוח פתח כחודה של מחט והבא לטהר מסייעין אותו. ומה מאד יגדל שכרך כאמור מה רב טובך וכו':

פ"א בא אליו המשולח ששב מדרכו מקיבוץ כסף מעמד שלו. ומסר לו הרשימות מאנשים נותני מעמד. והוא כולם בשמותם יקרא. והלך אל הארגז והוציא את הרשימה משנה העברה והנה הסר בהרשימה החדשה איש אחד שנתן בשנה העברה ארבעה רו"כ. וישאל את המשולח מדוע איש הזה אינו כתוב בהרשימה. ויען המשולח שהוא כבר שבק לן חי'. ויען הה"צ למה לא יתנו בניו עבורו. ויאמר המשולח הנה בנו האחד פלוני הוא איש עני ואין לו. ויאמר הה"צ אבל על יציאות השבת יש לו. ויאמר המשולח. כי גם הוצאות שבת יבוא לו בדוחק. ויאמד הה"צ הנה נעשה נא חשבון כמה נצרך לו

להוצאות השבת. כמה קמח נצרך לו. ויאמר המשולח ערך כך וכך. ויאמר הה"צ תפשת מועט כי נצרך לו יותר. כמה בשר הוא צריך. ויאמר האיש כך וכך. ויאמר הה"צ כי מועט תפשת. וכן חשב כל הדברים הנצרכים. בדרך זה. אח"כ אמר הה"צ תאמר להבן הנ"ל שיקמץ מכל הוצאות השבת ערך ארבעה קאפקים בבל שבוע עבור מעות מעמד כי הצדיק הוא בחי' שבת והכסף מעמד גדול בערכו כמו הוצאות שבת:

בפ' חי' ותקח הצעיף ותתכס. פרש"י ז"ל ותתפעל כמו ותקבר ותשבר אמר כי הנה ג' זמנים יש לו להאדם אשר מתרגשין עליו ומרעישין עולם בעבורו א) בצאתו מרחם אמו שאמו תתרגש עבורו בחבלי לידה אח"כ בצאתו לאור העולם אבי' ואמו שמחים בו. ויתפעלו בעבורו ב) בעת כניסתו לחופה. נעשה התרגשות וישישו כמשוש חתן על כלה ג) בעת לכתו בדרך כל הארץ ויצא מזה העולם. שאז ההתרגשות והתפעלות היותר גדולה. וצריך האדם שיהי' שוה אצלו. התרגשות האמצעי בעת כניסתו לחופה. כמו התרגשות הראשון והאחרון שאין בו הנאות גשמיות. כי בעת הולדו אין בו עוד דעת. ומכש"כ בעת פטירתו כמובן. כמו"כ יהי' שוה לו התרגשות ביום חופתו. וזהו מרומז ברש"י הק' ותתכס. רומז לנשואין ביום חופתו שמכסין פני הכלה ותתפעל צריך שהתפעלות יהי' דומה לו כמו ותשבר. מל' משבר של לידה וכמו ותקבר כנ"ל:

כשנולד נכנס זקנו מרן הריזינער זי"ע עם בנו אבי הילד הה"צ הר' שלום יוסף זי"ע לברך לאמו היולדת בברכת מז"ט, וכשראה את התינוק שוכב בעריסה. אמר הילד הוא חכם, והסימן בעת שאלך מאתו יביט אחרי בעיניו וכן הי' כשהתחיל מרן הריזינער לצאת נשא את עיניו הקטנים והביט אחרי הריזינער עד צאתו:

אמר דצריך להזהר למנות ספירת העומר בצבור בפרסום. דאיתא במשנה מנחות דקצירת העומר הי' נעשה בפירסום והקוצר אומר מגל זה מגל זה ג' פעמים אקצור וכו' ג' פעמים כדי להוציא מלבן של צדוקים וכו' ע"כ גם הספירה צריך להיות בצבור: